МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У ТРЕТЬОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ

Тези доповідей
державної студентської науково-практичної конференції

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

24–25 березня 2016 року

Біла Церква
2016

УДК 06:619

Затверджено
вченою радою університету

Редакційна колегія:

Даниленко А.С., академік НААН, ректор, голова оргкомітету;
Новак В.П., д-р біол. наук, перший проректор, проректор з навч.-метод. та виховної роботи;
Сахнюк В.В., д-р вет. наук, проректор з наукової та інноваційної діяльності, заступник голови оргкомітету;
Паска І.М., д-р екон. наук, проректор з освітньої, виховної та міжнародної діяльності;
Хахула Л.П., канд. пед. наук, начальник відділу навч.-метод. та виховної роботи;
Івасенко Б.П., канд. вет. наук, декан факультету ветеринарної медицини;
Олешко О.Г., канд. с.-г. наук, голова НТТМ університету;
Тирсіна Ю.М., канд. вет. наук, координатор НТТМ факультету;
Сокольська М.О., зав. редакційно-видавничого відділу, відповідальний секретар;
Царенко Т.М., канд. вет. наук, начальник відділу науково-дослідної та інноваційної діяльності.

Наукові пошуки молоді у третьому тисячолітті: тези доповідей державної студентської науково-практичної конференції «Сучасні проблеми ветеринарної медицини», 24-25 березня 2016 р. – Біла Церква, 2016. – 130 с.

© БНАУ, 2016

Секція: МОРФОЛОГІЯ ТА ФІЗІОЛОГІЯ ТВАРИН

УДК 619:611:612.8:636.7/8

НЕЧИПОРУК Є.В., магістрантка
Наукові керівники – **НОВАК В.П.,** д-р біол. наук
КОРОБКОВА В.М., асистент
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕКСТРАОРГАННА ІННЕРВАЦІЯ І ВАСКУЛЯРИЗАЦІЯ КАПСУЛИ ТАРСАЛЬНОГО СУГЛОБА У ВРХ

Морфологія суглобової капсули, джерела її іннервації і васкуляризації визначають функціональну активність всіх складових синовіального середовища суглоба, їх репаративні та метаболічні властивості.

Головною метою нашої роботи було вивчення топографії нервових волокон та судин відносно кожного із чотирьох простих суглобів, які є складовою частиною складного тарсального суглоба.

Об'єктами досліджень були тазові кінцівки трьох дорослих тварин.

Згідно з проведеними дослідженнями, в іннервації капсули тарсального суглоба у великої рогатої худоби беруть участь великогомілковий нерв (n. tibialis), малогомілковий поверхневий (n. peroneus superficialis) та малогомілковий глибокий (n. peroneus profundus) нерви. Малогомілковий поверхневий нерв в ділянці гомілково-таранного суглоба віддає в його капсулу 6–8 гілок з дорсальної поверхні, продовжується далі і в ділянці міжзаплеснового проксимального та міжзаплеснового дистального суглобів віддає по дві гілки в кожен з дорсальної та дорсо-латеральної поверхонь. Малогомілковий глибокий нерв входить в капсулу тарсального суглоба з дорсальної поверхні в ділянці гомілково-таранного суглоба. Великогомілковий нерв проходить по дорсомедіальній поверхні ахіллесова сухожилка і в ділянці гомілково-таранного суглоба віддає 5–6 гілок, які входять в капсулу з плантарної, медіа-плантарної та латеро-плантарної поверхонь. В ділянці міжзаплеснових суглобів та заплесново-плеснового суглоба великогомілковий нерв віддає по одній гілці в кожен простий суглоб і вони входять в капсулу з медіа-плантарної поверхні.

Васкуляризацію заплеснового суглоба забезпечують краніальна великогомілкова артерія (a. tibialis cranialis) та потужна артерія сафена (a. saphena). Краніальна великогомілкова артерія віддає дві гілки в ділянці гомілково-таранного суглоба, які входять в капсулу з дорсальної поверхні, і три гілки в міжзаплеснові суглоби, які входять з дорсо-латеральної поверхні. Артерія сафена віддає 3 – 4 гілки в капсулу гомілково-таранного суглоба з плантарної поверхні, далі поділяється на медіальну і латеральну плантарні артерії, і медіальна плантарна артерія віддає по одній гілці в капсулу кожного із міжзаплеснових суглобів з медіа-плантарної поверхні.

Отже, дослідження показують, що найбільш іннервованою і васкуляризованою частиною тарсального суглоба є гомілково-таранний суглоб. А в загальному капсула тарсального суглоба отримує живлення та іннервацію з дорсальної, дорсо-латеральної, плантарної та медіа-плантарної поверхонь.

УДК 619:616.15:636

БОРИСЛАВСЬКА Л.З., студентка 1-СП курсу ФВМ
Науковий керівник – **БЕВЗ О.С.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ НЕСУМІСНОСТІ КРОВІ У ТВАРИН

В ході розвитку клінічної практики переливання крові за певних патологій, травматичних змінах з великими крововтратами у тварин, а також при розведенні та встановленні походження

тварин – виникає потреба у штучному введенні формених елементів крові і кровозамінниках, точному визначенні групи крові, підборі самця та самки за групою крові для недопущення загибелі потомства. Але ця проблема ще недостатньо вивчена и будь – які маніпуляції навіть з сумісною кров'ю і резусом можуть привести до протилежних результатів.

Вперше клінічно переливання крові було проведено у 1666 р. англійським анатомом Лоуером від одного собаки іншому. З розвитком імунологічної науки в крові було виявлено певні закономірні фактори. Зокрема, в 1900 р. вчений Карл Ландштейнер відкриває 3 групи крові – 0, А, В, в 1902 р. де Кастелло і Струлі відкрили четверту групу АВ. Пізніше було відкрито ще декілька груп М – Н, які круто відрізняються від традиційної системи.

Генез сумісності наступний: при потраплянні в кров антигенів (аглютиногенів), що розташовуються на поверхні еритроцитів і являють собою білкові сполучення чи сполучення полісахаридів з білками, формується відповідь у вигляді антитіла (аглютиніна), який знаходиться у сироватці крові. Звідси встановлено еритроцитарні аглютиногени А і В та сироваткові аглютиніни а і в. В одній крові ніколи не буває аглютиногена А і аглютиніна а, тому еритроцити не гемолізуються. В противному разі, за зустрічі декількох кров'яних середовищ з А і а показниками в еритроцитах і сироватці, відбувається реакція з тяжкими наслідками. Такі закономірності характерні як для людей, так і для тварин.

Серед тварин найкраще досліджена групова приналежність крові у ВРХ і свиней, а також коней, собак, котів, овець тощо. В ході досліджень у тварин було виявлено присутність в основному еритроцитарного фактора, тоді як сироватковий присутній у малому відношенні. Тому групу крові у тварин визначають «по антигенній характеристиці еритроцитів». Груп крові у тварин більше ніж у людини, що ставить перед науковцями завдання до більш детального їх вивчення для практичного значення. На сьогодні виникає проблема несумісності крові в межах однієї групи, так як в ході клінічних практик і наукових висновків виявилось, що не існує абсолютно однакових кровоносних факторів по аглютиногеновій та аглютиніновій приналежностях. А тому кров донора для реципієнта в межах однієї групи може бути смертельною.

Слід відзначити, що у 1940 р. Ландштейнер і Віннер винайшли в еритроцитах людей ще один антигенний білок – резус – фактор. Він або присутній у еритроцитах або його немає. Резус – фактор впливає особливо на другу та послідуючі вагітності як у жінок, так і в самок тварин. Виникає так званий резус – конфлікт, коли донор є носієм резус – фактора, а реципієнт – ні. Це особливо актуально для розведення тварин, в тому числі дрібних декоративних.

Таким чином, вирішення проблеми несумісності крові у тварин має не тільки теоретичне, а і практичне значення як для морфо функціональної характеристики крові, так і для клінічної практики.

УДК 619:616-002.4:636

ЛАСТОВКА О.А., студент 3-СП курсу, ФВМ
Науковий керівник – **МЕЛЬНИЧЕНКО А.П.,** канд. біол. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

АПОПТОЗ ТА НЕКРОЗ КЛІТИН

В організмі людини чи тварини постійно відбувається процеси розмноження і загибелі клітин. Ці процеси є невід'ємною складовою життєдіяльності і представляють собою складні біохімічні і морфофункціональні зміни які до кінця так і не вивчені. Поряд із фізіологічним процесом загибелі клітини (апоптоз) існує патологічне явище - некроз.

Актуальність даної теми неможливо переоцінити, оскільки більшість патологічих процесів супроводжуються некротичними змінами в клітинах чи порушенням процесу апоптозу з наступними неспецифічними перетвореннями в клітині (розвиток онкологічних захворювань).

У даній роботі висвітлені шляхи загибелі клітини та механізми їх перебігу, порушення фізіологічної гибелі клітини таї хні наслідки, сучасні напрямки науково-дослідної роботи в даному питанні.

Напрямком дослідження було встановлення морфологічних змін, які виникають у клітинах під час її загибелі, диференціювати некроз від апоптозу.

В даній доповіді висвітлено останні наукові відкриття, дослідження і моделі процесів апоптозу і некрозу. Встановлено диференціацію даних процесів як за біохімічними так і морфологічними ознаками. Приведено приклади практичного застосування даних знань у медицині.

До стадій апоптозу належать: стадія зворотних змін та стадія незворотних змін. У першій стадії процес апоптозу можна зупинити та клітинні структури будуть репаровані. У другій стадії – клітинні структури руйнуються та клітини утворюють апоптичні тільця. Морфологічні зміни апоптозу характеризуються зменшенням об'єму апоптуючої клітини, конденсацією та фрагментацією хроматину каріоплазми, зміною структури клітинної мембрани, утворення у ній інвагінацій та формування апоптичних тілець. Під час порушення апоптозу відбувається підвищення або зниження витривалості клітин та вступ клітин у некроз. Підвищення витривалості клітин характеризується перевагою процесів проліферації, гіперплазією, виникненням онкологічних захворювань, пухлин, розвитком запалень та вірусних інфекцій. Зниження витривалості клітин і некроз характеризуються недостатністю енергетичних процесів, ішемією, дегенеративними та запальними процесами, атрофією.

Некроз має стадії некробіозу – фаза ранніх змін та власне некрозу – фаза пізніх змін. Морфологічними ознаками некрозу є, насамперед, руйнування спеціалізованих елементів клітини і ядра, клітина практично не змінює свого об'єму (на відміну від апоптозу), волокна сполучної тканини, які оточують клітину, набувають базофілії та фрагментуються. Цей процес енергонезалежний ій не відбувається утилізації вмісту клітини для подальшого фагоцитозу сусідніми клітинами.

Вивченя цього питання має не тільки теоретичне, а і практичне значення. Завдяки розширенню знань про зміни, які виникають у процесі загибелі клітини, можлива розробка препаратів на основі інгібіторів чи активаторів апоптозу, методи лікування вірусних чи інших захворювань, які супроводжуються некротичними явищами.

УДК 636.7.01

ПАРУБОЧИЙ О.В., АЛЕКСЄЄВ О.О. – студенти 2 курсу
Науковий керівник – **САМОРАЙ М.М.,** канд. біол. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ПОХОДЖЕННЯ СОБАК

Процес одомашнення собаки почався в кінці палеоліту – на початку неоліту. Найбільш ранні знахідки залишків собак відносяться до періоду біля 14 тисяч років тому назад. Ці залишки були знайдені на території сучасної Німеччини. Аналогічні останки були знайдені і на Британських островах.

Більш пізні останки були встановлені у Натуфійській культурі (Передня Азія) і на півночі Сахари, де збереглися наскальні малюнки вік яких більше 10 тисяч років. На Середньому Сході і в Китаї знайдені останки собак періоду династії Шан(4 тисячі років тому).

Існує дві основних теорії походження собаки – монофілетична і поліфілетична. Прибічники монофілетичної теорії предком собаки вважають одного представника. Бюффон всі породи собак виводив від вівчарок. Гульденстад предком собак вважав шакала, Штудер в цій ролі бачив вимерлу собаку Canisferus.

Серед прибічників поліфілетичної теорії найбільш відомі імена Чарльза Дарвіна, французького натураліста Жоффруа Сент-Ілєра, німецького зоолога Карла Келлера. Келлер виділяє шість основних груп домашніх собак, які мають своїх предків. Це шпицеподібні, собаки-парії, вівчарки, борзі, догоподібні і собаки Нового світу до появи там європейців.

Предком шпицеподібних собак Келлер вважав звичайного шакала, від нього походять азіатські собаки-парії. Африканські собаки-парії беруть початок від африканського шакала-вовка. Індійський вовк, якого на сьогодні вважають підвидом сірого вовка, є предком вівчарки.

Центром походження борзих собак вважають Древній Єгипет, а предком борзих називають ефіопського шакала. Від борзих беруть свій початок гончі і, можливо, такси.

Предком догоподібних собак вважають тібетського дога, який в свою чергу походить від тібетського вовка. Велика частина догів Європи веде свій родовід від грецької догів, які потім попали Рим. В Грецію догові собаки попали з Персії, звідки їх привів О. Македонський зі своїм військом.

Отже, розглядаючи походження порід собак, ми прийшли до висновку, що вони з'явилися в результаті одомашнення і подальшого розведення цих тварин.

УДК 613.4:629.78

АНДРІЙЧУК І.С., КАВЕЦЬКА Н.С., студентки 2 курсу
Науковий керівник – **САМОРАЙ М.М.,** канд. біол. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ФАКТОРИ КОСМІЧНОГО ПОЛЬОТУ

Під час космічного польоту на організм діють чинники, які відсутні на землі або вони сильно змінені. Зазвичай ці фактори розбивають на три групи. До першої групи чинників відносять вакуум, ультрафіолетові та інфрачервоні промені, радіо- та мікрохвильові випромінення, іонізуючу радіацію та інше. До другої групи відносять динамічні чинники польоту, які включають лінійне, радіальне та кутове прискорення, вібрацію, шум і невагомість. Третя група пов'язана з перебуванням організму в космічному кораблі: ізоляція,штучне газове середовище, зміни біологічних ритмів, відсутність магнітного поля, електромагнітні поля від приладів. Зміни в організмі можуть виникати внаслідок дії всіх трьох чинників. Щодо перших двох то вони невід'ємні від космічного польоту, третю групу чинників можна в певній мірі обмежити, щоб зменшити їх дію.

Одним із екстремальних факторів польоту є космічна радіація, причому цей чинник може бути основним бар'єромна шляху людини до космосу. Крім необхідно брати до уваги, моделювати космічну радіацію в умовах наземних лабораторій в повній мірі неможливо. Дію динамічних факторів польоту, таких як шум, вібрація і навіть прискорення можна в певній мірі компенсувати. Моделювати невагомість в земних умовах надзвичайно важко.

Одна з надзвичайно важливих проблем космічної біології – вивчення ефектів взаємодії чинників польоту. В умовах космічного польоту організм піддається дії чинників не в чистому вигляді, а в комплексі, в складній взаємодії. Це ускладнює їх вивчення та інтерпретацію отриманих результатів.

В експериментах, проведених з різними біологічними об'єктами, починаючи від найпростіших і завершуючи людиною, встановленні різні ефекти, які можуть проявитися під впливом невагомості чи іншого чинника, котрий діє під час польоту.

В організмі під час космічного польоту змінюються метаболічні реакції, порушується іонний обмін, змінюється морфологія клітин, порушується просторова орієнтація та інше.

УДК 613.481

НЕСТЕРЕНКО А.Л., студентка 2 курсу
Науковий керівник – **САМОРАЙ М.М.,** канд. біол. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

БІОФІЗИЧНІ АСПЕКТИ ТЕПЛОБАЧЕННЯ

Перше повідомлення про застосування теплобачення в медицині було зроблено канадським хірургом Реєм Лоусоном у 19456 році. Теплове випромінювання людського тіла лежить в інфрачервоній області спектру. Інфрачервона область спектру зазвичай умовно розділяється на

ближню (довжина хвиль від 0,74 до 2,5 мкм), середню (2,5 – 50 мкм) і далеку (50 – 2000мкм). В термографії використовують далеке інфрачервоне випромінювання.

Температура внутрішнього середовища організму завжди залишається постійною в надзвичайно вузьких температурних межах, хоча і підлягає певним добовим ритмам. Стала температура тіла підтримується за рахунок тісної взаємодії двох фаз терморегуляції: хімічної і фізичної. Перша відповідає за процеси теплоутворення, друга за тепловіддачу. З огляду нашої роботи, в першу чергу, нас цікавлять процеси віддачі тепла, які представляє фізична фаза терморегуляції. В першу чергу тепловіддача здійснюється за рахунок конвекції, випаровування і випромінювання.

Температура шкіри має цілком визначену топографію. У новонароджених термотопографія шкіри відсутня. Найменшу температуру мають дистальні відділи кінцівок, кінчик носа, вушні мушлі. Найбільша температура – в області паха, в промежині, області шиї, губ, щік. Добові коливання температури шкіри у людини складають в середньому 0,1-0,3 градуси і залежать від фізичного та психофізіологічного навантаження. При будь якій зміні сталості співвідношення температури зовнішніх і внутрішніх областей тіла вмикаються терморегулятивні процеси, які встановлюють новий рівень рівноваги температури тіла щодо зовнішнього середовища.

Термографія основана на реєстрації інфрачервоного випромінювання тіла, пропорційного його температурі. Розподіл та інтенсивність теплового випромінювання в нормі визначаються особливістю фізіологічних процесів, які відбуваються в організмі, зокрема як на поверхневих так і глибоких тканинах та органах. Різноманітні патологічні стани характеризуються термоасиметрією та наявністю температурного градієнта між зоною підвищеного та пониженого випромінювання, що відображається на термографічній картині. Цей факт має важливе діагностичне та прогностичне значення, про що свідчать численні клінічні дослідження.

УДК 619:612.1:636

САМУСЕНКО О.В., студент 1 курсу
Науковий керівник – **НІЩЕМЕНКО М.П.**, д-р вет. наук, професор
Білоцерківський національний аграрний університет

ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ КРОВІ

Фізіологія крові як інтегральна тканина організму охоплює анатомію, гістологію, фізіологію не тільки власне крові, а й супутніх органів кровотворення та загалом всіх органів, забезпечуючи виконання їх функцій та об’єднуючи всі системи організму в єдине ціле.

Забезпечуючи гомеостаз, кров і сама є системою сталою, але несприятливі чинники зовнішнього середовища можуть призводити до порушень балансу.

Залізодефіцитна анемія - це недокрів'я, обумовлене дефіцитом в організмі заліза. Виникнення терміна «анемія» (безкровний) пов'язане з розвитком хворобливого стану організму в результаті тієї чи іншої мірі крововтрати. В даний час встановлено, що анемія розвивається не тільки під впливом крововтрати, а й внаслідок порушення утворення гемоглобіну та еритроцитів, а також через підвищене їх руйнування.

В основі лікування залізодефіцитної анемії лежить правильно організоване харчування. Для дітей старше 5 місяців в дієту включають овочеве пюре, до складу якого входять білокачанна капуста, морква, буряк, шпинат, ріпа, цвітна капуста та ін., А старше 7 місяців - м'ясний фарш і 1-2 рази в тиждень відварну печінку або печінковий паштет. Обов'язково слід давати яєчний жовток. Крім названих вище продуктів, дітям дають свіжі фрукти і ягідні соки. До продуктів, багатих залізом, міддю, кобальтом, нікелем і марганцем, відносяться мова, печінка, м'ясо, риба, горох, квасоля, картопля, буряк, редис, капуста, горіхи, чорна смородина, сливи, груші, яблука, суміш сушених фруктів. Кобальтом і фолієвою кислотою багаті сир, яєчний жовток, печінка, дріжджі.

Препарати заліза доцільно призначати в проміжках між прийомами їжі до 3-4 разів на день, запивати водою. Безпосередньо до і після прийомів препаратів заліза не рекомендується

давати дітям чай, молоко, жирні і деякі борошняні продукти (здобне тісто, печиво), оскільки вони сприяють утворенню нерозчинних сполук заліза, які погано всмоктуються в кишечнику. Це ж відноситься до кави і нерозбавленим фруктових соків. Щоб препарати заліза краще засвоювалися і менше дратували слизову шлунково-кишкового тракту, їх рекомендують приймати через 1 годину після їжі.

Препарати заліза доцільно призначати в проміжках між прийомами їжі до 3-4 разів на день, запивати водою. Кращий лікувальний ефект роблять препарати двовалентного закисного заліза, так як вони легко всмоктуються в кишечнику. Дітям раннього віку призначають рідкі препарати заліза, старшого віку - в таблетках і порошках.

Отже, з метою профілактики залізодефіцитної анемії у дітей необхідно максимально урізноманітнювати харчування, з тим щоб вони отримували всі необхідні харчові речовини і мікроелементи.

УДК 619:616 – 092:636:612.015.11:001.891

ПОЛИШВАЙКО О.В., студентка 2 курсу
Науковий керівник – **ШМАЮН С.С.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕКСПЕРИМЕНТ – ОСНОВНИЙ МЕТОД ПАТОЛОГІЧНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ

Експеримент – це основний метод патологічної фізіології. Особливість патофізіологічного експерименту полягає у відтворенні на лабораторних тваринах експериментальних моделей хвороб з метою встановлення механізмів їх виникнення, розвитку і наслідків у сільськогосподарських тварин.

Основними етапами патофізіологічного експерименту є:

1) Планування експерименту. 2) Моделювання патологічного процесу з використанням різних методів. 3) Одержання інформації про зміни в організмі експериментальних тварин. 4) Аналіз і синтез отриманих результатів.

Планування експерименту передбачає: а) створення робочої гіпотези; б) постановку мети і завдань досліджень; в) визначення об’єкта експерименту (вид, вік, стать тварин); г) складання схеми експерименту (характер і частота патогенних впливів, доза, тривалість); д) визначення об’єму досліджень (кількість дослідів, перелік конкретних методик, які будуть використовуватися).

Підбір тварин має надзвичайно важливе значення для успішного вивчення закономірностей розвитку патологічних процесів. Наприклад, експериментальну виразку шлунка необхідно викликати у щурів, а не у кролів, бо в останніх спостерігається спонтанне її утворення. Алергію, анафілактичний шок краще за все моделювати на морських свинках, а неврози – на собаках;

Розрізняють: а) гострий і б) хронічний експерименти.

Гострий експеримент (вівісекція) – є короткотривалим від кількох годин до 1–2 діб. Він дозволяє вивчати гострі розлади в організмі, такі як шок, колапс, гостру недостатність дихання, кровообігу, нирок тощо.

Хронічний експеримент – тривалий процес, який дає можливість вивчати динаміку розвитку хвороби. Його використовують для моделювання хронічних хвороб: атеросклерозу, артеріальної гіпертензії, цукрового діабету, виразкової хвороби та інших.

Методи моделювання хвороб: видалення, руйнування, перевантажень, створення дефіциту, порушення нервової і гормональної регуляції, створення перешкод, екзогенної індукції, трансплантації, експлантації.

Для отримання інформації про зміни в організмі експериментальних тварин використовуються наступні методи: морфологічні, функціональні, біохімічні, імунологічні. За допомогою зазначених методів одержують інформацію про зміни на молекулярному, субклітинному, клітинному, тканинному, органному, системному рівнях і на рівні організму в цілому.

Для аналізу отриманих результатів використовуються: 1) Математичні методи 2) Порівняльні методи аналізу: а) філогенетичний; б) онтогенетичний – (порівняння патологічних процесів у тварин на різних етапах їх індивідуального розвитку); в) топографо-анатомічний.

Висновок. Патофізіологічний експеримент є основою для розуміння сутності патологічних явищ.

УДК 619:616 – 092:636:612.015.11:001.891

МОМОТ А.В., студентка 2 курсу
Науковий керівник – **ШМАЮН С.С.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ГІПОКСІЯ – ТИПОВИЙ ПАТОЛОГІЧНИЙ ПРОЦЕС

Гіпоксія (кисневе голодування, від лат. hypo – мало, oxygenum – кисень) – це типовий патологічний процес, що виникає внаслідок недостатнього постачання тканин киснем або в результаті порушення його використання клітинами в процесі біологічного окиснення.

Класифікація гіпоксичних станів: I. За етіологією: а) гіпоксична (екзогенна); б) дихальна (респіраторна); в) циркуляторна (серцево-судинна); г) кров'яна (гемічна); д) тканинна (гістотоксична, цитотоксична). II. По темпах розвитку і тривалості: а) блискавичну – розвивається протягом декількох десятків секунд; б) гостру – протягом декількох хвилин або десятків хвилин; в) підгостру; г) хронічну, що триває тижні, місяці, роки. III. В залежності від поширеності процесу: а) загальна; б) місцева.

Основні захисно-пристосувальні (адаптивні) реакції при гіпоксії. I. Реакції, спрямовані на збільшення доставки кисню кров'ю. II. Місцеві (тканинні) реакції, спрямовані на поліпшення забезпечення клітин киснем. III. Реакції в системах утилізації кисню. До захисно-компенсаторних реакцій, спрямованих на збільшення доставки кисню тканинам відносяться: 1. Реакції зовнішнього дихання. 2. Реакції системи кровообігу. 3. Реакції системи крові. До місцевих (тканинних) реакцій, спрямованих на поліпшення забезпечення клітин киснем в умовах гіпоксії відносяться: 1. Посилення місцевого кровотоку – артеріальна гіперемія. 2. Збільшення кількості функціонуючих капілярів. 3. Підвищення вмісту в клітинах міоглобіну, що в м'язах є внутрішньоклітинним депо кисню. До захисно-компенсаторних змін у системах утилізації кисню в клітинах і тканинах при гіпоксії відносяться: 1. Зниження функціональної активності клітин, внаслідок чого зменшується їхня потреба в кисні. 2. Збільшення кількості дихальних ферментів і мітохондрій у клітинах. 3. Збільшення спорідненості дихальних ферментів до кисню. 4. Підвищення ступеня сполучення окиснення з фосфорилюванням до максимально можливої величини.

Тварини різних видів неоднаково реагують на гіпоксію. Високоорганізовані тварини більш чутливі до кисневого голодування, ніж низькоорганізовані; дорослі більш реактивні, ніж молоді. Неоднаково впливає гіпоксія на органи і тканини. Більш диференційована тканина менш стійка до кисневого голодування. Наприклад, дія гіпоксії сильніше позначається на функції ЦНС (довгастий мозок і кора головного мозку), серця, секреторних органів. Менш чутливі до гіпоксії поперековосмугасті м'язи, сполучна тканина, хрящі, кістки. Однак тривала гіпоксія призводить до розростання сполучної тканини і жирової інфільтрації органів. Ціаноз – синюшний колір слизових і шкірних покривів при гіпоксії, обумовлений присутністю в капілярах шкіри і слизових оболонок більш 5% неокисненого (відновленого) гемоглобіну, що має вишнево-синій колір. Ціаноз найбільш виражений при гемодинамічному (застійному) типі гіпоксії, менше – в стані ішемічної гіпоксії. Крім функціональних розладів при гіпоксії можуть розвиватися морфологічні порушення в різних органах. При гіпоксії нирок може розвинутися некроз ниркових канальців, що супроводжується гострою ниркою недостатністю. Тривале кисневе голодування супроводжується загибеллю паренхіматозних клітин і розростанням сполучної тканини в різних органах.

Висновок. Таким чином, гіпоксія як типовий патологічний процес має складні механізми розвитку та різні наслідки, що є важливим у розробці та проведенні заходів з усунення гіпоксичних станів у тварин за різної патології.

УДК 619:616 – 092:636:612.015.11:001.891

КУЗНЄЦОВА Н.О., студентка 2 курсу
Науковий керівник – **ШМАЮН С.С.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПАТОЛОГІЯ ТКАНИННОГО РОСТУ

Гіпобіотичні процеси зумовлюють зниження життєздатності тканин. Розрізняють такі гіпобіотичні процеси: атрофію, дистрофію, кахексію, некроз і гангрену. ***Атрофія*** – зменшення об'єму тканини чи органа та зниження їх функції внаслідок послаблення або недостатнього їх живлення. Види атрофій:фізіологічна атрофія, стареча атрофія, атрофія від бездіяльності, атрофія від надмірного навантаження, атрофія від стискання окремих ділянок тіла чи органів, нейрогенна атрофія, ендокринна атрофія. ***Дистрофія –*** різновид спотворення обміну речовин у клітині, яке супроводжується посиленням якогось одного виду обміну з одночасним депонуванням у клітинних відсіках надлишку речовин. Розрізняють дистрофії: *жирову, білкову, вуглеводну, мінеральну* та ін. ***Кахексія*** (грец. *kachexia* – виснаження) — стан цілісного організму, який супроводжується втратою маси тіла та зниженням інтенсивності всіх життєвих функцій. Причинами кахексії є голодування внаслідок припинення надходження поживних речовин або нераціонального їх використання чи неспроможності їх засвоєння (патологічні процеси в органах травлення, гормональні порушення); виснажливі тривалі хвороби (інфекційні, паразитарні хвороби, хронічні отруєння пестицидами, септичні процеси, злоякісні пухлини). ***Некроз*** (грец. *necros* – мертвий) — омертвіння тканини внаслідок відмирання клітин, що входять до складу цих тканин. Причинами некрозу є дія надзвичайних подразників фізичної (травма, променева енергія, висока й низька температури, електричний струм), хімічної (луги, кислоти, їх солі) та біологічної (туберкульоз, бешиха, некробацильоз) природи. Розрізняють с*ухий (коагуляційний)* та *вологий (колікваційний)* некрози.

Гіпербіотичні процеси охоплюють процеси надмірного росту та розмноження тканин. До них відносять гіпертрофію, гіперплазію, регенерацію і пухлинний ріст.

Гіпертрофія – збільшення об'єму (і маси) органа (тканини) за рахунок збільшення розмірів окремих його клітин. ***Гіперплазія*** – збільшення об'єму (і маси) органа (тканини) за рахунок збільшення кількості клітин, що входять до складу органа. Гіпертрофія буває *фізіологічною,* або *робочою* (гіпертрофія молочної залози в період лактації, матки – в період вагітності, м'язової маси тіла і серця – в період тренінгу тощо) і *патологічною (справжньою і несправжньою),* пов'язаною з компенсаторними процесами під час хвороб. *Вікарна,* або *заміщувальна гіпертрофія* виникає в разі патології як компенсація порушеної чи втраченої функції, в тому числі й парного органа, (гіпертрофія міокарда лівого шлуночка при гіпертонії, гіпертрофія правої нирки при втраті повноцінної функції лівої нирки). *Кореляційна гіпертрофія* виникає як реакція на втрату функції іншим органом (гіпертрофія щитоподібної залози після видалення гіпофіза). *Вакатна гіпертрофія* як реакція органа на зниження тиску з боку навколишніх органів (гіпертрофія тканин суглоба при видаленні звідти синовіальної рідини). ***Регенерація*** – процес відновлення втрачених структури й функції тканин чи органів. *Фізіологічна регенерація* включає процеси постійного відновлення структури та функції тканин, які в процесі життєдіяльності втрачають частину клітин через їх відмирання, елімінацію в кров (шкіри, епітелію слизової оболонки, кісткового мозку). В основі линяння, зміни різців у тварин також лежить фізіологічна регенерація. *Патологічна регенерація* — це процес відновлення структури та функції тканин, ушкоджених якимось із ушкоджувальних чинників. З чотирьох видів тканин найбільшу регенераційну здатність має сполучна тканина, найнижчу – нервова.

Висновок. Таким чином, гіпобіотичні та гіпербіотичні процеси мають свої особливості, що необхідно враховувати в діагностичних та лікувально-профілактичних заходах боротьби з хворобами тварин.

УДК 619:616 – 092:636:612.015.11:001.891

КОЛОДКА А.В., студентка 2 курсу
ТЕЛІЖЕНКО Н.С., студентка 2 курсу
Науковий керівник – **ШМАЮН С.С.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МІСЦЕВІ РОЗЛАДИ КРОВООБІГУ

Артеріальна (активна) гіперемія – це збільшення кровонаповнення тканин за рахунок посиленого притоку артеріальної крові. Причиною її є вплив на судини фізичних, хімічних та біологічних чинників. Розрізняють гіперемію фізіологічну та патологічну, що супроводжує патологічні процеси і має захисний характер. Нейротонічна гіперемія виникає при розширенні просвіту артерій під впливом судинорозширювальних парасимпатичних нервів. Нейропаралітична гіперемія виникає внаслідок паралічу судинозвужувальних нервів. *Ознаки артеріальної гіперемії* – почервоніння, підвищення місцевої температури, збільшення об'єму гіперемійованої ділянки чи органа. *Наслідки артеріальної гіперемії.* Фізіологічна гіперемія поліпшує живлення тканини чи органа. Гіперемія під час патологічних процесів також поліпшує живлення та має захисне значення (гіперемія при запаленні). Разом з тим гіперемія має і негативні наслідки. Вона небажана при артеріосклерозі (можливий розрив судин і крововиливи).

Венозна (застійна, або пасивна) гіперемія – це збільшення кровонаповнення за рахунок зменшення відтоку венозної крові без зміни об'єму крові, що надходить. Вона виникає внаслідок звуження або закриття просвіту вен набряковою рідиною, рубцями, пухлинами, збруєю, тромбами, накладанням лігатур, джгутів тощо. Буває при ослабленні серцевої діяльності і зменшенні притоку крові до серця. *Ознаки* венозної гіперемії – синюшне забарвлення тканини (органа), збільшення його в об'ємі; підвищення, а потім зниження температури ділянки (органа). *Наслідки венозної гіперемії* – порушення обміну речовин, теплообміну, гіпоксія. Порушуються структура і функції судинної стінки, підвищується пористість судин, збільшується вихід рідкої частини крові в міжклітинні простори. Стискання специфічних клітин набряковою рідиною, порушення їх постачання киснем і поживними речовинами призводить до поступового їх відмирання.

Ішемія, місцеве недокрів'я – порушення периферичного кровообігу, що супроводжується обмеженням або повним припиненням притоку артеріальної крові. Основними причинами ішемії є спазм артеріальних судин, їх закупорювання, стискання. *Ознаки ішемії* – блідість, зменшення об'єму тканини чи органа, зниження місцевої температури. *Наслідки ішемії* – гіпоксія тканин, зниження активності окисно-відновних процесів та пригнічення активності ферментів синтезу і метаболізму; зниження біосинтезу білка, порушення функції клітини та її органел, зміни, які ведуть до некробіозу та некрозу. Ішемія міокарда може закінчитися *інфарктом*

Тромбоз – явище прижиттєвого утворення тромбу в просвіті кровоносних судин. До *складу тромбу* входять формені елементи крові та нитки фібрину. Тромби є пристінкові та обтураційні. Пристінковий тромб не повністю закриває просвіт судини, *обтураційний* – повністю закриває просвіт судини. *Причиною* виникнення тромбів є хімічні, фізичні та біологічні чинники. Умовою їх утворення є порушення цілісності судинної стінки. Сприяють тромбоутворенню підвищена активність зсідальної системи крові, послаблена фібринолітична система та сповільнений рух крові в судинах. *Наслідки тромбозу.* Тромбоз артерій і артеріол зумовлює ішемію, тромбоз вен спричинює венозну гіперемію. Пристінкові тромби артерій змінюють судини та призводять до атеросклерозу. Можливий відрив частинок або цілого тромбу і занесення його кровотоком у капілярне русло з виникненням емболії капілярів.

Емболія – закупорювання судин частинками (емболами), які за нормальних умов у них не трапляються. За походженням емболії бувають *екзогенними* (повітряна, газова, чужорідними тілами, бактеріальна, паразитарна) та *ендогенними* (тромби, жирова, тканинна). *Наслідки емболії.* Емболія гілок легеневої артерії та капілярів порушує вентиляцію і перфузію легень, різко знижує артеріальний тиск, що призводить до смерті. Емболія судин великого кола кровообігу по-

рушує функції того органа (тканини), де виникає емболія. Особливо небезпечною є емболія судин головного мозку, коронарних судин, що призводить до припинення функції цих органів.

Висновок. Розуміння місцевих розладів кровообігу допоможе вести цілеспрямований, науково обґрунтований пошук оптимальних шляхів лікування і профілактики серцево-судинних захворювань.

УДК 619:616.89-008.447:612.821.3:636

ОДИНЦОВА О. Ю., студентка 2 курсу
Науковий керівник – **СТОВБЕЦЬКА Л.С.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ФІЗІОЛОГІЯ ПОВЕДІНКИ ТВАРИН. ІНСТИНКТИ

До цього часу немає чіткого визначення поняття «інстинкт». Воно відбиває усі сторони цього складного фізіологічного явища, характеризується переплетенням уроджених і набутих у процесі індивідуального розвитку організму компонентів. У зв'язку з цим говорять не про інстинкти, а про інстинктивну поведінку. З позицій сучасної фізіології інстинкт - це вроджена і, суворо координована форма поведінки тварини, здійснювана під впливом основних біологічних потреб. Інстинкт відбиває дуже корисний досвід їхніх попередників даного біологічного виду, реалізований в поведінкових реакціях твариною, вкладених у отримання результату, корисного для даного виду тварини в цілому.

Поведінкові акти є результатом формування в організмі поведінкових функціональних систем – об'єднання різних за складністю структур і процесів з метою здійснення поведінкового акту. Одні системи генетично обумовлені, забезпечуючи інстинктивні форми поведінки - інстинкти. Інші системи формуються в процесі індивідуального життя тварин. Завдяки утворення умовних рефлексів у процесі життя в залежності від умов формуються більш складні нервово-динамічні детермінантні поведінкові функціональні системи. З кожного конкретного приводу організм, щоб забезпечити виживання і комфорт, формує нові взаємозв'язки між окремими структурами, органами, процесами, нове індивідуальне поведінка. Ще більш складні за механізмом організації форми поведінки пов'язані зі здатністю тварин уловлювати найпростіші закони взаємозв'язку з предметами, явищами і використовувати їх при побудові програми адаптивного поведінки.

Інстинктом називається спадковий комплекс реакцій на певні дії, на певні зміни умов зовнішнього і внутрішнього середовища, однаковий у всіх особин виду. Інстинкти - прояви поведінкових актів, обумовлює закріпленими еволюцією складними зв'язками структур і процесів організму. Реалізація інстинкту є задоволення біологічних потреб.

Метою роботи було удосконалити знання про поведінкову реакцію тварин та їх інстинкти.

Поведінкова реакція пов'язана з формуванням програми дії в центральній ланці - нервовому центрі в процесі аналізу і синтезу надійшовшої туди інформації про зміни в умовах зовнішнього або внутрішнього середовища, накопиченням у нервовому центрі "специфічної енергії". Програма діє через еферентні нервові провідники і шляхом зміни гормонального статусу надходить до периферичних виконавчих органів і викликає ту чи іншу поведінку, спрямовану на задоволення певних спонукань, потреб, підтримання гомеостазу. Рецептори ланки зворотної аферентації сприймають параметри пристосувальної реакції, по аферентним провідникам передають цю інформацію в акцептор дії. Акцептор результатів дії в нервовому центрі порівнює реальні результати з передбаченими, з програмою дії.

Отже, регулююча роль в поведінковій реакції та інстинктах належить майже всим відділам центральної нервової системи - довгастому мозку, середньому мозку, ретикулярній формації, проміжному мозку, лімбічній системі, підкірковим ядрам, корі великих півкуль. Коркові нейрони є найважливішими для регулювання послідовного включення певних структур функціональної системи.

УДК 619:591.133.1:636

КОСТЕЦЬКИЙ Ю.В., студент 1 курсу
ЛИЗІЙ І.П., студент 1 курсу
Науковий керівник – **СТОВБЕЦЬКА Л.С.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВІТАМІН D ТА ЙОГО ВПЛИВ НА МІНЕРАЛЬНИЙ ОБМІН В ОРГАНІЗМІ

Ріст, розвиток та продуктивність сільськогосподарських тварин значною мірою залежить від ступеня забезпечення її потреби у вітамінах, зокрема у вітаміні D. Основними причинами ендогенного D-гіповітамінозу є порушення обміну вітаміну D внаслідок патології печінки і нирок ,в яких синтезуються біологічно активні метаболіти даного вітаміну. Це призводить до порушень обмінних процесів в організмі, а особливо впливає на мінеральний обмін.

Дефіцит вітаміну D є досить розповсюдженим, що зумовлює у тварин розлади мінерального обміну: розвивається рахіт, остеодистрофія, перед- та післяродове залежування, післяродова гіпокальцемія і гіпофосфотеємія.

Під впливом метаболітів вітаміну D:

1) В ентероцитах синтезується Ca D_3, за допомоги якого Ca транспортується через напівпроникну мембрану ентероцитів.

2) Вплив вітаміну D на абсорбцію фосфору в кишечнику зумовлений як стимуляцією кишкового ізоферменту лужної фосфатази під впливом якого на поверхні кишкового епітелію проходить гідроліз моноефірів фосфатної кислоти, що призводить до до підвищення концентрації аніонів фосфору в місцях його абсорбції.

3) Збільшується проникність ліпідного шару мембрани ентероцитів для Ca і P.

4) Під впливом метаболітів у проксимальних канальцях нирок синтезується Ca D_3, який стимулює реабсорбцію 98% Ca з первинної сечі.

5) Механізм реабсорбції 85% P з первинної сечі під впливом метаболітів не вивчені.

6) Метаболіти вітаміну D стимулюють синтез білків кісткової тканини – колагену та остеокальцину і мінералізацію органічного матрексу кістки, тобто остеосинтез.

На нашу думку, вже ніхто немає сумніву щодо актуальності та важливості цієї теми як у всьому світі так і безпосередньо в межах нашої держави. Ми хочемо зробити аналіз наявної інформації, який повноцінно дасть змогу нам зрозуміти зміст даної теми та роль її знання для спеціалістів сільськогосподарського сектору.

УДК 619:612.017:636

МЕЛЕШКО А.А., студент 2 курсу
ТЮРІН С.А., студент 2 курсу
Науковий керівник – **СТОВБЕЦЬКА Л.С.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
svtuyrin@mail.ru

ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ ІМУНІТЕТУ У ТВАРИН

Організм наділений вродженим і набутим імунітетом. В основі вродженого імунітету лежать неспецифічні захисні механізми. Це – бар'єрна функція крові і слизових оболонок, бактерицидну дію молочної кислоти і жирних кислот у виділеннях потових і сальних залоз, бактерицидні властивості шлункового і кишкового вмісту. Важливу роль відіграє лізоцим, який руйнує оболонки бактеріальних клітин і присутній у слізної залозі. До неспецифічним реакцій вродженого типу відноситься взаємодія факторів сироватки крові з поверхнею чужорідних частинок (мікроорганізмів), що полегшує їх захоплення фагоцитами. Фагоцитоз-головний механізм захисту проти інфекцій у безхребетних і центральний механізм неспецифічного імунітету у хребетних.

Метою нашої роботи було вивчення методів підвищення імунітету для організму тварин.

До природно придбаного імунітету відноситься несприйнятливість до хвороб після перенесеного захворювання. Придбаний активний імунітет можна утворити шляхом введення вакцин - ослаблених або вбитих збудників інфекційних захворювань або введенням ослаблених токсинів, що виробляються мікроорганізмами. У відповідь на введення речовини організм набуває імунітету. Це - штучний активний імунітет. Якщо ж в організм людини вводиться сироватка, в якій знаходяться готові антитіла до збудника захворювання, то такий набутий імунітет називається пасивним.

В організмі існують три взаємодоповнюючі системи, які забезпечують захист від хвороботворних агентів.

1. Неспецифічні клітинні системи. До них відносяться лейкоцити та макрофаги, здатні здійснювати фагоцитоз і завдяки цьому знищують хвороботворні агенти і комплекси антиген-антитіло. Тканинні макрофаги відіграють істотну роль в розпізнаванні сторонніх часток специфічної імунною системою.

2. Неспецифічні гуморальні системи. До них відноситься система комплементу та інші білки плазми, здатними руйнувати комплекси антиген-антитіло, знищувати чужорідні частинки і активувати клітини організму, що беруть участь в запальних реакціях.

3. Специфічна імунна система. Вона відповідає на впровадження чужорідних клітин, частинок або молекул (антигенів) утворенням специфічних захисних речовин, локалізованих всередині клітин або на їх поверхні (специфічний клітинний імунітет), або розчинених у плазмі (антитіла) (специфічний гуморальний імунітет).

Отже, роль імунітету важко переоцінити в житті всіх живих організмів, адже це ціла сукупність різних механізмів організму, що протистоять чужорідним факторам, захищаючи, та зберігаючи організм у цілому. Саме такий складний механізм, як імунна система, дає можливість підтримувати нормальне функціонування під дією зовнішніх факторів.

УДК 619:616.12:636

КУЗНЕЦОВА А., КІРІКА О., студенти
Науковий керівник – **ПОРОШИНСЬКА О.А.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

НЕРВОВА РЕГУЛЯЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЕРЦЯ У ТВАРИН

Серце має надзвичайно досконалий механізм пристосування до мінливих умов, в яких знаходиться організм. Швидке пристосування гемодинаміки до факторів середовища та рівня обміну речовин в організмі, досягається наявності складних механізмів нейрогуморальної регуляції. Інтракардіальна регуляція серця забезпечується властивостями серцевого м’яза, а екстракардіальна регуляція – за допомогою імпульсів, які надходять з центральної нервової системи по симпатичних і парасимпатичних нервах.

Метою роботи було вивчення впливу нервової системи на діяльність серця жаби і ссавців.

При електричному подразненні периферичного відрізка перерізаного блукаючого нерва відбувається зменшення частоти серцевих скорочень. Одночасно відзначається зменшення амплітуди скорочень – негативний інотропний ефект. При сильному подразненні блукаючого нерва робота серця на деякий час припиняється, оскільки в цей період збудливість м'яза серця знижена. При тривалому подразненні блукаючого нерва, скорочення серця спочатку припинялися, а потім відновлювалися, незважаючи на триваюче подразнення, тобто відбувалося вислизання серця під впливу блукаючого нерва. Механізм дії вагуса обумовлений впливом ацетилхоліну на серце.

При подразненні симпатичних нервів прискорюється спонтанна деполяризація клітин пейсмекерів – водіїв ритму в діастолу, що веде до почастішання серцевих скорочень. Подразнення серцевих гілок симпатичного нерва покращує проведення збудження в серці та підвищує збудливість серця.

Характерно, що при одночасному подразненні симпатичних і блукаючих нервів переважає дія на серце блукаючих нервів.

Крім того, кора великих півкуль головного мозку забезпечує пристосувальні реакції організму не тільки до поточних, але і до майбутніх подій. За механізмом умовних рефлексів сигнали, що ідуть попереду настання цих подій або значної ймовірність їх виникнення, можуть викликати перебудову функцій серця і всієї серцево-судинної системи в тій мірі, в якій це необхідно, щоб забезпечити майбутню діяльність організму. Також при подразненні різних зон гіпоталамуса у наркотизованих тварин вдалось виявити точки, стимулювання яких супроводжується змінами частоти серцевих скорочень, їх сили.

Сукупність наведених даних дозволяє представити вплив нервової системи на ритм серця як коригуючий, тобто ритм серця зароджується в його водія ритму, а нервові впливи прискорюють або уповільнюють швидкість спонтанної деполяризації клітин водія ритму, прискорюючи або сповільнюючи таким чином частоту серцебиття.

УДК 619:616.36 – 008.8:636

СИРНІКОВА І., ШЕВЧЕНКО М., студенти
Науковий керівник – **ПОРОШИНСЬКА О.А.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПАТОЛОГІЧНА ДІЯ ЖОВЧІ НА ОРГАНІЗМ ТВАРИН

Жовч є секретом гепатоцитів, що надходить до просвіту 12-палої кишки та відіграє важливу роль у травленні та обміні речовин. Крім того, жовч є екскретом, оскільки з нею виводяться з організму різні екзо- та ендогенні речовини. Утворення жовчі в печінці відбувається безперервно. Жовч збирається у протоку печінки, яка після злиття з міхуровою протокою утворює загальну жовчну протоку, що уливається до 12-палої кишки. Однак, при порушенні формування і відтоку жовчі, в кров можуть потрапляти компоненти жовчі, з послідуючим розвитком холемічного синдрома. Причинами порушення надходження жовчі в дванадцятипалу кишку можуть бути: 1) механічна перешкода відтоку жовчі – здавлення жовчних шляхів іззовні (пухлиною головки підшлункової залози, запаленою тканиною, рубцем) або закупорка її (каменем, гельмінтами, густою жовчю); 2) порушення іннервації жовчних шляхів – гіпер- або гіпокінетична дискінезія (наприклад, зменшення жовчовиділення при спазмі сфінктера шийки жовчного міхура); 3) зміна гуморальної регуляції жовчовиділення.

Метою роботи було вивчення патологічної дії жовчі на нервову, серцево-судинну системи та кров тварин.

Матеріалом для досліджень були жаби, яким вводили жовч в лімфатичний мішок в область спини, наносили кілька крапель жовчі на ізольоване серце та брижейку кишечника. Також відбирали зразки крові від кролика і досліджували токсичну дія жовчі in vitro.

В результаті досліджень встановили, що через 10 хвилин після введення жовчі в лімфатичний мішок жаби реакції на поколювання голкою не відмічалося. При додаванні до фізіологічного розчину кількох крапель жовчі кількість серцевих скорочень у жаби зменшилась з 55 разів за хвилину до 32 разів за хвилину. Після нанесення жовчі на кровоносні судини брижейки кишечника жаби спостерігали звуження просвіту судин та уповільнення швидкості кровотоку. При дослідженні токсичної дія жовчі in vitro встановили гемоліз еритороцитів у другій пробірці, кров при цьому стала червоною, блискучою, лаковою. Токсична дія жовчі пов'язана з появою в крові жовчних кислот (хололемія), в результаті чого порушується діяльність центральної нервової системи, розвивається брадикардія, артеріальна гіпотензія, відбувається гемоліз еритроцитів.

Отже, часткове або повне припинення надходження жовчі в 12-палу кишку призводить до порушення діяльності нервової, серцево-судинної системи, може викликати запалення та некроз клітин в різних органах і тканинах.

Секція: ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНА ЕКСПЕРТИЗА ТА ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ

УДК 619:614.31:637.5.04/.07:636.597

КУПЧИН С.М., магістрант, ФВМ
Науковий керівник – **ХІЦЬКА О.А.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
o.hitska@gmail.com

ОРГАНОЛЕПТИЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА ХІМІЧНИЙ СКЛАД М'ЯСА КАЧОК ЗА РІЗНИХ СПОСОБІВ УТРИМАННЯ У СТОВ ППЗ «КОРОБІВСЬКИЙ» ЗОЛОТОНІСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Актуальність напряму досліджень. Основною перевагою розведення качок є їхні біологічні особливості: висока енергія росту в молодому віці, відмінна здібність в пошуках кормів, хороше використання дешевого корму, невибагливість та висока плодовитість. Вирощують качок для отримання м’яса, яєць, жирної печінки та пера. Качине м’ясо характеризується специфічним смаком, воно ніжне, соковите і біологічно повноцінне. М'ясо качок є важливим джерелом натурального протеїну. За даними літератури, показник біологічної цінності качиного м’яса дорівнює 87 %, що на 18–20 % перевищує цей показник для яловичини. За енергетичною цінністю м’ясо качок поступається лише гусячому м’ясу.

Мета нашої роботи – порівняти органолептичні показники та хімічний склад качиного м’яса за різних способів утримання птиці: перша дослідна група качок мала безвигульне утримання (у вольєрі), друга – вигульне. Умови годівлі були однакові для обох груп птиці. Забій птиці проводили у віці 5 місяців. Дослідження хімічного складу м’яса проводили за загальноприйнятими методиками.

Основні результати та їх інтерпретація. Під час органолептичного дослідження ми не виявили відмінностей між показниками якості м’яса двох дослідних груп. М'ясо мало специфічний приємний запах, щільну, пружну консистенцію, на розрізі було помірно вологе. Качине м'ясо мало червоний колір, оскільки воно відноситься до темних сортів м’яса за рахунок вмісту великої кількості кровоносних судин. М’язові волокна качиного м’яса більш жорсткі ніж у курятині. Одержаний м’ясний бульйон був прозорим та ароматним.

Результати досліджень показали наявність різниці хімічного складу м’яса качок різних дослідних груп. Дані численних досліджень зазначають, що червоне м'ясо, зазвичай, містить більше жиру ніж, наприклад, біле (куряче) м’ясо. Масова частка жиру в м’ясі качки першої дослідної групи склала в середньому 18,9 %, другої – 17,1 %. Масова частка білка в м’ясі птиці, вирощеної безвигульно, в середньому становила 21,9 %, за вигульного утримання – 18,2 %. Отже, під час вирощування качок за безвигульного утримання у їхньому м’ясі спостерігається більший вміст білка та жиру – відповідно на 1,7 % і 3,7 %.

Енергетична цінність м’яса птиці першої групи склала 141,0 ккал., другої – 122,9 ккал. Отже, за рахунок більш високого вмісту жиру та білка м'ясо птиці, вирощеної за безвигульного утримання, мало вищу енергетичну цінність – на 18,1 % ніж м'ясо качок за вільного вирощування.

Проте, м’ясо качок вигульної групи мало на 2,2 % більший вміст сухої речовини. Так, масова частка сухої речовини в м’ясі птиці за вигульного утримання становила 34,3 %, безвигульного – 32,1 %.

Масова частка мінеральних речовин (золи) також була вищою у м’ясі качок вигульного утримання порівняно з безвигульним і становила відповідно 1,7 і 1,5 %. Так, м’ясо качок вигульного утримання мало на 0,2 % більший вміст золи порівняно з м’ясом птиці, що вирощувалася безвигульно.

Висновок. Одержані результати досліджень свідчать про те, що хімічний склад качиного м’яса, одержаного від забою птиці, вирощеної за різних способів утримання, відрізнявся. М’ясо качок безвигульного утримання мало більший вміст білка та жиру, менший – сухої речовини та золи, порівняно з м’ясом птиці за вільного вирощування.

УДК 619:614.31:637.5:636.52/.58

ДОМУЩЕЙ І.О., магістрантка, ФВМ
Науковий керівник – **ХІЦЬКА О.А.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
o.hitska@gmail.com

ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНИЙ КОНТРОЛЬ ВИРОБНИЦТВА М'ЯСА КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ В УМОВАХ ТОВ «БАШТАНСЬКА ПТАХОФАБРИКА» МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Актуальність напряму досліджень. Однією з галузей аграрного комплексу України, що має стратегічне значення для забезпечення внутрішнього та зовнішнього ринків конкурентоспроможною продукцією, є птахівництво. Споживач зацікавлений, перш за все, у якості та безпечності продукції птахівництва. Тому постійний і ретельний ветеринарно-санітарний контроль під час усього процесу виробництва м'яса птиці − від моменту її вирощування та відгодівлі до забою, переробки і реалізації є надзвичайно важливим.

Мета роботи – аналіз ветеринарно-санітарного контролю під час вирощування і забою курчат-бройлерів, первинної переробки тушок птиці та зберігання м'яса.

Основні результати та їх інтерпретація. Нами був проведений контроль основних параметрів мікроклімату (температурні режими, відносна вологість, освітлення) у пташнику протягом усього періоду вирощування бройлерів. За результатами наших досліджень було встановлено, що в основному на підприємстві дотримуються вимог щодо технології вирощування. Систематично ведуться технологічні карти вирощування, де внесені затверджені нормативи параметрів мікроклімату, годівлі, поїння, приросту маси курчат та вносяться фактичні дані щодо зазначених параметрів.

Під час проведення досліджень нами були виявлені відхилення щодо параметрів мікроклімату в приміщенні. Так, не завжди забезпечувались встановлені нормативною документацією температурні режими. Перевищувала допустимі рівні вологість в пташнику. За цього природна вентиляція приміщень була відсутня, а от штучна не завжди працювала належним чином і іноді потребувала миття та ремонту. Не забезпечені приміщення природнім освітленням, є лише штучне. Використання глибокої підстилки призводить до того, що вона дуже забруднюється послідом і наприкінці терміну експлуатації у пташнику накопичується велика кількість аміаку, видалити який важко за допомогою примусової вентиляції. Негативний вплив на птицю посилюється і через те, що в осінньо-зимову пору року підвищується вологість повітря у пташнику, відповідно, зростають затрати на їх обігрів.

Ветеринарні обробки проводяться груповим методом (внесення з водою, газація), згідно затверджених нормативів і залежно від періоду вирощування птиці. Систематично проводився контроль санітарного стану приміщень (взяття змивів для лабораторних досліджень) та якості кормів.

Забій і первинна обробка птиці проводились в забійному цеху, що розміщується на території підприємства, на поточно-механізованій лінії. Вона являє собою сучасний комплекс машин і апаратів, встановлених таким чином, що забезпечує єдиний технологічний процес переробки птиці, з максимальною механізацією і автоматизацією технологічних операцій. В цеху обладнані місця для проведення ветеринарно-санітарної експертизи м'яса бройлерів та внутрішніх органів. Усі продукти забою піддавалися огляду. Під час забою та переробки дотримувалися основних санітарних і технологічних вимог. Вся продукція швидко підлягала холодильній обробці. На холодильнику регулярно проводився контроль якості продукції упродовж всього терміну зберігання.

Висновок. На основі проведеного аналізу ми можемо зробити висновок про те, що в цілому вирощування птиці, її забій, переробка та зберігання проводяться з дотриманням встановлених санітарно-гігієнічних та технологічних вимог, що дозволяє підприємству одержувати якісну та безпечну для споживача продукцію.

УДК 619:614.31:636.087.6

БОГАТКО А.Ф., магістрантка ФВМ
Науковий керівник – **БУКАЛОВА Н.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
nvbukalova@gmail.com

ОЦІНКА БЕЗПЕЧНОСТІ ТА ЯКОСТІ М'ЯСА ПТИЦІ У ДП «ПЕРЕМОГА НОВА», с. БУДИЩЕ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. У структурі м'ясного балансу України м'ясо птиці становить 12 %. Маркетингові дослідження свідчать, що американці споживають, в середньому, від 20 до 45 кг курячого м'яса на рік, європейці – до 12, українці ж лише 4 кг. Стримуючими чинниками для поліпшення ситуації в птахівництві залишаються низька купівельна спроможність населення, високі ціни на корми, енергоносії, технічне обладнання і ветеринарне обслуговування, дешевизна імпортної продукції, що, незважаючи на низьку якість, спокушає споживача. Для підприємств з виробництва м'яса птиці безальтернативною є стратегія зниження його собівартості з одночасним поліпшенням показників безпеки та якості продукції.

Мета роботи – ветеринарно-санітарна оцінка показників безпеки та якості м'яса курчат-бройлерів за прийнятої технології забою та первинної переробки птиці в ДП «Перемога Нова», с. Будище Черкаської області.

Результати досліджень. За органолептичними показниками досліджувані тушки курчат-бройлерів мали глянцевий колір дзьоба, слизові оболонки блискучі, блідо-рожевого кольору, дещо зволожені, очне яблуко випукле, рогівка блискуча, поверхня суха, білувато-рожевого кольору з рожевим відтінком, жирова тканина блідо-рожевого кольору, серозні оболонки вологі, блискучі, без слизу. М'язи на розрізі ледь вологі, блідо-рожевого кольору, на дотик щільні, пружні, за надавлювання на них пальцем ямка швидко вирівнювалася. Запах специфічний, властивий свіжому м'ясу птиці, бульйон прозорий та ароматний, з великими блискітками жиру, приємний на смак.

Технологічними дослідженнями встановлено, що за вгодованістю, тушки курчат-бройлерів відносилися до першої та другої категорій.

Масова частка води у м'ясі птиці першої категорії вгодованості становила 74,0 %, білка – 20,5, жиру – 1,6, золи – 0,9 %; другої – 77,2 %, 17,6, 1,2 і 0,9 % відповідно.

Величина *pH* м'яса від здорової птиці першої категорії становила 6,0 од., другої – 6,2; кількість летких жирних кислот (ЛЖК) – 4,2 мг *КОН* і 4,4 мг *КОН* відповідно.

Кислотне число охолоджених тушок І категорії – до 0,09, пероксидне – 0,01 %, ІІ категорії – 0,09 і 0,02 % відповідно.

Установлено, що мезофільні аеробні та факультативно анаеробні мікроорганізми (МАФАнМ) за температури 24 °С і відносної вологості повітря (ВВП) 70 % упродовж 24 год проникають у середину м'яса на глибину 4–5 см. За умови зниження температури до 4 °С активного проникнення цих мікроорганізмів у товщу м'яса не виявлено.

У перший день зберігання охолоджених тушок птиці за температури 4 ± 2 °С, бактерії родів *Pseudomonas* і *Achromobacter* склали 4 %, а впродовж 14 днів їх кількість збільшилася до 84 % від усієї кількості МАФАнМ. Психрофільні бактерії впливають на стійкість м'яса під час зберігання через здатність розмножуватися під час охолодження м'яса за низьких температур, а тому важливим є мінімізація їх початкового вмісту в тушках птиці.

Висновки. Постійний ветеринарно-санітарний контроль за діяльністю потужності із забою птиці, дотримання технології забою, належні санітарно-гігієнічні умови їх переробки, зберігання та реалізації забезпечує випуск безпечного та якісного м'яса курчат-бройлерів.

УДК 619:614.31:637.5:636.4

ПРУДИУС Д.В., магістрантка ФВМ
Науковий керівник – **БУКАЛОВА Н.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
nvbukalova@gmail.com

ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНИЙ КОНТРОЛЬ ЗАБОЮ СВИНЕЙ В УМОВАХ БІЙНІ с. ПІЩАНА ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПОКАЗНИКИ БЕЗПЕКИ І ЯКОСТІ М'ЯСА

Постановка проблеми. Забезпечення населення високоякісними продуктами тваринництва – одне з найважливіших завдань працівників аграрного сектору. Керуючись Законом України «Про безпечність та якість харчових продуктів» (2005), для забезпечення сприятливих умов з метою виробництва безпечної м'ясної продукції, переробна промисловість потребує нових форм господарської діяльності, застосування належних методів організації забою та переробки тварин, високого рівня організації праці.

Мета – аналіз ветеринарно-санітарного контролю забою тварин та визначення показників безпеки та якості м'яса свиней, отриманого в умовах бійні с. Піщана, Золотоніського району Черкаської області.

Матеріали і методи досліджень. Досліджували м'ясо свиней, отримане під час їх забою з передзабійним витримуванням та без нього в умовах бійні. Дослідження виконані згідно з нормативною документацію та чинними правилами.

Результати досліджень. Технологія забою та первинної переробки забійних тварин на бійні проводиться згідно з технологічними правилами та інструкціями, за виключенням режиму передзабійної витримки свиней.

Установлено порушення правил передзабійного витримування тварин на бійні через нерегулярність їх надходження, для скорочення терміну вимушеного простою виробництва. Як наслідок – у м'язах передньої та задньої частини півтуш свиней, забитих без витримки, відсоток проб, з яких виділяли аеробні мікроорганізми, вищий, ніж у півтуш тварин з передзабійним витримуванням на 27 та 32 % відповідно. За вологого зачищення півтуш, що застосовується у технологічному процесі, у м'ясі свиней, забитих без витримування, кількість мезофільних аеробних та факультативно анаеробних мікроорганізмів (КМАФАнМ) у 3 рази більша, ніж у м'ясі свиней з 6-годинним витримуванням перед забоєм.

Бактерії роду *Pseudomonas* та роду *Achromobacter* за 7 днів зберігання охолодженого м'яса за температури 2–4 ºС склали 62 % від загальної кількості мікроорганізмів (на початку зберігання їх кількість становила лише 4 % від загальної кількості мезофільних аеробних та факультативно анаеробних мікроорганізмів).

Показники питомої активності радіаційного забруднення м'яса від свиней, забитих з передзабійним витримуванням та без нього становили, 31,2±3,1 та 30,7±2,8 Бк/кг відповідно, що нижче встановлених допустимих рівнів (ДР-2006).

Після 1-ої год дозрівання півтуш свиней від тварин без передзабійного витримування за температури 2–4 ºС, кількість глікогену і молочної кислоти у м'ясі була меншою на 8,9 і 19,5 % відповідно; через 12 год – на 12,7 і 9,3 %; через 24 год – на 23,9 і 8,0 %; через 48 год – на 41,9 і 9,4 % відповідно.

М'ясо від тварин, одержане без передзабійного витримування мало на 4,8 % нижчу біологічну цінність, що свідчить про його нижчу перетравність та засвоюваність.

Висновок. Показники безпеки свинячих півтуш, отриманих від тварин без передзабійного витримування значно нижчі, ніж у півтуш від свиней, забитих з попереднім витримуванням, а показники якості м'яса, після його власне дозрівання, та відносна біологічна цінність відповідно вищі, що свідчить про необхідність суворо дотримуватися правил передзабійної витримки тварин.

УДК 619:614.31:637.12

КУЗНЕЦОВА А.О., магістрантка ФВМ
Науковий керівник – **БУКАЛОВА Н.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
nvbukalova@gmail.com

АНАЛІЗ САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ДОЇЛЬНОГО ОБЛАДНАННЯ ТА БЕЗПЕЧНОСТІ СИРОГО КОРОВ'ЯЧОГО МОЛОКА, ОТРИМАНОГО НА ФЕРМІ с. МАТЮШІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. Незбиране коров'яче молоко, у разі порушення технологічних та санітарних правил його одержання і переробки, значно контамінується неспецифічною мікрофлорою: мезофільними анаеробними лактозброджувальними мікроорганізмами, гнильними бактеріями, бактеріями групи кишкової палички, пліснявими грибами. Визначення кількості мезофільних аеробних та факультативно анаеробних мікроорганізмів (КМАФАнМ) у збірному молоці, деяких патогенних, а також небезпечних, з точки зору технології виробництва молочних продуктів, мікроорганізмів, є основним у ланцюгу санітарно-гігієнічних показників молока. Одним із ключових щодо безпечності молока є його мікробне обсіменіння, що визначає епідеміологічну роль цього харчового продукту у поширенні інфекційних захворювань та харчових отруєнь людей.

Мета – аналіз санітарно-гігієнічних показників доїльного обладнання, молочного посуду та безпечності сирого незбираного коров'ячого молока.

Матеріали і методи досліджень. Досліджували збірне молоко коров'яче незбиране з метою визначення мікроорганізмів, що знижують його санітарно-гігієнічні показники та технологічні властивості; змиви з доїльного обладнання та молочного посуду – за чинними стандартами та загальноприйнятими методиками.

Результати досліджень. Установлено, що за бактеріальним обсіменінням у молоці 1 класу, кількість мезофільних аеробних та факультативно анаеробних мікроорганізмів становила 437,0 ± 61,9 тис. КУО/см^3, що відповідає 89,97 % від загальної кількості виділених бактерій.

Психротрофні мікроорганізми складали 9,88 %, а термостійкі бактерії виділені у 0,18 % випадків. Мезофільні мікроорганізми у молоці 2 класу теж переважали, і склали 71,05 % від загальної кількості виділених бактерій.

Значна частина збірного коров'ячого молока контамінована психротрофними мікроорганізмами (28,85 % від загальної кількості досліджуваних мікроорганізмів).

Термостійкі бактерії виділені у 0,15 % випадків. Порівняно з бактеріальним обсіменінням молока 1 класу, значно підвищувалася його контамінація психротрофними (28,86 %) і, незначно, термостійкими бактеріями (0,23 %).

У молоці з кількістю мезофільних аеробних та факультативно анаеробних мікроорганізмів (КМАФАнМ) до 50 тис. КУО/см^3, мікробне число змивів з доїльного устаткування становило 6,1–8,3 тис. КУО/см^2, за колі-титру – 1,0, а за кількості мезофільних аеробних та факультативно анаеробних мікроорганізмів 300–500 тис. КУО/см^3 – мікробне число становило більше 100 тис. КУО/см^2 з колі-титром – 0,01 (у 5-ти пробах) та 0,001 (у 7-ми пробах).

Висновки. Для забезпечення отримання якісних та безпечних молочних продуктів, на молокопереробне підприємство можна здавати збірне коров'яче молоко з кількістю мезофільних аеробних та факультативно анаеробних мікроорганізмів не більше 50–100 тис. КУО/см^3, за колі-титру – не менше 0,01; мікробним числом змивів з доїльного обладнання та молочного інвентарю – не більше 10 тис./см^2 за колі-титру більше 1,0.

УДК 619:614.31:637.1:618.19-002

ШКЛЯРУК Д.В., студент ФВМ
Науковий керівник – **БУКАЛОВА Н.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

БЕЗПЕЧНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ МОЛОКА ЗА ПІДВИЩЕНОЇ КІЛЬКОСТІ СОМАТИЧНИХ КЛІТИН, ОТРИМАНОГО В УМОВАХ ТОВ «ПРОДОВОЛЬЧА КОМПАНІЯ «ЗОРЯ ПОДІЛЛЯ»» ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. Однією з основних причин підвищення кількості соматичних клітин у молоці є мастит – захворювання молочної залози інфекційної етіології. Найбільшу небезпеку становить субклінічний мастит. У молоці корів, хворих на мастит, різко збільшується кількість бактерій, лейкоцитів, нейтрофілів та інших клітин, характерних для запального процесу, і як результат – підвищення рівня соматичний клітин. Бактеріальне обсіменіння і кількість соматичних кліток у 1 $см^3$ молока істотно впливає на його смакові якості, терміни зберігання та переробку.

Матеріали і методи досліджень. Визначення показників безпеки та якості молока корів проводили згідно з чинним міждержавним стандартом (ГОСТ 23453–90 «Молоко. Методи визначення кількості соматичних клітин»), нормативною документацією та зазальноприйнямими методиками.

Результати досліджень. Аналізуючи молоко тварин, хворих на мастит, виявлені патогенні стрептококи і стафілококи, зокрема, *Streptococcus agalactiae* (серогруппа *B*) – специфічний збудник маститу у корів, *Staphylococcus aureus, Staphylococcus uberi* та *Staphylococcus disgalactiae*. За колімаститів корів виділяли *E. coli* (серовар O153), *Klebsiella aerogenes, Pseudomonas aerogenosa* (останній активно розвивається навіть в охолодженому молоці), *Bacilus subtilis.*

Установлено, що досліджуване молоко за субклінічного маститу корів, відрізнялося за органолептичними та фізико-хімічними властивостями від нормального молока. Так, показник в'язкості молока суттєво знизився і становив, у середньому, 1,55 од. (за норми 2,21 од.); молоко мало гіркувато-солоний присмак (через збільшення кількості солей хлору і натрію).

Один з найважливіших показників, що впливає на якість молока і характеризується кількісними змінами його компонентів – густина – мав значення в межах 1022–1025 $кг/м^3$ (норма – від 1026 до 1032 $кг/м^3$), хоча коливання густини молока зумовлюються не лише запальними процесами у вимені, а й режимом годівлі та утримання тварин, періодом лактації, сезоном року, температурою молока та іншими чинниками.

Електропровідність молока з підвищеною кількістю соматичних клітин підвищилася до 6,8 *mS/cm* (норма – 4.0–6.0 *mS/cm*); а титрована кислотність знизилася і мала показники в межах 5–13 °Т (за норми 16–20 °Т).

Через 7–10 днів після початку захворювання корів на мастит, у молоці знижувалися: масова частка жиру (2,8–2,9 %) та білка (2,5–2,7 %), масова частка сухих речовин (в середньому становила 9,6 %), його термостійкість (через збільшення кількості імунних глобулінів і сироваткового альбуміну), уміст кальцію та лактози.

Молоко, за підвищеної кількості соматичних клітин (від 500 тис. до 800 тис.), було непридатним до зберігання навіть в охолодженому (до 5 °С) стані.

Висновки. Молоко коров'яче з підвищеним умістом соматичних клітин, від тварин, хворих на субклінічний мастит, може викликати харчові отруєння бактеріального походження (в процесі знезараження токсини не інактивуються) у людей; має низьку технологічну якість.

УДК 619 : 614. 3/.81 : 637.12

ДРОЗД А.В., магістрант ФВМ
Науковий керівник – **ДЖМІЛЬ В.І.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПОКАЗНИКИ БЕЗПЕЧНОСТІ ТА ЯКОСТІ МОЛОКА, ОТРИМАНОГО ЗА УМОВ СТОВ ''НИВА''

Актуальність. Понад п'ять тисячоліть молоко та молочні продукти вважалися одними із самих цінних серед продуктів тваринного і рослинного походження.

Завдяки вмісту всіх необхідних для організму людини поживних речовин які знаходяться в добре збалансованому співвідношенні та легко засвоюваному стані, молоко називають ‘‘біла кров’’. Крім того відомо, що першою їжею у ссавців після народження було і залишається молоко.

Також відомо, що кількісний та якісний склад молока може змінюватися під впливом багатьох чинників: віку, породи, здоров’я, умов утримання, технології доїння корів та ін., також можуть змінюватися органолептичні, фізико-хімічні, мікробіологічні та технологічні властивості молока.

Одним з важливих показників окрім якісних та технологічних є безпечність, на яку можуть впливати чужорідні або сторонні речовини, що застосовуються в тваринництві та рослинництві. До показників безпечності відносять: патогенні мікроорганізми, антибіотики, пестициди, радіонукліди, важкі метали тощо.

Слід сказати, що для виробництва високоякісних молочних продуктів молокопереробні підприємства повинні закупляти якісне та безпечне молоко, яке повинне відповідати вимогам ДСТУ 3662-97.

Мета роботи. Враховуючи вище сказане метою нашої роботи було провести дослідження показників якості та безпечності молока, що отримують від дійних корів за умов СТОВ ‘‘Нива’’ с. Зорівка Черкаської області.

Об’єктом дослідження було молоко отримане в СТОВ ‘‘Нива’’ протягом 2015 року.

Основні результати досліджень. При вирішенні завдань поставлених метою нашої роботи нами було встановлено, що молоко в даному господарстві отримують шляхом доїння в молокопровід, звідки поступає в збірні бачки з яких молоковозом збирається і доставляється на холодильник, де змішується з уже охолодженим. Нами встановлено, що молоко господарство здає вищим та першим ґатунком. Одним з важливих показників, який знижував ґатунок молока в даному господарстві було загальне бактеріальне обсіменіння.

Важливим показниками безпечності молока є відсутність токсикантів. Нами встановлено, що вміст важких металів не перевищував мінімально допустимих рівнів. Антибіотиків, пестицидів та гербіцидів не виявляли. Вміст радіонуклідів Sr-90 та Cs-137 були в межах допустимих рівнів.

Висновки. Отже молоко з даного господарства за ДСТУ 3662-97 є якісним та безпечним.

УДК 619 :614.81 : 576.895.121.56 : 636.4 : 637.5

КУЗНЄЦОВА А.І., студентка 5 курсу ФВМ
Науковий керівник – **ДЖМІЛЬ В.І.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail 98969@i.ua

ВПЛИВ ЕХІНОКОКОЗНОЇ ІНВАЗІЇ НА ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ ТА ВІДНОСНОЇ БІОЛОГІЧНОЇ ЦІННОСТІ ПРОДУКТІВ ЗАБОЮ СВИНЕЙ, ЗА ДАНИМИ ДЛВСЕ ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ м. ТРОСТЯНЕЦЬ

Актуальність. Серед багатьох інвазійних хвороб сільськогосподарських тварин саме ехінококоз завдає значних економічних збитків за рахунок вибракування продукції та зниження якості продуктів забою. За даними літератури відомо, що у пробах м’язової тканини та печінки, відібраних від тварин, хворих на ехінококоз, була виділена патогенна мікрофлора. За середнього ступеня ехінококової інвазії у пробах м’яса виділяли стафілококи та ешерихії, а за інтенсивного ураження внутрішніх органів (понад 1/3 частини органу) виявляли сальмонел, ешерихій та стафілококів.

Під час проведення ветеринарно-санітарної експертизи туш та продуктів забою, уражених ехінококозом, приділяється увага вгодованості туші, наявності патоморфологічних змін, ступеню ураження, інтенсивності обсіменіння патогенною мікрофлорою.

Проте відомо, що за цілого ряду гельмінтозних хвороб, у тому числі за ехінококозу, відбувається постійна сенсибілізація організму продуктами життєдіяльності паразитів, що призводить до розвитку біохімічних змін в організмі, а також до змін у продуктах забою.

Аналізуючи дані літератури ми виявили недостатню інформативність з питань впливу інтенсивності ехінококозної інвазії на якість та відносну біологічну цінність м'яса та продуктів забою свиней за ехінококозу.

Мета досліджень. Враховуючи вище сказане метою нашої роботи було провести дослідження впливу ехінококозної інвазії на якість та відносну біологічну цінність м'яса та продуктів забою свиней за даними ДЛВСЕ продовольчого ринку м. Тростянець Вінницької області.

Об'єктом дослідження були свинина та печінка отримані від забою тварин 11 місячного віку, які мали різну інтенсивність ураження ехінококами.

Основні результати досліджень. При ветсанекспертизі продуктів забою свиней виявляли ураженість ехінококами. Ураженість печінки ларвоцистами ехінококів коливалася від поодиноких міхурів до множинного ураження більше 1/3 органу.

При органолептичному дослідженні м'яса незалежно від інтенсивності інвазії печінки ехінококами змін не виявляли, проте при дослідженні водневого показника отримані дані показали, що pH м'яса отриманого від забою свиней із множинним ураженням печінки ехінококовими міхурами була характерною для хворих або втомлених тварин. При дослідженні хімічного складу м'яса та печінки встановлено підвищення вологості та зниження сухої речовини.

Одним з важливих показників якості м'яса та продуктів забою є їх відносна біологічна цінність. При дослідженні встановили, що відносна біологічна цінність м'яса та печінки отриманих від свиней з ураженням печінки більше 1/3 органу зменшувалася порівняно з одиничним ураженням на 17 та 6,5 відсотки відповідно.

Висновки. В результаті проведених досліджень слід сказати, що ураження свиней ехінококозом негативно впливає на якість м'яса та продуктів забою за рахунок погіршення хімічного складу та зниження відносної біологічної цінності продуктів забою.

УДК 619:614.31:637'65:615.31.546.72

САВЕНКО Н.В., магістрант ФВМ
Науковий керівник – **ДЖМІЛЬ В.І.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: 98969@i.ua

ПОКАЗНИКИ ХІМІЧНОГО СКЛАДУ ТА БЕЗПЕЧНОСТІ М'ЯСА БРОЙЛЕРІВ, ЩО РЕАЛІЗУВАЛИСЯ ЗА УМОВ ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ М. БІЛА ЦЕРКВА

Актуальність. М'ясом птиці називають всі тканини її організму (м'язи, шкіра, кістки, хрящі тощо), що людина використовує для харчування. Особливістю м'яса птиці є наявність двох видів м'язів, що відрізняються за кольором і якістю. У курей, індиків, цесарок біле м'ясо - грудні м'язи, а в гусей та качок у грудних м'язах є білі й червоні волокна. Біле м'ясо містить більше легкоперетравних повноцінних білків, а червоне - неповноцінних (колаген, еластин). Так, у грудних м'язах курей 92 % повноцінного білка, тому такий продукт дієтичний. Біологічна повноцінність м'яса птиці обумовлена складом його білка, у якому всі незамінні амінокислоти знаходяться в оптимальному співвідношенні, що сприяє високій засвоєності організмом людини. Харчова цінність м'яса птиці залежить також від кількості жиру і співвідношення жирних кислот. У м'ясі курчат та індиченят у кілька разів менше жиру, ніж у гусячому і качиному м'ясі. Тому його використовують у дієтичному харчуванні.

У м'ясі птиці багато калію, кальцію, натрію, фосфору, заліза, хлору. Є у м'ясі птиці вітаміни А, Е, РР, групи В. Залежно від виду, породи, кросу, віку, статі, умов утримання і годівлі хімічний склад та поживність м'яса птиці різна.

Окрім вище сказаного, а саме: порушення умов утримання, годівлі, переробки та зберігання, може призводити до погіршення якості та безпечності м'яса птиці в тому числі й курчат-бройлерів, що може негативно відображатися на здоров'ї споживачів.

Мета. Враховуючи вище сказане метою нашої роботи було провести дослідження хімічного складу м'яса курчат-бройлерів та їх безпечність, що реалізувалися на одному з продовольчих ринків м. Біла Церква.

Об'єктом дослідження були грудні м'язи курчат-бройлерів, що надходили для реалізації.

Основні результати досліджень. В результаті проведених нами досліджень встановлено, що вміст вологи в досліджуваних м'язах становив 65,3 ± 0,22%, сухий залишок – 34,7 ± 0,38, %. Також встановлено, що вміст білку становив 19,07 ± 0,14%, жиру – 13,8 ± 0,16% та золи 1,07 ± 0,04 відсотків.

Дослідивши показники безпечності встановлено, що м'ясо не містило антибіотиків, пестицидів та гербіцидів, а вміст важких металів не перевищував мінімально допустимих рівнів. Також контамінації досліджуваного м'яса умовно патогенною та патогенною мікрофлорою не виявлено.

Висновки. В результаті проведених досліджень встановлено, що курчата-бройлери, які реалізувалися на продовольчому ринку м. Біла Церква за хімічним складом відповідали вимогам, що ставляться до м'яса курчат-бройлерів для забою, за показниками безпечності були безпечними та придатними для використання в їжу людям.

УДК 619:618.19–002:636.2

ДЕМЯНЧУК А.О., студент 5 курс
Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКА Н.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
natalya_tyshkivska@ukr.net

ПОШИРЕННЯ СУБКЛІНІЧНОГО МАСТИТУ У ТОВ АФ «МАТЮШІ»

Актуальність. Мастит – одна з найсерйозніших проблем сучасного молочного скотарства, яка призводить до зниження якості молока, погіршення технологічних якостей сировини під час її переробки і виробництва молочних продуктів. Діагностують субклінічний мастит шляхом підрахунку кількості соматичних клітин у середній пробі сирого незбираного молока.

Термін "соматичні клітини молока" введений у 1910 році *Prescott S., Breed R.,* які вважали, що присутні у молоці клітини мають епітеліальне походження. Незважаючи на чисельні дослідження, за якими встановлено, що епітеліальні клітини є майже завжди самою малочисельною часткою клітинного складу молока, традиційно цей термін є загальновживаним.

У молоці здорових корів масова частка епітеліальних клітин, що злущуються з альвеол і молоковивідних шляхів молочної залози, знаходиться в межах від 2 до 10 %, а решту соматичних клітин становлять лімфоцити, макрофаги та поліморфноядерні нейтрофіли лейкоцитів.

Враховуючи, що кількість соматичних клітин у молоці є показником, що характеризує стан здоров'я молочної залози корів, **метою** роботи було вивчити поширення маститу у ТОВ АФ "Матюші".

Основні результати та їх інтерпретація. Поширення субклінічного маститу у господарстві вивчали шляхом підрахунку кількості соматичних клітин у секреті молочної залози лактуючих корів. За період проходження виробничої практики мастит діагностували у 35 корів із 210 обстежених, що становить 16,7 %. Найбільш розповсюджена субклінічна форма маститу її виявляли у 10 корів, що становило 28,5 %, клінічну форму маститу діагностували у 5 корів (14,2 %).

Отже, результати цих досліджень вказують, що субклінічна форма маститу є досить поширеною у господарстві. Установлено, що основними чинниками захворювання є грубе порушення режиму машинного доїння, висока концентрація тварин, й відсутність моціону при стійловому утриманні. Одним із суттєвих факторів в етіології маститу є також наявність протягів, низька температура в приміщеннях і антисанітарний стан.

Поряд з цим ми провели моніторинг частоти виникнення рецидивного маститу у корів протягом року та особливості його локалізації у різних частках молочної залози.

За результатами наших досліджень протягом року у 65,7 % корів господарства діагностували запалення молочної залози. З числа хворих на мастит корів субклінічний перебіг запалення вим'я виявляли у 40,9 %, клінічний – у 5,5 %, а одночасно прихований і клінічний у одній і тій же частці – у 19,3 % тварин.

Слід відмітити, що у значної частини корів, після одужання, відмічали повторне виникнення субклінічного маститу.

Висновки. Отже, запалення молочної залози протягом року діагностують у 65,7 % корів. З числа хворих на мастит корів субклінічний перебіг запалення вим'я виявляють у 40,9 %, клінічний – у 5,5 %, а одночасно прихований і клінічний – у 19,3 % тварин. Протягом року у 34,7 % корів, хворих на мастит, запалення молочної залози діагностують один раз, у 24,0 % – два рази, у 13,2 % – три рази та у 28,1 % тварин – чотири і більше разів. У тварин з маститом уражено 56,6 % часток, а частота виникнення запалення була на 7,4 % більшою у задніх чвертях а ніж у передніх. Кількість лівих і правих часток із запальним процесом вірогідно не відрізнялася та склала відповідно 51,3 та 48,7 %.

Підвищений рівень соматичних клітин у молоці спостерігається на початку лактації, в період запуску та тічки. Суттєве збільшення соматичних клітин у молоці виявляється при захворюванні корів субклінічними та клінічними формами маститу, при розвитку яких різко підвищується рівень забруднення молока соматичними клітинами, особливо лейкоцитами.

УДК 619:614.31:637.12

КОСТЮК Б.І., студент 5 курсу
Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКА Н.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
natalya_tyshkivska@ukr.net

ВМІСТ СОМАТИЧНИХ КЛІТИН У МОЛОЦІ СИРОМУ, ЩО РЕАЛІЗУЄТЬСЯ НА АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ РИНКАХ м. СТАРОКОСТЯНТИНІВ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Актуальність. Молоко та молочні продукти для більшості населення України є наймасовішими продуктами харчування. Незважаючи на значну користь цих продуктів вони є добрим поживним середовищем для мікроорганізмів, які можуть спричинити харчові отруєння та токсикози. Саме тому молоко і молочні продукти віднесенні до групи товарів з високим рівнем ризику, які потребують постійного контролю за їх якістю та безпекою.

Сьогодні на агропродовольчих ринках України дедалі більше реалізується продукція отримана від тварин, які утримуються в домашніх підсобних господарствах.

В Україні згідно «Правил ветеринарно-санітарної експертизи молока та молочних продуктів та вимог щодо їх реалізації» до продажу на ринку допускається молоко та молочні продукти, отримані від тварин, які утримуються в особистих підсобних господарствах населення, за обов'язкової наявності ветеринарної довідки (видається один раз на місяць місцевою державною установою ветеринарної медицини), про ветеринарно-санітарний стан господарства та стан здоров'я тварини, у тому числі дослідження на мастит (уміст соматичних клітин).

У нормі соматичні клітини містяться у молоці корів у незначній кількості до (100 тис./см^3). Кількість цих клітин надзвичайно зростає у разі захворювання корів на мастит, у кінці лактації та в молозивний період. У молоці з високим вмістом соматичних клітин наявні мікроорганізми – збудники маститу, які є потенційно небезпечні для здоров'я людини.

Тому, актуальною є проблема забезпечення споживачів якісними продуктами харчування, зокрема молоком, що реалізується на агропродовольчих ринках України.

Метою нашої роботи було провести дослідження молока сирого, що реалізується на агропродовольчих ринках м. Старокостянтинів Хмельницької області за показником кількості соматичних клітин.

Основні результати та їх інтерпретація. Проведені моніторингові дослідження показують, що лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи на ринках досліджують молоко сире за такими показниками, як: чистота, кислотність, густина, бактеріальне обсіменіння молока (редуктазна проба), визначають масову частку жиру, білка, СЗМЗ на приладах Лактан або Екомілк. Визначення кількості соматичних клітин не проводять взагалі, або проводять за допомогою пре-

парату мастоприму, який розрахований на виявлення вмісту соматичних клітин у молоці до 500 тис./см^3, від 500 до 1000 тис./см^3. Це вказує на те що, вони не придатні для оцінки його ґатунку згідно вимог ДСТУ 3662-97 (екстра та вищий ґатунок ≤ 400 тис./см^3, перший – ≤ 600 тис./см^3, другий – ≤ 800 тис./см^3).

Висновки. Нами досліджено 62 проби сирого незбираного молока корів, що реалізувалось на агропродовольчих ринках у зимовий період. Кількість соматичних клітин у молоці коливалася в межах від 386,8 до 976,5 тис./см^3. У 53 % досліджених проб кількість соматичних клітин не перевищувала 400 тис^3 і відноситься до екстра та вищого ґатунків, у 39 % – кількість соматичних клітин коливалась в межах 720,6–800,3 тис./см^3, що відповідає вимогам другого ґатунку. Також у даний період на ринку продається біля 8 % молока з вмістом соматичних клітин більше 800 тис./см^3, тобто неґатункового.

У зимовий період відмічаємо зменшення реалізації молока екстра та вищого ґатунку в 5,7 рази та збільшення в 1,4 рази продажу молока першого ґатунку та 1,76 рази другого ґатунку, порівняно з літнім періодом.

УДК 619:636.2:611.69

ОМЕЛЬЧЕНКО І.І., студентка 5 курс
Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКА Н.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
natalya_tyshkivska@ukr.net

МОРФОЛОГІЯ КЛІТИННОГО СКЛАДУ СЕКРЕТУ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ КОРІВ ЗА СУБКЛІНІЧНОГО МАСТИТУ, ОТРИМАНОГО В УМОВАХ ННДЦ БНАУ

Актуальність. Патологічні процеси в тканинах молочної залози часто зустрічаються, особливо у корів. Мастит – це запалення вимені, яке розвивається за тими ж формах і за тими ж законами, як і в будь-якому іншому органі, але має деякі особливості. Інтенсивне кровопостачання молочної залози сприяє дуже швидкому розвитку запального процесу. У результаті чого у секреті з уражених часток вимені виявляється велика кількість соматичних клітин. Соматичні клітини молока – це клітини епітелію молочної залози, клітини крові – лейкоцити, еритроцити, клітини плоского, циліндричного і кубічного епітелію.

Кількість лейкоцитів у молоці є важливим об’єктивним показником стану молочної залози. У нормі їх кількість коливається в широких межах від 10 до 500 тис/см^3. Співвідношення епітеліальних клітин до лейкоцитів молока здорового вимені складає 60:40%. Підвищений вміст клітин у молоці є першим сигналом шкідливого впливу на тканини молочної залози і розпочатого в ній запального процесу, при цьому число соматичних клітин в секреті вимені за субклінічного і клінічного маститу зростає відповідно в 2,6 і 6,4 рази. При цьому фагоцитарна здатність лейкоцитів змінюється в залежності від стану вимені. У здорових корів реакція лейкоцитів виражена слабко, внаслідок виникнення запалення їх фагоцитарна здатність посилюється. За вивчення морфології клітинного складу секрету вимені за субклінічного і гострого клінічного запалення багато авторів відмічають сильно виражену клітинну реакцію, яка проявляється зниженням кількості лімфоцитів і високим вмістом сегментоядерних нейтрофілів.

Основні результати та їх інтерпретація. Тому, **метою** нашої роботи було вивчити морфологію клітинного складу секрету молочної залози корів за субклінічного маститу.

За результатами наших досліджень у секреті молочної залози отриманому від здорових корів кількість соматичних клітин коливалася від 56 тис/см^3 до 456 тис/см^3, при цьому переважали малі епітеліальні клітини (57 %) і лімфоцити (38,9 %). Малі епітеліальні клітини – овальної, округлої форми, мають величину від 6 до 15 мкм. Контури цих клітин нерівні, незграбні, ядра мають неправильну округлу форму, займають значну частину клітин. Лімфоцити – малі, середні і великі, величиною від 5 до 20 мкм, форма – округла, овальна, край клітин окреслено чітко, клітини розташовуються окремо, дрібними або середніми групами.

У секреті молочної залози, отриманому від корів, хворих на субклінічний мастит кількість соматичних клітин варіює від 980±252 тис/см^3. Серед клітин молока, отриманому з уражених часток вимені переважають малі, середні епітеліальні клітини і нейтрофіли. Кількість нейтрофілів в секреті вимені збільшилося порівняно зі здоровими тваринами майже удвічі. Середні епітеліальні клітини багато авторів називають їх пінистими клітинами, макрофагами. За формою ці клітини овальної або округлої форми, містять дрібні вакуолі – однакового розміру, ядра овальної форми, розміщуються ексцентрично, величина їх коливалася від 15 до 40 мкм. В мазках найчастіше зустрічаються окремо. Нейтрофіли (6–15 мкм) – однорідної структури клітини, розміщуються обособлено, дрібними групами, ядра фіолетового кольору.

Висновок. Отже, у секреті молочної залози корів за субклінічного маститу зростає кількість соматичних клітин, які представлені нейтрофілами.

УДК 619:616–071/091:616.981.48:579.842.11:636.2

РОМАНЧЕНКО В.О., студентка 5 курсу
Наукові керівники – **УТЕЧЕНКО М.В., БУКАЛОВА Н.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: nauka@btsau.kiev.ua

КЛІНІЧНА ТА ПАТОМОРФОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА КОЛІБАКТЕРІОЗУ ТЕЛЯТ

Нині визнано, що колібактеріоз в усіх видів тварин викликають патогенні серовари *Escherichia coli*. Останні на відміну від сапрофітних ешерихій, мають фактор патогенності (адгезивність, токсигенність, інвазивність) і, впливаючи на органи та тканини, порушують їхні функції, викликають патологічні зміни в організмі.

Метою нашої роботи було вивчення клінічних та патоморфологічних змін в організмі телят за колібактеріозу. Робота виконувалася в умовах СТОВ ім. Петровського Канівського району Черкаської області, лабораторії патологічної анатомії ветеринарних клінік БНАУ протягом 2015 – 2016 рр.

За результатами патолого-анатомічного розтину в усіх досліджуваних трупів телят виявляли типові зміни, характерні для колібактеріозу.

Провідною клінічною ознакою колібактеріозу (ентеротоксемічна та ентеритна форми) була діарея. На початку хвороби у тварин зникав апетит, фекалії були розрідженими, а потім ставали водянистими, тому хвіст та стегна забруднювались рідкими фекаліями. Очні яблука западали, прогресували ознаки ексикозу, температура дистальних частин тіла (кінцівки, вушні раковини) знижувалась до 26–29 °С, дихання ставало частим, поверхневим. Тварини гинули на протязі кількох днів.

Характер патологічних змін залежав, перш за все, від форми перебігу хвороби (септична, ентеротоксемічна, ентеритна), а також відповідно, від рівня резистентності організму тварини. За септичної форми колібактеріозу в зап’ясткових суглобах виявляли плямисті крововиливи та типові крововиливи у серці під епікардом (множинні, крапкові) за шляхом розгалудження коронарних судин. У дво- та тристулковому клапанах крововиливи плямисті або ж у вигляді невеликих гематом. Діагностували множинні поперечні надриви аорти. Сичуг містив близько 1–1,5 літра світло-сірого рідкого корму з домішками слизу. Лімфатичні вузли брижі в стані серозного запалення, а селезінка – септичного припухання.

За ентеритної та ентеротоксемічної форм – патолого-анатомічні зміни в суглобах, серці, аорті, селезінці, подібні до виявлених при септичній формі, але з інтенсивним розвитком запальних процесів у тонкому кишечнику (дифузний катаральний, катарально-геморагічний ентерит) та дистрофічні зміни в печінці і нирках.

За гістологічного дослідження в клітинах печінки виявляли зернисту та дрібно-крапельну жирову дистрофії, кишечнику – лейкоцитарну інфільтрацію слизового і підслизового шарів.

Діагноз на колібактеріоз телят установлювали з урахуванням епізоотичної ситуації, клінічного перебігу хвороби, результатів патолого-анатомічного розтину і бактеріологічного дослідження.

УДК 619:616–071:616.98:579.842.11:636.4

ТОДОСІЧУК М.І., студент 5 курсу
Науковий керівник – **УТЕЧЕНКО М.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: nauka@btsau.kiev.ua

ПАТОЛОГОАНАТОМІЧНА ДІАГНОСТИКА КОЛІЕНТЕРОТОКСИМІЇ СВИНЕЙ

Збільшення виробництва свинини можливе за рахунок впровадження сучасних інтенсивних технологій вирощування та відгодівлі молодняку з високим збереженням поголів'я тварин.

Досить часто причиною загибелі молодняку свиней, періоду відлучення, являється коліентеротоксемія. Це захворювання носить гострий перебіг і не завжди лікувальна допомога буває своєчасною та ефективною. Для забезпечення ефективної профілактично-лікувальної роботи лікарю господарства важливо оперативно й достовірно встановити причину захворювання й загибелі тварин. Тому метою роботи було встановлення достовірних клінічних та патологоанатомічних показників, за якими оперативно можна провести діагностику коліентеротоксемії свиней. Дослідження проводили в умовах ТОВ Агрофірма "Кодима" м. Кодима Одеської області та кафедри ветеринарно-санітарної експертизи, гігієни продуктів тваринництва і патологічної анатомії ім. Й.С. Загаєвського БНАУ.

Хвороба виникла в господарстві несподівано. Хворіли добре вгодовані свині, більшість – через 5–8 днів після відлучення їх від свиноматки. Початок спалаху супроводжувався загибеллю декількох поросят без будь-яких клінічних ознак. За короткий час хвороба поширилася на більшість поголів'я. Загибель поросят наставала в перші 4–6 годин після захворювання.

За результатами патолого-анатомічного розтину встановлено: набряки повік, підшкірної клітковини в ділянці голови, грудної клітки й черевної стінки, підслизової основи шлунку та товстого відділу кишечнику, брижі товстого відділу кишечнику; гострий катаральний гастрит; білкову дистрофію в печінці і нирках; гостру застійну гіперемію печінки та мозкової речовини нирок; серозне запалення мезентеріальних лімфовузлів. Результати патолого-анатомічного розтину підтверджувалися бактеріологічним дослідженням та відповідно типізацією збудника.

Таким чином, набрякова форма коліентеротоксемії виникає в добре вгодованих поросят 8–10-тижневого віку і супроводжується швидким перебігом, високою летальністю й утворенням набряків.

УДК 619:616.07:616–091:616.995.132:636.4

ГОРОБЕЦЬ П.І., магістрант
Науковий керівник – **УТЕЧЕНКО М.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: nauka@btsau.kiev.ua

ДІАГНОСТИКА ТРИХУРОЗУ СВИНЕЙ

У зв'язку з тим, що власники приватних свиноферм в основному не користуються кваліфікованими послугами спеціалістів ветеринарної медицини і застосовують антигельмінтні препарати лише за консультації продавців у ветеринарних аптеках, не контролюючи ефективність їх застосування, не проводячи гельмінтокопроовоскопічних досліджень, нині виникла не адекватна ситуація, пов'язана із впливом антигельмінтиків на конкретних видів паразитів, зокрема, трихурисів.

Дослідження проводили протягом 2015–2016 рр. в умовах ТОВ "Еліта" Білоцерківського району Київської області, лабораторій патологічної анатомії та паразитології ФВМ БНАУ.

В листопаді 2015 р. відмічені випадки загибелі тварин (6 голів) в віці 3–4 місяці, а також вимушено забито свиней (3 голови). У окремих тварин клінічні ознаки проявлялися однотипово, але з деякими відмінностями. Усі тварини перебували в стані відставання у рості і розвитку. В поодиноких – реєстрували пронос, блювання, апетит мінливий або знижений. Тварини пригні-

чені, слабкі, виснажені, спостерігали періодичні судоми. Щетина скуйовджена, забруднена. Окремі тварини тривалий період лежали, зариваються в підстилку. При пальпації черевної стінки – болісна. В таких тварин фекалії були з незначним вмістом крові. Деякі тварини набували пози сидячого собаки відразу після приймання корму. В загальному клінічний прояв хвороби не виразний. Тому з метою вивчення епізоотичної ситуації стосовно захворювання свиней в господарстві провели відбір проб фекалій від свиней різних вікових груп і дослідили в лабораторій паразитології ФВМ БНАУ комбінованим методом Дарлінга стандартизованим Г.О. Котельниковим та В.М. Хрєновим з використанням насиченого розчину гранульованої аміачної селітри з щільністю 1,3.

У результаті гельмінтокопроовоскопічних досліджень в 16 пробах фекалій виявили яйця трихурисів. У 8-ми пробах виявлено змішану, аскарозно-трихурозну інвазію.

При проведенні патологоанатомічного розтину, або за умови дослідження вимушено-забитих тварин виявляли зміни характерні трихурогній інвазії.

За нашими дослідженнями, під впливом трихурисів в організмі свиней відбувається поетапний розвиток патолого-анатомічних змін. Останні залежать від інвазованості тварин (інтенсивності інвазії). Тому, залежно від певного етапу, й патоморфологічні зміни були різними.

Але в цілому можна підсумувати, що трихурозна інвазія призводить до загибелі тварин, яка спричинена розвитком прогресуючого виснаження, дифузного крупозно–некротичного коліту та різної інтенсивності дистрофічних змін у печінці, нирках, міокарді.

Отримані результати дають змогу для більш широкого розуміння патогенезу хвороби, яка не тільки обмежується наявністю гельмінтів у кишечнику, а тими компенсаторними механізмами які зумовили адаптуватись організм до нових умов.

УДК: 619:618.19:636.7

ЯКУБОВСЬКА Ю.С., магістрантка
Науковий керівник – **УТЕЧЕНКО М.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: nauka@btsau.kiev.ua

ВПЛИВ ФІЗИЧНИХ ЧИННИКІВ НА ВИНИКНЕННЯ НЕОПЛАЗМ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ У СУК ТА КІШОК

Протягом декількох років лабораторія патанатомії співпрацює з приватними ветеринарними клініками по проблемі патоморфологічної діагностики новоутворень у сук та кішок. Питання етіології завжди були актуальними. Тому метою нашої роботи було узагальнити деякі аспекти канцерогенезу, а конкретно фізичного канцерогенезу.

Робота виконувалася в умовах лабораторії патологічної анатомії ветеринарних клінік ФВМ БНАУ на матеріалі відібраному в процесі хірургічного, тотального видалення від сук та кішок різної породи, віку, що надходили для надання хірургічної допомоги, (тотальне видалення пухлин) впродовж 4 місяців, в Сокирянську районну ветеринарну лікарню Чернівецької області. При цьому вивчали анамнез, проводили клінічні спостереження, загальне дослідження крові. Після встановлення діагнозу тваринам надавалось необхідне лікування. Матеріалом для гістологічного дослідження були кусочки неоплазм.

Актуальність проблеми радіаційної дії у виникненні і розвитку пухлин зросла у зв'язку з аварією на Чорнобильській АЕС, ядерними випробуваннями, захороненням радіоактивних відходів тощо. Вони можуть викликати радіаційні ураження як при зовнішньому опроміненні організму, так і при потраплянні всередину. А так як переміщення тварин сьогодні мало контрольоване й відповідно перебування тварин може бути значно віддаленим від місця народження тощо тому і актуальність даної проблеми не виключається.

На основі проведеного нами аналізу клінічного матеріалу можна зробити висновок, що у виникненні пухлин як молочної залози (МЗ), так і органів розмноження (саме вони займали ва-

гому частку усіх пухлин) важливу роль відіграє зниження резистентності організму тварин, спричинене погіршенням екологічної ситуації.

Встановлено, що у собак та кішок, що знаходились на територіях, які обслуговує Сокирянська районна ветеринарна лікарня *(на основі дослідженої вибірки)* кількість злоякісних пухлин МЗ переважали доброякісні у 4,25 рази; найбільшу частку серед перших складали прості карциноми. Друге місце. за кількістю діагностованих, займали карциносаркоми, третє - саркоми. Половину від усіх доброякісних новоутворень складали дисплазії МЗ (фіброзно-кістозна хвороба), а серед доброякісних пухлин переважали фіброаденоми.

Визначення розповсюдження та змін злоякісних пухлин молочних залоз (МЗ) у тварин є цінним матеріалом для з'ясування не тільки певних питань канцерогенезу, але й для отримання даних щодо ролі в цих процесах багатьох чинників довкілля, що забруднено внаслідок техногенної діяльності людини.

Науковці припускають, що канцерогенний ефект іонізуючого опромінення визначається радіочутливістю тканин, органів і систем, які піддалися опроміненню, та активністю клітинного поділу. Молекулярні механізми фізичного канцерогенезу ще не до кінця з'ясовані. Вважається, що радіація уражає молекули ДНК, унаслідок чого виникає соматична мутація.

Результати комплексних досліджень за участю клініцистів, морфологів і біохіміків розкривають досить важливе значення оцінки організму як якісно нової системи елементів (а не механічного їхнього додавання), що перебувають у стані постійного морфофункціонального розвитку.

УДК 619:616.98:579.842.11–091:636.4

ГУМЕНЮК Я.О., магістрант
Науковий керівник – **УТЕЧЕНКО М.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: nauka@btsau.kiev.ua

ПАТОМОРФОЛОГІЧНА ДИФЕРЕНЦІЙНА ДІАГНОСТИКА ДЕЯКИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ СВИНЕЙ ТЕРМІНУ ВІДЛУЧЕННЯ

Досить часто причиною загибелі молодняку свиней у період відлучення є коліентеротоксемія і сальмонельоз. Ці захворювання часто носять гострий перебіг і не завжди лікувальна допомога буває своєчасною і ефективною. Для забезпечення ефективної профілактично-лікувальної роботи лікарю господарства важливо оперативно і достовірно встановити причину захворювання і загибелі тварин.

Тому метою нашої роботи було встановлення достовірних морфологічних показників, за якими оперативно можна провести посмертну діагностику коліентеротоксемії та сальмонельозу у свиней.

Дослідження проводили в умовах ТОВ "Україна–Т" Тростянецького району Вінницької області та кафедри ветеринарно-санітарної експертизи, гігієни продуктів тваринництва і патологічної анатомії ім. Й.С. Загаєвського ФВМ БНАУ.

Хворобу реєстрували у групі відлучення, хворіли добре вгодовані поросята. Захворювання супроводжувалося пригніченням, втратою апетиту, розвитком хиткої ходи, набряком повік та кон'юнктивітами. Тривалість хвороби – 1–3 дні, потім поросята гинули.

При проведенні патолого-анатомічного розтину встановлено: набряки повік, підшкірної клітковини в ділянці голови, підслизової основи шлунку і товстого відділу кишечнику, брижі товстого відділу кишечнику; гострий катаральний гастрит із поодинокими крововиливами в слизову оболонку дна шлунка; білкову дистрофію в печінці та нирках; гостру застійну гіперемію в печінці та мозковій речовині нирок; серозне запалення мезентеріальних лімфовузлів. Такі зміни давали підставу діагностувати набрякову хворобу свиней.

Протягом тривалого періоду, періодично, виявляли тварин (окрім вище згаданих) у яких підвищувалася температура тіла, з'являлися розлади травлення (анорексія, діарея), застій крові в шкірі, загибель наставала, в основному, на 3–7-му добу, у окремих захворювання набувало хро-

нічного перебігу: (вік близько 3-х місяців) виявляли порушення апетиту, діарею, виснаження, відставання в рості та розвитку, в окремих артрити і відповідно кульгання. Хвороба затягується на 2–3 місяці. Гинуло до 50% поросят від виснаження та легеневої недостатності.

За результатами розтину встановлено підозру на сальмонельоз, який за гострого перебігу характеризувався: явищами геморагічного діатезу; наявністю фібриноїдних некрозів в печінці; септичним припуханням селезінки; дистрофічними процесами печінки, міокарду та нирок; гострим катаральним гастроентеритом; серозним запаленням мезентеріальних лімфатичних вузлів; гіперплазією лімфофолікулів товстого кишечнику. За хронічного перебігу – виснаженням; відставанням у рості та розвитку; загальною анемією; гострою лобарною катаральною бронхопневмонію; виразково-некротичним колітом; катаральним ентеритом; серозним запаленням мезентеріальних лімфатичних вузлів; некрозами та білково-жировою дистрофією печінки.

Дані дослідження підтверджені результатами бактеріологічного дослідження.

Таким чином, вивчення епізоотичної ситуації, встановлення клінічних ознак та патологоанатомічних змін дали можливість оперативно діагностувати коліентеротоксемію і сальмонельоз свиней.

УДК 636.7.8:616–006

БЕЛЕНЮК А.М., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ТИРСІНА Ю.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПАТОМОРФОЛОГІЯ ВЕНЕРИЧНОЇ САРКОМИ СОБАК

На сьогодні за різними літературними джерелами відомо, що у дрібних тварин значно зросла кількість різноманітних пухлинних процесів. Деякі науковці причинами виникнення пухлин вважають понижений імунітет організму, генетичні передумови, дію фізичних, хімічних та біологічних чинників.

Вірусна трансмісивна саркома (венерична саркома, трансмісивна венерична пухлина) – унікальна патологія, характерна тільки для собак, належить до “сарком м’яких тканин” – злоякісне новоутворення, яке поширюється на дерму і підшкірну клітковину. Це злоякісна пухлина, що розвивається на слизовій оболонці зовнішніх статевих органів, рідко – в слизовій носової і ротової порожнин, на кон’юнктиві, а також на шкірі.

Дослідження проводили на базі приватної клініки «Зоолюкс» м. Київ. Матеріал отримували під час планових операцій, результатів клінічних обстежень.

Неоплазми виявляли у таких порід собак як російський спанієль, німецька вівчарка, російський гончак, а також у безпорідних собак віком 4-6 років.

Відомо, що є генітальна, екстрагенітальна і генералізована форми трансмісивної венеричної саркоми.

В більшості випадків, ми діагностували генітальну форму вірусної саркоми у псів та сук. Новоутворення у самців виявляли в області цибулини статевого члена, на його голівці або припуції, у сук – у піхві. Пухлинні вузли і вегетації були множинними і великими, сумарний їх розмір досягав у середньому 3–5 см. При зовнішньому огляді неопластичні розростання мали вигляд кольорової капусти або півнячого гребеня. Такі ділянки були м’якої консистенції, при натисканні легко травмувались і спостерігалось виділення незначної кількості крові з невеликими шматочками тканини даної пухлини. Забарвлення пухлин від сірого (рідко) до червоного кольору.

За результатами гістологічного аналізу венеричної саркоми собак встановлено, що клітини даної пухлини дрібні, округлої, іноді овальної форми, інтенсивно забарвлені в синьо-фіолетовий колір. Ядра таких клітин містили велику кількість хроматину, а цитоплазма вузький обідок.

При цитологічному дослідженні мазків-відбитків венеричної саркоми виявляли клітини, які мали округлу або овальну форму, чіткі контури, слабоокрашену дрібнозернисту і злегка вакуолізовану цитоплазму і великі пузирчаті ядра з великим контрастним, зазвичай ексцентрично розташованим ядерцем і своєрідною хроматиновою структурою.

Таким чином, ці два методи дають можливість підтвердити діагноз на венеричну саркому собак.

УДК 619: 616-091. 875.

ЄВСЄЄВ В.С., магістрант ФВМ
Науковий керівник – **ТИРСІНА Ю.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДІАГНОСТИКА ТА ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ЗА КОЛІБАКТЕРІОЗУ ТЕЛЯТ

Проблема шлунково-кишкових захворювань молодняка сільськогосподарських тварин є дуже актуальною. Загибель новонароджених тварин відбувається, головним чином, внаслідок хвороб шлунково-кишкового тракту. На цей час більшість дослідників та практикуючих фахівців ветеринарної медицини вважають, що ці захворювання виникають у результаті патогенного впливу асоціації мікроорганізмів, серед яких провідне місце належить патогенним ешерихіям і сальмонеллам.

Інфекційні захворювання ешерихіозного походження поширені в усьому світі, супроводжуються коротким гострим перебігом і високими показниками смертності, особливо серед новонароджених, та наносять значні економічні збитки, тому проблема ешерихіозів є актуальною на сьогодні.

Колібактеріоз – гостре захворювання молодняку сільськогосподарських тварин, що проявляється профузним проносом, зневодненням організму, ознаками тяжкої інтоксикації, септицемією, швидким занепадом сил і високою летальністю.

Метою нашої роботи було визначення патоморфологічних змін у органах за септичної та ентеритної форми колібактеріозу телят.

У виникненні цієї хвороби в ТОВ «Весела свинка» Обухівського району Київської області, вирішальне значення мають такі фактори, як неповноцінна годівля та неправильне утримання корів під час тільності; порушення санітарних вимог під час отелення; затримка при випоюванні молозива телятам і його низька якість; відхилення від нормативних параметрів вирощування новонароджених тварин.

За спалаху хвороби в умовах господарства було проведено діагностичний розтин трупів телят 3- та 6-денного віку.

За септичної форми колібактеріозу трупи телят 2 -3 денного віку без ознак зневоднення. В заплюсневих, кульшових суглобах виявляли плямисті крововиливи. В аорті виявляли поперечні надриви у вигляді червоних полосок.

У двох- та тристулковому клапанах серця – крововиливи типу гематом та плямисті крововиливи під епікардом. Слизова оболонка сичуга почервоніла, набрякла і вкрита значнною кількістю сірого слизу. Тонкий кишечник наповнений помірною кількістю сіро-жовтого хімусу, гіперемійований. Селезінка збільшена, розрихлена, малюнок не виражений.

За ентеритної форми колібактеріозу трупи тварин виснажені, зневоднені. Патологоанатомічні зміни в суглобах, серці , аорті, селезінці подібні до таких, що виникають при септичній формі, але більш інтенсивніше виражені запальні процеси у тонкому кишечнику (дифузний катарально-геморагічний ентерит). Також у паренхіматозних органах більш інтенсивніше виражені дистрофічні процеси, порівняно з септичною формою.

Таким чином, за результатами розтину встановлені патолого-анатомічні зміни властиві для септичної та ентеритної форм колібактеріозу телят.

УДК 619: 616 – 092:614.782,221:635.2

ЄВСЄЄВ В.С., магістрант
Науковий керівник – **ТИРСІНА Ю.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ЗА ДИЗЕНТЕРІЇ СВИНЕЙ

При сучасних умовах ведення свинарства на промислової основі у багатьох країн світу, зокрема й у нашій країні, гастроентерити, зокрема дизентерія, представляють серйозну економічну загрозу. Економічний збиток визначається втратою тварин, зниженням вгодованості у перехво-

рілих тварин, великими витратами кормів при дуже низьких приростах і високою вартістю лікувальних і профілактичних заходів.

Останніми роками у зв'язку з концентрацією свиней дизентерія отримала глобальне поширення, її належать до групі найнебезпечніших інфекційних захворювань. У Бельгії питому вагу дизентерії сягає 22 %, у Канаді — 16 %, у Данії дизентерія є самою гострою проблемою в свинарстві.

Дизентерія – інфекційне захворювання, що супроводжується геморагічним чи геморагічно-дифтеритичним колітом, виснаженням і загибеллю тварин. Хвороба виникає в осінньо-зимовий період і уражує переважно молодняк віком від 2-х до 6-ти місяців.

Метою нашої роботи було визначення патоморфологічних змін у органах та тканинах за гострого перебігу дизентерії свиней у ТОВ «Весела свинка» Обухівського району Київської області. Було встановлено причини дизентерії свиней у даному господарстві: антисанітарні умови в свинарнику, скупченість тварин, годівля свиней недоброякісними кормами, що містять мікотоксини.

У жовтні 2015 року в даному господарстві загинуло 5 поросят, які були доставлені до секційної зали ветеринарних клінік факультету ветеринарної медицини БНАУ з метою проведення діагностичного розтину.

За результатами патолого-анатомічного розтину були виявлені зміни, характерні для гострого перебігу дизентерії свиней.

Шлунок помірно наповнений кормовими масами. Слизова оболонка дна шлунка інтенсивно забарвлена в темно-червоний колір, набрякла , вкрита сірим тягучим слизом.

Слизова оболонка тонкого відділу кишечника набрякла, дифузно забарвлена в сіро-червоний та темно-червоний колір, вкрита сірим слизом.

Петлі товстого кишечнику з боку серозної оболонки забарвлені в сіро-червоний колір слизова оболонка набрякла, розрихлена, у верхівках складок сіро-жовте нашарування фібрину, що важко відокремлюється.

Печінка збільшена, краї заокруглені, з поверхні плямисто забарвлена в сіро-жовтий та червоно-коричневий колір. На розрізі колір як із поверхні, малюнок структури органу не чітко виражений.

Серце збільшене, нерівномірно забарвлене в сірий та сіро-червоний колір, епікард гладенький, блискучий. Ендокард гладенький блискучий, напівпрозорий. Міокард зів’ялої консистенції, на розрізі – сіро-червоний, сухий, малюнок не чіткий.

Таким чином, розтином встановлені наступні патолого-анатомічні зміни: гострий катаральний гастроентерит; геморагічно-дифтеритичний коліт; білкова зерниста дистрофія міокарду; токсична дистрофія печінки, що характерні для гострого перебігу дизентерії свиней.

УДК 619:616.98:579.843.94

НЄЗАВЄТІН С.В., магістрант ФВМ
Науковий керівник – **ТИРСІНА Ю.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПАТОМОРФОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ГЕМОФІЛЬОЗНОГО ПОЛІСЕРОЗИТУ СВИНЕЙ

В останні роки все більший інтерес фахівців у галузі свинарства викликає гемофільозний полісерозит, що обумовлено, з одного боку, мізерністю інформації про дане захворювання, а з іншого, практичною відсутністю засобів і методів його профілактики. Захворювання бактеріальної етіології зазвичай сприймають як вторинні, порівняно з вірусними, профілактиці яких приділяють більше уваги. Разом із тим, проблема поширення респіраторних захворювань бактеріального походження стає в Україні все актуальнішою. Одне з них — гемофільозний полісерозит або хвороба Глессера.

Гемофільозний полісерозит (Poliserositis haemophilosis) — гостра септична хвороба поросят відлученого віку, що характеризується серозно-фібринозним запаленням серозних оболонок (очеревини, плеври, перикарда), суглобів та негнійним менінгоенцефалітом.

Оскільки майже всі аспекти даної хвороби потребують досконального вивчення, метою наших досліджень було вивчення патоморфологічних змін у свиней, які загинули від гемофільозного полісерозиту.

Спостереження за динамікою патоморфологічних змін при гемофільозному полісерозиті проводилися у секційній залі лабораторії патанатомії кафедри ветсанекспертизи та патанатомії ім. Й.С. Загаєвського Білоцерківського НАУ.

Патологоанатомічний розтин трупів поросят, які надходили з ТОВ «Шрамківський МТК» Драбівського району Черкаської області, проводили методом повної евісцерації. Для гістологічних досліджень відбирали шматочки органів, які фіксували у 10%-ному водному нейтральному розчині формаліну й заливали через хлороформ у парафін. Гістозрізи товщиною 7±2 мкм фарбували гематоксиліном та еозином.

Патогістологічним дослідженням виявили: у легенях альвеоли заповнені геморагічним ексудатом, який складається зі значної кількості еритроцитів, десквамованих альвеолоцитів, що має картину суцільного клітинного поля. Навколо бронхів спостерігається скупчення лімфоїдних клітин (нейтрофілів, моноцитів і лімфоцитів), які утворюють перибронхіальні муфти.

При проведенні патологоанатомічного розтину характерними були наступні зміни: відсутність трупного задубіння (посмертного ущільнення м′язів тіла); наявність значної кількості серозно-фібринозного або фібринозного ексудатів у грудній і черевній порожнинах і в осерді, а також нашарування фібрину на серозних покривах нутрощів; злипливе запалення епікарду і перикарду, легеневої та реберної плеври, петель кишечника.

Таким чином, найбільш виражені мікроскопічні зміни спостерігали в паренхімі та серозних покривах легенів, серця, печінки, а саме: у легенях – вогнища геморагічного запалення та фібринозний плеврит; у серці – дистрофічні зміни в міокарді та фібринозний епі-перикардит; у печінці – дистрофічні зміни.

Основними критеріями діагностики гемофільозного полісерозиту залишаються характерні для хвороби патоморфологічні зміни у вигляді серозно-фібринозного та фібринозного запалень і виділення збудника хвороби.

УДК 619:614.31:637.12

СТАРУК М.М., студент 5 курсу ФВМ
Науковий керівник – **СЛЮСАРЕНКО С.В.,** канд. вет. наук, асистент
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: nauka@btsau.kiev.ua

ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕЧНОСТІ МОЛОКА КОРОВ'ЯЧОГО НЕЗБИРАНОГО

Коров'яче молоко – основний продукт молочного скотарства. Молочні продукти є основними, доступними, відносно дешевими продуктами харчування для більшості людей протягом усього життя і за біологічними властивостями – одні із найбільш цінних продуктів харчування.

З молока виготовляють велику кількість різноманітних цінних харчових і технічних молочних продуктів. Це різні види питного молока, кисломолочних продуктів, вершків, сирів, масла, сухих молочних продуктів, морозива.

Метою нашої роботи була оцінка якості молока одержаного за умов ТОВ «Агрофірма-Матюші» с. Матюші Білоцерківського району Київської області.

За характеристики отримання молока в господарстві, слід відмітити, що в господарстві застосовується технологія одержання молока за допомогою доїльної установки АДМ – 8 «Молокопровід». Доїльний агрегат АДМ-8А складається з вакуумної установки, вакуум- і молокопроводів, перемикача, доїльних апаратів, групових лічильників молока, молокозбірника, молочного

насоса, фільтра, охолоджувача молока та молочного танка. До складу агрегату входять також автомат промивання молокопроводів. При доїнні і молокопровід застосовують доїльні апарати типу АДУ-1, оснащені пристроєм зоотехнічного обліку молока УЗМ-1А з метою оцінки продуктивності корів при проведенні контрольних доїнь.

На етапі молоковіддачі – в процесі машинного доїння особливу увагу приділяють стимуляції молочної залози для забезпечення швидкого і повного видоювання.

До прийомів стимуляції відносяться підмивання вимені теплою водою (40–45 ° С) протягом 15–18 с, масаж протягом 20–25 с, здоювання перших цівок молока (3–5 с). За цей час відбувається виділення окситоцину, що супроводжується «припуском молока», що свідчить про готовність корови до доїння. Здоювання перших цівок вирішує відразу кілька завдань у підвищенні якості молока: активізує рефлекс молоковіддачі; звільняє молоко від так званої «бактеріальної пробки» з соскового каналу, тим самим знижуючи кількість бактерій; дозволяє діагностувати здоров'я вимені шляхом огляду перших цівок молока на наявність згустків, слизу, крові і т.п. Встановлено, що перші цівки молока мають низький вміст жиру і велику кількість соматичних клітин.

При дослідженні органолептичних показників одержаного молока встановили, що колір його білий із жовтуватим відтінком; смак – приємний, злегка солодкуватий, без сторонніх присмаків; запах – приємний, чистий без сторонніх, не властивих свіжому молоку запахів; консистенція – однорідна, без слизу і пластівців, не тягуча.

За показниками натуральності густина молока в середньому становить – 1029,8±0,54 кг/м$^{3.}$ та воно містить масову частку жиру – 3,5±0,03 і білку –3,3±0,04 %.

Досліджуване молоко із показників якості мало титровану кислотність – 16,9±0,26 ^{o}Т та температуру – 7,4±0,28 ^{o}С, яка відповідає показникам «Екстра» класу. При дослідженні групи чистоти за еталоном згідно вимог ДСТУ 6038:2009, встановили, що 80 % досліджуваних проб молока відноситься до 1 групи чистоти та 20 % – до другої. Показник загального бактеріального обсіменіння в досліджених пробах становить 595,7±37,4 тис. КУО/см^2, кількість соматичних клітин у 80 % зразків становить < 600 тис./см^2, а у 20 ти ≤ 800 тис./см^2. При дослідженні натуральності молока не виявлено інгібуючих речовин.

УДК 619:614.31:637.12.05

НАУМКІН О.О., студент 5 курсу
Науковий керівник – **СЛЮСАРЕНКО С.В.,** канд. вет. наук, асистент
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: nauka@btsau.kiev.ua

ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНИЙ КОНТРОЛЬ ОДЕРЖАННЯ КОРОВ'ЯЧОГО МОЛОКА ТА ОЦІНКА ЙОГО ЯКОСТІ

В Україні забезпечення відповідного рівня життя громадян є стратегічним напрямком соціального розвитку, невід'ємною частиною якого є можливість повноцінного їх харчування. При вирішенні харчової проблеми велике значення надається виробництву питного молока та використання його в якості сировини.

Для забезпечення високих показників якості молока, згідно новітніх технологій його одержання, перш за все виникає необхідність у переході молочних ферм на безприв'язне утримання худоби, забезпечення тварин повноцінною годівлею та формування продуктивного стада корів малими групами за методом "мікро-ферм". Поряд з цим необхідно запроваджувати доїння корів на сучасних доїльних установках «Ялинка», «Тандем», «Карусель», «Паралель», завдяки конструктивним особливостям яких створюються передумови для вироблення якіснішої продукції із значно меншими затратами праці.

Метою нашої роботи було дослідити ветеринарно-санітарні умови одержання молока коров'ячого незбираного та визначити показники його якості в умовах ННДЦ БНАУ с. Бугаївка Білоцерківського району Київської області.

Доїння корів на молочно-товарній фермі виконується машинним способом з використанням доїльної установки «Ялинка» яка забезпечує одночасне обслуговування 20 корів. При цьому оператор має вільний доступ до вимені корів знаходячись в робочій зоні, розміщеній у траншеї між двома рядами станків.

При одержанні молока оператором проводиться ряд послідовних технологічних операцій які полягають у підготовці молочної залози та проведення підключення доїльного апарату. В подальшому за допомогою комп'ютерної системи виконується та контролюється власне сам процес доїння, виконання машинного додоювання та в кінці одержання молока автоматичне зняття доїльного обладнання. Після закінчення процесу одержання молока оператор виконує консервування сосків вим'я.

Для забезпечення автоматизації процесів доїння на тварину одягають персональний датчик (нашийник) для автоматичного визначення індивідуального номера тварини, обліку кількості одержаного молока та виміру швидкості молоковіддачі, що забезпечує індивідуальне корегування для кожної тварини режиму пульсатора.

По закінченню доїння вся інформація стосовно процесу доїння надходить у комп'ютер де обробляється у відповідності із програмою.

Молоко після зважування попередньо очищають фільтруванням за допомогою фільтра АДМ-09.00, у якому використовується разовий фільтрувальний елемент з термоскріпленого волокна. Остаточне очищення виконують на центробіжному фільтрі. Відфільтроване молоко відразу охолоджують до 2–4°С.

При дослідженні органолептичних показників молока встановили, що колір його білий із жовтуватим відтінком; смак – приємний, злегка солодкуватий; запах – приємний, чистий; консистенція – однорідна, без слизу і пластівців, не тягуча. Густина молока в середньому становить – 1027,7±0,68 кг/м^3 за титрованої кислотні – 17,0±0,23 ^{o}Т та температури – 3,7±0,06 ^{o}С. При дослідженні групи чистоти за еталоном встановили, що 96 % досліджуваних проб молока відноситься до вищої та 4 % – до 1-ї групи чистоти. Рівень загального бактеріального обсіменіння становить 654,7±42,4 тис. КУО/см^2 та кількість соматичних клітин у 9-ми пробах молока становила 345,3±4,16 тис./см^2, а у 1-й – до 300 тис./см^2.

Секція: ІНВАЗІЙНІ ТА НЕЗАРАЗНІ ХВОРОБИ ТВАРИН

УДК 619:615.451.2

СУХОВІРСЬКА М.Ю., магістрантка
Науковий керівник – **АРТЕМЕНКО Л.П.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЛІКУВАННЯ СОБАК ЗА ДЕМОДЕКОЗНОЇ ІНВАЗІЇ

Демодекоз – інвазійне захворювання, збудником якого є кліщі Demodex canis, які паразитують у сальних залозах і волосяних фолікулах собак. Захворювання характеризується дерматитом, гіперкератозом шкіри, прогресуючим виснаженням.

Для успішного лікування хворих тварин великого значення надають створенню належних умов утримання і годівлі. До кормового раціону повинні входити повноцінні білки, вітаміни та мінеральні речовини.

До початку проведення специфічної терапії тварину стрижуть, миють протисеборейним шампунем, ретельно сушать, а далі починають лікування.

Лікування собак проводиться комплексно – з використанням засобів загальної та місцевої терапії. До засобів загальної терапії відносяться препарати на основі івермектину (івермек, івомек і ін.), цидектин, які вводять парантерально 2-3 рази з інтервалом 7 днів. Місцево застосовують препарати на основі піретроїдів (неостомазан, бутокс і ін.) у вигляді мазей або аерозолів чи аплікацій.

Одночасно дуже корисно згодовувати елементарну сірку в дозі 0,5 г на 10 кг маси тіла тварини на протязі 30 днів. Деякі автори (наприклад С.В. Ларіонов) пропонують хворим тваринам наносити на уражені ділянки шкіри суміш березового дьогтю, елементарної сірки та тривіту у співвідношенні 1:2:5 за наступною схемою: 1-й тиждень щодобово, а далі 1 раз в 4 дні. Весь курс таких аплікацій триває 30 днів. Коли демодекозний процес ускладнюється інфекцією (переважно кокковою) необхідно проводити курс (5-6 днів) антибіотикотерапії, а потім лікувати собаку від демодекозу.

В останні роки опубліковані матеріали щодо ефективного використання препарату «марасасд», до складу якого включений АСД-3. Крім того набули популярності таблетки цитіоату-цифлі. Препарат можна змішувати з кормом, але курс лікування досить тривалий – декілька тижнів.

УДК 619:616.995.1:612.3:636

ЛАВРЕНОВА В.Ю., магістрантка
Науковий керівник – **АРТЕМЕНКО Л.П.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТОКСОКАР М'ЯСОЇДНИХ

Гельмінти домашніх м’ясоїдних актуальні для вивчення, так як більшість їх є збудниками захворювань людини. Наприклад, нематоди Toxocara canis та Toxocara cati, які паразитують в організмі собак і котів і є зоонозами. Тварини уражуються аліментарним шляхом, поїдаючи в довкіллі інвазійні яйця. В складному циклі розвитку цих гельмінтів важливо враховувати, що значна частина личинок токсокар мігрує в печінку, легені, нирки, м’язи і інші органи, хоч в цих місцях вони не розвиваються. При цьому личинки зберігають життєздатність в органах і тканинах собак 385 діб. За настання вагітності у сук частина личинок активізується і мігрує через плаценту, викликаючи внутрішньоутробне зараження цуценят. Біологія розвитку T. cati відрізняється від біології розвитку T. canis тим, що внутрішньоутробного зараження кошенят не відбувається.

Розвиток токсокар в організмі людини обмежується мігруючою личинкою (larva migrans). Хворіють переважно діти 1–4 років. Людина зазвичай уражується через забруднені руки за тісного контакту з домашніми тваринами, у яких яйця токсокар можуть знаходитись на шерсті, в слині, на морді. Діти можуть уразитись у дворах будинків, в парках, граючись в піску, забрудненому фекаліями інвазованих тварин.

Масова міграція личинок токсокар в організмі тварин викликає ураження судин кишечника і багатьох органів, в т.ч. плаценти. Продукти метаболізму гельмінтів спричиняють алергічну і токсичну дію. У хворих цуценят спостерігають спотворений апетит, пригнічення, розлади травлення (блювота, проноси, закрепи). В період міграції личинок через легені розвивається пневмонія. Тварини виснажені, у них бліді слизові оболонки, нервові розлади.

Мігруючи в організмі людини, личинки можуть проникати в печінку, легені, підшлункову залозу, скелетні м'язи, мозок, очі та інші органи і тканини, викликаючи прогресуючу алергізацію організму. За ураження легень спостерігають пневмонію, задишку, ціаноз, сухий кашель. При локалізації личинок в печінці характерним є її збільшення, ущільнення, можлива лихоманка, анемія, висипання на шкірі. У випадку ураження нервової системи спостерігають епілептиформні припадки, паралічі.

Висновки. Аналізуючи матеріали наукових досліджень з шляхів ураження людей гельмінтами T. canis треба підкреслити аліментарний шлях ураження, як основний. Не виконання елементарних санітарно-гігієнічних норм при постійному контакті з тваринами, як в побуті, так і в довкіллі, може викликати тяжкі захворювання людей. Враховуючи актуальність проблеми, необхідно підкреслити важливу роль дегельмінтизації домашніх тварин в профілактиці гельмінтозів людини.

УДК 619:616.993.192.66:636.7

КАЧАНІВСЬКА С.В., магістрантка
Науковий керівник – **СОЛОВЙОВА Л.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: soloviovalyuda@ukr.net

СЕЗОННО-ВІКОВА ДИНАМІКА ТА ПОРІДНА ОСОБЛИВІСТЬ ПОШИРЕННЯ ДИРОФІЛЯРІОЗУ СОБАК (ЗА ДАНИМИ ФОП «ТАРАСЕВИЧ» м. БІЛА ЦЕРКВА)

Актуальність теми. Дирофіляріоз є надзвичайно актуальною проблемою в Україні, оскільки набуває характеру ензоотії. Цьому сприяє те, що зросла кількість переносщиків, збільшується ареал поширення з тропічного у помірний клімат, існують труднощі діагностики, а також недостатньою є фахова підготовка і просвітницька робота серед населення.

Дирофіляріоз собак частіше зустрічається у південних областях України. У Києві кількість захворілих собак складала: в 1999 році – 15 випадків, у 2000 – 130, 2001 – 188, 2002 – 354, 2003 – 600 випадків. Упродовж 2013 року в Україні (офіційні дані) дирофіляріоз зареєстрований у 291 собаки.

За даними відділу медичної паразитології Центральної СЕС МОЗ України в 1975–2005 роках було зареєстровано 434 випадки інвазії у людини.

Метою даної роботи було вивчення сезонно-вікової динаміки та порідної особливості поширення дирофіляріозу собак у ФОП «Тарасевич» м. Біла Церква.

Матеріалом для дослідження були хворі на дирофіляріоз собаки – пацієнти ФОП «Тарасевич» м. Біла Церква. При виконанні роботи використовували комплексний епізоотологічний метод вивчення поширення даного захворювання.

Основні результати. При оцінці епізоотичної ситуації в м. Біла Церква за останні 2 роки ми відмітили, що на дирофіляріоз хворіють собаки різних вікових груп.

Із 39 хворих на дирофіляріоз собак 7 мали вік 1–3 роки (17,95 %), 12 – 4–6 років (30,76 %), 11 – від 7 до 9 років (20,25 %), і 9 були старші 10 років (23,08 %). Отже, найчастіше дирофіляріозом хворіли собаки 4–6-річного віку.

Найбільш сприйнятливими до захворювання виявилися собаки порід німецька вівчарка (20,6 %), кавказька вівчарка (17,9 %), такса (15,4 %), лайка (12,8 %), безпорідні (12,8 %) та боксер (7,7 %).

Щодо статі собак, за останні 2 роки дирофіляріозом хворіли 22 самці (56,41 %) та 17 самок (43,59 %).

Щодо різних типів утримання собак, необхідно відмітити, що максимально інвазованими є дворові собаки, екстенсивність інвазії яких становила 35,9 %. У меншій мірі були уражені квартирні собаки, екстенсивність інвазії яких становила 10,2 %.

Висновок. Отже, для запобігання подальшого розповсюдження дирофіляріозу собак необхідними є своєчасна діагностика, лікування та профілактика.

УДК 619:616.993.6:636.7/8

МАКЛАКОВА А.К., магістрантка
Науковий керівник – **СОЛОВЙОВА Л.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: soloviovalyuda@ukr.net

ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ЩОДО БАБЕЗІОЗУ СОБАК У м. БІЛА ЦЕРКВА

Актуальність теми. Бабезіоз, як захворювання собак, відоме з кінця XVIII століття. В Україні даний протозооз був виявлений на початку XIX століття. На сьогодні дана інвазія має широке розповсюдження в самих різних природно-кліматичних зонах. Хворі бабезіозом собаки не лише втрачають здоров'я і приносять моральні та матеріальні збитки своїм господарям, а і стають носіями хронічних патологій, а у разі несвоєчасної діагностики та лікування гинуть. Тому дослідження епізоотичної ситуації щодо бабезіозу собак є актуальним.

Метою даної роботи було вивчення поширення бабезіозу за даними приватної ветеринарної лікарні ПП "Романенко" м. Біла Церква.

Згідно «Журналу реєстрації хворих тварин» за 2014 р. 23,53 % пацієнтів мали паразитарні захворювання. Протягом 2015 р. 25,68 % собак стали пацієнтами приватної ветеринарної лікарні ПП "Романенко" м. Біла Церква з паразитарною етіологією захворювань.

Основні результати. Проведеними дослідженнями встановлено, що у м. Біла Церква реєструвалося 8 заразних патологій тварин. Найбільшу частку (42,7 %) складав бабезіоз, 25,1 % – демодекоз, 16,2 % – ктеноцефалідоз, 7,3 % – отодектоз та 6,8 % – гельмінтозні захворювання. Кількість хворих на саркоптоз становила 0,8 %, на дирофіляріоз – 0,8 % і 0,3 % – на токсоплазмоз. Із гельмінтозів собак найчастіше реєструвалися дипілідіоз, токсокароз і трихуроз. Ступінь ураження бабезіозом собак у загальній захворюваності на хвороби, викликані паразитичними найпростішими, в м. Біла Церква становила 99,4 %.

При оцінці епізоотичної ситуації в м. Біла Церква за останні 2 роки ми відмітили, що 23,4 % собак мали вік 1–3 роки, 21,5 % – 3–5 років, 20,3 % – від 6 місяців до 1 року, 19,0 % – 2–6 місяців і 15,8 % були старші 5 років. Щодо статі собак самці складали 54,6 %, а самки – 45,4 %.

Ми відмітили також, що найбільш сприйнятливими до захворювання виявилися собаки порід німецька вівчарка (23,4 %), коккер-спанієль (17,7 %), стафордширський тер'єр (13,3 %), безпорідні (12,0 %), рідше – такса (10,1 %), лайка (7,6 %), пекінес (6,3 %), ротвейлер (5,1 %).

У собак, хворих на бабезіоз, реєструвалося 2 піки захворюваності: перший – в квітні–травні; другий – у вересні–жовтні. У грудні, січні та лютому пацієнтів, хворих на бабезіоз, не реєстрували.

Висновок. Таким чином, епізоотичний процес бабезіозної інвазії собак в м. Біла Церква має певні особливості і характеризується вираженою сезонністю.

УДК 619:616.993.192.66:636.7

ГОСПОДИНЮК В.В., магістрантка
Науковий керівник – **СОЛОВЙОВА Л.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: soloviovalyuda@ukr.net

ЕПІЗООТОЛОГІЧНИЙ ТА КЛІНІЧНИЙ ПРОЯВ ЗА ДЕМОДЕКОЗУ СОБАК (ЗА ДАНИМИ ФОП «АРТЕМЕНКО В.В.» м. ШПОЛА ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Актуальність теми. Демодекозна інвазія собак в Україні має тенденцію до поширення. Цьому сприяє збільшення чисельності м'ясоїдних тварин у містах. Дані численних досліджень свідчать про значну питому вагу демодекозу в етіологічній структурі як паразитарних уражень (сягає понад 70 %), так і хвороб шкіри взагалі (11–65 %).

Мета роботи полягала у вивченні особливостей прояву епізоотичного процесу демодекозу собак – пацієнтів ФОП „Артеменко В.В.” м. Шпола Черкаської області та клінічного перебігу хвороби.

Основні результати. За даними «Журналу реєстрації хворих тварин» серед паразитарних захворювань у даній ветклініці найчастіше реєстрували зудневу коросту і гельмінтози, в меншій мірі – еймеріози, демодекоз, отодектоз, бабезіоз.

Проведеними дослідженнями встановлено, що у ФОП „Артеменко В.В.” реєстрували шість заразних патологій тварин. Найбільшу кількість (31 %) складав саркоптоз, 26,2 % – гельмінтозні захворювання, 20,0 % – бабезіоз. Хворих на демодекоз було 10,6 %, отодектоз складав 8,0 % і 4,2 % – еймеріоз. Серед гельмінтозних захворювань у собак (106 тварин) найчастіше реєстрували дипілідіоз (36,8 %), токсокароз (46,2 %) та трихуроз (17,0 %) від їх загальної кількості. Питома вага саркоптозу собак у загальній захворюваності на акарози складала 62,5 %, демодекозу – 21,5 %, отодектозу – 16 %.

Із 43 хворих на демодекоз собак 19 мали вік 1–2 роки (44,19 %), 10 – від 6 місяців до 1 року (23,26 %), 8 собак 2–4 роки (18,6 %) і 6 – старше 4 років (13,95 %). Самки склали 53,5 %, самці – 46,5 %.

Щодо порідної чутливості найбільш сприйнятливими до захворювання виявилися собаки порід боксер (23,26 %), доберман-пінчер (20,93 %), французький бульдог (13,95 %), стафордширський тер’єр (9,3 %), німецька вівчарка (9,3 %), підбультер’єр (6,98 %), ротвейлер (4,65 %). Кількість безпорідних собак становила 4,65 %, інші породи склали 6,98 %.

Реєструвалося 2 піки захворюваності: перший – в березні-квітні; другий – в жовтні-листопаді, що пов’язано з підвищеною вологістю повітря навесні і восени, а також із періодом сезонної линьки більшості тварин.

Висновок. Таким чином, епізоотичний процес демодекозної інвазії собак у ФОП „Артеменко В.В.” м. Шпола Черкаської області характеризується сезонністю і контактним механізмом передачі збудника інвазії на фоні зниженої резистентності організму.

УДК 619:616–0088.–074:619.995.429.1:636.7

РЯБА І.Ю., магістрантка 2 року навчання, ФВМ
Науковий керівник – **АНТІПОВ А.А.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
antipov_anatolii@ukr.net

МОРФОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ КРОВІ СОБАК ЗА ДЕМОДЕКОЗУ ЗА ДАНИМИ ВЕТЕРИНАРНОЇ КЛІНІКИ «АЙБОЛИТ»

Актуальність теми. Серед хвороб домашніх непродуктивних тварин особливе місце займає демодекоз.

Метою роботи було вивчення морфологічних показників крові собак за демодекозної інвазії.

Дослідження були проведені на 10 собаках: 5 з них мали хронічний перебіг демодекозу і 5 були клінічно здорові і слугували контролем. При проведенні загального дослідження крові визначали вміст гемоглобіну, кількість еритроцитів та лейкоцитів, кольоровий показник, швидкість осідання еритроцитів, виводили лейкограму.

Основні результати. Морфологічні показники крові собак за демодекозу можна характеризувати наступним чином. Вміст гемоглобіну у хворих собак був достовірно нижчий на 41,2 г/л, порівняно з клінічно здоровими тваринами. Кількість еритроцитів у хворих достовірно нижча на 2,44 Т/л, порівняно з клінічно здоровими собаками. Відповідно до зниження кількості еритроцитів і вмісту гемоглобіну у хворих собак достовірно знижений на 0,53 кольоровий показник, порівняно з клінічно здоровими тваринами.

У собак, хворих на демодекоз, виявляли також зміни в лейкограмі крові. Так, кількість лейкоцитів у хворих тварин достовірно вища на 10,53 Г/л, сегментоядерних нейтрофілів достовірно нижча на 5 %, порівняно з клінічно здоровими, а кількість паличкоядерних нейтрофілів у

хворих і клінічно здорових собак суттєво не відрізняється. Кількість еозинофілів у хворих тварин порівняно з клінічно здоровими собаками достовірно вища на 11,33 %, кількість лімфоцитів достовірно нижча на 11,13 %, а кількість моноцитів на 3,43 % вища, ніж у клінічно здорових. Достовірно вищою у хворих собак, порівнюючи з клінічно здоровими, була швидкість осідання еритроцитів. Різниця склала 11,2 мм/год.

Виявлений лейкоцитоз у хворих собак вказує на наявність запальних процесів у шкірі, а зниження у хворих собак відсотку сегментоядерних нейтрофілів і значне підвищення паличкоядерних нейтрофілів вказує на активний фагоцитоз в місцях запалення. Достовірно виражена еозинофілія у хворих вказує на активний протипаразитарний захист організму. У хворих собак, порівняно з клінічно здоровими тваринами, достовірне зниження відсотку лімфоцитів вказує на активний імунологічний захист організму.

Висновок. Таким чином, за демодекозної інвазії у собак виявлені суттєві зміни морфологічних показників крові, які вказують на наявність анемії та функціональні порушення в печінці і нирках. Через 2,5 місяці після проведеного лікування морфологічні показники крові достовірно стабілізуються і набувають фізіологічної норми.

УДК 619:616.995.428:636.4

ДУБОВЕНКО О.І., КОХАНЧУК В.М., магістри 2 року навчання, ФВМ
Науковий керівник – **АНТІПОВ А.А.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
antipov_anatolii@ukr.net

ЛІКУВАННЯ СВИНЕЙ ЗА САРКОПТОЗНОЇ ІНВАЗІЇ У ТОВ «СЕЛЕКЦІЙНИЙ ЦЕНТР СВИНАРСТВА»

Актуальність теми. Саркоптоз свиней широко розповсюджений у свинарських господарствах. За попередніми даними, в Україні саркоптозом уражено до 35 % свиней. Короста свиней приносить свинарству щорічні економічні збитки, пов’язані, передусім, зі зменшенням приростів та низькою конверсією корму внаслідок відставання в рості і розвитку молодняку, а також загибелі окремих поросят.

Основні результати. Коросту свиней діагностували на підставі епізоотологічних даних, клінічних ознак і результатів лабораторних досліджень зскрібків шкіри. Глибокі зскрібки шкіри (до появи слідів крові) брали зі свіжоуражених ділянок або на межі старого вогнища із здоровою тканиною за допомогою скальпеля. Для дослідження відбирали 0,5–1 см^2 зскрібка. Зскрібки досліджували в перший день після їх взяття.

Дослід із вивчення ефективності обробки свиней івероном-10 1 %-ним ін’єкційним розчином провели у вересні-жовтні 2015 року на підсвинках 5-місячного віку, спонтанно інвазованих саркоптесами. З цією метою відібрали 18 підсвинків, інвазованих саркоптесами, і сформували 2 групи тварин (по 9 голів) на підставі дотримання принципу аналогів; забіркували, зважили і розділили на дослідну й контрольну групи. Тваринам дослідної групи використовували іверон-10 1 %-ний ін’єкційний розчин у дозі 1 мл на 33 кг маси тіла (за лікарською формою) або в дозі 0,0003 г (по ДР) на 1 кг маси тіла тварини дворазово з інтервалом 7 діб. У період проведення досліду, який тривав 30 діб дослідна й контрольна групи тварин знаходилися в однакових умовах годівлі та утримання.

Всі свині як дослідної, так і контрольної груп були на 100 % уражені кліщами. Інтенсивність інвазії коливалась у групах від 14 до 18 екземплярів кліщів. На 10-й день після останньої дачі препарату ми знову відібрали зскрібки шкіри і встановили, що іверон-10 1 %-ний у дозі 0,0003 г ДР/кг або в дозі 1 мл на 33 кг маси тіла (за лікарською формою) дворазово з інтервалом 7 днів дав 100 %-ний ефект щодо саркоптозної інвазії.

З метою вивчення впливу саркоптесів на організм свиней на початку проведення досліду та через 30 днів були проведені зважування тварин. У результаті цієї роботи встановили, що за період досліду середня маса поросят дослідної групи була більша, ніж контрольної на 1,8 кг або на 23,30 %.

Висновок. Таким чином, можна сказати, що антигельмінтик іверон-10 1 %-ний ін'єкційний розчин у дозі 0,0003 г/кг маси тіла по ДР дворазово з інтервалом 7 днів – високоефективний препарат при саркоптозній інвазії. ЕЕ складала 100 %. Середня маса поросят дослідної групи, оброблених івероном-10 1 %-ним, була більшою, ніж у контрольній групі на 1,8 кг або на 23,30 %.

УДК 619:616.995.137:466.6

МАГДАЛЮК М.І., магістрант 2 року навчання, ФВМ
Науковий керівник – **АНТІПОВ А.А.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
antipov_anatolii@ukr.net

ДЕРМАНІСІОЗ КУРЕЙ У ПП «ЗОЛОТОНІСЬКА ПТАХОФАБРИКА»

Актуальність теми. Дерманісіоз – захворювання курей, індиків, гусей цесарок, голубів, що має гострий та хронічний перебіг. Збудником даного захворювання є кліщ *Dermanyssus gallinae* (курячий кліщ) із родини *Dermanyssidae*, який набув останнім часом значного поширення в спеціалізованих птахівничих господарствах. Живуть кліщі у приміщеннях, де є сприятливі умови для існування та у гніздах свійської і дикої птиці (ластівки, горобці, сороки). У курей кліщі спричинюють зниження несучості, живої маси та випадання пір'я. Кліщі можуть нападати для живлення на людей і тварин, зумовлюючи свербіж, алергічний дерматит та анемію. Характерно, що кліщі живляться на птиці вночі і після кожного насичення кров'ю ховаються у тріщинах стін, стелі та підлоги приміщень або у гнізда і відкладають від 12 до 20 яєць. Отже, джерелом дерманісіозної інвазії є кури, дикі птахи, гризуни, тварини і люди, які доглядають птицю, а факторами передачі – предмети догляду за птицею та об'єкти довкілля.

Метою нашої роботи було вивчення епізоотологічних та морфологічних особливостей кліщів *Dermanyssus gallinae*. Дослідження проводили в ПП „Золотоніська птахофабрика" Черкаської області в зимовий період. Для цього відбирали зскрібки з внутрішньої поверхні металевих кліток, в яких утримували курей. Зскрібки переносили на годинникове скло, добавляли декілька крапель 10%-го розчину їдкого натру, перемішували і залишали на 25-40 хвилин для розм'якшення кірок. Потім невеликими порціями кірочки переносили на предметне скельце і проводили мікроскопічні дослідження при малому збільшенні. При цьому виявляли кліщів жовтувато-білого та червоного кольору, овально-подовженої форми тіла, розміром від 0,75 мм до 2 мм.. Колір кліщів дає підставу для іншої його назви «червоний кліщ» На дорсальній поверхні тіла помітний щиток, який звужувався каудально. Тіло і кінцівки кліщів покриті численними короткими, але товстими щетинками. На ногах є кігтики та присисні подушечки.

В одному грамі зскрібків виявляли 45 екземплярів кліщів імаго. Крім того, у зскрібках знаходилися яйця, личинки (вони мали три пари кінцівок) та протонімфи і дейтонімфи, які відрізнялися від дорослих кліщів меншими розмірами та відсутністю статевих отворів.

Висновок. Отже, дерманісусні кліщі є тимчасовими ектопаразитами і облігатними гематофагами курей, які можуть розмножуватися на внутрішній поверхні металевих кліток, при утриманні птиці в клітках і в зимовий період.

УДК 619:615.284:616.995.132:636.4

ЧЕМЕРОВСЬКА І.О., магістрант 2 року навчання ФВМ
Науковий керівник – **АВРАМЕНКО Н.В.,** кандидат вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: chemerovska@btsau.kiev.ua

ВИВЧЕННЯ ЕТІОТРОПНОЇ ТА ПАТОГЕНЕТИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ЗА КИШКОВИХ НЕМАТОДОЗІВ СВИНЕЙ

Особливе місце серед засобів боротьби із кишковими нематодозами свиней займають антигельмінтики групи макроциклічних лактонів, як засоби етіотропної терапії, що максимально

адаптовані до умов годівлі, утримання та експлуатації різних видів тварин у господарствах України. Патогенетична терапія включає в себе використання настою трави звіробою, біологічно активні сполуки якого позитивно впливають на організм тварини, підвищуючи стійкість організму до інвазії.

Досліди проводились в окремих господарствах Білоцерківського району Київської області та лабораторії паразитології БНАУ. Досліджували ефективність бровермектину за спонтанно уражених аскарозом та трихурозом поросят 2–4 місячного віку, яким задавали бровермектин у дозі 0,3 мл на 10 кг маси тіла, підшкірно, одноразово, в ділянці шиї.

Було визначено, що бровермектин має високу ефективність щодо кишкових ендопаразитів і на десятий день спостережень, поряд із покращенням загального стану поросят, показав 100% екстенс- (ЕЕ) та інтнсефективність (ІЕ) за аскарозу, тоді як за трихурозу ці показники були дещо меншими – ЕЕ 80%, а ІЕ 79,7%. Через 30 днів після введення препарату ЕЕ та ІЕ щодо ураження аскарисами утримувалось на 100% рівні, а відносно трихурисів підвищилась, порівняно із показниками десятого дня спостереження і становили відповідно 90 та 89,2%.

З метою патогенетичної терапії поросятам 2 групи використовували настій трави звіробою у співвідношенні 1:10, в дозі 10 мл на 10 кг маси тіла у комбінації з бровермектином в дозах відповідно застосування поросятам 1 групи. При цьому комплекс препаратів поряд із антигельмінтною дією виявив протизапальну, спазмолітичну, жовчогінну дії та покращив перетравлення і засвоєння корму. На 10 день дослідження комплекс препаратів виявив 100% ЕЕ та ІЕ відносно аскарисів та трихурисів. Ці ж показники збереглись і на 30 день досліджень. Результати досліджень виявили вищу ефективність комплексного застосування бровермектину з настоєм трави звіробою.

Бровермектин належить до групи макроциклічних лактонів, активізує виділення гамааміномасляної кислоти (ГАМК), яка через інтернейрони вентрального нервового стовбура нематод блокує передачу нервових імпульсів, що приводить до їх паралічу і загибелі.

Крім того, хімічні сполуки звіробою: флавоноїди - кверцетин, кверцитрин, рутин, гіперицин; дубильні речовини (10-12%); ефірна олія, холін, органічні кислоти, сапоніни, вітаміни С, Е, Р та мікроелементи (срібло, мідь, марганець, цинк), фенол карбонові кислоти і їх похідні покращують еластичність стінок кровоносних судин, мають протизапальну дію, широко застосовуються в гастроентерології, підвищують імунітет і стабілізують процеси тканинного дихання, надають протимікробну та протигельмінтну дію, сприяють рівновазі всіх органів і систем організму.

Таким чином, ефективне лікування аскарозута трихурозу свиней має бути комплексним і включати в себе етіотропну, патогенетичну терапію та комплекс господарсько- профілактичних заходів.

УДК 619:619.995.428:636.7/8

РИЗАЛЮК А.В., магістрант 2 року навчання ФВМ
Науковий керівник – **АВРАМЕНКО Н.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: risaluk@btsau.kiev.ua

КОМПЛЕКСНА ТЕРАПІЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ЗА ФАСЦІОЛЬОЗУ

Фасціольоз – одне із найбільш поширеніших, переважно з хронічним перебігом, захворювань великої рогатої худоби, що характеризується ураженням печінки, жовчного міхура, інколи інших органів, супроводжується порушенням травлення й загального обміну речовин, інтоксикацією організму тварин, зниженням продуктивності та погіршенням якості продукції. Тому комплексна терапія з використанням сучасного антигельмінтика клозаверму А в комплексі з настоєм трави цмину піскового, які забезпечують етіотропну та патогенетичну дію, є безперечно актуальним.

У досліді було використано 30 телиць масою тіла 250–450 кг, з яких було сформовано три групи, по 10 голів у кожній, які були уражені фасціолами. 1 дослідній групі тварин Клозаверм-А вводили одноразово внутрішньом’язово, згідно листівки-вкладки, в дозі 0,5 мл препарату на

10 кг маси тіла, тваринам 2 групи вводили препарат у вище означеній дозі та додатково випоювали настій трави цмину піскового. Контрольну групу залишили без обробки. Після введення препарату спостерігали за клінічним станом тварин, реакцією організму на препарати. Через 14 та 21 доби після обробки тварини були обстежені копроовоскопічно методом послідовних промивань та за Фюллеборном для визначення екстенсефективності препарату

Під час введення і після введення препаратів жодних відхилень у клінічному стані тварин та реакції на препарат не виявлено, крім того виявили значне оздоровлення тврин1групи та повне одужання тварин 2 групи.

Клозаверм А, що містить у 100 г препарату діючі речовини: аверсектин С - 0,2 г та клозантел 5,0, володіє широким спектром противопаразитарні дії, згубно впливає на трематод, нематод, личинок оводів, збудників сифункулятозів і саркоптоїдозів. Компоненти препарату синергісти. Аверсектин С, збільшує вироблення нейромедіатора - гамма-аміномасляної кислоти, порушує передачу нервових імпульсів, а клозантел – пригнічує активність ферментів, порушує метаболічні процеси паразитів, що приводить до паралічу чи їх загибелі. Препарат помірно токсичний для теплокровних тварин і в рекомендованих дозах не має мутагенної, сенсибілізуючої, ембріотоксичної та тератогенної дії.

Багаторічна травяниста рослина цмин пісковий містить флавоноїди, зокрема кемпферол; фенолкарбонові кислоти: хлорогенову, 1,3-дикофеїлхінну; кумарини; фталіди; ефірну олію, вітаміни К і С, β-ситостерин, смоли, органічні кислоти, слизи, гіркоти, каротиноїди, макро- і мікроелементи: К, Са, Fe, Mn. Настій трави виявляє жовчогінний вплив, активізує виділення шлункового соку, має слабку протизапальну та протигістамінну дію, активізує секрецію жовчі, шлункового і панкреатичного соку, піднімає тонус жовчного міхура, змінює хімічний склад жовчі, підвищуючи хелато-холестериновий коефіцієнт, посилює жовчотворення та збільшує вміст білірубіну в жовчі. Препарати цмину малотоксичні, мають антибактеріальні властивості, що пояснюється вмістом смолистих кислот.

Проведені дослідження засвідчили високу ефективність широкоспектрового антигельмінтика клозаверму А щодо статевозрілих трематод та їх личинок і значне покращення загального стану тварин при комбінованому його використанню з настоєм цмину піскового, що свідчить про необхідність комплексного лікування великої рогатої худоби за фасціольозу.

УДК 619: 615.33

ПРУТ А.А. студентка 3курсу ФВМ
Науковий керівник – **АВРАМЕНКО Н.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: prut@btsau.kiev.ua

ВИЗНАЧЕННЯ ПІРОГЕННОСТІ ІН'ЄКЦІЙНИХ РОЗЧИНІВ

Пірогени (грец. pyr - вогонь + gennao - створювати, виробляти) – біологічно активні речовини екзогенного (бактеріального та вірусного) і ендогенного (клітинно-тканинного) походження, що володіють властивістю викликати перебудову рівня регуляції температурного гомеостазу, що приводить до підвищення температури тіла і розвитку лихоманки. Вона супроводжує різні інфекційні та неінфекційні захворювання, під час яких виявляється дія пірогенів. Присутність цих речовин в ін'єкційних розчинах може викликати у хворого при введенні в судини, спинномозковий канал пірогенну реакцію - підвищення температури тіла, озноб та інші хворобливі реакції, а високий вміст їх може привести до летального результату. Тому відсутність пірогенних речовин (апірогенність) є показником якості ін'єкційних розчинів поряд із стерильністю, необхідною концентрацією та дозою.

Метою роботи було визначення основної вимоги якості парентеральних лікарських форм апірогенності. Ці речовини є термостабільними і зберігають свої властивості після стерилізації розчинів, проходять через багато фільтрів тому звільнити від них воду, ін'єкційні розчини шляхом термічної стерилізації практично неможливо.

Пірогенні речовини у більшості - це продукти життєдіяльності і розпаду мікроорганізмів (головним чином, грамнегативних) та загиблі мікробні клітини. Їх умовно розділяють на екзогенні (як правило бактерійні) та ендогенні (клітинно-тканинні). Джерелом ендогенних пірогенів можуть бути також лейкоцити та білки крові, які за певних умов утворюють і виділяють БАР з пірогенними властивостями (лейкопірогени).

Пірогенні речовини розчинні у воді, нерозчинні в спирті та ацетоні, стійкі до дії підвищеної температури. В сухому стані їх повне розкладання відбувається тільки при температурі 200 °С протягом 30 хв. Вони чутливі до дії окиснювачів, наприклад, перекису водню або перманганату калію. Зважаючи на дуже малі розміри, вони здатні проходити через найщільніші фільтри.

Існують різні методи перевірки на пірогенність лікарських засобів, такі як біологічний, Лімулус-тест (ЛАЛ-тест), а також інші важкодоступні і мало використовувані методи.

Постановка біопроби (*біологічний метод*) на визначення апірогенності полягає у вимірюванні підвищення температури тіла, спричиненого у кролів підшкірним (п/ш) введенням стерильного розчину випробуваного лікарського препарату. При введенні лікарських препаратів, що містять означені речовини, розвивається температурна реакція або гарячка. Вона протікає в три основні стадії: підвищення температури, стояння високої температури і зниження температури тіла .

Відповідно до вимог ДФУ випробування на пірогени полягає у вимірюванні підвищення температури тіла, спричиненого у кролів в/в введенням стерильного розчину випробуваного ЛП. Для забезпечення цієї вимоги ін'єкційні розчини готують на апірогенній воді для ін'єкцій (або маслах) з використанням лікарських та допоміжних речовин, які не містять пірогенів.

Профілактика утворення вище означених речовин полягає у створенні асептичних умов виготовлення, суворим дотриманням правил санітарного режиму і поведінки персоналу в асептичному блоці; депірогенізацією трубопроводів (у випадках їх використання), посуду, з'єднувальних трубок; обробкою їх розчином водню перекису або калію перманганату, підкисленого сірчаною кислотою.

УДК 619:616.993.192.1:636.92

КЛЮС А. С., магістрант
Науковий керівник – **КОЗІЙ Н.В**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

КОКЦИДІОСТАТИКИ – АКТУАЛЬНІСТЬ ДЛЯ СУЧАСНОГО ПТАХІВНИЦТВА

Однією з поширених протозойних хвороб переважно молодняку птиці є еймеріоз. У хворої птиці спостерігається анемія, різко виражена спрага, загальне пригнічення і слабкість. Хвороба наносить значних економічних збитків. Так, загибель курчат може становити 50–70 % і більше, від кількості захворілих; несучість починається на 1–2 місяці пізніше та є значно нижчою порівняно з продуктивністю здорової птиці, що не хворіла.

Метою нашої роботи було проаналізувати сучасний стан щодо еймеріозу курей та наявний арсенал засобів для проведення лікувально-профілактичних заходів за цієї хвороби.

Еймеріоз курей реєструють у багатьох птахівничих господарствах. На сьогоднішній день майже не знайти птахоферм, які вільні від кокцидіозу. У випадку виникнення сприятливих умов для збудників кокцидіозу, вони можуть за короткий час значно розмножуватися і накопичуватися у пташнику (М. Ярошко, 2013). Як зазначає група дослідників (А.Б. Байдевлятов та ін., 1992) кокцидії володіють дуже високою репродуктивною здатністю. Одна ооциста за 7–10 днів може дати початок від 88 тис. до 2,5 млн. собі подібних.

Хвороба досить поширена у господарствах різної форми власності, напряму продуктивності та технології утримання. Зокрема, при напольному утриманні, коли курчата з перших днів постійно контактують між собою, за забрудненої ооцистами кокцидій підстилки, предметів догляду та кормів, еймеріоз діагностують на 10–15-у добу, максимум на 25–35-у добу. Найбільш часто уражуються і тяжко хворіють на еймеріоз курчата у віці від трьох до шести тижнів.

При промисловому способі ведення птахівництва в приміщеннях зазвичай в тій чи іншій мірі підтримуються висока ймовірність враження поголів'я птиці збудниками еймерій, тому пора року має менший вплив на виникнення та перебіг захворювання. В даному випадку характер ензоотії частіше визначається не стільки сезонністю, скільки технологією виробництва, дотриманням виконання плану ветеринарно-санітарних заходів. (А.Ш. Ятусевич, 2007).

При постійному клітковому утриманні птахів вікова динаміка кокцидіозу може більше варіювати в залежності від санітарного стану пташника, температури навколишнього середовища вологості та інших чинників. У більшості випадків при клітковому утриманні зазначають нерівномірне поширення захворювання і частіше відносно легкий його перебіг.

Таким чином, актуальність лікувально-профілактичних заходів та використання спеціальної групи речовин – кокцидіостатиків не викликають сумніву. Крім ряду хіміотерапевтичних речовин, що виявляють широкий спектр дії, у тому числі і до кокцидій (сульфаніламіди, тетрацикліни, нітрофурани та ін.) сучасна фармацевтична промисловість пропонує спеціальну групу речовин, що виявляють негативний вплив лише на еймерій на різних стадіях життєвого циклу збудника. Виробники пропонують ряд препаратів діючими речовинами яких є ампроліум, диклазурил, толтразурил. В Україні зареєстровано 45 еймеріостатиків, в тому числі хімічних 39 % (І.К. Авдосєва та ін., 2013). Вибір препарату для лікувально-профілактичних заходів щодо кокцидіозу у конкретному птахопідприємстві на основі вивчення його терапевтичної та економічної ефективності є важливим, що є подальшим завданням наших досліджень.

УДК 619:614.48.631.227

НАСІННИК А.О., магістрант
Науковий керівник – **КОЗІЙ Н.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ ДЕЗІНФІКУЮЧИХ ЗАСОБІВ ЗА ІНКУБАЦІЇ ЯЄЦЬ

Птахівництво це високорентабельна аграрна галузь, яка здатна забезпечувати населення України продуктами, що є джерелом якісного білку тваринного походження. Для поповнення поголів'я птиці у промислових умовах проводять інкубування яєць птиці. Цей процес потребує дотримання цілого ряду інструкцій, настанов та правил.

Однією з важливих умов ресурсозбереження є підвищення інкубаційних якостей яєць (Л. Дядичкина, 2008). Однак у процесі інкубування, особливо великої кількості яєць у штучних умовах на розвиток ембріона впливає цілий ряд несприятливих факторів навколишнього середовища як то: коливання температури, вологості, наявності токсичних речовин та мікроорганізмів у повітрі та на поверхні яйця. Слід відмітити, що група дослідників вказує на значне число інфекційних захворювань птиці які передаються через яйце. Так, навіть на щойно знесеному яйці виявляється до 10 тис. бактерій. В повітрі пташника налічується від 1,5 до 5,6 млн/м^3 мікроорганізмів, що накопичуються і на шкаралупі яєць, де їх число може варіювати від 300 тис. до 3 млн. і більше (О.Г. Бордунова та ін., 1999). Тому вивчення питань, що стосуються дезінфекції яєць в промисловому птахівництві, зокрема під час інкубації є актуальними і мають велике значення в протиепізоотичному та економічному аспектах.

Метою нашої роботи було проаналізувати літературні дані щодо дезінфікуючих засобів, які рекомендують для роботи в інкубаторах, зокрема для передінкубаційної обробки яєць та вивчити їх характеристику.

Група дослідників (І. Коцюмбас та ін., 2007) вказують на те, що традиційні вітчизняні препарати, основними діючими речовинами яких є хлоровмісні сполуки, формальдегід, луги, кислоти поряд із високою антимікробною активністю та незначною вартістю мають низку недоліків. Так активний хлор, що звільняється із сполук, подразнює слизові оболонки очей і дихальних шляхів а також спричиняє корозію металів та руйнує тканини. Формальдегід та глютаровий альдегід мають високу токсичність, стійкий виражений запах, вибірковість у відношенні патогенних мікроорганізмів, корозійну активність, нестабільність робочих розчинів (І.Б.Павлов та інш.,

2003). А.Б. Байдевлятов (1999) відмічає, що використання формальдегіду для дезинфекції інкубаційних яєць не ефективне і навіть шкідливе для розвитку ембріонів. Цей засіб швидко коагулює поверхневий ніжний лізоцимний шар надшкарлупної оболонки та знижує її захисні властивості. Оболонка ущільнюється, стає зморшкуватою і стягується, відкриваючи тріщини шкарлупи – ворота інфекції. Особливо шкідливий препарат для ембріонів у другий період інкубації (П. Романюк, 1998). Перекис водню і аерозоль йодистого алюмінію ефективно знищують мікрофлору на поверхні яєць, проте суттєво деформують та інактивують природні механізми захисту ембріона, зокрема надшкарлупну і лізоцимну оболонки (А.Б. Байдевлятов, 2000).

Серед новітніх препаратів, які частіше рекомендують для обробки інкубаторів, в тому числі інкубаційних яєць: деззасіб ВВ-1, АТМ-арома, ДезЕкон, Максисан, Бровадез–плюс, Септодор, Вет–амін, Бромосепт-50, Віроцид. У цих препаратах комплекс четвертинних амонієвих сполук поєднаний з поверхнево активною речовиною. Для них характерні: широкий спектр бактерицидної, фунгіцидної дії; дезінфікуючі, мийні і дезодоруючі властивості; екологічна безпечність.

Подальшим напрямом наших досліджень є вивчення ефективності окремого дезінфекційного препарату за інкубації яєць в конкретному птахопідприємстві.

УДК 619:615.26:616-056.3:636.8

ГУБЕНЬ А.В., студентка ІІІ курсу ФВМ
Науковий керівник **– ПІДБОРСЬКА Р.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

КУРКУМА – СМАКОВА ПРИПРАВА ТА ЛІКИ

Куркума входить до складу приправи карі та головним активним компонентом в ній є куркумін. Використовувався куркумін за часів Єгипетських фараонів та в Індійській культурі більше 6 тис. років тому.

Окрім складової частини приправ, куркумін має низку лікувальних властивостей. Він є ефективним антиоксидантом та має здатність пригнічувати ріст пухлин. Його протиракова дія заклечається у здатності викликати природну смерть ракових пухлин без цитотоксичної дії на здорові клітини.

Крім того, вчені моделювали патологічну гіпертрофію міокарда у експериментальних тварин та вивчали молекулярні механізми впливу куркуміну на клітини серця. При цьому було встановлено, що зникають ознаки запалення й фіброзу. Куркумін не лише сприяє зникненню ознак фіброзу, а й відновлює нормальний стан клітин серця після їх пошкодження.

Дослідами встановлено, що курку мін здатен значно знижувати підвищений рівень у крові глюкози. Така його дія пояснюється збільшенням кількості інсуліну через зростання електричної активності β-клітин підшлункової залози.

Також куркумін впливає на метаболізм глюкози і ліпідів у печінці. Він зменшує активність ферментів глюконеогенезу та збільшує активність гліколітичних ензимів у печінці, що також сприяє зниженню рівня глюкози. Куркумін значно зменшує кількість вільних жирних кислот і холестеролу в плазмі крові також завдяки зміні метаболічної активності відповідних ферментів.

Куркумін істотно зменшує рівень малонового діальдегіду в еритроцитах та печінці, знижуючи цим самим темп перекисного окиснення ліпідів. Відповідно зменшується продукція вільних радикалів, що може призводити до нормалізації антиоксидантної активності в еритроцитах і печінці.

Таким чином, куркума є не просто смаковою приправою, а й добавкою, яка може значно покращити обмінні процеси в організмі. Крім того, активний компонент куркуми, куркумін, є цікавою речовиною для дослідження та встановлення можливих лікувальних та профілактичних властивостей.

УДК 619:615.214.6:616.8

ЯЦЕНКО М.В., студентка 3 курсу
Науковий керівник – **ПІДБОРСЬКА Р.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ФАРМАКОЛОГІЧНА КОРЕКЦІЯ РОЗЛАДІВ КОГНІТИВНОЇ ФУНКЦІЇ У СОБАК

Значна кількість старих домашніх собак наражається на небезпеку захворювань і проблем поведінки, пов'язаних з віком. Власники цих тварин та лікарі часто вважають такі зміни проявом так званого «синдрому старих собак» або «старості». Зазвичай власники собак пояснюють всі ці проблеми «просто старінням» і часто роблять при цьому помилку.

Під розладом когнітивної функції (пізнавальної здатності) розуміються різні вікові поведінкові проблеми, які не можна повністю пояснити медичними твердженнями. У старих собак зазвичай спостерігаються такі симптоми, як зниження активності і уваги, явне погіршення слуху, неохайність, розлад сну, зміна поведінки по відношенню до членів сім'ї господаря, розлади орієнтації, погіршення здатності підніматися по сходах без будь-якої зв'язку з розладом зору або порушеннями функції опорно-рухового апарату.

Стан собак з важким розладом когнітивної функції може відповідати критеріям діагностики деменції (Ruehletal., 1995).

З моменту виявлення перших симптомів порушення когнітивної функції собаки, як правило, живуть в середньому 18-24 місяці. Зазвичай в цей період спостерігається поступове погіршення цієї функції. Собак з клінічними проявами розладу когнітивної функціі (облудність, неохайність), в кінцевому рахунку присипляють. Таким же чином діють і при загальних захворюваннях, не пов'язаних безпосереднім розладом когнітивної функції.

Для вирішення даної проблеми науковці США та Канади успішно використовують препарат Депреніл. Лікувальна дія депренілу зумовлена декількома механізмами впливу на організм.

Депреніл нейтралізує дію руйнівного ферменту МАО-В (моноаміноокcидаза). Даний фермент руйнує дофамін і, як наслідок, кількість даної речовини з віком падає. Депреніл має здатність нейтралізувати дію руйнівного ферменту і тим на багато десятиліть зберігає рівень дофаміну в організмі на високому рівні. Як відомо, дофамін сприяє передачі нервових імпульсів у мозку і ЦНС.

Крім дофаміну в організмі є ще ряд речовин, які як і дофамін відносяться до так званих катехоламінів. Це норадреналін, адреналін, серотонін та ін. Провідний дослідник депреніла Дж. Нолл встановив, що саме від потужності катехоламінової системи і залежить тривалість життя тварин. Саме нейрони, що виробляють катехоламіни, сприяють підтримці на високому рівні збудження вищих відділів мозку. Тобто, катехоламінова система підтримує організм в тонусі, робить його більш енергійним.

Крім того, депреніл має чудову здатність захищати клітини мозку і нервової системи від дії великого числа нейро-токсинів (отрут, зокрема, бета-амілоїду), а також захищати мозок при пошкодженнях і напружених різного походження. Деякі з цих нейро-токсинів утворюються в мозку в процесі обміну речовин, інші надходять в організм з навколишнього середовища, разом з їжею і ін.

УДК 619:615.284:616.995.132.2:636.1

БОДНАРЧУК Ю.А., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ПІДБОРСЬКА Р.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІКУВАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ АНТИГЕЛЬМІНТНОЇ ПАСТИ «ПРАЗІВЕК» ЗА СТРОНГІЛІДОЗІВ КОНЕЙ

Збудники стронгілідозів коней — нематоди із родин *Strongylidae.* За ступенем інвазійності та патогенним впливом на коней в Україні найбільш поширеними із нематод виявилися стронгі-

ліди: із 90 видів гельмінтів, зареєстрованих у коней, 62 — стронгіліди. їх віднесено до 21 роду підродин Strongylinae і Cyatosthominae(Trichonematinae).

В Україні від свійських коней виділено 43 види гельмінтів, з яких 35 – стронгіліди (Двойнос Г.М., 1993). В середньому у одного коня знаходять до 16 видів стронгілід. Від загальної кількості стронгілід у коней переважають ціатостоміни: лише дев'ять основних видів їх приблизно становлять 95 % усіх паразитуючих у них стронгілід. Найбільш патогенними виявилися представники чотирьох видів підродини стронгілід: Delafondia, Alfortia, Strongylus і Triodontophorus.

Таким чином, стронгілідози у коней спричинює повсюди поширена асоціація нематод родини Strongylidae, яка в статевозрілій стадії паразитує у товстому відділі кишечника, а їх личинки, залежно від виду паразита, уражують стінки кишок, кровоносні судини, інші органи й тканини цих тварин. Захворювання має переважно хронічний та безсимптомний перебіг і супроводжується ознаками хронічного катарального запалення слизової оболонки сліпої і ободової кишок, схудненням, анемією, зниженням їх роботоздатності. Інколи хворі тварини гинуть.

У даний час у практиці ветеринарної медицини все ширше використовують нові, високоефективні антгельмінтики широкого протинематодозного спектра дії. Це, насамперед, препарати фенбендазолу (панакур, фенкур, сипкур, бровадазол та ін.), нілверму, мебендазолу та ринталу.

Високий лікувальний ефект одержано також при лікуванні хворих коней препаратами, до складу яких входить івермектин (бровермектин гель, паста празівек, паста алезан, паста бімектин, паста еквісект, паста еквіверм, тощо).

Паста Празівек – антигельнінтний препарат широкого спектру дії для орального застосування. Даний препарат ефективний проти таких паразитів:

Стронгіліди: Strongylus vulgaris (дорослі і ларвальні стадії), Strongylus edentatus (дорослі і ларвальні тканинні стадії), Strongylus equinus і Triodontophorus sp. (дорослі стадії); Cyathostonum, Gylicocylus spp., Cylicostephanus spp., Cylicodontophorus spp., Gyalocephalus spp. (дорослі і ларвальні стадії);

Легеневі гельмінти: Dictiocaulus arnfieldi (дорослі і ларвальні); Oxyuris equorum (дорослі і ларвальні); Parascaris equorum (дорослі і ларвальні); Trichostrongylus axei, Habronema muscae, Strongyloides westeri (дорослі); Onchocerca spp .;

Шлунковий ґедзь: Gastrophilus sp.

Цестоди: Anoplocephala perfoliata, Anoplocephala magna, Paranoplocephala mamillana.

УДК 619:615.781

ХМЕЛЬНИЦЬКА А.Ю., студентка 2 СП(с)
Науковий керівник – **ШАГАНЕНКО В.С.,** канд. вет наук
Білоцерківський національний аграрний університет
parazutologiya@ukr.net

ЗАСТОСУВАННЯ БУТОРФАНОЛУ У ВЕТЕРИНАРНІЙ ПРАКТИЦІ

У патогенезі травматичного шоку та за інших критичних станів хірургічної патології одна з найбільш значущих позицій належить больовому синдрому, який, залежно від характеру травми і обсягу хірургічного втручання, проявляє негативний вплив на життєво важливі функції організму хворої тварини. До- і післяопераційний біль є першопричиною розвитку патологічного синдрому комплексу, який охоплює практично всі органи системи.

Гострий біль супроводжується зниженням дихального об’єму легень, що в свою чергу призводить до гіпоксемії і зниження оксигенації крові, порушення роботи інших органів систем. Він супроводжується розвитком тахікардії, гіпертензії, гіперкоагуляції та підвищує ризик тромбоутворення. За відсутності адекватного знеболення травмовані тварини з високим відсотком вірогідності можуть загинути внаслідок шоку.

Одним із методів подолання гострого болю та попередження розвитку больового шоку травмованих тварин є застосування наркотичних анальгетиків. «Бутамідор» – єдиний препарат із групи наркотичних анальгетиків (діюча речовина – буторфанол) дозволенний для викорис-

тання у ветеринарній медицині на території України. Буторфанол, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 року № 770 «Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» та рекомендації ВООЗ, не відноситься до наркотичних засобів, психотропних речовин та використовується, окремо як анальгетик або у складі комбінованої анестезії.

Буторфанол є агоністом к-опіоїдних рецепторів, які відповідають за аналгезію і седацію, без суттєвого впливу на діяльність серцево-судинної та дихальної систем, терморегуляцію та є антагоністом μ-опіоїдних рецепторів. Тобто, окрім сильного аналгетичного, проявляє також легкий ступінь седативного ефекту. Буторфанол позбавлений багатьох недоліків препаратів опіоїдної групи: у терапевтичних дозах не викликає брадикардію та брадипноє, добре переноситься молодняком, можливо застосування кішкам (у останніх спостерігається сильне нервове збудження за використання препаратів морфіну). Окрім того, за знеболюючим ефектом буторфанол у декілька разів сильніший морфіну, а тривалість його дії становить 4-5 години.

Область застосування «Бутамідору» досить широка. Зокрема у дрібних тварин це: політравма (для запобігання больового шоку) болючі маніпуляції, післяопераційний період за травматичних оперативних втручань (видалення пухлин, переломи кісток), гострий абдомінальний біль різкого характеру (гострий панкреатит, перитоніт, тощо). Доза «Бутамідору» становить: для собак – 0,1 мг/кг, для кішок становить 0,4 мг/кг, при комбінованому застосуванні препарату з кетаміном, тіопенталом, та нейролептиками за різних схем наркозу та як засіб монотерапії.

Заслуговує на увагу застосування «Бутамідору» у коней. В останніх поширеним явищем є коліки, що супроводжується сильним абдомінальним болем, збудженням тварин, яке ускладнює надання їм ветеринарної допомоги. «Бутамідор» вже через 15 хв після ін'єкції знімає біль (доза для коней становить 0,01-0,02 мг/кг), тварина заспокоюється, а мінімальний вплив препарату на інші системи органів дає змогу встановити попередній діагноз та провести лікувальні маніпуляції.

УДК 619:615.781

ГУБІЛЬ О.М., студентка 2 СП(с)
Науковий керівник **─ ШАГАНЕНКО В.С.,** канд. вет наук
Білоцерківський національний аграрний університет
parazutologiya@ukr.net

МЕЛОКСИКАМ – БЕЗПЕЧНИЙ НЕНАРКОТИЧНИЙ ЗНЕБОЛЮЮЧИЙ ЗАСІБ

Захворювання, які найчастіше зустрічаються у тварин супроводжуючись болями та запальними процесами, тому в наш час актуальним э розроблення та використання безпечних знеболюючих препаратів як для лікування людей так і тварин.

Одним із найбільш безпечних методів зняття гострого больового синдрому та зменшенням запалення є використання нестероїдних протизапальних препаратів. Препарати такі як: «Мовалiс», «Мельбек», «Мелоксидил», «Мелоксивет» в якості діючої речовини містять нестероїдний протизапальний препарат мелоксикам. Мелоксикам – єдиний безпечний препарат із групи ненаркотичних анальгетиків, який успішно використовується як у ветеринарній, так і в гуманній медицині. Він препарат класу енолієвої кислоти, що чинить протизапальну, аналгетичну та жарознижувальну дії. Мелоксикам виявив високу протизапальну активність на всіх стандартних моделях запалення. Загальний механізм вищезазначених ефектів може полягати у здатності останнього пригнічувати біосинтез простогландинів – медіаторів запалення.

Більш безпечний механізм дії мелоксикаму пов'язаний із селективним інгібуванням циклооксигенази-2 (ЦОГ-2), не впливаючи на циклооксигеназу першого типу (ЦОГ-1). На сьогодні очевидно, що терапевтичний ефект НПЗП пов'язаний з інгібуванням синтезу ЦОГ-2 тоді як інгібування ЦОГ-1 призводить до побічних ефектів з боку шлунку та нирок. Мелоксикам, на відміну від традиційних НПЗП, зокрема аспірину, не впливає на агрегацію тромбоцитів та час кровотечі при застосуванні в рекомендованих дозах.

Використовують препарати мелоксикаму як протизапальні і аналгетичні лікарські засоби для великої рогатої худоби (у дозі 2,5 мл на 100 кг живої маси) при діареї в поєднанні з регідратаціоною терапією, при гострих респіраторних інфекціях, гнійно-катаральному маститі в комплексі з відповідною антибактеріальною терапією, а також при запальних процесах опорно-рухового апарату.

Свиням (у дозі 0,2 мл на 10 кг живої маси) при порушеннях функцій опорно-рухового апарату, пов'язаних із запальним процесом неінфекційної етіології, при терапії післяпологового сепсису і синдрому «мастит-метрит-агалактія» в комплексі з відповідними антибактеріальними препаратами.

Коням (у дозі 3,0 мл на 100 кг живої маси) при хронічних і гострих хворобах опорно-рухового апарату і коліках, як протизапальний і аналгетичний засіб.

Собакам (у дозі 0,1 мл/кг) і кішкам (0,05 мл/кг) при гострих і хронічних захворюваннях опорно-рухового апарату, що супроводжуються сильним болем і запаленням (переломи, травматичні артропатії, розтягування зв'язок і сухожилків, остеоартрити, хронічні дегенеративні захворювання суглобів).

УДК 619:615.871

КОЖЕВНІКОВА М.А., студентка 2 курсу
Науковий керівник – **ГОРПИНЧЕНКО Н.Ф.,** викладач
Золотоніський технікум ветеринарної медицини Білоцерківського НАУ

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ АКАРИЦИДІВ У ЛІКУВАННІ САРКОПТОЗУ СВИНЕЙ

Значних збитків у тваринництві завдають шкірно-паразитарні захворювання, особливо такі, як саркоптоїдози свиней. Для боротьби із цим захворюванням використовують велику кількість різноманітних вітчизняних та зарубіжних інсектоакарицидних препаратів.

Метою досліджень було вивчення ефективності використання таких препаратів: барикейд-синтетичний піретроїд, що містить циперметрин як діючу речовину; амітраз (мітабан) – із групи інсектицидів, що пригнічують моноамінооксидазу саркоптоїдних і демодекозних кліщів; дектомакс 1 % ін’єкційний препарат, який містить 10 мг дорамектину в 1мл при саркоптозі свиней.

Відповідно до мети дослідження проводились у виробничих умовах ТОВ СП «Золотоніський» с. Піщене Золотоніського району, Черкаської області на свинях породи ландрас та велика біла.

Саркоптоз свиней діагностували за клінічними ознаками – свербіж та виснаження хворих тварин, яке найчастіше діагностується у поросят, дорослі свині хворіють безсимптомно і є паразитоносіями. А також визначали наявність у зскрібках при лабораторному дослідженні (мікроскопії) кліщів *Sarcoptes suis*.

Для лікування було сформовано 6-ть груп свиней хворих на саркоптоз: 1-ша – контрольна, 2–6-та – дослідні (по 10 голів у кожній). Упродовж досліду свиней 2-ї дослідної групи обприскували 0,1 % розчином барикейду; 3-ї – 20 % розчином амітразу; поросятам 4-ї групи (внутрішньом'язово) вводили дектомакс у дозі 0,03 мл/кг живої маси; свиней 5-ї групи обприскували 0,1 % розчином барикейду і водночас вводили в зазначеній дозі дектомакс;

6-ї - обприскували 20 % розчином амітразу і також вводили дектомакс. Тварин 1-ї контрольної групи не лікували.

При лікуванні саркоптозу свиней були отримані такі дані: в зіскрібах, котрі брали через 5-ть днів у поросят, оброблених акарицидами при мікроскопії виявляли мертвих кліщів *Sarcoptes suis* та їх сегменти. У тварин дослідних груп поступово зникали такі явища, як свербіж і дерматит. Через 10-ть днів після обробки в зскріпках реєстрували лише сегменти кліщів. Клінічні ознаки корости у свиней практично зникали. Через 14-ть днів після обробки при мікроспорії в зскріпках кліщів та їх сегментів не спостерігали. На цей час у дослідних групах свиней запалення шкіри, свербіж і дерматити не відмічалися, що свідчить про повне одужання тварин від саркоптозу. Найшвидше клінічні

ознаки саркоптозу зникали у поросят яким одночасно застосовували засоби парентерально та нашкірно. Тварини контрольної групи, яких не лікували, залишалися хворими.

Дані досліду свідчать, що препарати 1 % розчин барикейду, 20 % розчин амітразу при нашкірній обробці та 1 % розчин дектомаксу (у дозі 0,03 мл на кг живої маси) при внутрішньом'язовому введенні сприяють повному одужанню свиней від саркоптозу.

При лікуванні саркоптозів свиней найефективнішим є одночасне введення внутрішньом'язово дектомаксу та проведення нашкірних обробок барикейдом або амітразом. Дана схема лікування є оптимальною. При використанні вищезазначених інсектоакарицидних препаратів фірми Файзер ЄСП Корпорейшн США та ДВП «СКІФ» м. Київ випадків отруєння тварин не спостерігалось.

УДК 619:625.115

ЧІПА Т.В., студентка 3 курсу
Науковий керівник – **ПАЛІЄНКО С.О.,** викладач
Золотоніський технікум ветеринарної медицини Білоцерківського НАУ

МОНІТОРИНГ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ПРОЯВУ ДЕМОДЕКОЗУ СОБАК У ЗОЛОТОНІСЬКОМУ РАЙОНІ

Серед акарозів м’ясоїдних тварин найпоширенішим є демодекоз собак. Хвороба характеризується дерматитами, гіперкератозами і прогресуючим схудненням. В ускладнених випадках до запального процесу залучається різна гноєутворююча мікрофлора: стафілококи, стрептококи, протей, різні умовно-патогенні грибки. Нерідко захворювання закінчується виснаженням та загибеллю тварини, приносить значні економічні і моральні збитки власникам.

Метою дослідження було встановлення закономірності клінічного прояву демодекозу у собак залежно від породи, віку тварин, пори року, а також виявлення методів ефективної діагностики в Золотоніському районі.

Відповідно до мети дослідження проводилось на базі Золотоніської районної державної лікарні ветеринарної медицини, Черкаської області на собаках різних порід та віку.

Додаткові дослідження (мікроскопію зіскрібків) проводили на базі Золотоніської районної лабораторії ветеринарної медицини.

Нами встановлено, що за період 2015 року серед домашніх собак Золотоніського району виявлено 36 випадків захворювання на демодекоз. Діагноз установлювали на підставі анамнезу, епізоотологічних даних, клінічного обстеження й обов’язкового мікроскопічного дослідження глибоких зіскрібків шкіри які відбирали з різних ділянок тіла хворих собак. При першому дослідженні збудника виявили лише у 45 % досліджуваних тварин, для збільшення ефективності виявлення кліщів використовували в якості освітлювача 5 % розчин NaOH. Дослідження повторювали чотири рази з інтервалом 5-ть діб.

За час проведення наших досліджень виявлено, що більшість випадків демодекозу у собак зафіксовано у віці від 3-х місяців до 1-го року (28 випадків), але захворювання виникає й у дорослих собак (8 випадків). Локальна форма зустрічається в 90 % випадків захворювання й уражає молодих собак, до одного – двох років в 80 % випадків; генералізована форма спостерігається в 85 % випадків у собак старше 7-ми місяців. Майже всі випадки, в яких збудника було зареєстровано в перші два дослідження, мали більш легкий клінічний перебіг хвороби. У випадках ускладненим перебігом акарозу діагностика демодекозу зміщувалася ближче до 15-ї доби.

Зокрема, сезонна динаміка по Золотоніському районі захворювання демодекозу собак становить: узимку – 47,1 %, навесні – 38,2 %, улітку – 8,7 %, восени – 6,1 %.

Результати наших досліджень свідчать сприятливість до захворювання на демодекоз молодих тварин віком до 2-х років.

Широке поширення в зимово-весняний період, на нашу думку, пов'язано зі зниженням у тварин тонусу шкіри через недостатню інсоляцію, що й обумовлює активізацію кліщів і як наслідок цього, клінічний прояв хвороби. Деякі породи в більшому ступені піддаються демодекозу. А саме: більше за інші схильні до демодекозу: німецька вівчарка, англійський бульдог, боксер, бультер'єр, мопс, доберман, німецький дог, пінчер, пітбуль, стаффордширський бультер'єр, такса.

УДК 576.89 (075.8)

РОДІОНОВА О.А., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ЄРОХІНА О.М.,** спеціаліст першої категорії, магістр
Технолого-економічний коледж Білоцерківського НАУ
vet-vid@mail.ua

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ БАБЕЗІОЗУ У КОТІВ

Бабезіоз – хвороба, що передається через укуси кліщів. Викликається одноклітинними паразитами Babesia felis. Серед родини котячих це захворювання зустрічається досить рідко.

Дослідницька робота проводилась в ТОВ «Айболіт» м. Біла Церква, Білоцерківського району, Київської області. Шляхом порівняльної характеристики проводилося визначення більш ефективного методу для лікування бабезіозу у котів.

Дослідження проводилось на двох групах піддослідних хворих котів, по 2 голови у кожній, які поступили на лікування в ТОВ «Айболіт» з діагнозом бабезіоз, на протязі трьох місяців.

Були обрані такі схеми лікування:

1 схема

1 день: реасорбілакт - 50 мл; диміназен ацетурат 7% - 14 мл; тіотриазолін 2,5% - 2 мл.

2 день: реасорбілакт - 50 мл; диміназен ацетурат 7 % - 14 мл; азидин 7 % - 1 мл; тіотриазолін 2,5 % - 2 мл; катозал – 1 мл.

3- 5 день: катозал – 2 мл; азидин 7 % - 1 мл; тіотриазолін 2,5% - 2 мл.

6-7 день: азидин 7 % - 1 мл; тіотриазолін 2,5 % - 2 мл; катозал – 1 мл; ессенціале – 2 мл.

8-12 день: береніл 7 % - 3,5 мл; тіотриазолін 2,5 % - 2 мл; есенціале – 2 мл; катозал – 1 мл;

У результаті дослідження крові піддослідних котів було виявлено паразита. Тому продовжили курс лікування ще на 2-4 дні . На 14 день призначеного курсу проведено аналіз крові – паразита не виявлено.

2 схема

1 день: рінгер – лактатний – 100 мл; азидин 7 % - 2 мл;тіотриазолін 2,5 % - 2 мл; катозал – 2 мл.

2 день: рінгер – лактатний – 100 мл; тіотриазолін 2,5 % - 2 мл; береніл 7 % - 3,5 мл; катозал – 2 мл; ессенціале – 2 мл; гемоспоридин – 0,5 мл.

3-6 день: азидин 7 % - 2 мл; тіотриазолін 2,5 % - 2 мл; гемоспоридин – 0,5 мл; катозал -2 мл.

7-10 день: тіотриазолін 2,5 % - 2 мл; катозал – 2 мл; фармазин – 2 мл.

У результаті дослідження крові піддослідних котів паразита не виявлено.

Лікування піддослідних котів за першою та другою схемою сприяло повному одужанню, що становить 100%. У результаті дослідження встановлено, що друга схема лікування ефективніша за першу.

Отже, друга схема лікування прискорює одужання котів на 4 дні, що в свою чергу знижує затрати господарів на лікування тварин.

УДК 619:615 (075)

ОБШТА О.А., студент 4 курсу

Науковий керівник – **ФУЧИЛО Л.Д.,** викладач вищої категорії, методист
Технолого-економічний коледж Білоцерківського НАУ

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ АНТИМІКРОБНОЇ ДІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ У ЛІКУВАННІ ЕНДОМЕТРИТІВ КОРІВ В ТОВ «АФ МАТЮШІ»

У господарствах, де розводять цінні та племінні породи великої рогатої худоби, особливу увагу приділяють профілактиці гінекологічних хвороб корів, які завжди приносить власникам колосальні збитки. Нині за допомогою сучасного обладнання та при високій кваліфікації лікарів ветеринарної медицини можна діагностувати ендометрит на ранніх термінах його розвитку, що дає можливість проведення їх ефективного лікування.

Післяродовий ендометрит – запалення слизової оболонки матки з виділенням ексудату серозного, катарального та гнійного. Для лікування ендометритів у корів застосовують комплексне лікування, де провідну роль грають протимікробні лікарські засоби, які повинні забезпечувати повне знищення патогенних мікроорганізмів в порожнині матки.

ТОВ «АФ Матюші» є високопродуктивним господарством, яке застосовує новітні технології при виробництві молока, утримані та вирощуванні племінного молодняка великої рогатої худоби. Тому виникнення ендометриту завжди завдає значних економічних збитків. Для проведення дослідів було відібрано 30 голів великої рогатої худоби і поділино їх на 3 піддослідні групи: першу групу 10 голів – лікували внутрішньоматковими тетрацикліновими таблетками, друга група - препаратом Метроцикліном, та третя група - Метрикуром.

Пройшовши курс лікування даними засобами, було встановлено: терапевтична ефективність внутрішньоматкових тетрациклінових таблеток у корів 1 групи становила 55%, препаратом Метроцикліну у корів 2 групи становила 75%, а 3 група, яка лікувалася препаратом Метрикуром становила 95% вилікуваних тварин.

Згідно даних проведеного дослідження, можна зробити висновок, що лікувальна ефективність хворих корів на післяродовий ендометрит у ТОВ «АФ Матюші» є найвищою препаратом Метрикуром, слабшою препаратом Метроцикліном і найгіршою таблетками Тетрацикліну.

***Предмет дослідження*:** визначення ефективнішого протимікробного засобу при лікування післяродового ендометриту в корів.

Об'єкт дослідження: терапевтичний ефект протимікробних лікарських засобів; порівняння їх ефективності при ендометритів корів.

Мета дослідження: систематизувати знання з даної теми та порівняти ефективність даних засобів.

Результат дослідження: в ході роботи визначено та описано терапевтичну дію препаратів Метрикуру, Метроцикліну і таблеток Тетрацикліну; обґрунтовано доцільність та ефективність лікування ендометритів корів на початку патології.

Секція: ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ ТВАРИН

УДК 619:616.98:579.842.11

КАЦАЛАП В.Л., магістрантка
Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.Є.,** д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДІАГНОСТИКА КОЛІБАКТЕРІОЗУ ТЕЛЯТ

В результаті клінічного дослідження поголів'я телят з підозрою на колібактеріоз було встановлено, що тривалість інкубаційного періоду складає від декількох годин до 1–2 діб, що пов'язано із вірулентністю збудника і загальним станом організму.

Хвороба починалась із зниження апетиту. В перші дні хвороби температура тіла підвищувалася до 40ºС, а після спадала нижче норми. Основною ознакою був пронос, який спостерігався з перших годин і до кінця хвороби.

Виділення біло-сірого кольору, з неприємним запахом, рідкі, іноді пінясті з пухирцями газу, в них можна побачити згустки неперетравленого молока, іноді з домішками крові. Живіт у телят підтягнутий, шерсть скуйовджена, хвіст і стегна забрудненні каловими масами. Волосся навколо ануса місцями випавши. Часта дефекація призводила до виведення значної кількості води з організму, що призводить до зменшення сечовиділення, втрачається еластичність шкіри, очі западають.иВ черевній порожнині прослуховувались бурхливі шуми, у разі пальпації стінка черева була болюча.

У телят старшого віку спостерігалась повна відсутність апетиту, сильне пригнічення, температура підіймалась до 41ºС, починались судоми, рухи ставали некоординованими. Слизові оболонки носа і ротової порожнини ставали гіперемійовані, дихання і пульс прискорені. Профузний пронос, на початку хвороби кал був слизовим і виділявся при зусиллі, потім ставав водянистим із різким неприємним запахом, випорожнення ставали мимовільними. З розвитком паталогічного процесу тварини ставали слабшими, наставала дегідратація й інтоксикація організму, дихання ставало поверхневим, потім атаксит та адинамія. Температура тіла падала нижче норми.

Провели бактеріологічне дослідження фекалій, які були взяти безпосередньо з прямої кишки десяти телят із характерними ознаками діареї.

З проб фекалій зробили посів на середовище Ендо на десяти бактеріологічних чашках. Для культивування чашки помістили у термостат при температурі 37–38°С. На другу добу на середовище Ендо виросли темно-червоні з металевим блиском колонії. З цих колоній зробили мазки, які пофарбували за Грамом. У мазках спостерігались короткі із заокругленими кінцями грамнегативні палички, що розташовувались поодиноко, а також невеликими скупченнями у вигляді коротких ланцюжків.

Із середовища Ендо характерні колонії пересіяли на середовища МПА та МПБ. На МПА ріст був характерним для кишкової палички. Колонії були соковиті, круглі, випуклі з рівними краями та гладкою поверхнею (*S*-типу), 3мм у діаметрі, блискучі сірувато-білого кольору. На МПБ спостерігалось значне помутніння з випадінням невеликої кількості осаду на дні пробірки, який при струшуванні підіймався пластівцями.

Провели посіви на МПА культури *E.coli*, яку використали для зараження лабораторних тварин.

Для визначення патогенності виділених культур ешеріхій, заражали трьох білих мишей масою 14–16г у черевну порожнину у дозі 500 мільйонів бактерій, мікробну суспензію готували шляхом змиву агарових культур фізіологічним розчином. Спостерігали загибель двох мишей впродовж двох діб. На третю добу загинула третя миша. З паренхіматозних органів загиблих мишей виділили кишкову паличку. Від хворих тварин була виділенна культура кишкової палички із штаму *O*115.

УДК 619: 616. 992. 28

ЛИЧКОВСЬКИЙ П.В., магістрант
Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.Є.,** д–р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА ДЕРМАТОМІКОЗІВ ДРІБНИХ ТВАРИН

Для лікування собак та кішок, хворих на дерматомікози, застосовували деякі препарати місцевої дії фунгін (виробництва Росії) у вигляді розчину й спрею, також аерозолі кубатолу, фукорцин у вигляді розчину. Фукорцин хоча й показував непогані результати, проте виявився токсичним (пригнічення загального стану тварин після обробок). Кубатол призначений для лікування мікробних форм екземи та трихофітії. Препарат наносили шляхом обприскування на відстані 15 см. Після чого утворювалася еластична плівка, що не заважала вільним рухам. На виголеній шкірі препарат добре тримається протягом 10–14 діб. Плівка відрізняється водостійкістю, завдяки чому її можна мити. Для її видалення слід користуватися ацетоном. Аерозоль зооміколю призначений для лікування трихофітії, мікроспорії та ускладнень кандідозами. Обробку проводили 3–5 разів з інтервалом в 3–4 доби. Фунгін у вигляді розчину (флакони по 10 см^3) наносили на шкіру з розрахунку 0,2–0,3 мл на 1 кг маси тіла тварини, злегка втираючи в уражені місця від периферії до центру з охопленням до 1 см здорової прилеглої шкіри.

Фунгін-спрей (у флаконі 30 см^3) наносили на уражену поверхню, рівномірно зволожуючи, так само, з охопленням до 1 см здорової прилеглої шкіри з відстані 10–15 см, тиснули на розпилювальну головку протягом 1–2 сек. Обробки проводили 1 раз на добу, протягом 10–15 діб, до клінічного одужання, яке підтверджували мікроскопічними дослідженнями зіскрібків шкіри.

Серед препаратів місцевої дії особливої уваги заслуговує лікарський засіб російського виробництва – дермікоцид, призначений для лікування грибкових та бактеріальних захворювань шкіри, волосся. Переваги препарату полягають у можливістю його застосування разом із вакцинами – “Полівак ТМ”. До складу дермікоциду входить грізеофульвін, який володіє вираженою антифунгіцидною активністю на різні види дерматофітів, у тому числі роду *Trihophyton* і *Microsporum*. Механізм дії гризеофульвіну характеризується придушенням реплікації ДНК й пригніченням клітинного ділення, що призводить до морфологічних змін гіфів гриба (скручування, посилена гіллястість). До складу препарату входять допоміжні компоненти, що покращують проникнення гризеофульвіну в клітини, знижують місцеву подразнюючу дію та алергію.

Дермікоцид застосовують 2–3-разово з інтервалом 5 діб внутрішньом’язово в ділянці стегна з дотриманням правил асептики в наступних дозах: дорослим собакам великих і середніх порід – 1,5–2,0 см^3; дорослим собакам дрібних порід – 0,5 см^3; дорослим кішкам – 1,0–1,5 см^3; цуценятам собак і котенятам – 0,2–0,5 см^3.

Специфічними засобами профілактики цих хвороб є вакцини. Висока ефективність біологічних препаратів була доведена на прикладі вакцини “ВАКДЕРМ” та препарату – “Полівак ТМ”, які використовували, як з профілактичною, так і з лікувальною метою. Такі препарати спричинюють швидку елімінацію збудника з поверхні шкіри, специфічну імунобіологічну перебудову організму (утворення імунітету), що сприяє попередженню контамінації зовнішнього середовища та інфікування тварин і людей спорами гриба.

Для викорінення дерматомікозів необхідно розірвати епізоотичний ланцюг, що є досить складним із-за неможливості повного контролю людини над дикою фауною. Викорінення дерматомікозів стане реальним лише за одночасного якісного проведення профілактичних заходів в усіх регіонах України.

УДК 619: 616.992.28:615.371

СТЕЦЬ К.О., магістрант
Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.Є.,** д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З ТРИХОФІТІЄЮ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

У боротьбі з трихофітією принциповим є той факт, що застосування винятково антимікотичного лікування хворих тварин не дає задовільних результатів. Адже, будь-яке лікування кон-

тагіозного дерматомікозу може бути ефективним лише за істотної уваги до загальних заходів боротьби з трихофітією для запобігання її поширенню. В системі профілактики та боротьби з трихофітією важливе значення має комплекс заходів, які забезпечують стійке благополуччя господарств від цього захворювання. Основними з яких є: своєчасна профілактика трихофітії (щеплення є обов'язковим для усього молодняку ВРХ, починаючи з 30 денного віку, та ревакцинація його через 10–14 діб. Ефективність імунної відповіді залежить від того, як правильно ввели повторно вакцину), та ефективності лікування хворих тварин із застосуванням протигрибкових вакцин з лікувальною метою.

Аналіз даних літератури свідчить, що деякі дослідники ставлять на перше місце ефективність і нешкідливість вакцини під час проведення лише профілактичного щеплення. Вони вважають, що ефективність терапевтичного (екстреного) щеплення сильно зменшується, оскільки здійснюється щеплення вже хворої тварини, "углиб самої хвороби", що може спричинити важкі ускладнення. З іншого боку існує небезпека, що щеплення буде зроблено занадто пізно, тому що розвиток патологічних процесів, що призвели до хвороби, зайшов вже занадто далеко. У тварини вже виявилися початкові ознаки хвороби. Відбувається змагання між формуванням імунітету й прогресуванням хвороби. Тому лікування щепленням може бути ефективним і, коли імунітет сформувався вчасно, запобігти важким формам перебігу захворювання або послабити їх. Найкращий терапевтичний ефект був досягнутий під час застосуванні подвійної дози вакцини. Через 10–12 діб після другого щеплення у хворих тварин починають відриватися трихофітозні кірки; між 15 й 18 днями після ін'єкції ділянки ураження були покриті вже тільки лупою й одиничними маленькими кірками; між 20-м і 30-м днями ділянки ураження повністю звільнилися від кірок і лупи. Знову виросле волосся мало більш світлу пігментацію. Тварини з дуже важкими ураженнями одержали терапевтичну дозу вакцини триразово з десятиденним інтервалом між ін'єкціями.

За трихофітії на початку епізоотичного процесу активність у виникненні і подальшому розвитку епізоотичного процесу належить першій його ланці – хворій тварині (джерело збудника інфекції). Згодом, із накопиченням збудника в оточуючому середовищі, його стійкістю тощо – другій ланці. Й нарешті, коли збудник потрапляє в організм сприйнятливої тварини, це є пусковим механізмом в розвитку епізоотичного процесу, а відносно простий механізм передачі збудника інфекції забезпечує появу нових випадків хвороби й безперервність епізоотичного процесу. Для трихофітії телят характерний повільний розвиток епізоотичного процесу: повільне підвищення захворюваності, яке здебільшого співпадає за часом на кінець стійлового періоду – початок весни. Із виведенням тварин у літні табори і застосуванні засобів для лікування локальних місцевих шкірних уражень хвороба "зникає". Під час цього захворювання відсутня тенденція до широкого розповсюдження його по території. Інтенсивність епізоотичного процесу за трихофітії телят слід характеризувати як ензоотію.

Встановлення діагнозу та проведення у повному обсязі лікувальних і профілактичних заходів із застосуванням вакцинного препарату ЛТФ-130 дало змогу локалізувати інфекцію в одному приміщенні, а застосування ефективних схем лікування в поєднанні із засобами місцевої дії дозволило отримати високий лікувальний ефект й оздоровити господарство у мінімальні терміни.

УДК 619:616.9(075.8)

САВЧЕНЮК М.О., магістрант
Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.Є.,** д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

САНІТАРНІ ЗАХОДИ ІЗ ПРОФІЛАКТИКИ ЗАРАЗНИХ ХВОРОБ СВИНЕЙ У ГОСПОДАРСТВІ

Для підтвердження первинного діагнозу необхідно вміти правильно відбирати патматеріал, із виконанням усіх вимог доставляти його в лабораторію ветеринарної медицини й інтерпретувати результати лабораторних досліджень (бактеріологія, мікологія, серологія (в тому числі РЗГА, ІФА тощо), гістологія, дані ПЦР).

На підставі первинного діагнозу, даних лабораторних досліджень і наявності виявлених другорядних агентів стає заключний діагноз і розробляється стратегія боротьби з патологією свиней. Клінічні та патолого-анатомічні ознаки, що характерні для атипового перебігу захворювання, важко піддаються інтерпретації без проведення лабораторного дослідження.

Так, пневмовіруси, мікоплазми, ешерихії нечасто спричинюють окремі хвороби і, як правило, призводять до руйнування епітелію дихальних шляхів. Таким чином, природний захист організму порушується, призводячи до більш інтенсивного прояву й появи атипових форм таких респіраторних хвороб, як ензоотична пневмонія свиней та актинобацильозна плевропневмонія.

Імуносупресивними захворюваннями є цирковірусна інфекція типу 2 та репродуктивний респіраторний синдром свиней. Найбільш часто реєструється сумісний перебіг імуносупресивних і гострих, наприклад, цирковірусна інфекція і мікоплазмоз, перше захворювання призводить до значного імуносупресивного впливу внаслідок руйнування лімфоцитів, що призводить до слабкої імунної відповіді на вакцинацію проти мікоплазмозу.

Серологічні дослідження краще за все піддаються інтерпретації у разі дослідження свиней методом парних сироваток із інтервалом 10–14 днів. Перший раз сироватка відбирається в момент або за 2–3 доби до початку підвищеного падежу тварин, потім через 10–14 днів (залежно від часу забою, краще за все через 14 днів). Необхідно знати, що антитіла після проведення вакцинації з'являються через 14 днів (цирковіроз типу 2), їх пік припадає на 21 добу, а потім рівень їх падає. Із парвовірусною інфекцією свиней ситуація інша, здебільшого пік антитіл припадає на 21 добу після вакцинації і рівень антитіл до 6 місяців лише незначно знижується. За використання методу парних сироваток: відслідковують титри до збудників інфекційних захворювань, проти яких свиней вакцинують: якщо рівень антитіл підвищується більш ніж у 2 рази, в такому разі, за результатами вакцинацій, вони повинні знижуватись, необхідно запідозрити польову інфекцію; відслідковують титри до збудників захворювань, проти яких свині не були щеплені, але за результатами клінічних і патолого-анатомічних ознак, вони можуть мати місце.

У системі заходів санітарії особливе місце займає дезінфекція. Адже санітарний розрив між постановкою тварин становить 14 днів. За цей період приміщення повинне бути повністю готове до нового туру поросят й експлуатації. З свинарника видаляють механічно: гній, пил зі стін, стель, вентиляційних систем та електродвигунів. Потім свинарники і технологічне обладнання миють гарячою водою під тиском із використанням миючих та дезінфікуючих засобів (віркон-С, глютекс, промос А, делегельвет, формальдегід, їдкий натр, молочна кислота, гіпохлорид натрію, гіпохлорид літію тощо). Заносять вимиті та продезінфіковані годівниці та напувалки для відлучних поросят , проводять заключну дезінфекцію приміщення та самого обладнання із застосуванням віроциду за допомогою спеціального пістолета для дезінфекції з ємкістю для наливання дезрозчину та машини "Керхер".

УДК 619: 616.98:578

ЗАТИНАЦЬКА І.О., магістрантка
Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.Є.,** д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
epizootologiya@ukr.net

КЛІНІЧНИЙ ПЕРЕБІГ ЧУМИ У СОБАК

У захворілої на чуму собаки змінюється загальний зовнішній вигляд. Вона стає малорухливою, мляво реагує на поклик господаря, намагається сховатись у темний закуток. У разі підвищення температури тіла носове дзеркальце стає сухим і гарячим, шерсть втрачає блиск. Змінюється частота дихання і пульсу. В окремих випадках собаки втрачають раніше набуті рефлекси і нюх, уражаються суглоби.

Вважають, що у спонтанно захворілих на чуму собак спочатку частіше відмічається катаральна форма хвороби, яку умовно можна розділити на дві стадії. Перша триває 2–3 тижні і характеризується клінічними ознаками ураження слизових оболонок (кон'юнктивіт, гастроентерит

різного ступеня, ураження дихальних шляхів). Потім настає період (друга стадія) хибного одужання – 7–14 днів, після чого температура тіла знову підвищується і у хворих собак починають з'являтись ознаки ураження нервової системи.

Перші ознаки серозного риніту і кон'юнктивіту у хворих тварин проявляються з 5-го по 13-й день, катарального кон'юнктивіту – з 15-го по 41-й день, а гнійного – з 17-го по 44-й день, кашель – з 11-го по 23-й день після зараження.

Внаслідок сухості у гортані і глотці за ураження органів дихання часто з'являється кашель. З утягуванням в патологічний процес нервової системи виникають болі в задній частині тулуба, які виявлять під час пальпації.

Ураження центральної нервової системи супроводжується зміною ходи, дрижанням кінцівок і посмикуванням окремих груп м'язів, закиданням голови і припадками. Спостерігається невластива для цієї тварини поведінка – агресивність або пониження рухової активності. Розвиток ознак ураження нервів за чуми м'ясоїдних пов'язують з ураженням мозкових оболонок, середнього мозку, мозочка, вестибулярного апарата і спинного мозку. Найтяжче, з яскраво вираженими ознаками чуми м'ясоїдних, хворіють сенбернари, лайки, кавказькі вівчарки, московські сторожові.

Нині у практиці лікарів ветеринарної медицини доволі широко використовуються вакцини проти цього захворювання. Тому переважання нервових форм перебігу цього захворювання, пояснюється або відсутністю щеплень (цуценята віком 3–9 міс), або ураженням старих ослаблених тварин ("стареча чума"). На другому місці частотою реєстрації кишкові форми чуми, далі респіраторні і екзематозні.

При злоякісній формі перебігу чуми підвищення реакції у собак зберігається протягом тривалого часу. Гнійні виділення з носових ходів утруднюють дихання і воно стає частим (до 80 дихальних рухів за хвилину), собака дихає через рот. Пульс досягає 130–160 поштовхів за хвилину. Апетит відсутній. Тварина швидко худне. Смерть настає в період агонії, яка може тривати до трьох діб. Перед смертю температура знижується. Смертність серед дорослих собак коливається від 10 до 50%.

У цуценят собак чума перебігає дещо слабше, у 1–2-місячному віці температура тіла не змінюється, у більш дорослих – завжди підвищена. Летальність серед цуценят до 3-місячного віку становить 30–80%. У собак, перехворілих на чуму у молодому віці, часто спостерігаються ускладнення у вигляді глухоти, сліпоти, тиків, паралічів кінцівок та інших ознак ураження нервів.

УДК 619: 616:981.48:636.4

ГРИНЕВИЧ М.Ф., студент 4 курсу
Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.Є.,** д–р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
epizootologiya@ukr.net

ЛІКВІДАЦІЯ КОЛІЕНТЕРОТОКСЕМІЇ ПОРОСЯТ У ГОСПОДАРСТВІ

Ешерихіози у поросят діагностували в перші дні життя, у віці 18–21 день та після відлучення. Частіше реєстрували спорадичні випадки захворювання, за яких відмічали падіж окремих тварин. Проте, декілька разів реєстрували ензоотичні спалахи хвороби з великою захворюваністю і падежем. Етіологічним фактором, який спричиняв захворювання були патогенні штами *Escherichia coli*. Умовами, які сприяли виникненню хвороби були: погана годівля супоросних свиноматок, недостатнє споживання поросятами молока і молозива, поява нових вірулентних штамів *Escherichia coli*, порушення нормальної функції шлунково-кишкового тракту, недотримання зоогігієнічних вимог, сильні стреси, пов'язані з порушенням режимів годівлі, догляду, утримання, невідповідність кормів можливостям травлення поросят тощо. Однією з головних причин захворювання молодняку свиней вважається порушення рівноваги між захисними силами організму і оточуючим середовищем. У разі послаблення резистентності на новонароджений організм діють не лише патогенні але й умовно-патогенні мікроорганізми. Підвищити загальну

резистентність тварин, прискорити дозрівання імунної системи, запобігти розвитку імунодефіцитного стану, підвищити функціональну активність клітинного та гуморального імунітету можна в разі введення масляних емульсій, за 5–10 діб до відлучення, внутрішньоочеревно. Наші досліди показали (за поросятами спостерігали 6 міс.), що застосування масляних емульсій з профілактичною метою, практично припиняє виникнення коліентеротоксемії серед сприйнятливих тварин.

Стаціонарності таких хвороб, як колібактеріоз і коліентеротоксемія сприяє той факт, що застосування для імунізації поросят вакцин не забезпечує повного захисту проти цих захворювань. В цьому разі потрібно використовувати вакцини із так званих "місцевих штамів". Однак, для масового впровадження такі вакцини не є придатними. Нині на ринку препаратів України з'явились високоімуногенні біопрепаратів проти колібактеріозу і коліентеротоксемії, які забезпечують високий захист поросят за рахунок антиадгезивного, антиендотоксичного і антиентеротоксичного імунітету.

Під час зафіксованого нами ензоотичного спалаху коліентеротоксемії хвороба виникла раптово. За спалаху переважав гострий перебіг захворювання. За такого перебігу в господарстві виділяли 4 форми прояву захворювання: кишкову, набрякову, нервову і змішану. Слід відмітити, що застосування на початку захворювання антитоксичної сироватки не дало великого ефекту. Лише після підтвердження діагнозу регіональною державною лабораторією ветеринарної медицини були застосовані для лікування (по групах) ветофлок 5%, триметосул 48% і апраміцин. Найбільшу ефективність застосування відмічали у апраміцину і триметосулу, дещо нижчою вона була у ветофлоку.

УДК 619:616.98-07

ЛУПІН В.А., магістрант
Науковий керівник – **ЯРЧУК Б.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОФІЛАКТИКА ЗАРАЗНИХ ХВОРОБ СОБАК І КОТІВ

Нині найбільш розповсюдженими інфекційними хворобами серед котів є: хламідіоз, дерматомікози (особливо мікроскопія та трихофітія), інфекційний ринотрахеїт, каліцивіроз, мікоплазмоз, панлейкопенія; серед собак: дерматомікози, парвовірусний ентерит, чума м'ясоїдних, аденовірусна інфекція, лептоспіроз і хламідіоз.

Так, серед захворілих на інфекційні хвороби котів тварини до 1 року становили більше 70%. Серед собак, що хворіли на інфекційні хвороби, кількість захворілих на чуму і парвовіроз склала разом у межах 60% від загальної кількості захворілих. Крім того, ми встановили, що чутливість собак і котів до більшості інфекційних захворювань не залежить від породності та статі тварини.

Високу ефективність гіперімунних сироваток Вітафел, Вітафел С, Глобфел отримали за лікування вірусних хвороб і хламідіозу серед котів. У собак за лікування парвовірусного ентериту й чуми високу ефективність показали гіперімунні сироватки проти чуми, аденовірозу й парвовірозу. Проте в кішок (частіше за собак), після введення гіперімунної сироватки, може розвиватися побічна реакція, подібна за проявом, наприклад, із введенням вакцини під час ураження тварини хронічною інфекцією, розвивається гіперчутливість на введення чужорідних антитіл така ж, як на введення патогенного антигену. Замість, допомоги імунній системі кішки, розвивається неадекватна імунна відповідь на введення сироватки, як на введення алергену. Тобто, часто гіперімунна сироватка, у разі введення кішкам, діє як алерген. Якщо, за введення сироватки розвивається гіперчутливість негайного типу, що це видно клінічно, тому потрібно припинити введення сироватки. Проте, здебільшого розвивається гіперчутливість сповільненого типу й загальний стан кішки погіршується незначно. В цьому разі спочатку настає покращення загального стану, який може знову погіршуватися, іноді так, що тварину навіть не вдається врятувати. Слід враховувати, що у кішок, частіше за інших тварин, реєструються автоімунні хвороби, за словами

деяких дослідників, навіть не хвороби, а якась готовність до них. Проте, вони не завжди розвиваються до повноцінно клінічно вираженої хвороби, а під впливом сироваток та вакцин запускаються механізми формування автоімунної відповіді й розвитку автоімунного захворювання. Здебільшого успішно застосовуються сироватки Вітафел, Вітафел С, Глобфел, але іноді реєструють і ускладнення після їх введення. Потрібно бути дуже обережним із застосуванням імунних препаратів котам і добре знати тваринку й її родовід, в іншому випадку можуть бути трагічні наслідки.

Профілактика інфекційних захворювань собак і котів передусім грунтується на застосуванні різних вакцинних препаратів. Для того, щоб вакцинація пройшла успішно, ефективно й без ускладнень, необхідно дотримуватись наступних правил: – дотримання схем і термінів вакцинації; – використання якісних вакцин; – перше щеплення рекомендують проводити навіть за місцем "проживання" пацієнта, тим самим зводять ризик зараження тварини до мінімального; – не слід вакцинувати вагітних собак і кішок і тварин-матерів, які годують молоком цуценят і котенят (останнє щеплення повинне бути проведене за місяць до парування); – не можна вакцинувати тварин у післяопераційний і реабілітаційний періоди. Якщо тваринам проведений курс лікування антибіотиками, то призначати вакцинацію потрібно не раніше, ніж через 2 тижні після останнього введення антибіотика; – не слід проводити планових хірургічних операцій (кастрація) у перші 3 тижні після вакцинації. Виключення можуть становити випадки хірургічного втручання, коли необхідно рятувати життя пацієнта; – потрібно уникати стресових ситуацій (переїзд на іншу квартиру, зміна оточення, переїзди, подорожі, виставки) за тиждень і після вакцинації; – не вакцинувати тварин, які контактували із хворими і подозрілими тваринами.

УДК 619:616.98:578.824.11-084

КОВАЛЬОВ О.О., магістрант
Науковий керівник – **ЯРЧУК Б.М**., канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕПІЗООТОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ, ДІАГНОСТИКА, ЗАХОДИ ПРОФІЛАКТИКИ ТА БОРОТЬБИ ЗІ СКАЗОМ ТВАРИН В ХМІЛЬНИЦЬКОМУ РАЙОНІ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Незважаючи на значний прогрес у галузі вірусології, імунології, молекулярної біології та генної інженерії, а також колосальні зусилля багатьох поколінь учених і практиків у боротьбі зі сказом, цей особливо небезпечний антропозооноз залишається надзвичайно складною проблемою для багатьох країн світу, в тому числі і для України, яка нині є однією із найблагополучніших щодо сказу країн Європи.

Проведений нами аналіз зі сказу в Хмільницькому районі за 2000-2015 роки (16 років) свідчить про значні коливання напруженості епізоотичної ситуації. Кількість неблагополучних пунктів, а паралельно і кількість хворих тварин за вказаний період суттєво різняться.

В 2000 році зареєстровано 15 випадків сказу, що становить від загальної кількості за 16 років (17,6%). В послідуючі роки кількість випадків захворювання була значно нижчою і становила:2001 р. – 2 (2,3%), 2002 р. - 3 (3,5%), 2003 р. - 3 (3,5%), 2004 р. – 0, 2005 р. – 0, 2006 р. - 3 (3,5%), 2007 р. – 6 (7,0%), 2008 р. – 2 (2,5%), 2009 р. – 3(3,5%), 2010 – 8 (9,4%), 2011 – 12 (14,1%), 2012 – 8 (9,4%), 2013 – 17 (20%), 2014 – 1 (1,2%), 2015 – 2 (2,3%).

Аналіз епізоотичної ситуації зі сказу щодо захворюваності окремих видів тварин свідчить, що за 16 років, які аналізуються, найбільша кількість випадків сказу зареєстрована серед лисиць 31 або 36,5%.

Друге місце за кількістю випадків захворювання в районі посідають коти – 26 (30,5%). На долю собак і великої рогатої худоби припадає по 14 та 13 випадків захворювання або по 16,5% та 15,3% відповідно.

Отже, наведені дані свідчать про наявність на території Хмільницького району, як і на території України двох типів рабічної інфекції: природновогнищевого та антопоургічного.

УДК 619:616.98 : 578.824.11 – 084

ДАНЧУК О.О., магістрант
Науковий керівник – **ЯРЧУК Б.М.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗООТИЧНИЙ МОНІТОРИНГ, ДІАГНОСТИКА, ПРОФІЛАКТИКА ТА ЗАХОДИ БОРОТЬБИ ЗІ СКАЗОМ ТВАРИН В ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Сказ - особливо небезпечне захворювання всіх теплокровних тварин і людини. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я входить до першої п'ятірки хвороб, спільних для людей і тварин, які завдають найбільших економічних збитків. Нині сказ реєструють у 113 країнах світу, де щороку від нього гине 45-60 тис. людей, а близько 10 млн змушені робити антирабічні щеплення через укуси диких або свійських тварин, підозрюваних у захворюванні.

В Україні проблема сказу завжди була актуальною.

За період з 1995 по 2015 рік у Вінницькій області, як і в Україні в цілому, складна епізоотична ситуація зі сказу. При цьому, епізоотичний процес сказу тварин у Вінницькій області розвивається, в цілому, за закономірностями притаманними такому в Україні.

В динаміці розвитку епізоотії сказу в Вінницькій області за 1995-2015 роки умовно можна виділити 2 періоди: 1995-2005 роки і 2006-2015 роки. В 1995-2005 роках спостерігається незначне зростання стадії розвитку епізоотії, що характеризується збільшенням, з коливаннями, числа неблагополучних пунктів та хворих тварин. В другій стадії зазначені показники зростання суттєво в порівнянні з попередніми.

Якщо за 1995-2005 роки було зареєстровано 352 неблагополучних пункти, то в 2006-2015 роках 1487, що в 4,2 рази більше, а хворих тварин 403 і 1700 відповідно, або в 4,2 рази більше.

УДК 619:616.98 : 578.824.11 – 084

СКЛАДАННИЙ В.В. – студент 4 СПс курсу
Науковий керівник – **ЯРЧУК Б.М.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ЗІ СКАЗУ В ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА 1995-2015 Р.Р.

На початку XXI століття епізоотична ситуація на території України залишається вкрай напруженою із перманентною флюктуацією превалентності й періодичними значними спалахами захворюваності, не є винятком і Черкаська область.

В динаміці розвитку епізоотичного процесу сказу у Черкаській області спостерігаються періоди підйомів та спадів.

Найнижчою напруженість епізоотичного процесу була в 1995-1997 роках. За зазначені 3 роки в області зареєстровано 26 неблагополучних пунктів та 27 хворих тварин, а це лише 2% від загальної кількості неблагополучних пунктів за останній 21 рік, що аналізується, і 1,7% від числа хворих тварин.

В 1998-2002 роках в динаміці розвитку епізоотичного процесу сказу в області спостерігається ріст числа неблагополучних пунктів з коливаннями від 42 в 1998 до 73 в 2000 році, числа хворих тварин від 47 до 89 відповідно.

Найбільш напруженою епізоотична ситуація в Черкаській області в 2003 році, зареєстровано 148 неблагополучних пунктів та 194 хворих тварин, а це 5 місце в Україні.

В 2004-2015 роках ситуація зі сказу в області залишалась складною, число неблагополучних пунктів коливалось в значних межах від 40 в 2004 до 116 в 2006 році, хворих тварин від 47 до 156 відповідно.

УДК 619:616.988.21

ЯМЩИКОВ К.О., магістрант
Науковий керівник – **ДОВГАЛЬ О.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ТА ЗАХОДИ З ПРОФІЛАКТИКИ І БОРОТЬБИ ЗІ СКАЗОМ ТВАРИН В м. БІЛА ЦЕРКВА КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Серед інфекційних хвороб сказ, або гідрофобія, займає особливе місце через абсолютну летальність (якщо в перші ж години не надати зараженій людині необхідної допомоги, вона неминуче загине). За даними Всесвітнього альянсу із боротьби проти сказу, щороку в світі від цієї небезпечної хвороби помирає 55 тис. осіб (або одна людина кожні 10 хв). Усього ж у світі прояви сказу зафіксовано в понад 150 країнах.

Аналіз ситуації показав, що в країні з′являються нові види резервуарних тварин, формуються природні вогнища і відбувається антропоургізація та синантропізація спалахів захворювання.

Дані щодо різних видів тварин, від яких надійшов матеріал в Білоцерківську міську державну лабораторію вет. медицини, свідчать про загальну тенденцію, характерних для «міського» варіанту сказу, де перше місце займають собаки та коти відповідно 3 та 2 випадки із 6-ти. За останні роки різко збільшилась епізоотологічна роль котів, що пов’язано з відсутністю серед них значного імунного прошарку та їх схильністю до бродяжництва.

При обстежені вогнища сказу виявлено: гр. Шабатіна Віра Іванівна 15.06.2014 року близько 9:00 год. ранку побачила власну собаку, яка мала ознаки нанесення механічних ушкоджень в районі задніх кінцівок і попереку, в ніч на 16.06.2014 року тварина загинула. З власника тварини було взято пояснення, проведено дезінфекцію. 16.06.2014 року труп собаки з дотримання ветеринарно-санітарних правил був доставлений в ізолятор Білоцерківської міської державної лікарні ветеринарної медицини, де була проведена декапітація. Мазки-відбитки було доставлено в Регіональну державну лабораторію ветеринарної медицини в Київській області де проведено люмінесцентну мікроскопію мазків-відбитків на сказ тварин та отриманий позитивний результат, експертиза №838 п/1/14/556/256.

Місце де знаходився труп собаки дезінфіковано розчином 1% розчином біокліну. Складений акт дезінфекції.

У вогнищі сказу проведено комплекс протиепізоотичних і протиепідемічних заходів.

Фахівцями державних установ ветеринарної медицини, районної СЕС, працівниками міської ради проведено роз’яснювальну роботу серед населення, через засоби масової інформації, про небезпеку випадків сказу серед диких та домашніх тварин.

Державна надзвичайна протіепізоотічна комісія при Білоцерківській міській державній адміністрації, розглянувши подання головного державного інспектора ветеринарної медицини м. Біла Церква, прийняла рішення про накладання карантинних обмежень на частину територію міста, терміном 60 діб. Управлінню ветеринарної медицини в м. Біла Церква провести необхідний комплекс заходів по оздоровленню території населеного пункту.

УДК 619:616.988.21

ОЛЕКСЕНКО О.В., студент 5 курсу ФВМ
Науковий керівник – **ДОВГАЛЬ О.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗООТОЛОГІЯ СКАЗУ ТВАРИН У ЗОЛОТОНІСЬКОМУ РАЙОНІ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Проблема боротьби зі сказом дотепер залишається однією з найважливіших у світі, тому що цією інфекційною хворобою хворіють люди. Особлива небезпека сказу полягає в тому, що

дотепер не знайдено ефективних засобів лікування вже розвиненого хвороботворного процесу. Тому, хворих сказом тварин, лікувати заборонено, узаконено їхнє негайне знищення.

Епізоотична ситуація в районі з захворюваності на сказ тварин продовжує залишатись напруженою.

В 2015 році зареєстровано 9 населених пунктів неблагополучних по сказу тварин.

В районі сформувались населені пункти які стійко неблагополучні по сказу, де випадки сказу серед тварин реєструвалися більше 2-х разів протягом останніх 5-ти років.

Під час проведення обстеження осередку сказу в с. Чапаєвка по вул.. Нова було встановлено, що 10 листопада 2015 року кіт напав на господарку дому. З її слів, кіт на протязі трьох днів вів себе неадекватно(завивав, відмовлявся від їжі), цього дня без ніяких причин напав на неї і вкусив за праву руку. Даного кота вбили. Тварина останні два роки не щеплювалась проти сказу. Труп доставили до Золотоніської районної державної лабораторії вет. медицини. Відібраний мпатматеріал відправили до Черкаської регіональної державної лабораторії ветеринарної медицини де підтвердили діагноз на сказ (експертиза №001651п.м./1/15 від 11.11.2015р.).

У вогнищі сказу проведено комплекс протиепізоотичних і протиепідемічних заходів. Фахівцями державних установ ветеринарної медицини, районної СЕС, працівниками сільської ради проведено роз'яснювальну роботу серед населення про небезпеку випадків сказу серед диких та домашніх тварин.

Державна надзвичайна протиепізоотична комісія при Золотоніській райдержадміністрації відповідно Закону України «Про ветеринарну медицину», Інструкції «Про заходи щодо боротьби зі сказом тварин», постанови Кабінету Міністрів України № 1350 від 21.11.2007 року «Про затвердження Положень про Державну надзвичайну протиепізоотичну комісію» та згідно з поданням управління ветеринарної медицини в Золотоніському районі вирішила:

- Оголосити неблагополучною щодо захворювання на сказ територію с. Чапаєвка та ввести карантинні обмеження.
- Встановити загрозливу зону на території Чапаєвської сільської ради з прилеглими мисливськими та сільськогосподарськими угіддями.
- Затвердити план основних заходів щодо оздоровлення тварин від сказу.
- Контроль за виконанням рішення покласти на управління ветеринарної медицини в Золотоніському районі та Золотоніське міжрайонне управління Головного управління Держсанепідслужби у Черкаській області.

УДК 619: 616-091. 875.

ГРИГОР К.В., магістрантка
Науковий керівник – **ТИРСІН Р.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕПІЗООТОЛОГІЯ СКАЗУ ТВАРИН У БІЛОЦЕРКІВСЬКОМУ РАЙОНІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

За даними державної надзвичайної протиепізоотичної комісії при Білоцерківській райдержадміністрації Київської області неблагополучними територіями у Білоцерківському районі вважаються населені пункти Іванівка, Фурси, Трушки, Фастівка, Шкарівка, Глушки, Узин та ряд інших. Згідно даних державної надзвичайної протиепізоотичної комісії при Білоцерківській райдержадміністрації Київської області, кількість покусаних тваринами людей є значною, більше того вона може збільшитися, якщо районна влада не вирішить проблему бродячих собак і кішок. Поки що комунальна служба обмежується регулюванням чисельності бездомних тварин (шляхом стерилізації).

Результати наших досліджень вказують на зменшення кількості відлову і знищення безпритульних тварин у межах Білоцерківського району з причини агресії. У порівнянні з 2011 р. кількість відловлених (підібраних трупів) і знищених безпритульних і диких хижих тварин у 2015 р. зменшилася в 1,65 рази. Насторожує той факт, що зменшення відлову бродячих тварин

спостерігається саме в тих населених пунктах району, де відмічені високі показники звернень потерпілих від укусів тварин. На особливу увагу заслуговує те, що кількість лисиць, які проникають у населені пункти і завдають укуси тваринам і людям щорічно зростає. Лише за 2013 р. від кликів і різців бродячих собак постраждало 107 дорослих, людей похилого віку і дітей, а за період, що аналізується – 382.

За звітний період по Білоцерківському районі Київської області зареєстровано 28 неблагополучних зі сказу тварин пунктів. Особлива небезпека зазначених випадків захворювання полягає в тому, що, захворювання було зареєстроване також і у домашніх собак і кішок, окрім лисиць та безпритульних тварин. Окрім того зафіксовані численні випадки сказу серед домашніх кішок. Це пояснюється тим, що здебільшого щепленню проти сказу підлягали домашні собаки, а кішки – в меншій мірі. Зазначена епізоотична ситуація по Білоцерківському районі склалася в зв`язку з тим, що кішки мали контакт з представниками дикої фауни суміжних з районами сіл територій. Особливу увагу в Білоцерківському районі служба ветеринарної медицини приділяє специфічній профілактиці сказу, тому що вона є основним заходом боротьби та профілактики при цьому захворюванні. Результати досліджень свідчать що запланована специфічна профілактика собак проти сказу, за період, що аналізується, виконувалася. Заслуговує на увагу той факт, що план профілактичного щеплення за останні 3 роки перевиконувався, що свідчить про не точний облік собак, яких утримують мешканці населених пунктів району. Саме тому в останні роки по селах району з'явилось багато бродячих собак та кішок, які ще не так давно були домашніми тваринами. Бездомних собак і кішок щепленням не піддають, така ситуація є проблематичною, як для служби ветеринарної медицини та і населення. Для вирішення цієї проблеми, на нашу думку, повинні тісніше співпрацювати органи виконавчої влади й фахівці державної служби ветеринарної медицини.

Крім розроблених попереджувальних заходів спеціалісти ветеринарної медицини міста проводять ще й просвітницьку роботу, яка направлена на профілактику цього захворювання.

УДК 619: 616-091. 875.

ОСИПЕНКО В.М., магістрант
Науковий керівник – **ТИРСІН Р.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДІАГНОСТИКА ТА ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ЗА КОЛІЕНТЕРОТОКСЕМІЇ СВИНЕЙ У ПП «ПШЕНИЧНА» ВАСИЛЬКІВСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Коліентеротоксемія – інфекційне захворювання, яке значно поширене в Україні. Незалежно від пори року, кліматичних факторів, умов утримання завдає значних економічних збитків галузі свинарства.

Метою нашої роботи було вивчення особливостей поширення, патоморфологічних змін у органах та тканинах та організація лікувально-профілактичних заходів за гострого перебігу набрякової хвороби свиней.

У березні місяці 2016 року у ПП «Пшенична» Васильківського району Київської області загинуло 14 поросят. Захворювання було виявлено здебільшого серед відлучених поросят, перебігало у гострій формі й супроводжувалося розладом травлення, ураженням центральної нервової системи і появою набряків у різних органах і тканинах. За результатами патологоанатомічного розтину були виявлені зміни, характерні для гострого перебігу набрякової хвороби свиней. Шкіра вушних раковин, рила, підгруддя, живота червоно-фіолетового забарвлення. Спостерігали припухання повік, та набряк підшкірної клітковини навколо очей, у міжщелеповому просторі, підгруддя, живота. Легені кровонаповнені, тістуватої консистенції, на розрізі темно-червоні, із бронхів виділялась світла піниста рідина. Серце, нирки, печінка з ознаками зернистої дистрофії. Шлунок добре наповнений кормовими масами кашоподібної консистенції, у складі яких переважають концентрати. Слизова оболонка шлунка сіро-червоного кольору і

вкрита великою кількістю сірого слизу. У фундальній частині шлунка слизова оболонка драглиста, а стінка його потовщена. На розрізі цієї ділянки спостерігали набряк підслизової основи. Тонкий кишечник наповнений невеликою кількістю вмісту сіро-жовтого кольору. Слизова оболонка сірого кольору, а окремі петлі мали червонуваті відтінки. Брижа кишечника драглиста, набрякла. Слизова оболонка сірого кольору і зібрана у множинні поперечні складки. На розрізі цих складок спостерігається набряк підслизової основи. Мезентеріальні лімфатичні вузли дещо збільшені, набряклі. Відмічається гіперемія і набряк мозку та його оболонок. Селезінка – без змін. Таким чином, на підставі особливостей клінічного прояву, патологоанатомічних змін був встановлений діагноз на коліентеротоксемію і розроблений комплекс лікувально-профілактичних заходів спрямований на ліквідацію спалаху захворювання.

УДК 619:616.98:579.842

ДОНЧАК В.В., магістрант
Науковий керівник – **БІЛИК С.А.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ, ДІАГНОСТИКА ТА ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З САЛЬМОНЕЛЬОЗОМ ПОРОСЯТ У ГОСПОДАРСТВІ

Серед сільськогосподарських тварин сальмонельоз здебільшого виявляють серед свиней. Тому успішне вирішення питань профілактики і викорінення сальмонельозу у свинарстві є актуальним і залежить від ранньої діагностики та знань епізоотичних особливостей розвитку цього захворювання.

Мета нашої роботи полягала у вивченні питань епізоотологічних особливостей сальмонельозу поросят у господарстві, розробці ефективних методів лікування хворих свиней з подальшим оздоровленням господарства.

Аналіз даних досліджень показав, що за останній спалах сальмонельозу загинуло 45 поросят із 88 хворих, при цьому показники захворюваності і смертності коливались у широких межах від 1,2% до 12% і 24% до 45%.

Динаміка захворювання мала тенденцію до зниження протягом 1,5-місячного терміну перебігу хвороби. Рівень захворюваності знизився в кінці епізоотії до 1,2% або в 9 разів, порівняно з початком – 10,8%. Із 240 поросят різного віку (від 2-х до 14-ти тижнів) хвороба реєструвалась у 88 поросят всіх вікових груп. Проте, найвищий показник захворюваності ми встановили у поросят віком від 2-х до 12-ти тижнів, де він становив 13,5–20,5 %.

У віці 13–14 тижнів, показник захворюваності дещо був нижчий – 8,2%. Самий високий показник захворюваності поросят сальмонельозом ми відмічали у тварин віком 5–10 тижнів 14,5–20,5%.

На тваринах з клінічними ознаками хвороби проводили порівняльну ефективність різних лікувальних схем. Для цього були відібрані три групи тварин по 10 поросят в кожній.

В першій групі тварин застосовували полівалентну сироватку в дозах 40–60 мл. Лікувальну дозу вводили одноразово, внутрішньом’язово, в ділянці вуха, біовіт – 40 по 200 мг/кг маси тварини, 3 рази на день.

В другій групі дослідних тварин застосовували полівалентну сироватку. Лікувальну дозу сироватки вводили за два етапи через 4–6 годин. Тетрацикліну гідрохлорид по 10 тис.ОД/кг 3 рази на добу.

В третій групі дослідних тварин застосовували полівалентну сироватку, яку вводили в два етапи. Паралельно внутрішньом'язово застосовували 5 % розчин байтрилу в дозі 1,0 на 20 кг маси, один раз на день.

Найкраща лікувальна ефективність при застосуванні третьої схеми лікування, де застосовується комплекс лікувальних засобів і застосування специфічної сироватки та антибактеріального препарату байтрил. Ефективність лікування при даній схемі становить 90%, що в 1,8 рази вище ніж при першій схемі і в 1,3 рази ніж при другій схемі.

УДК 619:616.988.6.635.5

ПЕТРИК О.І., магістрант
Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.М.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ВЕТЕРИНАРНИХ ЗАХОДІВ ІЗ ЗАГАЛЬНОЇ ТА СПЕЦИФІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ЗАРАЗНИХ ХВОРОБ ПТИЦІ

Птахівництво є однією із самих перспективних галузей у всьому світі, тому воно розвивається стрімкими та високими темпами і в нашій країні. (Березовський А.В. [та ін.], 2012).

До цього часу ми спостерігаємо деяку технологічну розбалансованість птахівництва України і розсередження птиці із великих птахофабрик по дрібних фермах і подвір'ях, в той же час паралельно розвивається промислове птахівництво. Всі ці чинники ставлять перед службою ветеринарної медицини стратегічні завдання та вимагають удосконалення організації й проведення протиепізоотичних заходів. Головною проблемою залишається забезпечення ефективної профілактики вірусних інфекцій серед птиці, яка вирощується в усіх категоріях господарств, тому вибрана нами тема є надзвичайно *актуальною*.

Для успішної діяльності птахівництва в умовах дрібних та спеціалізованих птахогосподарств їх господарі повинні, крім знань та вимог з утримання птиці, мати уявлення про її фізіологічний стан, різні захворювання птиці та відповідні потреби в основних поживних речовинах, вітамінах і мікроелементах з урахуванням сучасних порід та кросів.

Інфекційні хвороби птиці нині є актуальною проблемою в загальнодержавній тваринницькій програмі, спрямованій на зниження її захворюваності і одержання якісної та дешевої продукції.

Ефективна робота з профілактики інфекційних захворювань не можлива без застосування сучасних діагностичних методів, епізоотологічного моніторингу, статистичної обробки даних, які характеризують особливості епізоотичного процесу, клінічного стану птиці, патолого-анатомічних показників, аналізу можливої наявності в стадах птиці будь-яких інших захворювань, або присутності факторів, що сприяють виникненню й поширенню небезпечних у епізоотичному відношенні інфекційних захворювань в окремому господарстві, або на окремій птахофермі.

Найбільш значимими для птахівництва нині є такі захворювання, як грип птиці, хвороба Марека і Ньюкасла, інфекційний бурсит, інфекційний бронхіт.

Отже, наша держава через ДВФСС й територіальні органи управління державної ветеринарної медицини, спеціалістів відомчої служби ветмедицини щороку надають великого значення профілактиці інфекційних хвороб птиці. Так зокрема, фінансується за рахунок протиепізоотичних коштів щеплення птиці приватної власності проти хвороби Ньюкасла, проводиться моніторинговий контроль щодо високопатогенного грипу птиці, діє сальмонельозна програма з контролю яєць та м'яса птиці [Довідкові матеріали ДВФССУ, 2016].

УДК 619:613 (075.8)

ПРУДИУС Ф.В., магістрант
Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.М.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

НАУКОВЕ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ВЕТЕРИНАРНО-ПРОФІЛАКТИЧНИХ І ПРОТИЕПІЗООТИЧНИХ ЗАХОДІВ

Багаторічний досвід показує, що організація боротьби з епізоотіями та наявність ефективних засобів специфічної профілактики дали змогу повністю ліквідувати на території України такі інфекційні захворювання як: ящур, бруцельоз, класичну чуму свиней, сап коней тощо. Значно покращити епізоотичну ситуацію із сибірки, лейкозу, туберкульозу, лептоспірозу, хвороби Ауєскі, хвороби Ньюкасла тощо [Довідкові матеріали ДВФССУ, 2016].

В профілактиці інфекційних захворювань важливе значення має правильна організація та належне проведення протиепізоотичних заходів. Підтвердженням цього є те, що 15 квітня 2015 року відбулося засідання Науково-методичної ради Держфітослужби України на тему: «Сучасні підходи до удосконалення та підвищення ефективності протиепізоотичних заходів». На засіданні НМР заслухали звіти керівників науково-виробничих центрів наукових установ НААН України та обговорили розроблені й опрацьовані робочими групами проекти Інструкцій про заходи з профілактики та оздоровлення тварин від лептоспірозу, щодо профілактики та боротьби зі сказом тварин та про заходи профілактики й ліквідації діареї свиней. Отже, вчасне та якісне проведення заходів специфічної профілактики відповідно до діючих інструкцій, у поєднанні із загально-профілактичними, дають можливість запобігати виникненню й поширенню різних захворювань та вести боротьбу з ними на сучасному рівні. З цією метою, щороку, в нашій країні піддають діагностичним дослідженням й профілактичним щепленням мільйони голів тварин, забезпечуючи таким чином стабільну епізоотичну ситуацію.

Всі заходи, які організовує служба ветмедицини повинні проводитися на основі відповідних планів. Усі плани мають виступати конкретним механізмом організації проведення, як профілактичних так і вимушених ветеринарних заходів, а не бути самоціллю. Планування є однією з важливих функцій управління ветеринарною справою та необхідним елементом його наукової організації. Отже, за багатьох інфекційних захворюваннях тварин економічні збитки можна попередити, якщо вчасно та правильно організувати і належним чином провести ветеринарні заходи (Корнієнко Л.М. [та ін.], 2010).

СПП “РВД-АГРО” с. Червона Слобода Черкаського району – благополучне щодо заразних хвороб тварин. Стабільну епізоотичну ситуацію тут забезпечує плановий підхід до проведення протиепізоотичних заходів. План ветеринарно-профілактичних і протиепізоотичних заходів на наступний рік розробляє головний лікар ветмедицини господарства. Для об’єктивності складеного плану і реальності його виконання тут враховують наявне поголів’я тварин та обіг стада за попередній рік й епізоотичну ситуацію щодо заразних хвороб тварин в господарстві та сусідніх населених пунктах за останні 5 років.

УДК 619:616.98:578-084:636.92

ГРИЦЕНКО О.О., магістрант
Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.М.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВІРУСНА ГЕМОРАГІЧНА ХВОРОБА КРОЛІВ: ДІАГНОСТИКА, ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ВЕТЕРИНАРНИХ ЗАХОДІВ З ЇЇ ПРОФІЛАКТИКИ

Кролівництво – найприбутковіша галузь тваринництва, оскільки кролі – найбільш багатоплідні сільськогосподарські тварини.

У багатьох країнах світу кролівництву приділяють дедалі більше уваги. У наш час, за різними оцінками, у світі виробляється від 1,0 до 2,0 млн. т м’яса цих тварин. До 70% загального виробництва зосереджено в Китаї, Італії, Франції, Іспанії.

В Україні найвищого розвитку галузь досягла у 70-80-ті роки минулого століття, коли кролівництво перейшло на промислову основу.

В останні роки в Україні виросла зацікавленість людей до розведення різних порід кролів. Сьогодні життя вимагає професійності самих кролівників-любителів, адже серйозною проблемою для кролів є таке захворювання, як вірусна геморагічна хвороба кролів. Випадки захворювання кролів на ВГХ в Україні почали реєструвати з 1987 року. В зв’язку з особливостями поширення, впливу на сприйнятливе поголів’я і можливостями непередбаченого виникнення епізоотій це захворювання занесене до списку МЕБ, як особливо небезпечна хвороба (Шевцова Л.И. [и др.], 2013; Вечерова Ю.І., 2014).

Вірусна геморагічна хвороба кролів, як правило має блискавичний і безсимптомний перебіг. Летальність серед молодняку старшого 2-місячного віку і дорослих тварин може становити 95–100%. Блискавичний і спустошливий характер епізоотичних спалахів вірусної геморагічної хвороби кролів вимагає постійного застосування вакцин для профілактики та професійного контролю цього захворювання (Корнієнко Л.Є. [та ін.], 2003).

За даними Шевцової Л.І від цього вірусу в основному гинуть європейські кролі (Oryctolagus cuniculus). Для інших видів зайцеподібних, наприклад, для мексиканського безхвостого (вулканічного) кроля цей вірус є безпечним.

Отже, за період що ми аналізуємо (2014–2015 рр.) захворюваність кролів приватної власності у м. Кіровоград реєстрували періодично. Зазвичай, захворювання проявлялось лише серед поголів'я кролів, які за якихось причин не були піддані щепленням.

Вивчаючи вікову сприйнятливість кролів до вірусної геморагічної хвороби на цій території ми встановили, що найбільш уразливими до вірусу геморагічної хвороби є кроленята з 3-х місячного віку і доросле поголів'я (100% захворюваність). Діагностували ВГХК епізоотологічним, клінічним, патолого-анатомічним і лабораторним методами (РГА і РЗГА).

Нами встановлено, що здебільшого реєструють це захворювання у січні–березні та листопаді–грудні, а безсимптомний, блискавичний перебіг у природних умовах переважає на початку епізоотії, надалі тривалість перебігу захворювання збільшується, процент загибелі знижується.

УДК 636.09:616.233

ПЕТРИК Н.О., магістрантка
Науковий керівник – **ЦАРЕНКО Т.М.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕПІЗООТИЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ В СВИНАРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

У сучасних умовах ведення свинарства, які характеризуються технологічністю і інтенсивністю, інфекційні хвороби свиней несуть загрозу значних економічних збитків. Профілактика інфекційних хвороб у свинарських господарствах є одним з основних завдань ветеринарної служби.

Робота виконувалась під час проходження виробничої практики у ПСП «Агрофірма «Світанок»» на свинофермі яка розташована у с. Сухоліси Білоцерківського району Київської області.

Метою дослідження було вивчити епізоотичну ситуацію в господарстві та протиепізоотичні заходи, які виконуються на свинофермі.

В результаті досліджень було встановлено, що на свиноферма працює по типу закритого господарства, постійно здійснюються профілактичні роботи: загальні ветеринарно-санітарні заходи та специфічна профілактика інфекційних хвороб за допомогою вакцинації. Для дезінфекції приміщень використовуються сучасні дезінфікуючі засоби: Віроцид, Екоцид С, Віросан.

В господарстві прийнята технологічна карта утримання маточного поголів'я та вирощування свиней на відгодівлі. Відповідно до технологічної карти здійснюються планові щеплення свиней від інфекційних хвороб відповідно епізоотичній ситуації, а саме проти класичної чуми свиней, бешихи, колібактериозу та неонатальної ентеротоксимії поросят, хвороби Ауескі, парвовірозу, цирковірозу, ензоотичної пневмонії та плевропневмонії свиней.

29 жовтня 2015 р. у безпосередній близькості до господарства, у Рокитнянському районі, в мисливському господарстві ТОВ СМК «Соболь», поблизу с. Острів на території лісових угідь було зафіксовано спалах африканської чуми свиней. Це змусило ветеринарну службу господарства посилити профілактичні заходи щодо попередження заносу збудника африканської чуми свиней у господарство. Увага була спрямована на недопущення проникнення на територію господарства потенційних носіїв збудника хвороби, недопущення контакту свиней з інфікованими продуктами свинарства, харчовими відходами та заносу збудника хвороби обслуговуючим персоналом, транспортом тощо шляхом опосередкованої трансмісії.

Отже, на свинофермі ПСП «Агрофірма «Світанок»», що розташована на відділку «Сухоліси», впроваджені необхідні ветеринарні профілактичні та протиепізоотичні заходи, які складаються із ветеринарно-санітарних обробок і профілактичних щеплень, існує система біозахисту. Це забезпечує благополуччя поголів'я свиней щодо інфекційних хвороб.

УДК: 619:636.5

КОСТЮЧЕНКО Я.С., студент 2 курсу СП
Науковий керівник –**ЗОЦЕНКО В.М.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ІМУННОЇ СИСТЕМИ У ПТАХІВ

Сучасний рівень знань дозволяє стверджувати, що імунна система птахів відрізняється від такої у ссавців, а тому неперевірена екстрополяція знань механізмів імунної відповіді різних видів не може забезпечити розуміння взаємодії господар-патоген. Відсутність такого розуміння не дозволяє розробити ефективні засоби контролю інфекційних захворювань. Для успішного вирішення цього завдання необхідне глибоке розуміння аспектів імунного захисту як унікальних для птахів так і тих, що є спільними з іншими видами.

Одним із найбільш важливих досягнень в області імунології є сприйняття того, природній імунітет має вирішальне значення у захисті організму від патогенів. Ця ланка імунного захисту може не тільки обмежити, але і попередити інфекцію, а також визначити розвиток адаптивної відповіді.

У птахів порівняно з ссавцями відмінний репертуар Toll-подібних рецепторів, дефенсинів, хемокинів. У них мала кількість лімфатичних вузлів, натомість є бурса Фобріціуса, де відбувається розвиток В–клітини і вони набувають рецепторний апарат. Механізми за допомогою якого набувається репертуар рецепторів принципово відрізняється від глибоко вивченого у інших медико-біологічних системах. Вирішальна роль у розвитку запальної реакції, апоптозу і проліферації імуноцитів належить фактору некрозу пухлин (ФНП). У птахів на відсутні гени відповідальні за синтез ФНП – альфи і двох лімфотоксинів. Вивчення імунологічних реакцій у птахів має значення не з позиції загально-біологічного пізнання (отримання нових фундаментальних знань), а є базисом для формування нових рішень питань профілактики і боротьби з хворобами птиці та безпеки продуктів харчування.

УДК 619:936.616:615

МАЦІБОРА В.Т., студентка 2 курсу ФВМ
Науковий керівник – **БІЛАН А.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИПАДОК МІКОТОКСИКОЗУ ФАЗАНІВ У ПРИВАТНОМУ ГОСПОДАРСТВІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ураження зернових кормів та отруєння тварин і птиці токсичними метаболітами мікроскопічних грибів набуло світового масштабу. Згідно з результатами наукових досліджень, мікроскопічні гриби та їх токсини негативно впливають на здоров'я і продуктивність сільськогосподарських тварин і птиці, зумовлюють погіршення фізіологічного стану та знижують стійкість організму проти захворювань.

Забруднення зернових кормів і харчових продуктів мікроскопічними грибами та мікотоксинами часто спостерігаємо на території України. Особливо це стосується грибів роду *Aspergillus*, які належать до найнебезпечніших природних забруднювачів.

Подібна ситуація виникла, в одному з господарств Білоцерківського району Київської області, де спостерігалось епізоотія аспергильозу серед фазанів різних вікових груп від 5- до 90-

денного віку. Хвороба мала гострий перебіг із загибеллю птиці до 80% від посаджених на вирощування. Для епізоотичного процесу за аспергильозу фазанів були характерні: короткий інкубаційний період (до 5 діб), порушення координації, діарея, утворення в дихальних шляхах жовто-зеленої плівки з міцелієм гриба. Смерть птиці настала внаслідок стійкої легеневої недостатності, спричиненою локальною та дифузною пневмонією, ускладненою плевритом.

Мікологічним дослідженням встановлено, що в 1г корму, яким годували тварин, містилось 920 тис. КУО. Мікобіота представлена видами: *A. fumigatus,* що був домінуючим, *A. fumigatus, A. ochraceus, Rhizopus oryzae, Absidia corymbifera, Mucor spp.* та *Penicillium spp.* Якісною реакцією із заліза хлоридом була встановлена здатність ізольованого штаму *A. fumigatus* продукувати коєву кислоту. Мікроміцети, що були виділені із досліджуваного матеріалу, є потенційними продуцентами охратоксину, афлатоксинів, стеригматоцистину, аспергілової, коєвої кислот та інших мікотоксинів.

Проведеними дослідженнями встановлено, що причиною захворювання і загибелі фазанів стало згодовування корму, інтенсивно контамінованого мікроміцетами (близько 920 тис. КУО в 1 г) різних видів, серед яких домінували ізоляти *A. fumigatus,* здатні до біосинтезу коєвої кислоти. Асоційована дія контамінантів та їх метаболітів у сублетальних концентраціях і призвела до хронічного отруєння птиці.

УДК 619:936.616:615.22:112

БАРДАДИМ В.В., студентка 2 курсу ФВМ
Науковий керівник – **БІЛАН А.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДИФЕРЕНЦІЙНА ДІАГНОСТИКА КЛАСИЧНОЇ ЧУМИ ТА БЕШИХИ СВИНЕЙ

У наш час чума свиней реєструється в різних країнах світу, за винятком США, Канади, Австралії, Ісландії, Ірландії, Нової Зеландії, Норвегії та Швеції. В Україні чуму свиней було майже повністю ліквідовано (М. Г. Нікітін), однак останнім часом вона почала іноді виявлятись серед нещепленого поголів'я свиней. Економічні збитки, яких завдають спалахи чуми у свинарських господарствах, надзвичайно великі і зумовлюються масовою (до 100 %) захворюваністю та високою летальністю (до 60 - 80 %) серед свиней усіх вікових груп, вимушеним забоєм підозрюваних щодо захворювання та зараження свиней, зниженням ринкової вартості одержуваного від них м'яса, а також втратами, пов'язаними з тривалим карантином і проведенням заходів з ліквідації хвороби.

Збудник чуми свиней має винятково високу заразливість, поступаючись щодо цього лише вірусу ящуру. Лабораторні тварини до вірусу чуми свиней не чутливі. Однак шляхом тривалих пасажів досягнуто його адаптації до організму кролів і одержано лапінізовані авірулентні штами. Вірус чуми свиней досить стійкий до впливу факторів зовнішнього середовища. У свинарниках і дворах, де утримують хворих свиней, зберігається впродовж цілого року. Джерелом збудника можуть стати також недостатньо імунні свині, які були щеплені інактивованими вакцинами і при контакті з польовим, диким вірусом чуми стають хронічно хворими та вірусоносіями (В. Н. Сюрін, 1991). Факторами передавання збудника можуть бути трупи загиблих від чуми свиней, м'ясо вимушено забитих тварин, субпродукти, незнешкоджені боєнські та кухонні відходи. Вірус може поширюватись через корми, воду, предмети догляду, інвентар, взуття та одяг людей, транспортні засоби, що були контаміновані виділеннями хворих свиней чи вірусоносіїв.

Диференціальна діагностика передбачає необхідність виключення африканської чуми свиней, пастерельозу, бешихи, сальмонельозу, хвороби Ауєскі та грипу свиней. При африканській чумі явища геморагічного діатезу виражені значно сильніше, селезінка збільшена і розм'якла, але в ній майже ніколи не буває інфарктів. Нирки та інші паренхіматозні органи переповнені кров'ю,лімфовузли, особливо внутрішні, мають вигляд кров'яних згустків,тоді як при класичній чумі свиней уражуються насамперед зовнішні лімфовузли (підщелепові, привушні, заглоткові).

Характерним для африканської чуми є серозний гепатит з вираженим набряком жовчного міхура, серозно-геморагічна пневмонія з різкою інфільтрацією міжчасточкової сполучної тканини.

Для диференціювання використовують тест перехресного імунітету, тест гемадсорбції (негативний при класичній чумі свиней), РІФ, а також біопробу на імунних до класичної чуми підсвинках. Пастерельоз ніколи не набуває такого значного поширення, як чума, проходить у вигляді спорадичних випадків і незначних ензоотій, уражає переважно дорослих свиней. При пастерельозі не буває крововиливів на шкірі, інфарктів селезінки та мармуровості лімфовузлів. У ділянці голови, шиї, підгруддя, підщелепового простору виявляються значні серозні набряки підшкірної клітковини. Ізоляція культури пастерел дає змогу встановити достовірний діагноз. Слід мати на увазі досить часті випадки ускладнення чуми свиней пастерельозом.

Для бешихи характерні дуже швидкий розвиток хвороби, висока температура тіла (до 42 °С), виникнення на шкірі спини й боків багряно-червоних або темно-фіолетових гіперемійованих плям різного розміру та форми, які бліднуть при натисканні.

Виявляється різко виражена еозинофілія та значне збільшення кількості лейкоцитів. На розтині виявляють збільшення селезінки, дистрофічні зміни в паренхіматозних органах. За хронічного перебігу бешихи спостерігаються некрози шкіри, артрити, ендокардити. Діагноз легко підтверджується виділенням збудника бешихи.

УДК 619:616.98.579 – 002.1/3:636.4

МАРЧУК Н.В., студент 4 курсу
Науковий керівник – **РУБЛЕНКО І.О.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИВЧЕННЯ МІКРОФЛОРИ ЕКСУДАТУ У РАЗІ ЗАПАЛЕННЯ СЕРЕДНЬОГО ВУХА У СОБАК

Ефективність лікування отитів у тварин, насамперед у собак, значною мірою залежить від видової належності мікроорганізмів. Захворювання гнійним отитом досить часто зустрічається серед тварин, що призводить до зниження слуху.

Метою роботи було вивчення мікрофлори ексудату при отитах у собак.

Для досліджень були відібрані проби ексудату із вушних раковин собак, які відрізнялися за консистенцією, кольором, запахом.

При бактеріологічних дослідженнях ексудату було виділено у трьох пробах *Pseudomonas aeruginosa, Proteus vulgaris, Proteus mirabilis*, у семи пробах – *Staphylococcus epidermidis, Staphylococcus citreus*, у двох – *Streptococcus pyogenes*.

У густому ексудаті світло-коричневого кольору із кислуватим запахом, переважаючою мікрофлорою (58,33 %) були *Staphylococcus epidermidis, Staphylococcus citreus*. У ексудаті рідкої консистенції, жовто-зеленого кольору (25 %) – *Pseudomonas aeruginosa* та *Proteus vulgaris, Proteus mirabilis*. У темно-коричневому, що мав мазеподібну консистенцію та неприємний запах (16,67 %) – *Streptococcus pyogenes*.

Proteus vulgaris, Proteus mirabilis. При світловій мікроскопії на препаратах мазках виявляли дрібні поліморфні палички. Рухомість визначали на скошеному МПА (м’ясо-пептонному агарі) у пробірці. Посів проводили у конденсат МПА, потім культуру культивували 20 год. при температурі 37 ^{o}С. Встановлено рухомість клітин. При фарбуванні складним методом по Граму збудник виявився грамнегативний, тобто бактерії були зафарбовані у рожево-червоний колір. Спор при фарбуванні методом Пєшкова не виявляли, всі вегетативні клітини були зафарбовані у рожевий колір. При використанні методу Ребіргера капсул не виявили. На живильному середовищі МПА утворює “феномен роїння”. На МПБ (м’ясо-пептонному бульйоні) – утворює інтенсивне помутніння, а на поверхні середовища тоненьку плівку.

Pseudomonas aeruginosa – синьогнійна паличка. Бактерія має паличкоподібну форму з заокругленими кінцями, рухома, грам негативна – рожево-червоного кольору, спор, капсул не утворює, у мазках розміщувалась поодиноко і короткими ланцюжками. При культивуванні при

температурі 37 ^{o}C на МПА відзначали ріст у вигляді круглих плоских сіро-білого кольору колоній. У МПБ – помутніння бульйону і утворення осаду.

Staphylococcus epidermidis, Staphylococcus citreus – мікроорганізми кулястої форми, нерухомі, спор і капсул не утворюють, грампозитивні – фіолетового кольору. У препаратах мазках з ексудату розміщувались поодиноко, попарно, короткими ланцюжками, невеликими скупченнями, а із МПА – скупчення у вигляді виноградного грона. Через 24 години культивування (температура в термостаті 37 ^{o}C) на МПА – колонії круглої форми, з рівними краями, з дещо підняті над середовищем. На МПБ – спочатку відмічали дифузне помутніння, а потім утворення пластівцевого осаду.

Streptococcus pyogenes – кулястої форми, спор і капсул не утворюють, розміщується у вигляді ланцюжків. При фарбуванні по Граму – грампозитивні. При культивуванні на середовищі Кітта-Тароцці утворює незначний осад, бульйон при цьому прозорий. На кров'яному агарі – дрібні колонії із зоною ß-гемолізу.

Отже, при бактеріологічному дослідженні ексудату відібраного із вушних раковин собак було виявлено: *Staphylococcus epidermidis, Staphylococcus citreus, Pseudomonas aeruginosa, Proteus vulgaris, Proteus mirabilis* та *Streptococcus pyogenes*.

УДК 619:616.98.579 – 002.

СНЕСАР Ю.О., студент 4 курсу
Науковий керівник – **РУБЛЕНКО І.О.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МІКРОБІОЛОГІЧНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЙОГУРТУ ТА КЕФІРУ ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА

Йогурт та кефір належать до кисломолочних продуктів, які особливо корисні для життєдіяльності людини. Вони містять живі мікроорганізми, які сприяють нормальній роботі кишечника, пригнічують діяльність гнилісних мікроорганізмів, збагачують організм вітамінами групи В та природними антибіотиками (наприклад, низинами). Ці продукти засвоюються швидше, ніж молоко. Їх використовують при різних захворюванням шлунково-кишкового тракту (дисбактеріоз, гастрит із зниженою секрецією, коліти тощо).

Кефір – один з найбільш вживаних молочнокислих продуктів. Він легко засвоюється і має тонізуючу дію: стимулює виділення травних соків, нормалізує моторну функцію травного тракту, збуджує апетит. Молочна кислота, яка міститься в кефірі, має антимікробні властивості і чинить сприятливий вплив на мікрофлору кишечника.

Що стосується йогуртів, то варто підкреслити, що корисними є справжні „живі" йогурти, які мають термін зберігання не більше семи діб при температурі не вище 8 градусів Цельсія. Ці продукти широко використовують у харчуванні різних верств населення, в тому числі дітей до одного року з метою профілактики та лікування дисбактеріозів.

Мета роботи – дослідити і порівняти мікрофлору кефіру та йогурту.

Дослідження проводили на кафедрі мікробіології та вірусології Білоцерківського національного університету. Досліджували біокефір 2,5% біобалансу ВАТ "Галактон" м. Києва, кефір торгової марки "Біла лінія", виробник Білоцерківський молочний комбінат компанії "Терра Фуд" та кефір 2,5% "Віта" ВАТ м. Біла Церква. Йогурт "Кринка" Відкритого акціонерного товариства "Чернігівского молокозаводу" м. Чернігів та йогурт ТОВ "Данон Дніпро" "Данісімо" м. Херсон. У цих продуктах визначали мікробний пейзаж молочнокислої флори бактеріоскопічним дослідженням нерозведених продуктів, зафарбованих метиленовим синім. Вивчали їх специфічну мікрофлору і проводили аналіз мікроскопії, визначали колі-титр, наявність БГКП, *Staphylococcus aureus*. За результатами досліджень проводили визначення санітарної оцінки молочних продуктів. З проб продуктів на предметному склі виготовляли препарати-мазки, досліджували під мікроскопом.

Визначення бактерій групи кишкової палички поводили шляхом посіву проб на середовище Кеслер. Визначення *Staphylococcus aureus* – шляхом посіву розведень по 1 мл у пробірки із солевим бульйоном (метод визначення *Staphylococcus aureus* з попереднім збагаченням).

У пробах були виділені *Streptococcus Lactis, Streptococcus Diacetilactis*, зафарбовані у голубий колір, *Lactobacillus caucasicum*, цитоплазма яких зафарбована також у голубий колір, а волютинові зерна в рожевий. Виділені дріжджі *Saccharomyces Kifiri* у великій кількості, цитоплазма яких зафарбувалася у фіолетовий колір, а ядро в голубий.

За результатами досліджень одна із відібраних проб кефіру містила 2% дріжджів, що говорить про його несвіжість, адже у свіжому кефірі повинно міститися 0,8–1% дріжджів, адже кефір – результат комбінованого бродіння (молочнокислого і спиртового). Дослідженнями було встановлено, що одна із проб йогурту низької якості, внаслідок відсутності *Streptococcus Bulgaricum*. Проте це може бути пояснено загибеллю бактерій під дією консервантів, порушенням правил зберігання, транспортування, або ж – виготовлення.

УДК 619:616.98:579

ГЕТАЛЮК І.Ю., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **РУБЛЕНКО І.О.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

БАКТЕРІОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПАТОЛОГО-АНАТОМІЧНОГО МАТЕРІАЛУ ВІД ЯГНЯТИ

Одним з істотних факторів, що стримують вирощування і збереження здорового поголів'я тварин в господарствах України, є інфекційні та неінфекційні захворювання, серед яких найбільш поширений сальмонельоз, ешеріхіоз, стафілококом, лістеріоз.

Розповсюдження збудників стафілококозів, сальмонельозів, ешеріхіозів, лістеріозів є соціально-економічною проблемою, тому що потенційно ускладнюється епідеміологічна ситуація, створюється небезпека спалахів токсикоінфекцій не лише серед тварин, а й серед людей.

Метою нашого дослідження було виявити патогенні коки, бактерії роду *Salmonella, Escherichia coli* та *Listeria monocytogenes* із патолого-анатомічного матеріалу загиблого ягняти.

Матеріали та методи дослідження. Дослідження проводили у лабораторії кафедри мікробіології та вірусології Білоцерківського національного аграрного університету. Матеріалом для дослідження був патолого-анатомічний матеріал від загиблого ягняти.

Для дослідження відбирали серце, печінку, лімфатичні вузли (брижові, підцелепові), головний мозок, кістковий мозок, селезінку, фекалії, нирки, легені. Відібрані проби висівали на середовища відповідно до досліджуваного збудника.

З патолого-анатомічного матеріалу та колоній культур, отриманих після культивування виготовляли препарати-відбитки, препарати-мазки, фарбували їх за методом Грама, Ребігера та ін.

Результати досліджень. Дослідження на наявність *Escherichia coli* проводили шляхом посівів проб на середовище МПА, МПБ, Кеслера, Ендо. Культивували посіви за температури 37 ^{o}C протягом 24–48 год. *Escherichia coli* у досліджуваному матеріалі (окрім фекалій) не виявили.

Дослідження на наявність бактерії роду *Salmonella* виконували шляхом посівів у середовище-накопичення хлористо-магнієве, середовище МПА, МПБ, Ендо, вісмут-сульфітний агар. Культивували за температури 37 ^{o}C протягом 18–24 год. На середовищі Ендо виявляли ріст у вигляді блискучих рожевих, із рожевим відтінком, прозорих, колоній. На вісмут-сульфітному середовищі – чорні, з металевим блиском колонії. Із підозрілих колоній у препаратах-мазках виявляли Грамнегативні паличкоподібні клітини з заокругленими краями, розташовані поодиноко, попарно, нерухомі, спор та капсул вони не утворювали.

Дослідження на наявність *Listeria monocytogenes*: первинний посів проводили у середовище МПБ із сироваткою крові та на середовище PALCAM агар. На PALCAM агарі через 48 год культивування за температури 37 ^{o}C виявляли дрібні сіро-зелені колонії. Типові колонії пересівали на триптон-соєвий дріжджовий агар, досліджували на каталазо активність (реакція позити-

вна). Під час мікроскопії виявили поліморфні грампозитивні дрібні клітини з заокругленими краями.

Патогенні коки з патолого-анатомічного матеріалу виявляли шляхом посів у МПБ з додаванням 10% NaCl, пересів проводили на середовище №10, потім ставили реакцію плазмокоагуляції та біопробу (3 лабораторні мишки). На середовищі №10 виявили колонії жовтого, золотистого кольору. У препаратах-мазках виявляли грампозитивні коки, що розміщувалися у вигляді виноградних грон. При постановці реакції плазмокоагуляції із плазмою крові кроля – позитивною реакція була уже через 1 годину.

Висновки. При досліджені трупа ягняти було виявлено: наявність *Salmonella abortus ovis,* наявність *Listeria monocytogenes,* наявність *Staph. aureus. Escherichia coli* – виявлялася лише у пробах із фекалії. Наші дослідження було підтверджено ПЛР.

УДК 619:616-099:616.992

ШВЕЦЬ І.О., студент 2 курсу
Науковий керівник – **ТАРАНУХА С.І.,** магістр мікробіології
Білоцерківський національний аграрний університет

ТОКСИЧНІ ЕФЕКТИ АФЛАТОКСИНІВ

Споживання афлатоксинів із забрудненим кормом або продуктами харчування спричиняє розвиток захворювань – афлатоксикозів. Симптомами хвороби є порушення функцій печінки, некроз, цироз, а за ускладнень – гостра печінкова недостатність і смерть.

Афлатоксини проявляють не лише загально токсичну, але й канцерогенну дію, що залежить від рівня й тривалості їхнього впливу на організм. Тривале надходження цих токсинів – основний чинник, що зумовлює розвиток гепатокарциноми, випадки якої зареєстровані в Кенії, Сенегалі, Китаю, Свазіленді, Мозамбіку, Мексиці.

Водночас афлатоксини є імуносупресивними чинниками. Вони інгібують реакції клітинного імунітету, активність фагоцитозу, інтенсивність утворення комплементу (*C4*), інтерферону та імуноглобулінів (*IgG, IgA*). Набутий шляхом вакцинації імунітет до деяких хвороб може значно пригнічуватися за умов надходження в організм цих токсичних сполук. Тривалий вплив малих доз афлатоксинів на хребетних може підвищувати не лише їхню сприйнятливість до інфекцій, а й до процесів канцерогенезу.

Випадки гострої інтоксикації афлатоксинами з швидким перебігом і високою смертністю діагностують у сільськогосподарських тварин (велика рогата худоба, свині, птиця). В уражених тварин виявляють набряки, жирові й некротичні зміни в печінці, пошкодження нирок і травного тракту, ламкість капілярів, геморагії. Гостре і хронічне отруєння афлатоксинами може охоплювати пошкодження органів імунної системи, а саме: інволюцію тимуса, порушення структури селезінки, у свійських птахів – зменшення кількості фолікулів у фабрицієвій сумці. Хоча афлатоксини в організмі різних тварин зумовлюють подібні ефекти, чутливість хребетних до дії цих сполук змінюється залежно від виду, віку й індивідуальних особливостей організму. Так, високу чутливість до афлатоксинів проявляють кролі, свині (показник LD_{50} за умов надходження токсиканта через травний тракт у них становить, відповідно, 0,3 і 0,62 мг/кг), помірну чутливість – коні, телята, вівці (показник LD_{50} у цих тварин знаходиться в межах 1,0−2,0 мг/кг). З птахів найсприйнятливіші до впливу афлатоксинів качки, найстійкіші – кури (показник LD_{50} за надходження через травний тракт у них становить, відповідно, 0,36 і 6,5 мг/кг).

Допустимі рівні афлатоксинів у кормах і продуктах харчування. За рекомендаціями Управління з контролю за харчовими продуктами і лікарськими препаратами США максимальні концентрації афлатоксинів у продуктах харчування людини і кормах тварин не можуть перевищувати 20 і 300 нг/г відповідно. Максимальні рівні афлатоксину M_1 в молоці й молочних продуктах, згідно з нормами, прийнятими Європейським Союзом, не можуть перевищувати 50 мг/кг, а в США – 500 мг/кг.

УДК 619:616-091:636.5

НАЗАРЕНКО О.О., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ПАПЧЕНКО І.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
helenanazarenko@rambler.ru

ПАТОЛОГОАНАТОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ІНФЕКЦІЙНОГО ЛАРИНГОТРАХЕЇТУ

Інфекційний ларинготрахеїт – контагіозна хвороба, що характеризується симптомами кашлю, асфіксії, кон'юнктивіту і розвитком катарально-фібринозного запалення в слизовій оболонці гортані та трахеї з формуванням в їх просвіті фібринозних зліпків, які закупорюють вхід в гортань.

Збудником захворювання виступає ДНК-вмісний вірус із сімейства герпесвірусів. Захворювання виникає серед курей, індиків і фазанів. Джерелом збудника виступають хворі і перехворілі тварини (вірусоносійство може тривати більше року). Основний шлях проникнення вірусу в організм – аерогенний, але не виключається і через кон'юнктиву та аліментарно. Потрапивши в епітеліальні клітини гортані та верхньої третини трахеї вірус починає репродукуватись в них з формуванням тілець включень і розвитком серозно-катарального запалення. В послідуючі етапи розвитку хвороби запалення набуває катарально-фібринозного характеру з геморагічним акцентом. Клінічно захворювання супроводжується пригніченням, зниженням апетиту, серозно-слизистим кон'юнктивітом, кашлем, утрудненим диханням, хрипами. За гострого перебігу хвора птиця гине на третю – п'яту добу з ознаками асфіксії.

Подібний розвиток хвороби нам довелось спостерігати у фазанів та індиків, що утримувались в приватному господарстві. Загибель птиці мала спорадичний характер.

Патолого-анатомічні зміни. Типові патологоанатомічні зміни виявили в гортані і верхній третині трахеї. Просвіт цих органів містив зліпок фібрину жовто-сірого кольору, який повністю закупорював вихід з гортані і унеможливлював рух повітря, що й завершилось асфіксією. Слизова оболонка гортані і верхньої третини трахеї позбавлена епітеліального покриву, гіперемійована і пронизана чисельними міліарними крововиливами. Поверхня трахеї нерівна, ерозована і містила незначні нашарування фібрину. В носовій порожнині містився сірий тягучий слиз. Слизова оболонка язика дещо гіперемійована і вкрита білим нальотом, що легко відділявся. Оскільки птиця загинула від асфіксії, відмічали застій крові в шкірі у ділянці голови, печінці, нирках. В мускулатурі серця та паренхімі печінки відмічались ознаки зернистої дистрофії.

Висновок. Патогномонічною патологоанатомічною ознакою інфекційного ларинготрахеїту у птиці є катарально-фібринозний ларинготрахеїт, що характеризується формуванням фібринозного зліпка, який закупорює гортань.

УДК 619:616 – 091:636.5

ЯРОВА М.Д., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ПАПЧЕНКО І.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: nauka@btsau.kiev.ua

ПАТОЛОГО-АНАТОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ХВОРОБИ НЬЮКАСЛА У КУРЕЙ

Хвороба Ньюкасла - висококонтагіозна хвороба птахів із загону курячих, що проявляється ураженням органів дихання, шлунково-кишкового тракту і центральної нервової системи.

Етіологія. Збудник хвороби – РНК-вмісний вірус з родини параміксовірусів. Хворіють кури, індики, цесарки, фазани, павичі, найчастіше – 5-7 місячного віку.

Патогенез. Основним джерелом інфекції є хвора птиця. Зараження відбувається аліментарним та аерогенним шляхом. Особливо легко зараженню піддаються кури усіх вікових груп.

Потрапивши у кров вірус розноситься до різних систем і до селезінки, нервової системи, діє на ендотелій кровоносних судин, паренхіматозних органів та слизових оболонок. Під його впливом виникає серцева недостатність, застійні явища, набряки, крововиливи, запальні процеси в травній та нервовій системах.

Клінічні ознаки. Найбільш типово проявляються за гострого перебігу хвороби. Хворі кури пригнічені, сонливі, часто з'являється пронос, утруднене дихання, кашель, некоординовані рухи, парези, паралічі крил та ніг. Наступає коматозний стан і птиця гине.

В секційну залу БНАУ з індивідуального господарства доставили трупи курей для встановлення причини їх загибелі. Зі слів власника курей клінічно хвороба супроводжувалась пригніченням і нервовими розладами.

Патолого-анатомічні зміни. В процесі розтину трьох трупів курей були виявлені наступні зміни: застій крові в шкірі ділянки голови та набряк підшкірної клітковини в ділянці шиї; гостре катаральне запалення тонкого кишечнику з вогнищевими дифтеритично-некротичними запаленнями; множинні крововиливи в сосочках вивідних залоз залозистої частини шлунка ближче до переходу його у м'язовий; застій крові в оболонках мозку; зерниста дистрофія в міокарді, печінці та нирках.

Враховуючи клінічні ознаки хвороби та результати розтину прийшли до висновку, що, очевидно, загибель курей викликала хвороба Ньюкасла.

УДК 619:656.5

КРИЦЬКА К.В., студентка 3 курсу
Керівник – **ПАВЛОВА О.О.,** викладач
Золотоніського технікуму ветеринарної медицини БНАУ
ztvmbtsau@ukpost.ua

ЕПІЗООТИЧНИЙ МОНІТОРИНГ СКАЗУ ТВАРИН В ЗОЛОТОНІСЬКОМУ РАЙОНІ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Одне з небезпечних захворювань сьогодення, в нинішні час, являється сказ, який все більше і більше розширює свій ареал. Заходи профілактики і боротьби з ним дуже трудоємкі, багатовидові, і, не дивлячись на інтенсивне їх проведення, напруженість епізоотичної ситуації по цій хворобі практично не змінюється.

Метою нашої роботи було проаналізувати динаміку розвитку сказу серед тварин Золотоніського району та розглянути комплекс профілактичних заходів при сказі тварин в даному районі Черкаської області.

За даними річних звітів Золотоніського районного управління державної ветеринарної медицини джерелом зараження свійських тварин є дикі тварини, в першу чергу, лисиці. Це пояснюється тим, що відстріл лисиць не проводять в необхідному обсязі, що перешкоджає визначення динаміки розвитку захворювання серед них.

Якщо проаналізувати динаміку розвитку епізоотичного процесу, тобто захворюваності серед тварин, у Золотоніському районі за останні роки, можна простежити таку тенденцію: найбільше випадків сказу, практично щорічно, діагностується серед лисиць (24), на другому місці – випадки серед котів (16), на третьому – серед великої рогатої худоби (12), на четвертому – серед собак (7), далі – серед єнотовидних собак (7).

До речі, цей показник говорить про доцільність і ефективність вакцинації, яку проводять у Золотоніському районі. За 2015 рік ветеринарні спеціалісти провели щеплення 4302 собак, 2238 котів, 1492 тварини великої рогатої худоби.

Епізоотична ситуація щодо сказу в Черкаській області має ряд особливостей. Зокрема, це еволюція епізоотії, як природно-вогнищевого, так і «міського» типу. В першому випадку резервуаром і джерелом збудника інфекції є дикі хижаки – лисиці, єнотовидні собаки та ін. «Міський» тип сказу в області еволюціонує за рахунок неконтрольованого збільшення чисельності бродячих і безпритульних собак та котів. Це зумовлено тим, що немає чіткої нормативно-

правової бази щодо розведення та утримання собак і котів, адміністративної та юридичної відповідальності їхніх власників, особливо у приміських зонах та в сільській місцевості. Водночас, проблемним є процес синантропізації лисиці, тобто наближення її популяції до населених пунктів, що сприяє контакту з безпритульними та бродячими собаками і котами. Неконтрольоване розмноження цих тварин, відсутності для них систем притулків ускладнюють епізоотичну ситуацію щодо сказу.

Враховуючи особливості перебігу сказу в Золотоніському районі, з метою покращення профілактичних і ліквідаційних заходів, пропонуємо:

1. у всіх населених пунктах району не рідше одного разу на рік проводити реєстрацію собак і котів з обов'язковим їх щепленням;

2. керівникам тваринницьких господарств та спеціалістам ветеринарної медицини організувати огородження ферм від проникнення на їх територію диких та бродячих свійських м'ясоїдних тварин;

3. мисливським бригадам проводити плановий відстріл диких тварин, регулюючи щільність диких м'ясоїдних, особливо лисиць;

4. для профілактики сказу у Золотоніському районі Черкаської області спеціалістам ветеринарної та гуманної медицини, приділити більше уваги роз'яснювальній роботі серед населення, про особливості клінічного перебігу захворювання на сказ та його епізоотологію.

УДК 639.09

ПОЛІЩУК І.Л, САМУСЕНКО М. В., студенти 4 курсу

Науковий керівник – **Підопригора Т.О.**, викладач вищої категорії
Технолого-економічний коледж Білоцерківського НАУ

ІНФЕКЦІЙНА ХВОРОБА СКАЗ ТА ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ХВОРОБИ У БІЛОЦЕРКІВСЬКОМУ РАЙОНІ

Сказ (водобоязнь, гідрофобія) — гостре інфекційне захворювання людини і теплокровних тварин, яке виявляється в ураженні центральної нервової системи.

Вивчення сказу в XIX ст. пов'язано з видатними досягненнями Пастера, І.І. Мечникова, Н.Ф. Гамалії. В 1883 р. Л Пастер заклав основи специфічної профілактики сказу, застосувавши антирабічні щеплення.

Джерелом збудника сказу є хворі тварини, які виділяють вірус головним чином із слиною. Основний шлях проникнення вірусу в організм - це пошкодження шкіри в наслідок укусів, подряпин.

Хвороба поширена майже по всьому світі. Зареєстровано у 113 країнах світу. Щорічно гине понад 55 тисяч людей і більше 1млн. тварин.

За 2015 рік в Україні зареєстровано 798 неблагополучних пунктів, оздоровлено 863 неблагополучних пункти, залишилось 275 неблагополучних пункти. За 2015 рік проведено 4,5 млн щеплень домашніх тварин проти сказу.

В Київській області за 2014 рік кількість захворювань серед тварин становила 21 випадок, за 2015 рік – 17 , кількість неблагополучних населених пунктів зменшилась з 19 до 17.

В останні роки епізоотична та епідемічна ситуація щодо сказу в Білоцерківському районі залишається неблагополучною але контрольованою.

За 2015 рік на території Білоцерківського району виявлено 8 випадків сказу тварин (1 собака, 5 лисиць і 2 коти). З метою упередження цього захворювання було провакциновано 6587 голів собак, 5413 котів, 73 голови ВРХ та 109 голів дрібної рогатої худоби. Проведена пероральна вакцинації на території Дендрологічного парку «Олександрія». Неблагополучних населених пунктів на кінець року немає.

Покусано людей в м. Біла Церква 682, а за межами 433 чоловіки. Провакциновано 256 чоловік. Піддано антирабічному лікуванню людей 239 чоловік. Прочитані лекції в ЗМІ - 6, надру-

ковано статей в пресі - 6, надруковано листівок 2800. Зроблено письмових попереджень по сказу 3. Проведено бесід в присутності осіб - 4854 чоловік.

Боротьба із сказу залишається однією з найскладніших проблем, яка може бути вирішена тільки загальними зусиллями адміністративно-господарських служб, органів державної ветеринарної медицини та органів місцевої влади спрямованих на впорядкування утримання свійських тварин перш за все собак і котів, своєчасну вакцинацію, відловлювання безпритульних тварин, регуляцію популяції і щільності безпритульних тварин, диких м'ясоїдних у природних умовах, проводити широку інформацію серед населення, дотримання правил утримання домашніх тварин.

УДК 619: 615

АНТОНОВА О.О., студентка II курсу
Науковий керівник – **НІКОЛАЄВИЧ В.І.,** викладач
Технолого-економічний коледж Білоцерківського НАУ

ЗООАНТРОПОНОЗНІ ІНФЕКЦІЇ ТА ЇХ ПРОФІЛАКТИКА

Зооантропонози - група заразних хвороб, спільних для тварин і людей, що становлять постійну загрозу для їх здоров'я оскільки передаються лише від тварин в тому числі і птахів.

Одним із найдавніших резервуарів збудників хвороб вірусної, бактеріальної та інвазійної природи є птахи, які беруть участь в перенесенні більшості 20 інфекційних хвороб, в тому числі спільних для тварин і людини.

Носіями збудників інфекційних хвороб, що є небезпечними для людини також можуть бути дикі і домашні голуби.

Доведено, що найбільшу небезпеку для людей становлять віруси орнітозу, хвороби Ньюкасла, енцефаліту, грипу тощо. У зв'язку з цим в Німеччині було заборонено голубину пошту, щоб зменшити ризик захворювання голубів і людей.

Наші дослідження були спрямовані на вивчення двох найбільш поширених зооантропонозних захворюваннях орнітоз та сальмонельоз.

Орнітоз (хламідіоз) - хронічне контагіозне захворювання дикої та свійської птиці, що характеризується ураженням органів дихання і травного каналу. Економічні збитки, заподіювані орнітозом, незначні. Проте хвороба має велике епідеміологічне значення у зв'язку із заразливістю для людини та здатністю легко передаватись аерогенним шляхом.

Найчастіше орнітозом вражаються папуги, у яких хвороба може проявлятися в респіраторній, кишковій або змішаній формі, що супроводжується сонливістю, слабкістю, втратою апетиту, проносом з домішками крові, виснаженням. Іноді з'являються виділення з носа, розвиваються паралічі.

У голубів за гострого перебігу часто спостерігаються кон'юнктивіт, виділення з носа, світлобоязнь, задишка з хрипами, утруднене дихання, часто бронхіт, склеювання ексудатом пір'я на голові.

У людей гостра форма починається зі швидкого підвищення температури, що супроводжується ознобом, підвищеним потовиділенням, біллю в м'язах та суглобах, головним болем. Хворі скаржаться на слабкість, біль в горлі, порушення сну и апетиту. Іноді можлива нудота та діарея. При огляді, у деяких хворих знаходять ознаки кон'юнктивіту. Язик потовщений. Тони серця приглушені, відмічають схильність до брадикардії та зниженню артеріального тиску.

Серед інфекційних хвороб широкого розповсюдження також набуває сальмонельоз (паратиф, інфекційна діарея птахів), захворювання травної системи, що виникає в результаті зараження бактеріями роду Salmonella і супроводжується вираженою інтоксикацією а іноді протікає за типом тифу, або септицемією. Перехворіла птиця залишається носієм і джерелом збудника інфекції довічно, в тому числі і в яйцях.

Своєрідно сальмонельоз проявляється у голубів***:*** до 6-тижневого віку перебігає гостро, причому більшість з них гинуть через декілька днів. У хворих спостерігається погіршення апе-

титу, запалення кон'юнктиви, розлад функції кишечника. Надалі настає втрата сил, вони байдужі, сонливі, перо скуйовджене, виникає спрага. Безперервна діарея, послід рідкий, містить кров.

У людей симптоми сальмонельозу залежать від тяжкості інфекції та форми захворювання, які класифікуються наступним чином: гастроінтестинальна форма – найпоширеніша; тифоподібна форма; септична форма - буває тільки у ослаблених людей; безсимптомна форма та бактеріоносійство.

Отже, враховуючи те, що зазначені захворювання становлять небезпеку для людей найкращим способом їх уникнення та попередження необхідно дотримуватись усіх вимог, передбачених Законом України "Про ветеринарну медицину", і діючих ветеринарно-санітарних правил та нормативно-правових актів.

Фахівці ветеринарної медицини повинні організовувати в господарствах та населених пунктах, що знаходяться в зоні обслуговування, систематичний нагляд за станом птиці а обслуговуючий персонал сумлінно виконувати їх рекомендації.

Секція: ВНУТРІШНІ ХВОРОБИ ТВАРИН

УДК 636.4.084:682.62

ЯРОТНІК В.В. – магістрант
Науковий керівник – **ГОЛОВАХА В.І.,** професор
Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІКУВАННЯ УРОЛІТІАЗУ В КОТІВ НА БАЗІ ЛДК "ЛЮКС VET" (м. КІРОВОГРАД)

Уролітіаз – це системне хронічне захворювання, що характеризується утворенням конгломератів у сечовивідних шляхах і супроводжується ішурією, дизурією, полакіурією, сечовими коліками та гематурією.

Дієвих, специфічних для даної патології, лікувальних заходів не розроблено, але є загальні підходи до лікування: відновлення прохідності сечовивідних шляхів; застосування рідин для підвищення добового діурезу; дієтотерапія (зниження калорійності раціону та нормалізація РН сечі 6,0 – 6,5) та сечогінні засоби; нормалізація роботи травного каналу; антибіотикотерапія; при больовому синдромі (міорелаксанти, спазмолітики, анальгетики); ліквідація уремічного синдрому, якщо він присутній.

Непрохідність сечовивідних шляхів частіше настає завдяки спазму гладеньких м`язів або травматизації слизової оболонки уретри(її набряку чи закупорення конгломератами). Для зняття спазму застосовують в/м (но-шпу, дротаверин, папаверин) та анальгетики (анальгін, бутомідор, аспірин, дексалгін). Дієвим методом знеболення є епідуральна анестезія 2%-вим розчином новокаїну або лідокаїну 1 – 2 мл, після якої у канал уретри доцільно вводити гумовий катетер для відновлення прохідності.

Споживання рідини дає змогу зменшити концентрацію сечі. Тварини повинні пити 35 – 50 мл рідини на кг маси тіла.

Дієтотерапія має на меті зниження калорійності раціону та нормалізацію РН сечі, містить обмежену кількість кальцію і фосфору. Важливим є застосування сечогінних засобів для стимуляції роботи нирок та сечовидільної системи(фуросемід, лазикс). Дієта на протязі 1 – 2 місяців.

Застосовують антибіотикотерапію: амоксицилін, кламоксил, бімоксил у дозах 1 мл на 10 кг маси тіла, цефтриаксон у дозі 20 – 40 мг на 1 кг маси тіла 6 – 8 днів.

Після відновлення прохідності уретри рекомендовано корекцію ниркової недостатності: внутрішньовенно 0,9 %-вий розчин натрію хлориду 20 – 30 мл на 1 кг маси тіла, 5 %-вий розчин глюкози 10 мл на кг маси тіла та підшкірні введення 0,9 %-вого розчину натрію хлориду 30 – 50 мл на 1 кг маси тіла, для попередження зневоднення; но-шпа – 0,3 – 0,5 мл кожні 6 – 8 годин 3 – 5 днів. Для нормалізації ниркової фільтрації (канефрон ¼ таблетки 3 рази в день 1 місяць, кот Ервін 2 мл внутрішньо 2 рази в день 7 – 10 днів).

При запальних процесах в сечовому міхурі доцільно через гумовий катетер ввести суміш (0,5 мл 10%-вого розчину енрофлоксацину та 1 мл розчину гідрокортизону на 10 мл розчину натрію хлориду) 1 раз в день 2 – 3 дні.

Таким чином, вищевикладена схема лікування сечокам'яної хвороби забезпечує ефективність у 80–85 % тварин.

УДК:619:612.1:619:616.2:636.2

АНГУРЕЦЬ А.О. – студентка 4 курсу
Науковий керівник − **ГОЛОВАХА В.І.,** професор
Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІКУВАННЯ ТЕЛЯТ ЗА КАТАРАЛЬНОЇ БРОНХОПНЕВМОНІЇ В УМОВАХ ННДЦ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАУ

Одним із поширених захворювань молодняку великої рогатої худоби є бронхопневмонія. Проявляється часто це захворювання і на молочно-товарній фермі ННДЦ БНАУ в зимово-

стійловий період. Хворіють телята віком від 2-х тижнів до 2-х місяців. Причини захворювання: низька температура (+5−6 ^{o}C), підвищена вологість, постійні протяги. Захворювання у телят проявлялось загальним пригніченням, гіпертермією (40,1−41,0 ^{o}C), гіпорексією, тахікардією (частота пульсу 105−115 уд/хв.), тахіпное (38−46 дих. рухів/хв.). При аускультації серця посилення обох тонів серця, у деяких – розщеплення другого тону. Зміни зі сторони дихальної системи: кашель частий, глухий, з носових ходів слизові витікання, при перкусії – зони притуплення у верхівкових долях, за аускультації − сухі хрипи (нагадували звуки муркотіння). В деяких тварин виявили крепітацію.

Для лікування хворих тварин нами розроблена лікувальна схема:

телятам інтратрахеально застосовували цефтріаксон (1,0), який розчиняли в 6 мл 0,5 %-вого розчину новокаїну 2 рази на добу впродовж 7 днів;

внутрішньом'язово –цефтіоклін – 6,0 мл на голову на добу 7 днів;

внутрішньом'язово Реавіт тетра – 2,0 мл один раз на добу 7 днів;

підшкірно – бістим по 1,0 мл на добу через день;

На 2-й та 4-й день застосовували внутрішньовенне введення 5 %-вого розчину глюкози та 5 %-вого розчину аскорбінової кислоти – 70,0 і 10,0 мл відповідно.

Покращення загального стану у телят виявили на 3-й день після початку лікування. У тварин відновився апетит, вони стали більш рухливими (температура тіла була в межах 38,5–39,0 ^{o}C). Кашель був здебільшого вологий, зменшилась його частота, дихання дещо прискорене(29–32 дих. рухів/хв.). Через 7–9 днів лікування загальний стан тварин був задовільний, у них не виявляли із носових ходів витоків, кашель відсутній. Частота скорочень серця 70–83 уд/хв. Частота дихання у 80 % телят 17–25 дих.рух/хв. (у інших 30–38). За перкусії – ясно-легеневий звук; за аускультації – бронховезикулярне дихання. У 12 % тварин виявляли рідкий кашель, за перкусії – ділянки притуплення та поодинокі дрібнопухирчасті хрипи. Таким тваринам курс лікування продовжували до 10 днів. Патологічні зміни зі сторони дихальної системи у них зникали на 12–14-й дні після початку лікування.

Таким чином, запропонована схема лікування телят, хворих на катаральну бронхопневмонію, є досить ефективною. Завдяки її застосуванню одужання у 88 % тварин наступає на 7–9-й дні лікування, у інших на 12–14-й дні.

УДК 619:616.5-002-071:636.8

БРИЛЬКОВА Д.В. – магістрантка
Науковий керівник – **ВОВКОТРУБ Н.В.,** доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

КЛІНІКО-ГЕМАТОЛОГІЧНИЙ СТАТУС КОТІВ ЗА ЕОЗИНОФІЛЬНОГО ГРАНУЛЕМАТОЗУ

Еозинофільний гранулематоз є одним з проявів дерматиту, який раптово виникає і характеризується розвитком набряків, вузлів та виразок переважно в ділянці голови. Ця патологія не має чіткої породної та статевої залежності, проте частіше зустрічається в кішок старшого віку, внаслідок гормональної дисфункції, що спричиняє загострення еозинофільної проліферації. Діагностувати еозинофільний гранулематоз досить важко внаслідок подібності клінічних проявів за дерматитів грибкового, інфекційного, паразитарного походження.

Тому метою роботи було провести оцінку клініко-гематологічного статусу котів за еозинофільного гранулематозу з метою розробки інформативних діагностичних критеріїв. Об'єктом дослідження були коти різних порід та віку м. Києва. З діагностичною метою проводили клінічне дослідження тварин, цитологічне, мікологічне, паразитарне дослідження шкіри, а також морфологічне та біохімічне дослідження крові.

Під час клінічного дослідження виявляли, що загальний стан тварин був задовільний, апетит збережений, температура тіла в нормі. На шкірі в котів спостерігали наявність висипів, особливо на вентральній ділянці черева та у пахвах, а також еозинофільні бляшки, виразки та гра-

нульоми, які мали вигляд обмежених безволосих набряклих ділянок з вологою блискучою поверхнею жовтувато-коричневого кольору, які частіше локалізувалися в ділянці спинки носа, на верхній губі, підборідді, лапах та міжпальцевих просторах або в товщі подушечок лап. При цьому в тварин відмічали сверблячку – вони постійно розчісували уражені ділянки, тим самим ускладнюючи перебіг патологічного процесу. З метою виключення подібних за клінічним перебігом хвороб проводили дерматологічне дослідження на наявність ектопаразитів (вошей, бліх), шкіряних кліщів (саркоптоз, нотоедроз, демодекоз), грибкових інфекцій (малласезіоз, кандидоз, дерматофітоз, трихофітія), мікросоридіоз. Паралельно з цим проводили цитологічне дослідження мазків-відбитків з уражених ділянок шкіри. В мазках виявляли наявність 1–2 еозинофілів, в більшій мірі паличкоядерних нейтрофілів та макрофагоцитів, що свідчить про розвиток вторинного бактеріального забруднення уражених ділянок.

Під час гематологічного дослідження встановили вірогідне ($p<0,01$) зменшення кількості тромбоцитів на 39,3 % порівняно з клінічно здоровими. Характерною ознакою еозинофільного гранулематозу є зміни лейкограми з розвитком вираженої еозинофілії. Кількість еозинофілів у мазках крові хворих котів була у 3,16 разів більшою, ніж у здорових ($p<0,001$). Зміни інших видів лейкоцитів не були вірогідними. Розвиток захворювання супроводжувався змінами з боку функціонального стану печінки та підшлункової залози у хворих котів, на що вказувало вірогідне зниження у них рівня глюкози (до 4,7±0,23 ммоль/л; $p<0,01$) та загального білка в крові (до 68,3±2,97 г/л; $p<0,01$), а також підвищення активності амілази до 1135,2±68,8 ОД ($p<0,01$). Поряд з цим відмічали тенденцію до підвищення активності аспарагінової амінотрансферази (в 1,3 рази) та лужної фосфатази (в 1,2 рази), порівняно з клінічно здоровими котами.

Таким чином, розвиток еозинофільного гранулематозу в котів характеризується змінами шкіри у вигляді ерозивного дерматиту, переважно з ділянці голови та кінцівок, сильною сверблячкою, змінами крові у вигляді вираженої еозинофілії, тромбоцитопенії, гіпоглікемії та гіпопротеїнемії.

УДК 619:636.8:616.61–008.6

ДМИТРЕНКО Я.М. – магістрантка
Науковий керівник − **ВОВКОТРУБ Н.В.,** доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

СТРУКТУРА ТА ПОШИРЕННЯ ХВОРОБ СЕЧОВОЇ СИСТЕМИ В ДРІБНИХ ДОМАШНІХ ТВАРИН М. КРИВИЙ РІГ

Хвороби сечової системи у дрібних домашніх тварин часто займають провідне місце серед внутрішньої патології. За даними літератури, хвороби сечової системи у собак складають до 10 % від усієї кількості хвороб, у домашніх котів – 35 %. Тому **метою роботи** було проведення аналізу вікової та сезонної динаміки хвороб сечової системи у собак і котів за матеріалами ветеринарних клінік м. Кривого Рогу. Матеріалом для дослідження були собаки й коти різних порід і вікових груп. Під час дослідження тварин, перш за все, ретельно збирали анамнез, розпитуючи господарів про умови утримання та годівлі, наявність і ступінь фізичних навантажень у тварин, помічені симптоми (час і характер прояву), які маніпуляції проводились і будь-які зміни та наслідки, що мали місце після появи симптомів. Тварин досліджували загальноклінічними методами (огляд, пальпація, перкусія) і застосовували лабораторне дослідження крові та сечі.

Найпоширенішою патологією серед хвороб сечової системи у дрібних домашніх тварин є сечокам’яна хвороба (40 %) та уроцистит (30 %), який в основному мав геморагічний характер, на третьому місці за поширенням відмічали розвиток хронічної ниркової недостатності (24 випадки). Найбільш розповсюдженою патологія сечової системи виявилася в домашніх котів – 76 випадків, причому коти були більш схильними до захворювання, ніж кішки – співвідношення частоти виникнення хвороб сечової системи між ними становило 1,7:1. У собак ренальну патологію реєстрували в 3,3 рази рідше. В більшості випадків як у собак, так і у котів реєстрували поєднаний перебіг декількох патологій сечової системи, найчастіше – геморагічного уроциститу

та уролітіазу. Монопатологію (хронічна ниркова недостатність) відмічали лише у 23 тварин. Серед хворих на ренальну патологію виявлена породна залежність. Частіше хвороби сечової системи відмічали серед котів перської, британської порід та метисів, у собак – серед такс, йорків, той-тер'єрів і боксерів.

Згідно наших досліджень, хвороби сечової системи у котів частіше реєструються у віці 6–10 років, що становить 40 % від загальної кількості хворих в цій групі тварин, а також з 1 по 5 роки, що становить 36,7 %. Найчастіше хвороби нирок і сечових шляхів у них діагностували у 3-та 10-річному віці, тоді як у кішок, навпаки, патологію ренальної системи частіше виявляли після 10-річного віку (44, 5 %), а саме в 13 років. У кобелів хвороби сечової системи частіше діагностуються протягом перших п'яти років життя, що становить 60 % від загальної кількості хворих цієї статевої групи, тоді як у подальшому частота їх поступово знижується. У сук відповідну патологію частіше спостерігали протягом 6–15-річного віку (37,5 %).

Частіше хвороби сечової системи реєстрували протягом осінньо-зимового періоду, а саме, січня-лютого, що становить 19,7 і 18 % відповідно. З вересня по листопад кількість випадків захворювань на ренальну патологію знаходилася в межах – 13,1–14,7 % від загальної кількості хворих. Найменшу інтенсивність прояву патології нирок і сечових шляхів відмічали у серпні (8,2 %).

Отже, можна зробити висновок, що найбільш поширеними в структурі хвороб сечової системи в дрібних домашніх тварин за матеріалами ветеринарних клінік м. Кривого Рогу – є геморагічний уроцистит та уролітіаз, які часто мають поєднаний перебіг. Більш схильними до цих захворювань є домашні коти, у яких патології сечової системи діагностуються частіше протягом перших 10 років життя, тоді як серед кішок, навпаки, патологію ренальної системи частіше виявляли після 10-річного віку. Серед собак відмічали майже подібну статево-вікову тенденцію щодо поширення хвороб сечової системи. Сезонна динаміка характеризувалася спалахом ренальної патології переважно у зимовий період.

УДК 619:616.34-002:616.15-074:612.12:615.27/.33:636.2-053

ЛЕВЧЕНКО М.О. – студент 4 СП курсу
Науковий керівник − **ВОВКОТРУБ Н.В.,** доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІКУВАННЯ ТЕЛЯТ, ХВОРИХ НА ГАСТРОЕНТЕРАЛЬНУ ПАТОЛОГІЮ, У ТОВ "КРАСНОГІРСЬКЕ" ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Високий рівень захворюваності телят на гастроентеральну патологію і тяжкий перебіг хвороб спричиняють значну їх загибель, а телята, які одужали, відстають у рості й розвитку, що в майбутньому знижує їх відтворну функцію і не дає можливості реалізувати генетичний потенціал породи. Метою роботи було розробити ефективну схему лікування телят за гастроентеральної патології. Робота виконувалась в період проходження виробничої практики на базі ТОВ "Красногірське" Черкаської області. Матеріалом для дослідження були клінічно здорові та хворі на гастроентерит телята віком 15–45 діб.

Хворим телятам застосовували традиційну комплексну схему лікування, яка включала протимікробний препарат, а саме, Біовіт-80, у дозі 8 г на голову внутрішньо один раз на добу протягом 7 діб. У якості стимулювальної терапії внутрішньом'язово вводили 5 мл тривітаміну одноразово на курс лікування. Паралельно для зниження проявів діареї випоювали відвари лікарських трав, що володіють в'яжучим та антисептичним ефектом (деревій, ромашка) по 1 л 2 рази на добу протягом 7 діб. Окрім того телятам дослідної групи паралельно задавали препарат "Субтиспорин" внутрішньо по 10 мл на голову протягом 7 діб. Контроль ефективності лікування проводили за результатами клінічного дослідження та лабораторного аналізу крові до лікування та наприкінці досліду. У дослідній групі поліпшення загального стану відмічали починаючи з 2–3-го дня хвороби, тоді як у контрольній – на 5–6-у добу. Телята ставали більш рухливими і жвавими, добре реагували на зовнішні подразники. Хоча перистальтичні шуми були дещо посилені, проте калові маси набували більш

сформованої кашоподібної консистенції. Повне зникнення симптомів гострого гастроентериту в телят дослідної групи відмічали на 7–8-й дні лікування. В контролі повне одужання проявлялось дещо пізніше (на 9–10 день), а у 20 % телят ознаки гастроентериту не зникали, їх клінічний стан, навпаки, погіршився. Зникнення ознак зневоднення підтверджувалося зниженням гематокритної величини у тварин контрольної групи до 33,6±0,92, дослідної – 35,8±0,75 %. Паралельно з нормалізацією кількості лейкоцитів у телят поліпшується неспецифічна резистентність організму. Кількість імуноглобулінів у телят дослідної групи була на 32,3 % і 16,7 % більшою, ніж до лікування та порівняно з контролем відповідно. Покращення функціонального стану печінки за використання субтиспорину характеризувалося зростанням умісту загального білка в сироватці крові дослідних телят на 5 % порівняно з контролем. Крім того в досліді відмічали збільшення кількості альбумінів до 43,0±1,17 %, тоді як у контролі вміст їх практично не змінювався. Відновлення структурної організації печінки характеризувалося тенденцією до зниження активності гепатоіндикаторних ферментів. У крові дослідних телят активність АсАТ зменшилась на 8,8 %, тоді як у контролі – на 5,5 %. Зміна активності аланінової амінотрансферази проявлялася більш виразно – у телят дослідної групи активність її зменшилася на 23,3 %, у контролі – на 8,2 %.

Таким чином, розроблена нами схема лікування телят з гастроентеральною патологією з використанням пробіотика субтиспорину на фоні застосування традиційних препаратів, пришвидшує клінічне одужання телят, поліпшує їх неспецифічну резистентність, а також стабілізує функціональний стан печінки.

УДК 619:636.087.7

ГВОЗДІКОВА В.В. – студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ПІДДУБНЯК О.В.,** доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

КЛІНІКО-ГЕМАТОЛОГІЧНИЙ СТАТУС ЦУЦЕНЯТ ЗА ГАСТРОЕНТЕРИТУ

Гастроентерит − захворювання, яке характеризується розвитком запальних процесів у шлунку з ураженням слизової оболонки і підслизового шару і супроводжується розладами моторної, секреторної і всмоктувальної функцій. Захворювання широко розповсюджене, особливо серед молодняку, і нерідко спричиняє загибель тварин. Тому основною метою нашої роботи було вивчення причин, симптомів та методів діагностики гастроентериту у собак.

Хворіють на гастроентерит тварини, починаючи з двомісячного віку. Найбільш сприйнятливі цуценята молодого віку (3−7 місяців) порід німецька, кавказька і шотландська вівчарки, ротвейлер, дог та доберман. Найчастіше гастроентерит у собак зумовлений різними біотичними чинниками: парво-, рота- і коронавірусами, збудником чуми, патогенними і умовно патогенними бактеріями (сальмонели, ешерихії, стафілококи, стрептококи), найпростішими та гельмінтами.

Матеріалом роботи були цуценята 2−6-місячного віку різних порід (в основному німецькі вівчарки і ротвейлери, рідше пуделі). Захворювання у тварин перебігало із фебрильною лихоманкою, анорексією, блюванням (до 20−30 разів на добу), діареєю. У більшості цуценят (особливо ротвейлерів і пуделів) гастроентерит перебігав з явищами міокардиту, у таких випадках у них була різко виражена тахікардія (до 200 і більше серцевих скорочень за 1 хв.). Акт дефекації у тварин спостерігався до 12−18 разів на добу. Калові маси на початку захворювання жовто-сірого кольору, через 1−2 дні − з домішками крові, що є досить небезпечним симптомом. Блювання і пронос спричинюють швидке зневоднення упродовж 24−30 год, тварини втрачають до однієї третини маси тіла, що у 25 % випадків закінчується шоком і загибеллю. Це особливо часто спостерігається у пуделів і догів. Загибель серед ротвейлерів і німецьких вівчарок менша (20 і 14 % відповідно).

При дослідженні крові у хворих цуценят загальна кількість еритроцитів в середньому становила 5,9±0,37 Т/л. У 30 % тварин виявили олігоцитемію (4,3−4,8), у 20 % − поліцитемію (8,8−9,2). Вміст гемоглобіну в крові хворих знаходився у нормі (148,0±7,4 г/л). Однак у собак із

тяжким перебігом захворювання (значно виражене зневоднення) виявили плейохромію − 180−210 г/л (в окремих випадках до 230 г/л).

Рівень гематокритної величини, яка свідчить про ступінь зневоднення організму, був в середньому 48,0±2,67 %. Однак, гематокритна величина у 20 % хворих була підвищеною (56,0−58,0 %).

За підрахунку індексів „червоної” крові − *MCH* і *MCV* виявили суттєві зміни. Зокрема *MCH* (вміст гемоглобіну в еритроциті) у хворих цуценят в середньому становив 26,0±2,57 пг (норма 21−33), однак у 30 % тварин виявили гіперхромію. Значно більший у хворих собак був і середній об’єм еритроцитів (*MCV*), який у середньому становив − 64,7±2,46 мкм^3 (у 40 % він сягав 71,1−82,3). Така гіперхромія і макроцитоз свідчать про розвиток гіперхромної макроцитарної анемії, яка, напевно, є компенсаторним явищем внаслідок нестачі вітаміну B_{12} та кобальту.

Таким чином, гастроентерит інфекційного походження у цуценят проявлявся виснажливим диспепсичним синдромом (фебрильна лихоманка, анорексія, часте блювання і діарея) та розвитком гіперхромної макроцитарної анемії.

УДК: 619:616.-07/.08:616.6:636.7/.8

ЛЯХОВИЧ М.О., магістрантка
Науковий керівник – **ПІДДУБНЯК О.В.,** доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ЗМІНИ СЕЧІ У КОТІВ ЗА УРОЛІТІАЗУ

На сьогодні поширеним у котів є уролітіаз – це захворювання, що характеризується порушенням обміну речовин в організмі та перебігає з утворенням і відкладанням сечових каменів у нирках або сечовивідних шляхах. Для диференціації сечокам’яної хвороби від інших захворювань нижніх відділів сечовивідних шляхів у домашніх котів: уроциститу, уретриту, нефриту, пієлонефриту та інших застосовують додаткові методи дослідження, зокрема аналіз сечі. Тому, основною **метою** даної роботи було вивчити інформативний лабораторний метод діагностики уролітіазу котів − дослідження сечі.

Матеріалом дослідження було 7 котів у віці від 2 до 9 років (4–перської породи, 1 – сіамська та 2 – безпородних). Слід зазначити, що в дослідній групі були 3 не кастрованих самці, 3 – кастрованих, 1 – самка. У 85,7 % тварин виявили надмірну масу тіла (4–6,5 кг). При зборі анамнезу 57,1 % котів годували сухим кормом та концентратами, решта харчувалася продуктами зі столу господаря. У 57,1 % тварин уролітіаз перебігає хронічно.

При дослідженні сечі хворих тварин виявили, що колір сечі в 71,4 % випадків мав відтінки червоного кольору: від блідо-рожевого до червоного. У 2 пробах спостерігали жовте забарвлення сечі, проте, за мікроскопічного дослідження в сечі виявляли еритроцити (10–50 в полі зору). Сеча усіх тварин була каламутна, що вказувало на наявність патологічного процесу в сечоводах, сечовому міхурі або нирках. Водневий показник (pH) у 71,4 % проб сечі дослідних котів виявили лужну реакцію, у решта – кислу.

При дослідженні відносної густини у 5 котів із 7 цей показник був 1,046–1,059 г/мл (норма 1,030–1,050). Така гіперстенурія зумовлена частковим або повним закупоренням сечовивідних шляхів, застоєм сечі та продуктів метаболізму організму, внаслідок чого відбувається розмноження мікроорганізмів, які розщеплюють сечовину сечі, що, в свою чергу, сприяє олуженню сечі та випадання солей в осад.

Наявність білка відмічено у 85,7 % пробах хворих тварин. Уміст його в сечі хворих тварин знаходився у межах 0,033–0,50 г/л. За мікроскопічного дослідження осаду сечі в 3 пробах досліджуваної сечі кількість лейкоцитів коливалася в межах 10–25 клітин у полі зору (незначна лейкоцитурія); у 3 – в межах 30–60 (помірна лейкоцитурія) і в пробі 1 кота вони покривали все поле зору і не піддавалися підрахунку (піурія). Гематурія була виявлена в усіх пробах сечі. Однак, у 57,1 % котів кількість еритроцитів сечі у полі зору мікроскопа

сягала 25–40 клітин (мікрогематурія) при нормі до 1−2 в полі зору. У решти випадків (3 тварини) спостерігалась макрогематурія – від 100 і більше, а в одного кота навіть така кількість, що підрахувати їх було неможливо. Наявність клітин епітелію в осаді сечі дослідних тварин виявлена нами у всіх пробах: епітелій сечового міхура у великій кількості – в 5 пробах, епітелій сечовивідних шляхів у великій кількості – 7, епітелій ниркової миски в помірній кількості – в 1 пробі.

Таким чином, на підставі проведених досліджень, уролітіаз домашніх котів характеризується розвитком сечового синдрому (протеїнурія − у 85,7 % тварин, гематурія, лейкоцитурія − у 100 % та велика кількість епітеліальних клітин − у 71,4 % котів).

УДК 619:616.6:636.7/8

ПОЛІЩУК Л.В. – магістрант
Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКИЙ М.Я.,** доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: nauka@btsau.kiev.ua

ПОШИРЕННЯ ТА ЕТІОЛОГІЯ УРОЛІТІАЗУ В КОТІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЗВЕНИГОРОДСЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ ЛІКАРНІ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Сечокам'яна хвороба (*Urolithiasis*) – захворювання, що характеризується порушенням обміну речовин в організмі і супроводжується утворенням і відкладанням сечових каменів, які можуть локалізуватися у нирках (*Nephrolithiasis*), сечоводах (*Uretherolithiasis*), сечовому міхурі (*Cystolithiasis*) і сечівнику (*Urethrolithiasis*).

Згідно статистичних даних за 2014–2015 роки, в структурі захворюваності котів в умовах м. Звенигородка частка патології сечовидільної системи складає 22 %. Уролітіаз в частці захворювань сечовидільної системи у котів становить 29 випадків (85,3 %). Симптоми сечокам'яної хвороби частіше проявлялися у некастрованих самців – 14 випадків (48,3 %), потім кастрованих самців – 11 (37,9 %) і у самок становить всього 4 випадки (13,8 %). Переважання чоловічих особин над жіночими по частоті проявів і реєстрації уролітіазу, на нашу думку, пояснюється анатомічними особливостями будови уретри у самців і впливом чоловічих статевих гормонів. Уретра самців довга, вузька, має S-подібний вигин перед os. penis, де найчастіше відбувається затримка уросидиментів і великих уроконкрементів, які викликають обструкцію уретрального каналу. Уретра кішок коротка і широка, що сприяє мимовільному відходженню сечового піску і дрібних уроконкрементів.

Сечокам'яною хворобою тварини хворіють різних вікових груп. Найбільша кількість випадків спостерігалася у віці від 1 до 3 років (55,2 %), із збільшенням частоти випадків у віці 3-х років (20,7 %). Це пояснюється періодами найвищої статевої активності

Найчастіше сечокам'яна хвороба проявляється у котів весною – лютий-травень з піком в березні і ближче до осені-зими – з піком у вересні. Відомо, що з лютого по квітень відбувається "гон". Цей період характеризується різким підйомом гормональної активності і змінами в обміні речовин. Крім того, цей період характеризується недостатньою кількістю ультрафіолетового опромінення і гіповітамінозами, що загострюють і посилюють перебіг хронічних патологічних процесів в організмі.

На підставі аналізу результатів власних досліджень і літературних даних, всі фактори, які сприяють розвитку уролітіазу в котів можна розділити на ендо- і екзогенні. До ендогенних відносяться: природжена гіпероксалурія, гіперпаратиреоїдизм, аномалії розвитку сечовивідних шляхів, зниження синтезу інгібіторів, до екзогенних – підвищений вміст солетворних речовин в кормі, недостатнє споживання води, гіподинамія, ожиріння, травми, рання кастрація.

УДК: 619:616.33-085:579.842.11:636.2-082

СТРУК О.В. – студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКИЙ М.Я.,** доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
nauka@btsau.kiev.ua

ЛІКУВАННЯ ТЕЛЯТ, ХВОРИХ НА АЛІМЕНТАРНУ ДИСПЕПСІЮ У ТОВ АФ "МАТЮШІ" БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Наразі проблема шлунково-кишкових хвороб новонароджених телят залишається актуальною. Збитки полягають у загибелі, зниженні маси тіла, незадовільній відгодівлі, затратах засобів для лікування хворих тварин. Інколи захворюваність телят в окремих господарствах сягає 90–100 %, а загибель – 20–40 %.

Мета роботи – вивчити ефективність дієто- та антибіотикотерапії при лікуванні новонароджених телят, хворих на аліментарну диспепсію.

У телят з ознаками діареї вміст у сироватці крові загального білка коливався від 35,0 до 62,0 г/л і в середньому становив 49,7±2,62 г/л. Вміст імуноглобулінів був також невисоким, становив 13,1±1,84 г/л, що менше навіть за критичну межу (15 г/л). Низька кількість загального білка та імуноглобулінів у сироватці крові, хворих на шлунково-кишкові розлади, є характерною для імунодефіцитного стану тварин (білка менше 55 г/л, Ig – менше 15 г/л), що є однією із основних причин шлунково-кишкових хвороб у новонароджених телят.

З метою лікування телят, хворих на аліментарну диспепсію, застосовували: дієтотерапію – телятам до 2-денного віку зменшували наполовину кількість молозива (1 л) і після першого випоювання задавали всередину 1 таблетку Hydro-tab (електролітний препарат), розчинену в 1 л прокип'яченої води, після другого – антибіотик Колівет у дозі 1–2 мірні ложки на 1 л прокип'яченої води, увечері хворим телятам внутрішньом'язово вводили антибіотик Дуоприм у дозі 1 мл/40 кг маси тіла. Упродовж 3–5 днів лікування телятам на перше згодовування випоювали по 2 л молозива, а після 5-денного курсу лікування – з звичну кількість молозива тричі на день.

Застосування запропонованої схеми лікування телят, хворих на аліментарну диспепсію, спричинило їх одужання на третій четвертий дні лікування. У тварин припинялась діарея, відновлювався апетит. Однак у 2 телят (20 %) загальний стан погіршувався і на 4 день вони загинули. Це, очевидно, пов'язано з тим, що перераховані препарати не попередили розвиток дисбактеріозу, що сприяло розвитку токсичної диспепсії.

Про це свідчило те, що у таких телят відновлення загального стану не спостерігали і вони гинули на 2–3 день лікування. Одужували хворі на токсичну диспепсію телята повільно, часто хвороба супроводжувалася рецидивами. У подальшому такі тварини відставали у рості й розвитку.

Таким чином, наведені дані свідчать, що лікування хворих телят ефективне лише за аліментарної диспепсії.

УДК 619:616.391-056.45-071/084:636.5

СОВА О.П. – магістрант
Науковий керівник – **МЕЛЬНИК А.Ю.,** доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОФІЛАКТИКА ПОСТВАКЦИНАЛЬНОГО СТРЕСУ В КУРЕЙ-НЕСУЧОК КРОСУ БРАУН-НІК З ВИКОРИСТАННЯМ ПРЕПАРАТІВ ЦІАНОФОР І КАРНІВЕТ L

Вакцинація птиці чинить не аби який вплив на організм птиці, оскільки за період утримання до 51-тижневого віку кури батьківського поголів'я обробляються антигенними препаратами близько 37 разів, особливо на 120 добу, коли птицю одночасно вакцинують від 7 захворювань.

Мета роботи полягала у вивчені профілактичної дії поєднаного використання препаратів Ціанофор і КарніветL за поствакцинального стресу в курей-несучок.

Матеріалом для дослідження були 10 курей-несучок кросу Браун-Нік 115 та 120-добового віку, які утримувалися в умовах технологічного циклу у ЗАТ «Агрокомплекс» м. Біла Церква. Упродовж досліду вивчали годівлю курей-несучок, інтенсивність їх яйцекладки відповідно до фази продуктивного періоду, проводили клінічне дослідження птиці та визначали біохімічні показники сироватки крові.

За біохімічного дослідження сироватки крові курей-несучок за п'ять днів до вакцинації (115 діб) встановлено, що вміст вітаміну Е складав 0,62±0,1 мкг/мл, тоді як збалансований раціон для курей яєчного напряму підтримує концентрацію цього антиоксиданту на рівні 0,7–1,6 мкг/мл. У цей час рівень токоферолу в жовтках яєць коливався в межах від 51,1 до 76,8 мкг/г, що в середньому по групі дорівнювало 65,4±5,63 мкг/г. Це нижче за норму вмісту цього вітаміну в жовтках курячих яєць (70–200 мкг/г). Вміст загального білка, становив 57,2±4,62 г/л, за норми 43–60 г/л. Концентрація кальцію та фосфору в середньому по групі складала 6,71±0,38 (Lim 5,34–8,04) та 1,7±0,08 (Lim 1,35–1,91) ммоль/л відповідно.

З метою профілактики поствакцинального стресу птиці 120-добового віку були застосовані препарати Ціанофор та Карнівет L у дозі 2 та 1,5 мл відповідно. Обов'язковою умовою стало згодовування комбікорму не пізніше 2-х діб після внесення в кормосуміш преміксу. Препарати випоювали упродовж 5 діб.

Використання комбінації даних препаратів спричинило вірогідне ($p<0,05$) підвищення вмісту вітаміну Е в сироватці крові на 39,2 % (1,02±0,09 мкг/мл), порівняно із показником групи контролю. Слід відмітити, що упродовж 5 діб відновився транспорт вітаміну Е в яйце. При дослідженні 4 проб жовтків яєць встановлено вірогідне ($p<0,05$) збільшення (+ 23,4 %) вмісту токоферолу до 85,7±4,98 мкг/г (Lim 71,4–93,4). Негативного впливу на фосфорно-кальцієвий обмін ми не відмічали. Вміст загального кальцію та неорганічного фосфору в курей-несучок складав 6,61±0,34 та 1,65±0,07 ммоль/л відповідно.

Таким чином, одночасне використання препаратів Ціанофор і Карнівет L відновлює вміст токоферолу не тільки в сироватці крові, а й у жовтках яєць, що вказує на позитивний вплив даного фармакологічного поєднання на один із показників антиоксидантної системи (Вітамін Е) на організму курей-несучок 120 добового віку.

УДК 619:616.391:615.356:636.5

САКАРА В.С. – магістрант
Науковий керівник – **МЕЛЬНИК А.Ю.,** доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИРОЩУВАННЯ ТА УТРИМАННЯ ПТИЦІ ДЕКОРАТИВНИХ ПОРІД НА ПРИКЛАДІ ТОВ «МУЗЕЙ ЖИВОЇ ПРИРОДИ І ФАУНИ ОЛЕКСАНДРІЯ»

Останнім часом люди все більше приділяють увагу вирощуванню не тільки продуктивної, а й декоративної птиці. Фазани, декоративні кури, пави з чудовими хвостами, це все частіше ми зустрічаємо на подвір'ях людей та у приватних фермерських господарствах. Особливо багато декоративної птиці утримується в зоопарках, розплідниках і заказниках.

Мета роботи – провести аналіз ветеринарно-санітарного забезпечення вирощування птиці декоративних порід у ТОВ «Музей живої природи і фауни Олександрія».

Матеріалом для дослідження було поголів`я птиці декоративних порід, які утримувалися у ТОВ «Музей живої природи і фауни Олександрія» м. Біла Церква Київської області. Вивчали технологію утримання птиці, годівлю у відповідні періоди вирощування, параметри інкубації, проводили клінічне дослідження птиці, аналізували причини виникнення хвороб молодняку та дорослої птиці, які найбільш частіше реєструються у господарстві.

Складовими ветеринарного забезпечення є підготовка та дезінфекція вольєрів, контроль за здоров'ям батьківського стада, моніторинг параметрів інкубації, посадка добового молодняку, клінічне дослідження птиці, контроль якості комбікорму, щеплення проти інфекційних хвороб і профілактика незаразної патології.

Утримується батьківське поголів'я птиці у спеціальних вольєрах, всередині вистелених піском. Птиця розсаджена по віковим та видовим групам. Годують птицю комбікормом який містить: енергії – 258,4 ккал, сирого протеїну – 17,1 %, сирої клітковини – 3,6, кальцію 3,2 та фосфору – 0,6 %. З метою профілактики інфекційної та неінфекційної патології на 1 добу проводять випоювання 0,025 % розчину аскорбінової кислоти; на 2 – антибіотик Колітил. У наступні 5 діб проводять вітамінізацію препратом Інтровіт А+ орал у дозі 1,5 мл/л води. З метою профілактики кокцидіозу на 10–11 добу використовують препарат Байкокс. Оскільки, період інтенсивного розвитку (1–20 доба) та процес формування у птиці адаптивних можливостей щодо умов екзогенного надходження корму збігаєються з вакциацією від хвороби Ньюкасла (17 доба), усьому птахопоголів'ю на 12–14 добу випоюють гепатопротектор Гепатонік у дозі 1 мл/л води. Для усунення поствакцинального стресу та підготовки птиці до дегельментизації, почергово з інтервалом у два дні на 18 та 56 добу випоюють препарат Ціанофор та Карнівет L у дозах 1,5 та 1 мл/л вілповідно. Завершуються профілактичні заходи на 60 добу дегельментизацією 8 % Левамізолом (5 мл/води) з наступним випоюванням водорозчинних вітамінів.

Таким чином, у ТОВ «Музей живої природи флори і фауни «Олександрія» проводять усі передбачені ветеринарно-санітарними нормами заходи з профілактики внутрішньої та заразної патології декоративної птиці.

УДК 619:616.155.194-074:612.12:636.4.082.35

НАДТОЧІЙ П.В. – магістрант
Науковий керівник – **БЕЗУХ В.М.,** доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ДІАГНОСТИКА, ЛІКУВАННЯ І ПРОФІЛАКТИКА ФЕРУМОДЕФІЦИТНОЇ АНЕМІЇ ПОРОСЯТ

Враховуючи велику кількість на ринку України антианемічних препаратів для свиней, ми вирішили випробувати кілька з них, особливо з урахуванням доцільності їх використання не лише з точки зору лікувальної ефективності, а й економічного обґрунтування.

Для досліду були вибрані два препарати – вітчизняного виробництва Феролайф (м. Шаргород, Україна) та закордонного – Феррібіон (Чехія). Вартість першого 54 грн, другого – 113 грн за флакон 100 мл, тобто різниця у вартості препаратів очевидна.

Лікувально-профілактичну ефективність препаратів Феролайф та Феррібіон випробовували на поросятах (25 гол), у яких на 3–4- та 17–18-й дні життя брали кров для вивчення стану гемопоезу та ефективності лікувальних заходів за гіпопластичної анемії.

Досліджуваний препарат Феролайф виробництва ПП OLKAR-АгроЗоо-Вет-Сервіс (Україна) вводився внутрішньом'язово у ділянці шиї у дозі 1,5 мл (150 мг феруму на ін'єкцію). Препарат Феррібіон, розчин для ін'єкцій, виробництва Біовета (Чехія) також вводився внутрішньом'язово у дозі 1,5 мл (150 мг феруму на одну ін'єкцію).

Було встановлено, що уміст гемоглобіну по закінченню досліду знаходився в нормі в усіх поросят. Його ліміти складали у першій групі – 104–138 г/л, другій 99–139 г/л, а середні показники відповідно становили 124,0±4,26 і 123,0±3,61 г/л та були вірогідно більшими ($p<0,001$) і не відрізнялися між собою після введення різних препаратів.

Незважаючи на збільшення кількості еритроцитів, насиченість їх гемоглобіном зросла до 19,7±0,59 пг у першій і 19,2±0,55 пг – у другій дослідних групах, порівняно з 14,8±0,45 пг у контролі. Збільшення ВГЕ (*МСН*) сприяє більш інтенсивному транспортуванні оксигену до різних органів і тканин, забезпеченню їх оксигеном та більш повноцінному їх функціонуванню.

Оскільки у поросят дослідних груп збільшується кількість еритроцитів, то й гематокритна величина у них зростає до 37,0±1,35 % у першій і 37,7±1,5 % – у другій групах (на 11,6 і 12,3 % відповідно). Проте останній показник залежить не лише від кількості еритроцитів, а й від їх середнього

об'єму, який у поросят першої і другої дослідних груп був майже однаковим і складав 58,7±1,26 та 58,9±0,57 мкм^3. Необхідно відмітити, що в поросят контрольної групи цей показник мав лише тенденцію до зменшення, порівняно з дослідними, тому й клінічний статус таких тварин був дещо інший.

Таким чином, за результатами проведених досліджень очевидним є ефективне застосування обох лікарських препаратів для новонароджених поросят 3–4-денного віку, оскільки вони добре впливають на показники гемопоезу і попереджають розвиток гіпопластичної (ферумодефіцитної) анемії.

УДК 619.616.6−071/−085:636.8

РИБАЧОК Ю.В. – магістрантка
Науковий керівник – **БОГАТКО Л.М.,** доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІКУВАННЯ КОТІВ ЗА УРОЛІТІАЗУ

Проведений аналіз статистичних даних показав, що серед котів – пацієнтів лікарні „Айболить" м. Біла Церква з внутрішніх хвороб частіше (43,0 %) діагностували хвороби травної системи. Частка захворювань дихальної системи становила 31,1 %, сечової і нервової систем відповідно 22,5 і 3,4 %. Серед хвороб сечової системи найчастіше діагностували уролітіаз. За 2015 рік всього хворих на сечокам'яну в клініку поступило 54 коти.

Проведені дослідження показали, що частіше сечокам'яну хворобу діагностували у котів віком старше 5 років – 75,9 %, а частка кастрованих становила 83,3 %. Встановлено, що частіше коти на уролітіаз хворіли влітку, зокрема захворюваність за червень-липень місяці становила від 15,0 до 16,9 %. Найбільше випадків сечокам'яної хвороби встановлювали за годівлі котів низькоякісними сухими кормами і за змішаного типу годівлі.

Діагноз на хворобу встановлювали з урахуванням анамнезу, типових симптомів (зміни діурезу, странгурія і гематурія), ультрасонографічного дослідження: за сечокам'яної хвороби у просвіті сечового міхура виявляли камені як ехогенні утворення, які в деяких випадках були прикріплені до стінки (так звані «впаяні» конкременти). У цих випадках конкремент давав виражену акустичну тінь; результатів дослідження сечі: сеча у всіх хворих котів вона була каламутна, містила лейкоцити (>50 клітин у полі зору мікроскопа) та слизові компоненти сечі, Неорганізований осад сечі хворих містив оксалати та урати та фосфати.

Лікування хворих котів розпочинали з катетеризації сечового міхура, для зняття спазму сфінктера сечового міхура і відновлення прохідності уретри застосовували но-шпу внутрішньом'язово в дозі 0,3−0,5 мл на тварину. В якості літолітичних препаратів призначали цистон у дозі 0,5 таблетки 3 рази на добу після годівлі , або котервін в дозі 2−5 мл всередину 2 рази на добу. В якості антибактеріального препарату 1 раз на добу внутрішньом'язово вводили кобактан у дозі 0,5 мл/5 кг маси тіла. Як допоміжний засіб для лікування котів призначали дієтичний pH контрольний раціон, який стимулює діурез, підтримує pH сечі в межах від 6,0 до 6,5, містить обмежену кількість мінеральних речовин, зокрема магнію, і помірно збільшену кількість натрію хлориду для посилення спраги. З цією метою застосовували дієтичний корм PedigreeLowpHControl.

За відсутності лікувального ефекту проводили оперативне вилучення каменів з сечовидільних шляхів

УДК: 619:[616.34–002 + 616–071/–085]:636.7

ПЛЄВО М.І. – студентка 5 курсу
Науковий керівник – **БОГАТКО Л.М.,** доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕННЯ, ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ ПОРОСЯТ ЗА ГАСТРОЕНТЕРИТУ

Мета роботи – встановити причини загибелі поросят, за гастроентериту та визначити ефективність енроксилу-5% у дозі 0,75мл/гол 1 раз в день у поєднанні з імуностимулятором Бутазал-100 для лікування хворих тварин.

Проведеним аналізом статистичних даних встановлено, що за 2015 рік у господарстві народилося 2224 поросят, загинуло внаслідок гастроентериту 117, що становить 5,3 % від народжених. Загибель тварин реєстрували протягом всього року і вона становила від 3,5 % у вересні місяці до 11,9 % у січні. Аналіз квартальної загибелі новонароджених поросят показав, що найчастіше гинули тварини у 1 і 2 кварталах (30,4–32,1 % від загальної загиблих за рік) у 3-му кварталі відхід поросят знизився до 16,7 %, а розпочинаючи із 4-го знову почав зростати. Частіше гинули поросята віком 1–3 місяці (88,9 % від загальної кількості захворілих на гастроентерит). Особливо великим відхід був у перші 3–7 днів після відлучення.

Встановлено, що причинами хвороби є незбалансованість раціонів порісних свиноматок, що призводить до народження недорозвинутих поросят знизьким рівнем неспецифічної резистентності, порушення технології відлучення, незадовільний мікроклімат у зимово-весняний період.

Зважаючи на значне поширення гастроентериту і загибель поросят важливо було виключити інфекційні хвороби, зокрема колібактеріоз і дизентерію. Проведені бактеріологічні дослідження на кафедрі лабораторної діагностики інфекційних хвороб ІПНКСВМ Білоцерківського НАУ у листопаді і березні місяцях збудників цих хвороб не виявили.

Хвороба проявлялась загальним пригніченням, поросята більше лежали, тяжко піднімалися, щетина скуйовджена, хвіст опущений, температура тіла знаходилась в межах норми або підвищувалась на 1–1,5 С, пульс прискорений. В деяких тварин на початку хвороби спостерігалось блювання, хворі швидко худнули, як наслідок зневоднення організму відмічалось западання очних яблук, блідість шкіри. Фекалії були напіврідкі, біло-жовтого кольору з бульбашками газу, без домішок крові та слизу, з дрібними міхурцями газу.

Патолого-анатомічним розтином встановлено гіперемію і сильне набухання слизової оболонки, наявність в шлунку і кишечнику тягучого слизу. Травного каналу червоно-коричневого кольору з брудно-сірим відтінком з домішками жовчі. Найбільш вираженим було геморагічне запалення слизової оболонки шлунку і тонкого кишечнику.

З лікувальною метою визначили ефективність енроксилу-5% у дозі 0,75мл/гол 1 раз в день у поєднанні з імуностимуляторомБутазал-100 в дозі 2 мл/гол. Всього лікували 85 хворих поросят, з яких одужало 79, загинуло 6. Терміни лікування становили 3–5 днів. Отже ефективність лікування поросят за гастроентериту становила 93 %.

УДК: 619:[616.34–002 + 616–071/–085]:636.7

ДЕНИСЕНКО Я.І. – магістрантка
Науковий керівник – **САХНЮК В.В.,** професор
Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕННЯ, ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ СОБАК ЗА ГАСТРОЕНТЕРИТУ

Проведений аналіз записів в журналі для реєстрації хворих тварин показав, що серед собак – пацієнтів клініки „Ветеринарна допомога” з хвороб травної системи найчастіше (54,3 %) діагностували гастроентерит. Найбільше випадків захворювання реєстрували у цуценят віком до 6 місяців– 88,1 %, зокрема собак німецької (94,4 %) і кавказької вівчарки (88,2 %), кімнатних, (87,2 %)й безпородних собак (88,9 %) (від загальної кількості захворілих по породі).

Проведеними дослідженнями встановлено, що у собак причиною гастроентериту частіше були аліментарні фактори, пов’язані з неякісною їх годівлею. Всього за 2015 рік гастроентерит аліментарного походження встановлений у 52,5 % собак. У 47,5 % тварин діагностували гастроентерит вторинного походження, зокрема парвовірусний ентерит.

Лікування собак, хворих на гастроентерит розпочинали з призначення голодної дієти на 12–24 години. Для попередження розвитку дегідратації під час голодної дієти тваринам забезпечували вільний доступ до питної води, до якої додавали регідрон з розрахунку 1 пакетик на 1 л води. З метою звільнення кишечнику від вмісту хворим собакам призначали очисні клізми з розчином перманганату калію у співвідношенні 1:1000. Для пригнічення розвитку умовно-

патогенних мікроорганізмів застосовували суспензію ніфуроксазиду5 мл 2 рази на добу протягом 5 днів. Також хворим цуценятам внутрішньом'язово, раз на добу вводили гамавіт у дозі 2 мл, всередину задавали фестал по 1–2 драже 2 рази на добу, 2 рази на добу всередину задавали по лінекс 1 таблетці. Всього лікували 64 собак.

Поліпшення загального стану собак за гастроентериту аліментарного походження наступало на 2–3 добу лікування, а повне одужання на 5–7 за ефективності лікування 92%

За парвовірусного ентериту крім названих препаратів застосовували полівлентну сироватку проти чуми м'ясоїдних, парвовірусного ентериту і аденовірусних інфекцій собак "Гіскан-5" в дозі 0,3 мл/кг маси внутрішньом'язово 1 раз на добу. Повторно її вводили через 48 год. В якості противірусного препарату вводили фоспреніл в дозі 0,1–0,2 мл/кг маси внутрішньом'язово 1 раз на добу. Всього лікували 39 собак. Ефективність лікування склала 63,2 %. У 17,6 % собак спостерігали рецидиви хвороби.

УДК 619:616-084:636.2

КУХАРЕНКО А.Б. – магістрант
Науковий керівник – **ЛЕВЧЕНКО В.І.,** професор
Білоцерківський національний аграрний університет

ДИСПАНСЕРИЗАЦІЯ ВИСОКОПРОДУКТИВНИХ КОРІВ У ТОВ "МАТЮШІ" КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Методологічною основою профілактики внутрішніх хвороб корів є диспансеризація,в основу якої покладені два принципи: безперервності та вибіркової сукупності. Диспансеризація включає три етапи: діагностичний, лікувальний і профілактичний. Важливим елементом діагностичного етапу є аналіз годівлі корів та дослідження їх біохімічного статусу. Диспансеризацію корів проводили у ТОВ «Матюші» Київської обл.

Структура раціону корів пізнього сухостою не відповідає вимогам: у ньому надмірна частка грубих кормів і обмаль концентрованих. У перші 10–20 днів після отелення частка останніх в енергетичному живленні зростає майже удвічі, а грубих зменшується, що може спричинити порушення мікробіологічних процесів у передшлунках, зокрема збільшення синтезу пропіонової кислоти у вмісті рубця і зменшення оцтової, яка є джерелом жиру молока. В раціоні корів групи роздою і максимальної продуктивності частка грубих кормів залишається низькою, а концентрованих в межах 43–45 %.

Аналіз раціону корів у фазу пізнього сухостою показує, що він не забезпечує потреби в енергії, сирому і перетравному протеїні, а їх концентрація в 1кг сухої речовини кормів раціону складає відповідно – 8,7–9,2мДж, 11,5і8,5% за потреби відповідно 10–10,5 мДж, 15 і 10,5 %.

Основним джерелом енергії в раціонах жуйних є вуглеводи. Клітковини в раціоні надлишок, її концентрація в 1 кг СР 26 % за норми 22–25 %. Проте в раціоні обмаль легкоферментованих вуглеводів – крохмалю і цукру, низька концентрація їх в 1 кг СР раціону. Навіть за дефіциту перетравного протеїну у раціоні низьке співвідношення між цукром і протеїном та між сумарною кількістю крохмалю і цукру з перетравним протеїном.

Макромінеральне живлення характеризується надмірною кількістю в раціоні кальцію, калію і магнію та недостатньою – фосфору, зависоке кальціє-фосфорне співвідношення. З урахуванням складу преміксу необхідно відмітити надмірну концентрацію в сухій речовині феруму, купруму, цинку, мангану. Подібні недоліки і в групах дійних корів.

Біохімічний статус 24 корів характеризується гіперпротеїнемію (45,8 %) або гіпопротеїнемією (16,7 %), зменшенням частки альбумінів у 45,8 % корів, позитивними результатами сулемової проби у 66,7 % корів. Формолова проба слабо позитивна (4), позитивна (5) та різко позитивна (6). Зменшення вмісту загального кальцію в сироватці крові встановлено у 41,7 % корів, неорганічного фосфору – 20,8 %. Рівень каротину зменшений у 100 % корів, вітаміну А – 53,3 %.

Отже, результати диспансеризації свідчать, що в корів господарства виражені патологія печінки, А-вітамінного і фосфорно-кальцієвого обміну. Патологію печінки діагностували у 66,7 % корів, фосфорно-кальцієвого обміну – 41,7, А-вітамінного – 50,8 %.

УДК 619:616.155.194:616-084:636.4

ЗАЙЦЕВА Н.А. – магістрантка
Науковий керівник – **ЛЕВЧЕНКО В.І.,** професор
Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА АНЕМІЇ ПОРОСЯТ

Мета досліджень – вивчити ефективність нового залізодекстранового препарату Феролайф-за гіпопластичної анемії поросят.

Дослідження препарату проводили на 10 поросятах, у контрольній групі було 5 тварин. Для порівняння використали препарат Феррібіон виробництва Біовета (Чехія). Препарати вводили внутрішньом'язово у ділянці стегна, дворазово, на 3–4 добу життя та через 7 діб, у дозі 1,5 мл (150мгферуму на ін'єкцію). Кров досліджували через 7 діб після повторної ін'єкції.

Загальний білок визначали біуретовою реакцією, вміст альбумінів – з комплексономАрсеназо-III на напівавтоматичному біохімічному аналізаторі StatFax1904+ [21,22].У поросят кров брали з яремної вени, стабілізували гепарином. У крові визначали вміст гемоглобіну (гемоглобінціанідним методом), гематокритну величину (центрифугуванням за 7 тис. об./хв упродовж 5 хв), кількість еритроцитів підраховували в камері з сіткою Горяєва. На основі одержаних результатів розраховували вміст гемоглобіну в одному еритроциті (*МСН* у пікограмах – пг) та середній об'єм еритроцитів (*MCV*, $мкм^3$).

У крові 3–4-добових поросят вміст гемоглобіну був в межах 75,6 – 94,8 г/л, кількість еритроцитів – 4,3–4,9 Т/л. Насиченість еритроцитів гемоглобіном – 16,4–22,0 пг, тобто анемія нормохромна, за їх об'ємом – нормоцитарна (*MCV* – 58,3–65,1 $мкм^3$). Упродовж 14–15 днів показники гемопоезу у поросят контрольної групи були характерними для гіпохромної анемії: вміст гемоглобіну зменшився на 21,6 % ($p<0,05$), насиченість ним еритроцитів складала 14,0–15,6 пг (14,8$\pm$ 0,45; $p<0,05$). Гематокритна величина та середній об'єм еритроцитів мали виражену тенденцію ($p<0,1$) до зменшення.

Після закінчення досліду вміст гемоглобіну в обох дослідних групах знаходився в межах норми у всіх поросят. Його ліміти складали у поросят першої групи 104–138, другої – 99–139 г/л, а середні показники були в 1,9 раза вищі, ніж у контролі ($p<0,001$), кількість еритроцитів збільшилася до 6,3±0,31 і 6,4±0,29 Т/л, насиченість їх гемоглобіном зросла до 19,7±0,57 пг у першій та 19,2±0,55 пг – другій групах ($p<0,001$), що сприяло більш інтенсивному транспортуванню оксигену до різних органів і тканин та повноцінному їх функціонуванню.

Оскільки у поросят дослідних груп збільшується кількість еритроцитів, то й гемокритна величина зростає до 37,0±1,35 і 37,7±1,5 % у першій і другій групах відповідно. Останній показник залежить не лише від кількості еритроцитів, а й від їх середнього об'єму, який у поросят обох груп був майже однаковим і складав 58,7±1,26 та 58,9±0,57$мкм^3$.

Таким чином, препарат Феролайф за дворазового внутрішньом'язового введення поросятам 3–4 і 10–12-добового віку в дозі 1,5 мл (150 мг феруму на ін'єкцію) є ефективним для лікування й профілактики ферумодефіцитної анемії і за своєю дією не поступається препарату Феррібіон виробництва фірми Біовета (Чехія).

УДК 619:616.33-071:636.7

РУДЕНКО М.В. – магістрант
Науковий керівник − **ГАРЬКАВИЙ В.О.,** доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ ГАСТРОЕНТЕРИТУ У СОБАК ЗА МАТЕРІАЛАМИ КЛІНІКИ "СВІТ СУЧАСНОЇ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ" (м. КИЇВ)

Згідно даних літератури, серед захворювань собак велику групу становлять патології, які характеризуються порушенням функції шлунково-кишкового каналу і супроводжуються діареєю. Найбільш поширеними серед них є гастрит, ентерит, коліт, гастроентероколіт.

Метою наших досліджень було встановити поширення таких хвороб на території, що обслуговується однією з ветеринарних клінік м. Київ. Слід зауважити, клініка не відмовляла у прийому будь-яким пацієнтам, незважаючи на їх місце проживання.

Матеріалом для дослідження були записи в журналах реєстрації хворих тварин приватної клініки міста, куди звертались власники собак.

Згідно результатів наших досліджень, серед тварин, що надійшли на лікування в клініку, переважну кількість склали собаки.

Інші види тварин були представлені котами (близько 17 %), кролями, морськими свинками та іншими тваринами, яких утримують в оселях (близько 3 %).

Причиною такої статистики, можливо, є менша захворюваність котів та низька популяція інших тварин в місті. Ми до наведених цифр не вносили дані про котів, що надходили на кастрацію.

Найбільша кількість тварин, що надійшли з внутрішньою незаразною патологією, були собаки різних порід. Їх було 62 % від усіх собак, що були доставлені у клініку.

Найбільше хворіли на хвороби системи травлення собаки службових порід: німецька вівчарка різних генотипів, кавказька і середньоазійська вівчарки.

Менш поширеними, порівняно зі службовими, хвороби системи органів травлення були у собак декоративних порід − пудель, болонка, пекінес − 24,8 %. На патологію травного каналу у безпородних собак захворюваність склала 14,5 %.

Найменша кількість хворих зареєстрована серед собак мисливських порід (8,2 %), що пояснюється їх малою чисельністю у місті.

Залежно від віку, серед собак службових порід частіше хворіють на гастроентерит цуценята до 6-місячного віку (37,8 %), дещо рідше цуценята мисливських порід (36,5 %). Гастроентерит у молодняку декоративних порід проявляється у 6−12-місячному віці. Ним хворіє 25,0 % тварин.

При аналізі історії хвороби пацієнтів лікувальних закладів, ми встановили, що розмежування патології органів травлення на гастрит, ентерит, коліт не проводили. Пацієнтам ставили діагноз “гострий гастроентерит” і призначали лікування з урахуванням симптомів, що переважали. У всіх пацієнтів проводили лабораторне дослідження крові.

Аналізуючи кількість випадків захворювань системи органів травлення залежно від статі, можна стверджувати, що частіше хворіють самці – 55,7 % від загальної кількості тварин. Це пояснюється тим, що більшість власників тварин віддають перевагу утриманню кобелів.

У віковій структурі хвороб системи органів травлення, гастроентерит найчастіше (46,3 %) реєструється серед молодняку службових собак (2 до 6-ти місячного віку). У тварин після 5-річного віку життя захворюваність становила 21,5 %. Це були переважно собаки породи німецька вівчарка, що виконували охоронні функції і утримувались на прив’язі.

Таким чином, хвороби системи травлення досить розповсюджені як серед породних (службові, декоративні, мисливські), так і серед безпородних собак.

УДК 619:616.391:616-085:636.2.082.35

ДЕНИСЕНКО С.О. – студент 4 СП курсу
Науковий керівник − **ГАРЬКАВИЙ В.О.,** доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

D-ГІПОВІТАМІНОЗ У ТЕЛЯТ: ДІАГНОСТИКА, ЛІКУВАННЯ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ННДЦ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАУ)

При проходженні виробничої практики в господарстві у телят місячного віку були виявлені подібні до захворювання на рахіт симптоми.

Зі 39 телят, що народилися у листопаді-грудні місяці минулого року і січні-лютому цього року, 24 тварини (61,5 %) 20–30-денного віку мали клінічні ознаки рахіту. Такі телята мали потовщені суглоби тазових і грудних кінцівок, відвисле велике черево. Вони здебільшого лежали,

підіймались неохоче, накульгували при ходінні, облизували одне одного, огорожу, гризли її. При клінічному дослідженні у телят з 5-денного віку відмічали сколіоз, уповільнення росту грудних кінцівок, зниження приросту маси тіла порівняно зі здоровими телятами. Періодично у телят проявлявся діарейний синдром.У деяких телят були потовщенні зап'ясткові суглоби, але це пов'язували з діареями.

Після переведення телят у приміщення, у них розвивалася бронхопневмонія, скуйовдженість і тьмяність шерстного покриву, болючість карпальних, а у деяких телят і скакальних суглобів, хиткість різців. Майже у половини телят відмічали блідість кон'юнктиви.

На основі результатів клінічного дослідження встановили попередній діагноз – D-гіповітаміноз. При отриманні позитивних змін після введення вітаміну D був встановлений остаточний діагноз – рахіт або D-гіповітаміноз.

Наукові дослідження стверджують, що при недостатньому забезпеченні корів біологічно-активними речовинами у телят малі запаси вітаміну D після народження, а у молоці корів вітаміну D практично немає.

Крім того, тварини цілорічно утримуються на прив'язі, що усуває такий важливий фактор для забезпечення організму вітаміном D, як природну інсоляцію. Такі умови утримання маточного поголів'я, на нашу думку, і призводять до розвитку рахіту в телят раннього віку.

При спостереженні за клінічним станом телят ми встановили, що телята, яким вводили препарат, по завершенні лікування мали задовільний загальний стан. Потовщення суглобів, лизухи, залежування не відмічали. За час лікування не було позитивних змін лише у стані шерстного покриву: як на початку, так і по завершенні лікування, він був скуйовдженим і тьмяним.

Застосування препарату "Тривіт АД$_3$Є" для лікування клінічної форми рахіту у дозі 3 мл (вітаміну D_3 125 МО на 1 кг маси тіла) усуває прояв клінічних ознак захворювання і сприяє підвищенню продуктивності телят раннього віку.

Секція: ХІРУРГІЧНІ ХВОРОБИ

УДК 619:616.718.11-089

ШИШКАНОВА І.С., магістрант ФВМ
Науковий керівник – **РУБЛЕНКО С.В.,** д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
shyshkanova24@ukr.net

ЗАСТОСУВАННЯ БУТАМІДОРУ У КОТІВ ЗА ОСТЕОСИНТЕЗУ

Сучасна ветеринарна медицина вирізняється значним розвитком та поширенням надання хірургічної допомоги тваринам. При цьому лише адекватна анестезія забезпечує відповідний захист тварини від негативного впливу операційної травми, полегшує виконання оперативних втручань, підвищує їхню ефективність та профілактує післяопераційні ускладнення. Звідси актуальною є розробка оптимальних мультикомпонентних схем анестезії, що здійснюються на основі об'єктивної оцінки властивостей кожного компонента окремо й поєднаної дії всіх складових у цілому.

Враховуючи вище зазначене метою роботи було клініко-експериментальне обґрунтування комбінованої анестезії у котів за проведення остеосинтезу. Для цього сформували 3 групи: дві дослідні і одну контрольну. Упершій дослідній групі для премедикації і седації використовували нейролептик ксилазин (в дозі 0,4 мг/кг маси тіла), та анальгетик бутамідор (в дозі 0,2 мг/кг маси тіла). У другій групі для премедикації, седації та міорелаксації використали нейролептик медетомідин (в дозі 0,05 мг/кг маси тіла), та анальгетик бутамідор (в дозі 0,2 мг/кг маси тіла). В обох дослідних групах для премедикації, за 30 хвилин до оперативного втручання, застосовували 0,1% розчин атропіну сульфату (в дозі 0,01 мг/кг маси тіла). У контрольній групі застосували традиційне знеболювання: 1% розчин ацепромазину (в дозі 0,5 мг/кг маси тіла) та 2 % розчин ксилазину (в дозі 3 мг/кг маси тіла).

За тваринами вели клінічне спостереження до премедикації, під час анестезії, та в найбільш травматичні моменти операції (репарація уламків, введення штифта). Також враховували стан та терміни загоєння операційної рани, та ефективність знеболювання в ранній післяопераційний період.

Після застосування компонентів анестезії спостерігали повну відсутність тактильних і больових відчуттів, а також седацію тварини. Під час найбільш травматичних моментів оперативного втручання у тварин першої дослідної групи частота серцевих скорочень коливалась в межах 119 – 126 скор/хв., частота дихальних рухів підвищувалась до 23 – 27 дих.рух/хв. У тварин другої дослідної групи частота серцевих скорочень коливалась в межах 116 – 123 скор/хв., частота дихальних рухів збільшувалась до 22 – 25 дих.рух/хв. Відсутність значних коливань в момент найбільш травматичних моментів свідчить про повну аналгезію ділянки оперативного доступу. В контрольній групі в найбільш травматичні моменти оперативного втручання частота серцевих скорочень прискорювалась до 197±8,8 скор/хв, частота дихання збільшувалась до 24,2±1,7 дих.рух/хв., що вказувало на недостатній рівень аналгезії.

У першій та другій дослідних групах ми порівняли також тривалість анелгезуючої дії бутамідору. Тривалість знеболювання у першій дослідній групі закінчилася через 129,2±3,4 хв, тоді як у другій дослідній групі дія анестетика ще тривала до 140,6±6,0 хв, що досить важливо у плані раннього післяопераційного знеболювання.

Таким чином, за проведеними дослідженнями встановлено, що застосування запропонованих комбінованих схем анестезії з використанням анальгетика бутамідору з нейролептиками ксилазином і медетомідином дають можливість досягти достатнього знеболення, седації та міорелаксації для проведення остеосинтезу у котів, а використання атропіну сульфату знижує гіпотензивний вплив ксилазину і медетомідину насерцево судинну систему.

УДК: 619:617.718.11 – 089

БЕЗРУКОВА Н.А., магістрант ФВМ
Науковий керівник – **РУБЛЕНКО С.В**., д-р. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: amateur.of.animals@gmail.com

РЕАБІЛІТАЦІЙНА ТЕРАПІЯ СОБАК ПІСЛЯ ОСТЕОСИНТЕЗУ

Важливою проблемою ветеринарної хірургічної допомоги є вдосконалення методів зрощення переломів кісток осьового та периферичного скелета у тварин. Її успішне вирішення вимагає чіткого уявлення не тільки про техніку з'єднання та фіксацію відламків окремих кісток при остеосинтезі, а й пошуку нових ефективних методів фармакологічної корекції за репаративного остеогенезу.

Дослідження проводилось на собаках віком від 1–6 років, масою 12–35 кг, із закритими діафізарними поперечними і косими переломами кісток кінцівок. Було сформовано 2 групи тварин по 8 гол. у кожній. Собакам першої групи після проведення остеосинтезу з першого дня призначали – цефтриаксон (50 мг/кг 1 р/добу протягом 5 діб), анальгін (0,03г/кг 1р/добу – 4 дні), 5% аскорбінова кислота (2 мг/кг 1р/добу – 7 днів), катозал (5 мл 7 днів, повтор з 30 по 37 день після остеосинтезу), юнікаб (1 таб./10кг протягом 30діб), з 8-го дня кальцій-Дзнікомед (по 1й таб. 1р/добу протягом 4х тиж.). Собакам другої групи після проведення остеосинтезу призначали - цефтриаксон (50 мг/кг 1 р/добу протягом 5 діб), анальгін (3г/кг 1р/добу – 4 дні), 5% аскорбінова кислота (2 мг/кг 1р/добу). Собаки знаходились в однакових умовах утримання і годівлі.

За клінічним спостереженням було встановлено, що в середньому на 10 добу після остеосинтезу у всіх собак 1-ї групи було відмічене легке навантаження пошкодженої кінцівки, у тварин контрольної групи даний факт був встановлений лише в кінці другого тижня після операції. Включення повною мірою в функцію опори і пересування пошкодженої кінцівки 1 група дала результат на 21–22 після остеосинтезу. Рівноцінне навантаження у собак контрольної групи, як на інтактну так і на пошкоджену кінцівку, ми спостерігали лише на 26–27 добу після операції. Рентгенологічно ознаки повного кісткового зрощення визначались через 35–38 діб фіксації. У собак другої групи – на 45–52 добу.

Отже, за результатами клініко-рентгенологічних досліджень застосування кальцій-Дзнікомед в поєднанні з вітамінними препаратами забезпечує оптимальні умови для репаративної регенерації кістки та прискорює консолідацію перелому в середньому на 10 днів швидше в порівнянні з контрольною групою тварин.

УДК 619:617. 483-089.5:636.4.

СЕРГІЄНКО О.М., магістрант ФВМ
Науковий керівник – **РУБЛЕНКО С.В.,** д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: rubs@ukr.net

ЗНЕБОЛЮВАННЯ КНУРІВ ЗА КРИПТОРХІДЕКТОМІЇ

За сучасних реалій вітчизняного законодавства щодо заборони вільного доступу та використання кетаміну, питання анестезіологічного забезпечення у свиней набуло актуального значення. Водночас, інвазивність та тривалість оперативного втручання за крипторхізму (лапаротомія, виведення сім'яника в рановий просвіт, його видалення, накладання швів на черевну стінку), його анестезіологічне забезпечення потребує більш глибокого та тривалого наркозу, порівняно з кастрацією. Враховуючи вище зазначене, проводили порівняльну клінічну характеристику запропонованих схем анестезії.

Кнурам першої групи для премедикації за 15 хв до лапаротомії внутрішньом'язово ін'єктували вітчизняний нейролептик ацепромал (1 % розчин ацепромазину) в дозі 0,5 мл/10 кг

маси тіла та по місцю розрізу інфільтраційну анестезію 2 % розчином лідокаїну. Після виведення сім'яника в просвіт рани інтратестикулярно вводили 2 % розчином лідокаїну. Тваринам другої групи за 15 хв до лапаротомії внутрішньом'язово ін'єктували ацепромал в дозі 0,5 мл/10 кг маси тіла, а потім після заспокоєння тварини внутрішньовенно 10 % розчин тіопенату (тіопентал натрію).

Початок анестезії як у першій, так і другій групах кнурів був однаковим і знаходився в межах 15–17 хв. проте у другій групі після ін'єкції тіопенату тварина знаходилася в наркотичному стані, тоді як кнурі першої групи знаходилися у стані транкілізації.

Знеболювальний ефект виявився адекватним операційній травмі у кнурів другої групи. Тривалість періоду відновлення була довшою також у тварин другої групи, майже в двічі, що пов'язано з присутністю у схемі анестезії загального анестетика.

Порівняно з періодом до анестезії у кнурів першої групи під час анестезії реєстрували тенденцію до зростання ЧСС до 76±2,3 скорочень за 1 хв, проте вірогідної різниці не реєстрували. Слід зауважити, що зміни показників ЧСС відбувалися в межах норми і не становили загрози для життя кнурів. Анестезія та оперативне втручання у першій групі тварин не мало суттєвого впливу на дихальну систему про, що свідчить відсутність змін з боку частоти дихання. Пригнічувана дія на дихання з боку тіопенталу натрію проявилася у другій групі зниженням частоти дихання на 8 дихальних рухів за 1 хв.

Таким чином запропонована ацепромал-тіопенталова схема анестезії дає можливість досягти адекватного знеболювання за кастрації кнурів крипторхідів. Поряд з цим, ацепромазин-лідокаїнова анестезія не забезпечує адекватне знеболювання протягом усього періоду оперативного втручання, що може загрожувати тварині шоковим станом та її загибелі.

УДК 619:617.571:632.2

ПОВШЕДНИЙ Ю.В., студент 5 курсу ФВМ
Науковий керівник – **ЧОРНОЗУБ М.П.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕЯКИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ ГНІЙНО-НЕКРОТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ДІЛЯНЦІ ПАЛЬЦІВ У КОРІВ

Встановлено, що в умовах господарства у корів з гнійно-некротичними процесами дистального відділу кінцівок здебільшого виявляли гнійно-некротичні виразки, рідше гнійні пододерматити й дуже рідко – флегмони.

У хворих тварин спостерігали кульгавість опірної кінцівки. За місцевого дослідження виявляли, що гнійно-некротичні виразки локалізувались здебільшого на шкірі міжпальцевого склепіння, інколи в ділянці вінчика та м'якуша. При цьому спостерігали різного розміру й форми дефект шкіри, вкритий густим ексудатом сіро-коричневого кольору з неприємним запахом чи кірочками, що відторгаються, під якими також виявляли густий гнійний ексудат з жовтуватим відтінком. У тварин з гнійними пододерматитами виявляли дефект рогу підошви або місця проколу, з яких при надавлюванні виділявся гнійно-фібринозний ексудат сметаноподібної консистенції, сіро-білого кольору або рідкий, сіро-коричневого кольору. Нерідко місце травмування знаходили лише під час розчистки ратиці. Після розчистки відмічали наявність дефекту рогу м'якуша й запалення основи шкіри. Вона була вкрита гнійним ексудатом сметаноподібної консистенції, сіро-жовтого кольору або рідкої консистенції, сіро-коричневого кольору з неприємним запахом, що вказувало на поверхневий або глибокий гнійні пододерматити. Під шаром ексудату проглядались гідремічні грануляції.

Для лікування гнійно-некротичних виразок і гнійних пододерматитів після первинної хірургічної обробки ділянки ураження в дослідних групах у фазу очищення на неї прикладали марлеву серветку, просочену препаратом "Ізатизон", а в фазу регенерації місцево застосовували 10 %-ну іхтіолову мазь до видужання; у контрольних групах хворим тваринам у фазу очищення на

уражену ділянку наносили аерозольний препарат “Чемі-спрей”, у фазу регенерації – 10 %-ну іхтіолову мазь.

Застосування вказаних методів лікування дозволило отримали наступні результати: за лікування гнійно-некротичних виразок у дослідній групі фаза очищення тривала 3−4 доби, регенерації – 7–8 діб, термін видужання − 11−13 діб; у контрольній групі фаза очищення тривала 7−8 діб, регенерації – 8–9 діб, термін видужання − 14−16 діб; у разі лікування гнійних пододерматитів у дослідній групі фаза очищення тривала 5−6 діб, регенерації − 9−10 діб, термін видужання − 14−16 діб; у контрольній групі фаза очищення тривала 7−9 діб, регенерації − 11−12 діб, термін видужання − 20−22 діб.

Таким чином, за лікування гнійно-некротичних процесів у ділянці пальців у корів застосування препарату “Ізатизон” у фазу очищення дозволяє істотно скоротити її тривалість, що, відповідно, зменшує й термін видужання тварин.

УДК 619:617.711−002/.713−002:616−085:636.2−053

ДРОБАХА В.І., магістрант
Науковий керівник − **ЧОРНОЗУБ М.П.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕЯКИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ РИКЕТСІОЗНОГО КОН’ЮНКТИВО-КЕРАТИТУ В МОЛОДНЯКУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Рикетсіозний кон’юнктиво-кератит – це гостре контагіозне захворювання очей тварин, що перебігає з явищами кон’юнктивіту й кератиту. Захворювання завдає значних збитків скотарству і є проблемою для фахівців ветеринарної медицини. З метою вивчення терапевтичної ефективності різних методів лікування хворих тварин було розділено на групи: з ознаками серозно-катарального кон’юнктивіту − на дослідну й контрольну групи по 5 голів у кожній; з ознаками кон’юнктиво-кератиту на стадії клітинної інфільтрації рогівки − на дослідну й контрольну групи по 4 голови у кожній.

Тваринам контрольної групи з ознаками серозно-катарального кон’юнктивіту щоденно до видужання в кон’юнктивальний мішок вносили 2 мл 10 %-ної емульсії синтоміцину. Для лікування тварин дослідної групи в кон’юнктивальний мішок щоденно протягом 3-х днів вносили 1 мл “Офтальмо-гелю”, а також одноразово у перший день лікування виконували ретробульбарну новокаїнову блокаду ураженого ока (20 мл 0,5 %-ного розчину новокаїну та 500000 ОД бензилпеніциліну натрієвої солі).

За лікування тварин встановлено, що в дослідній групі через 2−3 доби виявляли покращання перебігу захворювання, а через 4−5 діб − повне видужування всіх тварин. У контрольній групі покращання стану виявляли на 4−5 доби лікування, а їх видужування − лише на 7−8 доби, при цьому в 20 % тварин відмічали розвиток тимчасового помутніння рогівки, яке потім зникало самостійно протягом 2 тижнів.

Тваринам контрольної групи з ознаками кон’юнктиво-кератиту теж щоденно до видужання вносили в кон’юнктивальний мішок 2 мл 10 %-ної емульсії синтоміцину. У дослідній групі в кон’юнктивальний мішок щоденно протягом 4-х днів вносили 1 мл “Офтальмо-гелю”, хворим двічі (у перший день лікування й через 4–5 діб) виконували ретробульбарну новокаїнову блокаду ураженого ока, а також двічі (у перший день лікування й через 4–5 діб) виконували аутогемотерапію (5 мл 0,5 %-ного розчину новокаїну, 500000 ОД бензилпеніциліну натрієвої солі й 10 мл власної крові; суміш ін’єктували внутрішньом’язово).

За лікування тварин встановлено, що в дослідній групі через 3−4 доби виявляли покращання перебігу захворювання, а через 6−7 діб – видужування всіх тварин. У контрольній групі покращання стану виявляли лише через 7−8 діб від початку лікування, а їх видужування − лише на 12−14 доби, але в 50,0 % з них залишалось помутніння рогівки, яке в частини тварин зникало протягом 3 тижнів, а в деяких залишалося пожиттєво.

УДК: 619:617.271:636.7

ЧОРНИЙ Д.Ю. – студент 5-го курсу, ФВМ
Науковий керівник – **ЯРЕМЧУК А.В.,** канд. вет наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: nauka@btsau.ua

ПІОТРАВМАТИЧНИЙ ДЕРМАТИТ У СОБАК

В останні роки хвороби шкіри собак у всьому світі займають одне з перших місць серед захворювань, що зустрічаються у цих тварин. Все частіше дають про себе знати зміни в характері годівлі, погіршення екологічних характеристик оточуючого середовища, малорухомий образ життя більшості дрібних домашніх тварин, не завжди грамотна племінна робота. Ці фактори зумовлюють виникнення і закріплення у генофонді патологічних станів, багато з яких супроводжується шкірними проявами.

Протягом року у клініку надійшло 35 собак хворих на піодермію. Проводячи дослідження ми мали змогу діагностувати поодинокі випадки різних форм бактеріальної інфекції шкіри, серед яких зустрічались інтертриго, фурункульоз, поверхневий та глибокий фолікуліти. Найчастіше нам доводилось мати справу із гострим вологим дерматитом (піотравматичний дерматит), таких пацієнтів було 18. Для постановки досліду їх було поділено на дві групи – дослідну та контрольну. Тваринам обох груп проводили загальне лікування: біцилін-3 по 15000 ОД на кг маси один раз на дві доби протягом 8-ми днів та дексаметазон (4 мг в 1 мл, по 0,5 мл на 10 кг маси один раз на дві доби - 8-ми днів. Для місцевого лікування у контрольній групі (8 тварин) використовували гентаміцинову мазь 0,1%, тоді як у дослідній групі (8 тварин) використовували мазь “Тріакутан”, наносячи тонким шаром на уражену поверхню 2 раза на добу впродовж 8 – 10 днів.

Мазь “Тріакутан” істотно прискорює очищення ділянки шкіри ураженої дерматитом. Так, у дослідній групі собак повне очищення відбувалося в середньому у 2,2 рази швидше, ніж у контрольній. Це зумовлює швидший початок процесу епітелізації. Повне загоєння при лікуванні маззю “Тріакутан” відбувалося у 1,7 рази швидше, ніж при застосуванні звичайної гентаміцинової мазі. Отже, у зв’язку з тривалою гнійною ексудацією загоєння у контрольних тварин відбувалося протягом істотно довшого проміжку часу, ніж у дослідних. До того ж, на місці розташування уражень утворювалися рубці. При використанні ж мазі “Тріакутан” припинення гнійної ексудації практично збігалося із початком епітелізації, що зумовлює сприятливий перебіг регенеративних процесів.

Застосування мазі “Тріакутан” для місцевого лікування супроводжується зникненням болючості (2-4 доби) та припинення гнійної ексудації. У комплексній терапії піотравматичного дерматиту мазь “Тріакутан” дозволяє всередньому на 9 діб (1,7 раз) скоротити термін лікування порівняно з гентаміциновою маззю.

УДК: 619:617.271:636.7

ЛАСІЙЧУК А.В. – студентка 3 курсу СП, ФВМ
Науковий керівник – **ЯРЕМЧУК А.В.,** канд. вет наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: nauka@btsau.ua

ЛІКУВАННЯ КОН’ЮНКТИВІТІВ У СОБАК

Кон’юнктива домашніх тварин має схожі риси в будові у різних видів, не виключаючи при цьому певних видових особливостей. При лікуванні захворювань очей найбільш важливим моментом є виключення етіологічних факторів, однак у собак особливо з породною схильністю, зробити це складно через анатомо-фізіологічні особливості будови органа зору.

Робота виконувалась в умовах хірургічної клініки Білоцерківського НАУ. Досліджували собак різного віку та порід (32 гол.) із діагнозом гнійний кон’юнктивіт. Всі тварини були поділені на 2 групи: 16 голів у контрольній та 16 голів у дослідній. У контрольній групі застосовува-

ли традиційне лікування: спочатку очищали повіки та кон'юнктиву від кірочок та слизово-гнійних нашарувань, промивали 2%-ним розчином борної кислоти . Після чого проводили ретробульбарну новокаїнову блокаду та призначали тетрациклінову очну мазь 3 рази на добу, впродовж 5-7 днів. В дослідній групі після механічної очистки та промивання 2%-ною розчином борної кислоти застосовували мазь на гідрофільній основі "Левосин" – (1-2 мл 2 рази на добу, впродовж 2-3 діб), після чого, ще протягом 5-ти днів застосовували краплі, до складу яких входили: 1%-ний розчин новокаїну – 6,5 мл; левоміцетину сукцинат 250 мг; 2,5%-ний розчин тіотриазоліну – 2 мл та дімексид – 1,5 мл. Кратність їх застосування: 3 рази на добу по 2-3 краплі.

За І-ї схеми (контрольної) термін лікування складав у середньому 10±1,9 діб, причому ексудація припинялась на 5±1,6 день. У зв'язку з інтенсивністю ексудації, виникала потреба у частому очищенні від нашарувань гнійного ексудату, що виникало додаткові подразнення і ускладнення запального процесу. Набряк повік та блефароспазм відмічали до 7-ми діб. Після лікування у 3-ох тварин протягом місяця мали місце рецидиви.

За ІІ-ї схеми, термін лікування складав у середньому 7±1,1. На 2-3 день, як правило, припинялась ексудація. В перші дні зникав набряк та блефароспазм, зникали ознаки запалення повік та кон'юнктиви. Для повної нейтралізації запального процесу, ми застосовували дімексид-новокаїнові краплі з антибіотиком. Ефективнішим лікування виявилося у ІІ групі, термін лікування зменшився в середньому на 3 доби.

За результатами досліджень виявилося, що застосування комбінованого лікування гнійних конюнктивітів у собак із використанням мазі "Левосин" та димексид-новокаїнових складних крапель дає можливість в середньому на 3 доби скоротити термін лікування та без ускладнень усунути дану патологію.

УДК 619:616. 12-008.3:617-089.5

АНДРЄЄВ А.С. – магістрант, ФВМ
Науковий керівник – **ЯРЕМЧУК А.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: nauka@btsau.ua

"АКУПАН" В СХЕМІ ДЛЯ АНАЛГЕЗІЇ СВИНЕЙ

Реалії сучасного законодавства щодо обігу наркотичних анальгетиків робить їх недоступними для більшості ветеринарних фахівців. Більш того, в останні роки ряд лікарських препаратів з різних груп, які були у вільному обігу прирівняно до наркотичних. Ці обставини спонукають до пошуку нових схем анестезіологічного забезпечення без використання препаратів наркотичної групи. Можливості для цього з'явилися з появою останніх поколінь ненаркотичних анальгетиків, зокрема препарату "Акупан" (діюча речовина нефопам). Цей препарат структурно відмінний від інших ненаркотичних анальгетиків і є представником нового класу препаратів центральної антиноцицептивної дії.

Матеріал та методи досліджень. Матеріалом для досліджень були 8 свиней віком 2–3 місяці, масою тіла 20–25кг з пупковими та пахвино-мошонковими грижами, яких розділили на дослідну (n=4) та контрольну групи (n=4). Тваринам обох груп, було введено нейролептик "Комбістрес" в дозі (ацепромазину) 0,2 мг/кг внутрішньом'язово за 20–25 хвилин до оперативного втручання. В дослідній групі одночасно вводили ненаркотичний анальгетик "Акупан" у дозі 0,25мг/кг. Місцеве знеболення в дослідній групі проводили 0,5% розчином бупівакаїну максимальна доза 2 мг/кг у контрольній 2% розчином лідокаїну 2–4 мг/кг. Аналгетичну та місцево анестезуючу дію перевіряли методом больової стимуляції.

Результати власних досліджень. Через 20 хвилин після введення препаратів тварини обох груп заспокоювалися, намагалися лягти, на сторонні подразники реагували слабо, відмічали дезорієнтацію та сонливість. При проведенні оперативного втручання тварини контрольної групи реагували на болісні маніпуляції (розріз шкіри, препарування грижового мішка, накладання швів), тоді як у дослідній больова реакція відмічалася лише при препаруванні грижового мішка.

Аналгетичний ефект в дослідній групі тривав 3,2±0,3 год, чого не відмічали у контрольній. Місцевоанестезуюча дія тривала у дослідній до 5±0,5 год, тоді як у контрольній 1±0,3год.

Висновки та перспективи подальших досліджень. 1.Застосування комбінації "Комбістрес"– "Акупан" забезпечує належний анальгетичний ефект для короткочасних хірургічних маніпуляцій.

2. Властивий "Акупану" тривалий аналгетичний ефект та значна тривалість дії місцевого анестетика бупівакаїну сприяє купуванню первинного післяопераційного болю.

УДК: 619:617.271:636

ГОЛУБЕНКО Я.О. – магістрант, ФВМ
Науковий керівник – **ПЕТРИК М.В.,** канд. вет наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: petrik_maksim@ukr.net

ЛІКУВАННЯ ГНІЙНИХ РАН У СВИНЕЙ

Проблема лікування ран і профілактика ранових ускладнень у сільськогосподарських тварин є актуальним питанням у ветеринарній медицині, оскільки трапляються вони досить часто й у 80% випадків клінічно проявляються у вигляді ран. Істотне місце у лікуванні хірургічної інфекції належить засобам для місцевого застосування. Однак, переважна більшість з ти, що застосовуються у практиці лікарів ветеринарної медицини, володіє лише антимікробною дією та виготовлена у вигляді присипок, аерозолів або мазей на жировій основі, з яких практично не вивільняються активно діючі компоненти. Зазначений недолік усувається при застосуванні комбінованих препаратів виготовлених на гідрофільній основі.

Робота виконувалася в ТОВ "Глушки" Блоцерківського району. Матеріалом для дослідження були свині на відгодівлі в кількості 20 голів віком 2-5 місяців з післякастраційними ускладненнями у вигляді гнійного запалення загальної піхвової оболонки та кукси сім'яного канатика. Хворим тваринам після знеболення та обробки операційного поля максимально розтинали післякастраційну рану, видаляли гнійний ексудат, згустки фібрину, некротизовані тканини. Рану промивали 3% розчином перекису водню та розчином фурациліну (1:5000). Тваринам контрольної групи (10 голів) для лікування застосовували мазь "Левоміколь". В дослідній групі (10 голів) тварин лікували з використанням аерозольного препарату "Чемі-спрей".

При лікуванні ран на 3–5-ю добу навколорановий набряк в тварин дослідної групи зменшився, тоді як у контрольної, рани характеризувалися вираженим набряком стінок та країв, значним випотом фібрину та гнійною ексудацією. В обох групах відмічали болючість тканин навколо рани та підвищення місцевої температури.

Починаючи з 6–7-ї доби у тварин дослідної групи стінки ран вкривалися ніжною, дрібнозернистою грануляційною тканиною рожевого кольору. В тварин контрольної групі зменшення навколо ранового набряку, припинення виділення гнійного ексудату і поява в рані грануляційної тканини спостерігалася в середньому на 10-14 добу від початку лікування.

Застосування мазі "Левоміколь" при хірургічному лікуванні ран у свиней сприяє скороченню терміну загоєння гнійних ран у середньому в 2 рази, порівняно з контрольною групою.

УДК 619:617.013:617.4:636.4

ЛЕПЬОНКІН І.В., студент
Науковий керівник – **ЄМЕЛЬЯНЕНКО О.В**., канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ ЗАХОДИ ПРОФІЛАКТИКИ ТРАВМАТИЗМУ В СВИНОКОМПЛЕКСАХ

За літературними даними найпоширенішими формами технологічного травматизму у сучасному свинарстві є наступні: задушення поросят свиноматками., паралічі і парези тазу, трав-

матизм кінцівок при утриманні на щілинних підлогах, травматизм, пов'язаний з технологією годівлі, канібалізм. Вони наносять значних збитків господарствам ї їх профілактиці відводиться ключова роль.

Тому, метою нашої роботи було розробити заходи профілактики травматизму у поросят. У ТОВ «Еліта» Білоцерківського району Київської області проводять загальногосподарські та спеціальні заходи профілактики травматизму.

Свинарям добре відомі окремі випадки, коли свиноматка після опоросу ударяє поросят копитцями грудної кінцівки і наносить йому зубами велику рану, а потім поїдає його. Також реєструють випадки придушування новонароджених і досить часто з летальним кінцем. Такі збочення інстинкту, очевидно, пов'язане з деякими порушеннями в центральній нервовій системі тварини. Ця аномалія виявляється частіше у перевіряємих свиноматок. Є також спостереження, що свиноматки наносять укуси і пожирають поросят в тих випадках, коли у них уражені соски (рани, запалення) і вони відчувають під час смоктання сильний біль. Для профілактики такого травматизму свиноматок утримують у спеціально обладнаних станках, де вона при ляганні опирається на металеві конструкції і можливість придушування поросят зводиться до мінімуму. Загально відомим є й те, що температура у гнізді повинна складати близько 30^0С. У господарстві це досягається шляхом підігріву підлоги та використання інфрачервоних ламп, при цьому контакт з свиноматкою зменшується, оскільки поросята знаходяться в цих місцях, а не використовують для обігріву свиноматку, яка досить часто при цьому може наносити травми.

До спеціальних заходів травматизму у господарстві відносяться технологічні оперативні втручання, зокрема, скушування зубів у поросят, каудотомія. Враховуючи анатомотопографічні особливості молочних зубів при народженні всі вісім зубів слід видаляти. Видалення зубів запобігає травмуванню під час боротьби за сосок вимені свиноматки або навіть простої гри. Зуби поросятам обрізуються якомога швидше після народження. В умовах нашого господарства це виконували одразу після завершення опоросу або на наступний день, якщо він був вночі. Каудотомія поросят профілактувала розвиток канібалізму, оскільки у новонароджених поросят смоктальний рефлекс добре розвинений і вони починають смоктати все, що попадається, при цьому досить часто реєструються і травми хвостів. Дану операцію виконували на 1–2 добу після народження.

УДК 619:013:436.4

ЛИТВИН А.Ю. – магістрантка
Науковий керівник –**РУБЛЕНКО М.В.,** акад. НААН
Білоцерківський національний аграрний університет

ДИНАМІКА ГЕМАТОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗА КОРЕКЦІЇ РЕПАРАТИВНОГО ОСТЕОГЕНЕЗУ В СОБАК ПРЕПАРАТОМ ІМУНОМ-ДЕПОІМУНОМ-ДЕПО

Здебільшого запальні, дистрофічні та непластичні процеси об’єднують спільні тригерні (пускові) механізми. Зокрема, оксид азоту (NO) є важливим фізіологічним медіатором, що регулює судинний тонус та фібриноліз, агрегацію тромбоцитів та функціонує як нейромедіатор, але його клініко-патогенетичне значення у ветеринарній медицині залишається невизначеним.

Мета досліджень - вивчити динаміку гематологічних показників за використання донатора NO Імуном-депо за переломів кісток у собак.

Матеріали та методи роботи. Лабораторні дослідження крові проводили до операції, на 3-ю, 7-у, 14- та 30-у добу лікування, у сироватці крові визначали вміст кальцію, фосфору та кісткового ізоферменту лужної фосфатази (КЛФ) за В.К.Вангером та співав. (1981) та основні гематологічні показники загальноприйнятими методами.

Результати досліджень. Вже на 1-у добу після остеосинтезу в дослідних собак розвивався лейкоцитоз – 15,5±0,20 Г/л, за кількості лейкоцитів у контрольних – 9,0±1,42 та 8,7±0,25 Г/л у здорових ($p<0,001$). Свого піку в перших він досяг на 3-ю добу – 16,3±0,79 Г/л, але вже на 14-у

кількість лейкоцитів нормалізувалася – 9,9± 0,66 Г/л, (p>0,05). У контрольних же вона досягла піку на 14-у добу – 17,2±2,65 Г/л (p<0,01) та на 30-у залишилася в 1,5 раза (p<0,05) підвищеною. Тобто застосування Імуном-депо прискорює перебіг лейкоцитарної реакції після остеосинтезу.

За вмістом у сироватці крові кальцію та фосфору між групами вірогідної різниці не встановлено. Натомість активність кісткової лужної фосфатази (КЛФ) на 1-у добу в дослідній групі виявилася вдвічі меншою (p<0,05), ніж у контрольній – 82,2±15,00 Од/л, за норми – 41,6±5,23 Од/л. На 3-ю добу в дослідних собак вона досягла максимуму – 65,6±9,58 Од/л, а потім динамічно знижувалася. У контрольних же була високою протягом 3-ї – 60,1±13,47 Од/л та 7-ї доби – 67,4±2,39 Од/хв. (p<0,001). Тобто реактивна фаза підвищення активності КЛФ у дослідній групі значно коротша, що пов'язано з дією інтерферону у складі Імуном-депо, який зменшує продукцію стимуляторів резорбції кісткової тканини – цитокінів.

УДК 619:013:436.4

МАТЮЩЕНКО Н.О. – магістрант
Науковий керівник – **РУБЛЕНКО М.В.,** акад. НААН
Білоцерківський національний аграрний університет

ЛЕЙКОЦИТАРНА РЕАКЦІЯ ЗА РІЗНИХ ТИПІВ ПЕРЕЛОМІВ ТРУБЧАСТИХ КІСТОК

Переломи трубчастих кісток супроводжуються порушенням цілісності кісткових пластинок, розривом окістя та ендоосту, а також судин і нервів, які проходять в остеонах. Також травмуються м'язова і сполучна тканини, судини і нерви, розташовані безпосередньо біля травмованої кістки. В цілому це призводить до крововиливу та формування гематоми в зоні перелому, розвитку різного ступеня деструктивних процесів і відповідно запальної реакції, що має відображення у змінах гематологічних показників.

Матеріал і методи дослідження: Було сформовано 7 груп собак з різними типами переломів кісток. Кільеість лейкоцитів і лейкограму визначали.

За результатами досліджень кісткові травми у собак характеризуються помірним лейкоцитозом.

Кількість лейкоцитів у периферичній крові травмованих собак вірогідно збільшувалася у всіх випадках, але не виходила за верхню межу фізіологічної норми. Найбільше їх рівень підвищувався за осколкових переломів стегнової кістки – в 1,9 раза (p<0,001), дещо менше за осколкових фрактур плечової та кісток передпліччя – в 1,8 та 1,7 раза (p<0,01), відповідно. Водночас за простих фрактур гомілки та стегнової кістки кількість лейкоцитів збільшувалася тільки в 1,6 раза (p<0,05), а за простих фрактур передпліччя – в 1,5 раза (p<0,01) порівняно з клінічно здоровими тваринами.

Лейкограма собак з переломами трубчастих кісток характеризувалась зниженням частки лімфоцитів порівняно з показником клінічно здорових собак. При цьому, за простих фрактур передпліччя та гомілки, а також осколкових переломів плечової кістки їх зниження було максимальне в 1,6–1,7 раза (p<0,001). Водночас за осколкових фрактур кісток передпліччя та стегнової частка лімфоцитів знижувалась в 1,5 раза (p<0,001), а за простих фрактур стегна в 1,4 раза (p<0,01), хоча вірогідної різниці між групами не відмічалось. Поряд з цим, частка нейтрофілів у периферичній крові собак з фрактурами кісток навпаки підвищувалась, порівняно з показником клінічно здорових собак. При цьому, за осколкових фрактур кісток передпліччя та плечової їх відсоток збільшився – в 1,7 раза (p<0,05), а стегнової – в 1,8 раза (p<0,05). Водночас за осколкових фрактур кісток передпліччя з'являлись юні форми – 0,1±0,08.

Таким чином, у собак за осколкових переломів передпліччя, стегнової та плечової кісток відмічається регенеративне зрушення ядра нейтрофілів за рахунок мобілізації паличкоядерних та юних форм з кістково-мозкового резерву.

УДК 619:617-073.75:636.7:611.018.4

КАЗМІРУК Є.В., студент-магістрант
Науковий керівник – **АНДРІЄЦЬ В.Г.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

КЛІНІЧНА ТА ЦИТОКІНОВА ОЦІНКА ПЕРЕБІГУ РЕПАРАТИВНОГО ОСТЕОГЕНЕЗУ В СОБАК

Перебіг адекватного репаративного остеогенезу можливий лише за умов забезпечення функціональної стабільності уламків кісток, оптимізації біологічних умов для консолідації перелому та зниження загальної травматичності оперативного доступу. Водночас, однією з біологічних особливостей репарації кісткової тканини є її тривала запально-регенеративна фаза, що зумовлює ризики розвитку незрощення. При цьому тривала персистенція в крові медіаторів запалення може чинити негативний вплив на процес загоєння на рівні цитокінової регуляції, одними з яких є інтерлейкіни, які відіграють важливу роль у регуляції остеогенезу.

Мета роботи – дати клініко-рентгенологічну оцінку та обґрунтувати цитокіновий вплив на перебіг репаративного остеогенезу за інтрамедулярного остеосинтезу кісток у собак.

Матеріал та методи. Дослідження проводилися на собаках (n=12)з переломами довгих трубчастих кісток, які надходили для лікування в хірургічну клініку Білоцерківського НАУ. Хірургічне лікування переломів полягало у проведенні інтрамедулярного остеосинтезу титановими штифтами. Анестезіологічне забезпечення здійснювали за допомогою епідуральної анестезії 2% розчином лідокаїну у дозі 6 мг/кг, за попередньої седації тваринацепромазином (1 мг/кг) та ксилазином (2 мг/кг).

У післяопераційний період пацієнтам призначали антибіотикотерапію цефтіокліном. За хворими собаками вели клінічні спостереження, проводили рентгенодіагностику та відбирали венозну кров для отримання сироватки крові вякій визначали основні прозапальні (IL-1β, TNF-α) та протизапальні (IL-10) цитокіни.

Результати досліджень. Упродовж перших 3-х діб після остеосинтезу в тварин відмічали виражені ознаки запалення, які проявлялися до 5-ї доби. При цьому тварини майже не опиралися на травмовану кінцівку. На 10-у добу, поряд з повною епітелізацією операційних ран, ще відмічався набряк та болючість. Рентгенологічно у цих тварин констатували суттєву реакцію з боку периосту. На 30-у добу у більшості тварин рентгенологічна картина характеризувалася масивною періостальною реакцією не лише в зоні перелому, а по всій довжині діафіза. Кісткові уламки мали консолідований вигляд лише в ділянці проксимальної кортикальної пластинки. На 60-у добу у собак клінічно відмічалася незначна кульгавість опірної кінцівки, а кісткова мозоля рентгенологічно мала ознаки стадії ремоделювання. В цей період, після аналізу рентгенограми, було видалено фіксатор.

Починаючи з першої стадії – запалення (1–3-я доби), у сироватці крові травмованих собак закономірно підвищуються рівні основних прозапальнихцитокінів – IL-1β та TNF-α. Разом з тим їх персистенція у крові відмічається на високих рівнях й протягом наступних етапів регенерації кістки. Так, максимальний рівень TNF-α спостерігається на 10-у, а IL-1β – на 30-у добу після травми, причому останній вдвічі ($p<0,01$) перевищував показники клінічно здорових тварин. З іншої сторони посилений синтез прозапальнихцитокінів затримує прояв адекватної реакції з боку системи протизапальних інтерлейкінів, одним з яких є інтерлейкін-10. Останній, за нашими даними (рис. 10), досягає максимальної активності лише на 30-у добу (підвищується в 1,3раза, $p<0,05$), з поступовим зниженням у подальшому. Такий дисбаланс між прозапальною та протизапальною ланками цитокінів затримує послідовні процеси репаративного остеогенезу на етапах формування остеобластів.

Отже, класичний інтрамедулярний остеосинтез клінічно супроводжується яскраво вираженою та досить тривалою запально-регенеративною фазою остеогенезу, яка прямо впливає на тип та якість кісткового регенерату, а також терміни консолідації уламків. Поряд з цим, каскадні механізми синтезу медіаторів запалення, в тому числі і прозапальнихінтерлейкінів, зумовлюють стійке їх підвищення в сироватці крові собак з переломами трубчастих кісток протягом всього запально-регенеративного періоду та дисбаланс їх антагоністичних систем, що в цілому порушує репаративний остеогенезі подовжує тривалість консолідації кісток.

УДК 619:611

ІВАНИЦЯ І.О., студент 4 курсу
Науковий керівник – **ПЕРЕСУНЬКО О.Д.,** викладач ІІ категорії, спеціаліст
Технолого-економічного коледжу Білоцерківського НАУ
vet-vid@mail.ua

ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА ХВОРОБ РАТИЦЬ КОРІВ У ТДВ "ТЕРЕЗИНЕ" с. ВІЛЬНА ТАРАСІВКА, БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ, КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Село Вільна Тарасівка має унікальну молокоферму,що є відділом господарства ТДВ "Терезине" та має автоматизовану систему доїння молока. Ферма має єдиний аналог в Україні,що збудований в селі Почуйки на Житомирщині.

Хворобам ратиць господарство приділяє особливу увагу та власний підхід для їх попередження та усунення, адже це є запорукою фізіологічного благополуччя корів та виробництва молока високої якості.

Профілактика хвороб ратиць закладена ще при зведенні будівлі,де утримують дійне поголів'я великої рогатої худоби. При будівництві приміщення була виконана робота по виготовленню рифленої підлоги,що надає підвищене зчеплення з підлогою для попередження травмування,а також з метою кращого стирання підошовної поверхні ратиць та запобігання виникненню деформацій. Регулярне проходження корів через формалінові ванни ущільнює копитний ріг,а також запобігає розвитку та поширенню захворювань копитець інфекційного походження. Скупчення гною та сечі усувається автоматичною роботою скреперної установки (дельта – скрепер). Безприв'язно – боксове утримання забезпечує постійний активний моціон , що сприяє покращеному кровообігу в кінцівках тварини. Бокси для відпочинку оснащені матрацами для великої рогатої худоби,які завдяки м'якій та гладкій поверхні не провокують пошкодження ратиць корів.

Лікування захворювань копитець має інше місце в обслуговуванні дійного стада,адже всі заходи спрямовуються саме на профілактику хвороб ратиць у корів. Лікування в основному надається при тіломі(лімаксі),виразках підошви,гнійному пододерматиті,міжпальцевому дерматиті (хвороба Мортелларо).

За час мого перебування на фермі найкращими протимікробними властивостями себе зарекомендував препарат Аламіцин LA 200. Оптимальний антибіотик для лікування копитець в молочному господарстві є препарат Цефтівіл,що має період виведення для молока 0 годин. Відчутну протизапальну,анальгезуючу та протитоксичну дію проявив препарат Вілпрофен,що застосовувався за необхідності.

Ураження копитець у високопродуктивних корів має актуальне місце серед проблем молочного скотарства,адже здоровий моціон є основою для отрмання якісного молока від здорового поголів'я, яке вирощено у висококласних умовах.

Секція: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕПРОДУКТОЛОГІЇ ТВАРИН

УДК 619:618.115:615.357:636.2

ЛУЦЕНКО О.М. – магістрант
Науковий керівник – **ВЛАСЕНКО С.А.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕНІСТЬ АКУШЕРСЬКОЇ ПАТОЛОГІЇ У КОРІВ З РІЗНОЮ ПРОДУКТИВНІСТЮ

СТОВ «Надія» має потужний потенціал як виробник молока. Маточне поголів'я сформоване з 1607 корів української молочної чорно-рябої та, частково, червоно-рябої порід з продуктивністю 8000 кг. У господарстві ведеться політика нарощування численності поголів'я шляхом закупівлі нетелей. Останній фактор свідчить про обмеженість потенціалу власного ремонту, що безумовно пов'язано із низьким рівнем репродукції корів. Тому, метою наших досліджень було провести аналіз показників відтворення стада та визначити поширеність акушерських хвороб у корів з різною продуктивністю. Усі потрібні дані отримували із первинної документації техніків штучного осіменіння та амбулаторного журнала лікарів ветеринарної медицини.

Встановили, що за останні три роки вихід телят коливався у межах 71–74 на 100 корів, а заплідненість знаходиться на рівні 42–53 %. Слід зазначити, що в господарстві застосовують технологію штучного осіменіння, яку забезпечують чотири техніка. За даними акушерської і гінекологічної диспансеризації серед корів неплідними є 407 самок, або 25,3 %. Це досить значні розміри неплідності, які і є основним фактором низької репродукції. Для визначення причин неплідності корів ми встановили найбільш поширені акушерські і гінекологічні хвороби. З акушерських хвороб найчастіше виникають субінволюція та післяродовий метрит – 21,3 та 36,4 % відповідно. Причому запалення матки має, переважно, гнійно-катаральну форму, хронічний перебіг та зумовлює анафродизію протягом 103,6±36,4 днів. В усіх корів, що перехворіли метритом, розвивається гінекологічна патологія. Так, у 18,4 % тварин діагностували персистенцію жовтого тіла, у 34,6 % – гіпофункцію яєчників, у 9,4 % – гіпотрофію яєчників, у 4,3 % – індурацію матки, а у 33,3 % – атонію матки.

Для визначення впливу продуктивності на перебіг вагітності, родів і післяродового періоду, нами було сформовано три групи корів. Першу складали тварини з надоєм до 5000 кг; II –5000–8000 кг; III – більше 8000 кг. За даними первинної документації техніка штучного осіменіння та амбулаторного журналу лікаря ветеринарної медицини визначали випадки прояву акушерських хвороб у дослідних групах. Нами встановлено, що найнижча захворюваність спостерігалася у корів з найнижчою продуктивністю. Зокрема, серед 42 голів у 2 (4,76 %) діагностували залежування перед родами, у 4 (9,5 %) – неправильне членорозміщення та положення, у 6 (14,3) – затримання посліду та субінволюція; у 7 (16,7 %) – післяродовий метрит. У другій групі, яка складалася з 30 голів, у двох корів (6,7 %) відбувався аборт, у семи (23,3 %) – затримання посліду, в однієї (3,3 %) – випала матка, у дев'яти (30,0 %) – субінволюція, а в одинадцяти (36,7 %) спостерігався розвиток запалення матки. Щодо III групи, яка була сформована із 17 корів з найвищою продуктивністю, то слід зазначити, що поширеність акушерських хвороб значно зросла. Так, аборт діагностували в однієї (5,9 %); слабкість перейм і потуг – в п'яти (29,4 %) корів; затримання посліду – в одинадцяти (64,7 %), субінволюцію та післяродовий метрит в дванадцяти (70,5 %), а післяродовий парез у двох (11,7 %). Таким чином, за збільшенням продуктивності у корів підвищується ризик розвитку акушерської патології, зокрема дистонії, затримання посліду, субінволюції та метриту.

УДК 619:618.4/.5-084:632.2

ДЕМІХ Н.О. – магістрантка ФВМ
Науковий керівник – **ОРДІН Ю.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

КОРЕКЦІЯ ПЕРЕБІГУ РОДІВ І ПІСЛЯРОДОВОГО ПЕРІОДУ ВІДПОВІДНО КЛІНІКО–ФІЗІОЛОГІЧНОГО СТАНУ КОРІВ ПІД ЧАС СУХОСТОЮ

Патогенез патологій родів і післяродового періоду та гінекологічних хвороб розкривається у багатьох джерелах літератури. Визначені закономірні зв'язки деяких клінічних, біохімічних ендок-

ринних і морфологічних показників крові з ймовірністю розвитку акушерської і гінекологічної патології; розроблені діагностично-прогностичні тести затримання посліду, субінволюції та ендометриту. Однак, питання патогенезу у відкритій прогностичній системі оцінки стану організму корів потребує уточнення кінетики їх значення; не з'ясовані питання щодо ефективності різних методів профілактики при різних прогнозах перебігу родів і післяродового періоду, не вивчено вплив різних методів профілактики акушерських хвороб на показники відтворної функції.

Беручи до уваги нами наведене метою роботи було встановлення терапевтично профілактичної ефективності селенвмісних препаратів введених коровам з несприятливим прогнозом щодо перебігу родів та післяродового періоду зо 60 днів до очікуваних родів.

На першому етапі дослідження за 60–45 днів до родів вивчили клінічний статус сухостійних корів. Після загального клінічного дослідження визначали деформацію останніх хвостових хребців, стан останніх ребер, наявність клінічної стадії запалення молочної залози, установлюючи прогноз щодо перебігу родів і післяродового періоду.

На другому етапі роботи коровам з ознаками остеодистрофії, клінічної форми маститу, кульгавістю (враження кінцівок) та вгодованістю більше 4 бали застосовували медикаментозні методи профілактики родових і післяродових ускладнень, шляхом корекції обміну речовин у вагітних тварин, в період сухостою, застосовуючи – Сел-Плекс і Візел.

Експериментально встановили, що при гіподинамії та порушенні обміну речовин у корів контрольної групи реєструвалися затримання посліду та метрит у – 59,1 та 48,5 % тварин відповідно. Під впливом різних методів профілактики (перша і друга дослідні групи) частота виникнення патологій родів зменшувалася на 19 ,1 і9,1 %, субінволюціцї статевих органів на 28,3 і 23,3 та метриту – на 28,5 і 15,5 % відповідно. У першій дослідній групі, де застосовували Сел-Плекс профілактичний ефект виявився найкращим, що ми пояснюємо дією препарату на покращення обміну речовин, попередженням оксидації організму та підвищенням резистентності тканин матки і плаценти.

Відомо, що родові і післяродові хвороби корів впливають на прояв відтворної функції і виникнення неплідності. При наступному спостереженні за дослідними коровами одержані нами дані підтвердили цю закономірність.

За 90 днів спостереження за коровами після родів лише 54 % корів контрольної групи проявили статеву циклічність, перше осіменіння проводилося у середньому через 63 дні. Найкраще проявили статеву циклічність корови першої дослідної групи; вона зареєстрована у 85 % тварин, що на 31,7 % більше у порівнянні з контрольними.

Проведені нами досліди дають підставу стверджувати, що при неповноцінній годівлі, надмірній експлуатації, недоліках утримання, відсутності інсоляції, порушенні параметрів мікроклімату в корів молочного напряму розвивається масове порушення обміну речовин, клінічної остеодистрофії, що призводить до оксидантного стану. Апробовані нами методи профілактики затримання посліду, субінволюції та ендометриту шляхом введення різних препаратів антиоксидантної дії коровам за 60-45 днів до родів на початку сухостою зменшують частоту прояву акушерської патології, але не забезпечують 100 %-вий профілактичний ефект, що необхідно враховувати у подальшому при розробці методів профілактики.

3. Стимуляція репродуктивної функції свиноматок вітамінними та гормональними препаратами.

УДК 619:618.7:636.4

ПАВЛЕНКО О.П. – магістрантка ФВМ
Науковий керівник – **ОРДІН Ю.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

СТИМУЛЯЦІЯ РЕПРОДУКТИВНОЇ ЗДАТНОСТІ СВИНОМАТОК ВІТАМИННИМИ ТА ГОРМОНАЛЬНИМИ ПРЕПАРАТАМИ

В сучасних умовах господарювання з метою коректування статевої циклічності у свиноматок та підвищення заплідненості застосовують вітамінні, нейротропні й гормональні препарати,

а останнім часом у практиці акушерства і біотехнології розмноження свиней, почали використовувати простагландини і тканинні препарати тваринного та рослинного походження. Тому, за даними досліджень Г.Г. Харути, О.А. Бабаня (2007, 2011), М.І. Харенко (2010), вивчення питання стимуляції статевої циклічності у свиноматок різними методами є актуальним.

Доведено, що молоді свиноматки, після першого опоросу, вважаються проблемними внаслідок недостатньої продуктивності та прояву материнських якостей. У таких свиноматок після відлучення поросят спостерігається не чіткий прояв статевої охоти, інтервал між відлученням поросят і проявом статевої охоти подовжується, а тривалість рефлексу нерухомості знижується. Це в свою чергу може призвести до зниження плодючості та заплідненості свиноматок.

Виходячи з цього ми провели дослідження з визначення ефективності методів стимуляції статевої циклічності у основних свиноматок після відлучення поросят.

Для досліджень відбирали свиноматок, що не проявляли статевої циклічності впродовж десяти та більше діб після відлучення поросят (з 38 доби після родів).

Свиноматкам першої дослідної групи застосовували іспанський препарат гонадестрин лабораторії ”Hipra“ у комбінації з тривітаміном; тваринам другої дослідної групи застосовували препарат сурфагон у комбінації з тривітаміном. Препарати інєкували внутрішньом’язово, одноразово.

Контрольній групі свиноматок введення препаратів не проводили.

Впродовж 2-х діб після стимуляції у жодної з тварин двох дослідних та контрольної груп не спостерігали прояву статевої циклічності. На третю добу після застосування препаратів спостерігали прояв статевої циклічності у 16,6 % свиноматок першої дослідної групи, що на 16,6 % більше порівняно з другою дослідною і контрольною групами відповідно.

Найбільший показник прояву статевої циклічності 50 % спостерігали у свиноматок першої дослідної групи на 4-ту добу після застосування препарату гонадестрин (з 12 свиноматок статеву циклічність проявили 6), тоді як в свиноматок інших груп статева циклічність не відновилася.

На 5-ту добу досліду у першій дослідній групі статеву циклічність проявило ще 4 свиноматки, що складає 33,4 %. За цей період у другій дослідній групі лише 1 свиноматка (8,4 %) відновила статеву циклічність. Впродовж 6-ї доби після застосування препаратів статева циклічність відновилася ще у 25,0 % свиноматок другої дослідної групи, що на 8,4 % більше порівняно з контрольною групою. На 7-му добу після використання препаратів статева циклічність відновилася у 41,6 % свиноматок другої дослідної групи та 25,0 % – контрольної.

Впродовж періоду досліду найвищий показник прояву статевої циклічності (100 %) спостерігали у свиноматок першої дослідної групи після застосування тривітаміну і гонадестрину, що на 25,0 % більше порівняно з свиноматками другої дослідної групи , яким застосовували полівітаміни і ГРГ (сурфагон) та на 58,4 % – з контрольною.

Отже, використання препаратів гонадестрин та тривітамін є найбільш ефективним – забезпечує прояв статевої циклічності у 100 % свиноматок.

УДК 619:618.01.637.7

МОСКАЛЕНКО Ю.М. – магістрантка ФВМ
Науковий керівник – **ОРДІН Ю.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО СПОСОБУ ЛІКУВАННЯ СУК ЗА МЕТРИТУ

Метрит у самок собак – досить поширена хвороба, яка часто призводить до неплідності тварин і навіть їх загибелі. За даними В.Н. Бочкарёва із співавт. (2007) хвороби матки у сук складають 50 – 60 % від числа незаразних захворювань. З кожним роком кількість собак з цим захворюванням збільшується. Тому питання діагностики захворювання на ранніх стадіях, диференціальної діагностики, лікування і профілактики наразі залишаються актуальними.

Беручи до уваги нами наведене, **метою** роботи було вивчення ефективності лікування сук за метриту оперативним та консервативним методами.

Проведеними нами дослідженнями встановлено, що післяродовий метрит є найбільш поширеним (41,10 %) акушерським захворюванням сук. Його частіше реєструють у сук східноєвропейської (28,57 %) та німецької вівчарок (14,28 %) і ротвейлерів (22,85 %). Найчастіше захворювання реєстрували у тварин віком від шести до дев'яти років.

Діагноз на післяродовий метрит установлювали враховуючи дані анамнезу та клінічного дослідження. Переважно це були суки у яких на 2–5 добу після родів спостерігали виділення з статевих органів ексудату червонуватого кольору, рідкої консистенції з гнійними включеннями. Для виключення затримання посліду та наявності мертвих плодів у матці проводили ультразвукове дослідження, за допомогою приладу Scanner 485 Vet у В-режимі конвексним зондом при частоті 5 мГц .

У сук з фізіологічним перебігом післяродового періоду роги матки були розміщені з боків краніальної ділянки сечового міхура і мали вигляд однорідної тканини середньої ехогенності з включенням незначної кількості анехогенного вмісту. Матка у хворих на метрит сук була збільшеною, відмічали наявність анехогенного вмісту неоднорідної консистенції в її порожнині.

Нами встановлено що хронічний метрит у сук має здатність проявляється залежно від сезону року. Найбільша частота прояву хвороби припадає на осінь і складає 37,06 %, взимку цей показник складає 11,14 %, навесні – 48,19 % і найнижчим – влітку (3,83 %), що можна пов'язати з сезонністю статевої циклічності у сук.

Найчастіше хворіють на хронічний метрит (50 %) самки віком від п'яти до восьми років. Зростання частоти запалення прямо пропорційне зростанню віку тварини.

Після постановки діагнозу проводили лікування тварин. У кожному випадку власникам пропоновувалися два методи лікування тварин, які проводилися за можливістю і бажанням власника.

При вивченні ефективності методів лікування запалення матки у сук враховували одужання та загибель тварин.

Експериментально встановлено консервативний і оперативний методи лікування мали різні показники ефективності. Використання консервативного лікування тварин з метритом має низьку ефективність за рахунок зменшення кількості тварин, що одужали (20 %) та збільшення кількості загиблих (40 %). Тому частині тварин після закінчення курсу лікування доводиться застосовувати оваріогістероектомію.

Використання оперативного лікування тварин з метритом дозволяє підвищити ефективність за рахунок збільшення кількості тварин, що одужали (до 80 %).

Оперативне лікування вдвічі дешевше за консервативне, питома величина витрат при цьому складає 347 гривень проти 601 гривень.

УДК 619:618.:636.7:612.621.5

СУХАР В.М. – студентка ФВМ
Науковий керівник – **ОРДІН Ю.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЗАТРИМАННЯ ПОСЛІДУ В КОРІВ
(поширеність, діагностика, лікування та профілактика)

Дискутивними досі залишаються підходи щодо основних причин затримання посліду та лікування хворих корів, а його мануальне відділення з наступним внутрішньоматковим введенням антимікробних засобів є домінуючим, незважаючи на невисоку терапевтичну ефективність.

Беручи до уваги наведене метою нашої роботи було встановити терапевтичну ефективність оперативного та консервативних способів лікування хворих корів на затримання посліду.

Аналізуючи отримані дані частоти затримання посліду в корів протягом 2013–2015 років, що належать ТОВ „Агрокомплекс зелена долина" Вінницької області, встановили, що середній

відсоток затримання посліду в господарстві склав 17,8 %, з коливаннями у різні роки від 10,3 % до 29,8 %. Нами встановлено, що частота затримання посліду збільшується у зимово-весняний період на тлі згодовування неякісних кормів (висококонтамінованих мікроскопічними грибами та їх токсинами), а влітку – під дією перманентного теплового стресу (у 2014 році 43,6–48,4 % проти 10,5–21,4 % у 2013, 2015 рр.). До затримання посліду більш схильні корови з п'ятою та наступними лактаціями (36,5–38,4 %), високопродуктивні (понад 6000 кг молока за лактацію), при народженні двієнь (53,7–56,9 %), мертвонароджених телят (24,8–45,4 %), виникненні абортів (78,6–81,4 %). Аналізуючи частоту вибраковування корів із затримання посліду за причин неплідності встановили, що вона була у 4,5 раза більша відносно до тварин з нормальним перебігом отелення.

Медикаментозне лікування корів із патологією третьої стадії родів починали через 6 години після народження теляти за наступними схемами: першій дослідній групі тварин (n=14) застосовували у 1-добу внутрішньоматково три свічки пробіотика „Супозит плюс". Внутрішньом'язово вводили 20 мл 7 % -го іхтіол у першу та п'яту добу. Починаючи з третьої доби, вранці внутрішньоматково вводили 3 свічки пробіотику „Супозит плюс" один раз на 48 годин, а в увечері внутрішньом'язово 10 мл доцитолу до повного відділення посліду. Другій дослідній групі корів (n=15) застосовували аналогічну схему та засоби, проте замість розчину іхтіолу внутрішньочеревно інєкували 10 мл 10 % -го розчину новокаїну. Тваринам третьої контрольної групи (n=21) проводили мануальне відділення посліду, після чого внутрішньоматково вводили супозиторій йодопену.

Вплив різних схем лікування на прояв статевої циклічності, заплідненість та показники відтворної функції корів після затримання посліду у контрольній групі корів, де проводили мануальне відділення посліду з наступним внутрішньоматковим введенням свічки йодопену, перша спонтанна стадія збудження статевого циклу до застосування схем синхронізації і стимуляції статевої циклічності проявилася лише у 9,5 % корів на 40 та 42 добу після родів. Водночас у корів першої та другої дослідних груп стадія збудження статевого циклу проявилася спонтанно до 42 доби відповідно у 35,4 % та 26,5 % корів, що у 3,8 та 2,8 рази, частіше, ніж у корів контрольної групи. У групі тварин, де проводили мануальне відділення посліду, період від родів до першого осіменіння був найдовший і становив 82,7±5,2 доби. Проте, у першій та другій дослідних групах корів, яким застосовували консервативні схеми лікування при затриманні посліду, періоди від родів до першого осіменіння були коротші на 20,6 ($p<0,001$) та 14,5 ($p<0,01$) доби відповідно, відносно їх тривалості у тварин контрольної групи.

УДК 619:618.19–002.3:615.25:636.2

ПОЛЯРУШ А.В., студент VI курсу
Науковий керівник – **ЄРОШЕНКО О.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ КОРІВ, ХВОРИХ НА МАСТИТ

Впродовж останніх десятиліть в Україні спостерігається помітний прогрес у підвищенні молочної продуктивності корів. Однак цей процес у багатьох випадках не супроводжується підвищенням якості отриманої продукції та термінів використання тварин. До стримуючих факторів, в першу чергу, належить мастит.

Тому за мету наших досліджень ми обрали вивчення поширеності і причин виникнення запалення молочної залози у корів та апробація й оцінка методів лікування тварин, хворих на гострий мастит. Свої дослідження проводили у ПСП "Перемога" Томашпільського району Вінницької області.

Після вивчення поширеності патологій відтворної системи і молочної залози у корів встановили, що найбільш поширеними хворобами були: метрит (49,2 %) та мастит (14,5 %). Збільшення захворюваності корів на мастит до 13,9 % спостерігалась у періоди з листопада по кві-

тень, що співпадає із стійловим утриманням тварин. Основними факторами, що сприяли виникненню маститу у корів господарства були: незбалансованість раціонів, погрішності в утриманні та доїнні тварин.

Для визначення терапевтичної ефективності лікування корів, хворих на гострий катарально-гнійний мастит було сформовано 3 групи тварин. Коровам контрольної групи внутрішньом'язово вводили цефтіоклін та внутрішньоцистернально – бровамаст. Для терапії тварин першої дослідної групи внутрішньоцистернальне введення бровамасту змінили застосуванням мастієт форте,. Під час лікування корів другої дослідної групи попередню лікувальну схему доповнювали внутрішньом'язовою ін'єкцією аінілу.

Після проведення лікування встановили, що застосування цефтіокліну і бровамасту сприяло одужанню 57,1 % корів. Протягом 30 діб у 71,4 % тварин цієї групи спостерігали рецидив маститу.

У другій дослідній групі де для терапії корів, хворих на гострий мастит, застосовували бровацилін і мастієт форте одужало на 20,7 % тварин більше порівняно з контролем. Частота повторного виникнення маститу у корів даної була на 27,0 % меншою.

Найбільш ефективним під час лікування корів з гострим маститом було використання внутрішньоцистернального введення мастієт форте та внутрішньом'язових ін'єкції цефтіокліну і аінілу. Таке лікування сприяло збільшенню на 22–43 % кількості тварин, що одужали та зменшенню на 24–51 % частоти повторного виникнення запалення молочної залози.

УДК 619:618:615.256.22:636.2.082.451/454

БУРКОВСЬКИЙ А.А., студент 5 курсу
Науковий керівник – **ЄРОШЕНКО О.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ СИНХРОНІЗАЦІЇ СТАДІЇ ЗБУДЖЕННЯ СТАТЕВОГО ЦИКЛУ У ТЕЛИЦЬ

Часто складається так, що першопричини порушення відтворної функції корів усім відомі, однак не має можливості їх ліквідувати чи змінити. А тому виникає потреба у забезпеченні відтворення за подібного стану. З огляду на зазначене широкого поширення в молочнотоварних господарствах України набула синхронізація статевої охоти, овуляції та осіменіння, як метод профілактики неплідності та покращання ефективності відтворення стада великої рогатої худоби.

Метод стимуляції і синхронізації стадії збудження у корів і телиць розроблений на основі схеми послідовних гормональних обробок, яка включає: стимуляцію фолікулогенезу гонадотропін-рилізинг-гормоном (сурфагон, фертагіл, ресептал), лютеолізу – препаратом простагландину F2α (люталіз, дінолітик), чи його синтетичного аналогу клопростенолу (естрофан, суфалан, магестрофан, ремофан, суперфан) та синхронізацію овуляції – гонадотропін-рилізинг-гормоном.

Однак, вартість цих препаратів досить різна і тому за мету роботи ми обрали вивчення ефективності синхронізації статевої охоти у телиць.

Дослідження проводили на телицях чорнорябої голштинської породи

Для визначення ефективності різних схем синхронізації статевої циклічності у телиць, за принципом аналогів було сформовано дві групи тварин по 10 голів у кожній, що досягли фізіологічної зрілості. У першій дослідній групі застосовували двохразове (через 11 діб) введення 2 мл галапану. Тваринам другої дослідної групи замість галапану застосовували 2 мл естрофану. Осіменіння телиць проводили незалежно від прояву клінічних ознак і симптомів стадії збудження статевого циклу одноразово через 72 години після останнього введення простагландинів. За 10–12 годин до осіменіння дослідним тваринам внутрішньом'язово вводили 2 мл сурфагону, через 7 діб після введення сперми – 2 мл прогестерону. Ефективність схем синхронізації статевого циклу визначали після діагностики вагітності за заплідненістю.

Встановили, що заплідненість телиць після синхронізації статевої охоти, овуляції та одноразового осіменіння після введення галапану складає 50 %. Застосування естрофану під час синхронізації статевої охоти у телиць виявилося більш ефективним та сприяло збільшенню на 10 % кількості тільних тварин.

УДК 619:618.42:636.7

УСТИМЕНКО А.А., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ЄРОШЕНКО О.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ СУК З ПІОМЕТРОЮ

Хвороби репродуктивної системи у дрібних домашніх тварин складають близько 12–20 % у структурі незаразної патології, причому в останні роки частота розвитку запальних процесів у статевих органах збільшилась на 45 %. Серед захворювань репродуктивної системи собак одне із перших місць займає піометра – 42,9 %, що носить виражений сезонний характер: восени (вересень, жовтень, листопад) вона становить 46,2%, навесні (березень, квітень, травень) – 37,5%, на інші місяці року припадає 18,1%, що корелює з динамікою статевих циклів. Захворювання характеризується накопиченням гнійного ексудату в порожнині матки, розвитком ендотоксикозу та, як наслідок, порушенням функції органів та систем організму. Однією із її основних причин є зміна гормонального статусу та інфікування матки висхідним шляхом у період еструс. Зважаючи на це досить актуальним залишається питання розробки ефективних методів лікування запальних процесів статевих органів у дрібних домашніх тварин.

Тому, метою роботи було визначити ефективність різних методів лікування тварин з піометрою.

Дослідження проводились у ветеринарній клініці аптеці «Айболіт» с. Погреби Броварського району Київської області на собаках різного віку та породи з діагнозом піометра (n=8). Хворих тварин розділили на дослідну і (n=4) контрольну (n=4) групи. Собакам дослідної групи внутрішньомязово вводили цефазолін (25 мг/кг 2 рази на добу), окситоцин у дозі 0,5 мл (2,5 ОД) п’ять діб та застосовували дезінтоксикуючу терапію із використанням 0,9 % розчину натрію хлориду, 40 % розчину глюкози, 10 % розчину аскорбінової кислоти та 0,05 % розчину ціанкобаламіну. Тваринам контрольної групи проводили овагіогістероектомію.

За результатами проведеного дослідження встановлено, що після консервативного лікування сук з піометрою одна (25,0 %) тварина одужала, одна (25,0 %) – загинула, а двом (50,0 %) іншим – проводили оваріогістероектомію, яка дала позитивні результати.

У групі тварин де для лікування сук з піометрою використовували оперативний метод одужали всі (100 %) тварини.

Отже, під час лікування сук з піометрою ефективним методом терапії є оваріогістероектомія.

УДК 619:618.42:616.085:636.7

СЕМЕНОВА Г.О., магістрант
Науковий керівник – **ЛОТОЦЬКИЙ В.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
E-mail: lototskyy@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ КОНСЕРВАТИВНОГО ЛІКУВАННЯ СУК ЗА ПІОМЕТРИ

Однією із актуальних проблем ветеринарного акушерства дрібних тварин є піометра – гнійне запалення матки. Дані, щодо поширеності захворювання в сук суперечливі. Одні автори зазначають, що серед гінекологічних захворювань на її долю припадає від 27до 73% тварин. Інші, що всього 1,5–3 % тварин.

Останніми роками значно доповнено знання про патогенез захворювання, що дало можливість розробити та обґрунтувати методи консервативного лікування хворих тварин. Однак, незважаючи на це, в практиці ветеринарної медицини здебільшого використовують лише оперативне лікування, що призводить до втрати відтворної здатності та неплідності.

З огляду на зазначене за мету роботи обрали вивчення ефективності консервативного лікування сук за піометри. Дослідження проведені в період проходження виробничої практики в

приватній лікарні ветеринарної медицини «Швидка ветеринарна допомога» м. Біла Церква та впродовж навчання в операційній кафедри акушерства Білоцерківського НАУ на собаках різних порід, які були на амбулаторному і стаціонарному лікуванні.

Проведений аналіз реєстрації хворих собак, які надходили на лікування в період досліджень показав, що поширеність піометри становить 13,8 %.

Для консервативного лікування відбирали тварин після ультразвукового дослідження без морфологічних змін стінки матки.

Сукам дослідної групи з лікувальною метою використовували кламоксил – тричі, з інтервалом 48 год у дозі 1 мл на 10 кг живої маси; внутрішньопіхвово естрофан у дозі 0,1–0,3 мл на тварину, тричі впродовж першої доби лікування, потім – двічі на добу до припинення виділення ексудату з статевих органів та 2,5 %-вий розчин тіотриазоліну в дозі 2 мл двічі на добу.

Ефективність лікування тварин було достатньо ефективним – у 40 % тварин не відмічали клінічних ознак захворювання через 72 год після початку лікування, ще у 50 % тварин – через 96 годин і лікування однієї тварини не дало ефекту – на п'яту добу було проведено оваріогістероектомію.

Варто відзначити, що внутрішньопіхвове введення естрофану не супроводжувалося побічною дією в жодної тварини не відмічали гіперсалівацію, понос, рвоту.

УДК 619:618.176:636.8

ВИСОЦЬКА А.О., магістрант
Науковий керівник – **ЛОТОЦЬКИЙ В.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
E-mail: lototskyy@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРОЯВУ СТАТЕВОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ У КІШОК

Статистичні дані свідчать, що кількість домашніх тварин, в тому числі і кішок, з кожним роком збільшується, тому питання регуляції їх відтворення є актуальним. Нині існує два практичних методи контролю статевої охоти у дрібних тварин: оваріогістероектомія та використання гормональних препаратів. Кожен із методів має свої переваги та недоліки. Беручи до уваги видові особливості статевої функції кішок – провокований тип овуляції, за мету роботи ми обрали апробацію використання коїтусу з котом-пробником для гальмування та попередження статевої циклічності кішок.

Дослідження виконували в умовах приватної ветеринарної клініки ПП "Романенко", операційної кафедри акушерства Білоцерківського національного аграрного університету та фелінологічного відділення клубу "Юр'ївська рось". Як пробників використовували два коти віком 1,5-2 роки, яким попередньо виконали резекцію сперміопроводів. Котів-пробників утримували в вольєрах клубу. Контакт дослідних кішок із самцем забезпечували поміщаючи їх у вольєр до кота на другий-третій день від початку прояву симптомів еструсу. Обов'язково контролювали чи відбувався коїтус. Мимовільно сталося так, що п'ять тварин спаровувалися лише один раз (власники не бажали залишати своїх улюбленців на триваліший час), інші (13) перебували в вольєрі у кота-пробника від однієї до двох діб, а відповідно кількість коїтусів була більшою п'яти. Відповідно, з цих тварин сформували першу та другу дослідні групи. Як контроль взяли групу із п'яти кішок, яким не застосовували ніяких препаратів та не допускали до контакту з котом.

Установили, що найбільш тривалим еструс був у кішок контрольної групи – середня тривалість склала 5,2±0,9 доби з відхиленнями у окремих тварин від 3 до 8 діб. В дослідних групах спостерігали зменшення тривалості прояву поведінки характерної для еструсу: до 2,8±0,7 та 2,7±0,3 діб у першій та другій дослідних групах відповідно.

Тривалість фази інтереструсу в тварин контрольної групи складала від семи до чотирнадцяти діб, в середньому 10,2±2,8 діб.

У тварин дослідних груп зазначені інтервали були значно довшими. В першій дослідній групі середня тривалість інтереструсу склала 28,6±13,6 діб з відхиленнями у окремих тварин від 15 до 42 діб. Варто зазначити, що найменший інтервал між тічками (15 діб) був у тварини, в якої попередній еструс тривав найдовше, з чого можна зробити висновок про недостатню стимуляцію за однократного коїтусу та ановуляторний статевий цикл.

Серед тварин другої дослідної групи мінімальний інтервал між тічками складав 25, а максимальний 55 діб, в середньому 34,0±9,5 діб, що втричі довше ніж у тварин контрольної групи.

Таким чином, проведені дослідження свідчать про можливість використання нового біологічного методу гальмування та попередження статевої циклічності кішок у практиці ветеринарної медицини.

УДК 619:618.15:636.2.082.453

СОПРОНЮК О.С., магістрант
Науковий керівник – **ЛОТОЦЬКИЙ В.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: lototskyy@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ СТИМУЛЯЦІЇ СТАТЕВОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ У СУК

Статистичні дані свідчать, що кількість домашніх тварин, в тому числі і собак, з кожним роком збільшується тому питання їх ветеринарного обслуговування заслуговує уваги.

Однією із актуальних проблем ветеринарної медицини є питання регуляції відтворної функції дрібних тварин. На сьогодні існує багато наукових та практичних матеріалів щодо гальмування та попередження статевої циклічності сук, оскільки значна частина власників не бажають отримувати від своїх улюбленців приплід. Поруч з тим стимуляції статевої циклічності сук приділяється незначна увага, хоча проблема анафродизії існує та завдає значних збитків людям, що професійно займаються собаківництвом.

Роботу виконували в умовах операційної кафедри акушерства Білоцерківського національного аграрного університету.

Матеріалом для досліджень слугували тварини, що потрапляли на прийом у клініку.

Із 13 сук порід французький та англійський бульдог, стафордширський тер'єр, алабай, що належали різним власникам і зверталися в лікарню з приводу тривалої анафродизії сформували три дослідні групи.

Тваринам першої групи (n=5) застосовували Фолігон в дозі 20 МО/кг п/ш, один раз на добу впродовж 10 діб.

У другій дослідній групі (n=4) призначали Хорулон з розрахунку 300 МО/тварину один раз на добу впродовж п'яти діб.

Сукам третьої дослідної групи (n=4) два рази на добу в/м вводили Ензапрост у дозі 0,2 мл на тварину.

Серед хвороб неплідних сук у 16,4% випадків реєстрували відсутність статевої циклічності.

Проведеними дослідженнями встановили, що застосування препарату "Хорулон" з розрахунку 300 МО/тварину один раз на добу впродовж п'яти діб забезпечило прояв тічки у 75 % тварин на 9-10 добу після початку лікування.

Введення препарату "Фолігон" в дозі 20 МО/кг п/ш, один раз на добу впродовж 10 діб сприяло відновленню статевої циклічності в 80 % дослідних тварин. Проте у 40 % з них в подальшому діагностували кістоз яєчників.

Після використання ензапросту відновлення статевої циклічності в жодної з дослідних сук не спостерігали.

УДК 619:618. 453.5

ВОЗЧИКОВА В.В., магістрант ФВМ
Науковий керівник **– БАБАНЬ О.А.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: babanalex@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ПІДВИЩЕННЯ ЗАПЛІДНЕНОСТІ СВИНОМАТОК

Навіть за належної організації відтворення свиней, після осіменіння, спостерігаються прохолости у 30–35 % свиноматок Тому, особливо актуальними й до кінця не вивченими залишаються питання стимуляції і синхронізації статевої охоти у свиноматок та методів підвищення заплідненості за штучного осіменіння.

Виходячи з цього метою нашої роботи було вивчити ефективність методів підвищення заплідненості свиноматок.

Дослідження проводили у ТОВ ”Добробут-10“ Сквирського району Київської області. Матеріалом для досліджень було 36 свиноматок великої білої породи, після першого опоросу. Для вивчення ефективності методів підвищення запліденлсті свиноматок, сформували дві дослідні і контрольну групи (по 12 голів у кожній). Свиноматкам першої дослідної групи застосовували препарат ”Хорулон“. Свиноматкам другої дослідної групи застосовували синтетичний аналог гонадотропін-рилізинг-гормону ”Сурфагон“. Свиноматок осіменяли спермою кнура великої білої породи двічі в одну і ту ж саму статеву охоту, після встановлення ”рефлексу нерухомості“ (наїзника). Перший раз через 12 годин після її виявлення, а другий – через 12 години після першого осіменіння. Доза сперми складала 100 мл. Діагностику вагітності проводили з 30-ї доби після осіменіння приладом УЗД ”MSU-1“. Заплідненість визначали за загальноприйнятою формулою.

Проведеним дослідженням установили, що використання препарату “Хорулон”, за 12 годин до осіменіння у першій дослідній групі, виявилося найбільш ефективним. Так, заплідненість склала 83,4 % (з 12 свиноматок яким осіменяли порісними стали 10), що, на 8,4 % більше порівняно з другою дослідною (яким застосовували препарат ”Сурфагон“) і з контрольною групою свиноматок, відповідно. Введення сурфагону (за 12 годин до осіменіння) свиноматкам другої дослідної групи за кількістю порісних було менш ефективним, порівняно з першою дослідною групою.

Кількість народжених живих поросят у дослідних і контрольній групах склала 11,2; 10,1 і 10,4 відповідно.

Отже, найбільш ефективним виявилося застосування препарату ”Хорулон“, що забезпечувало підвищення заплідненості у свиноматок на 8,4 % та багатоплідності на – 0,8 поросят.

УДК 619:618.08.63

ГАРКАВА Т.С., магістрантка
Науковий керівник **– БАБАНЬ О.А.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: babanalex@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ СТИМУЛЯЦІЇ СТАТЕВОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ У СВИНОМАТОК

Інтенсифікація розмноження свиней можлива шляхом стимуляції та синхронізації статевої охоти і овуляції з використання різноманітних методів і засобів, які впливають на фолікуло- і лютеогенез, а також покращенням годівлі й утримання, правил і режиму експлуатації самок, організації та проведення штучного осіменіння свиноматок.

Метою роботи було вивчити ефективність використання препаратів ”Геставет“ та ”BoarMate“ для стимуляції статевої циклічності у свиноматок.

Матеріалом для досліджень були 30 свиноматок Великої Білої породи, після першого опоросу. З метою вивчення ефективності використання препаратів для стимуляції статевої циклічності у свиноматок було створено дві дослідні і контрольну групу тварин (по 10 голів у кожній). Свиноматкам першої дослідної групи застосовували препарат ”Геставет“, другої дослідної групи – спрей із запахом кнура ”BoarMate“ та в контрольній групі – препарати не застосовували.

Найвищий показник прояву статевої циклічності (100 %) спостерігали у свиноматок першої дослідної групи після застосування геставету, що на 25,0 % більше порівняно з свиноматками другої дослідної групи , яким застосовували феромони та на 58,4 % – з контрольною. Найбільша кількість поросних свиноматок (83,3 %) спостерігалася у першій дослідній групі (після застосування препарату Геставет), що на 25 % більше порівняно з другою групою і на 58,3 % – з контрольною. Використання феромонів для свиноматок другої дослідної групи за кількістю поросних було менш ефективним. Так, кількість вагітних у даній дослідній групі склала 58,3 %, що на 33,3 % більше порівняно з контрольною, однак на 25 % менше – з першою дослідною групою. Найменший показник кількості поросних свиноматок спостерігали у контрольній групі тварин, що складає 25 %. Показник заплідненості також залежав від тієї чи іншої схеми стимуляції статевої циклічності. Так, найвищий показник заплідненості (83,3) спостерігали серед свиноматок першої дослідної групи (з 12 тварин яких осіменяли поросними стали 10), що на 5,6 % більше порівняно з другою групою і на 23,3 % – з контрольною. Найменший показник заплідненості (60 %) був контрольній групі тварин.

Отже, використання препарату ”Геставет“ є найбільш ефективним – забезпечує прояв статевої циклічності у 100 % за заплідненості 83,3 %.

УДК 619:618.636.2

НЕЧИТАЙЛО І.В., магістрант
Науковий керівник – **БАБАНЬ О.А.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: babanalex@ukr.net

МЕТОДИ СТИМУЛЯЦІЇ РОДІВ У СВИНОМАТОК

Відомо, що тривалість вагітності та родів у свиноматок впливає на кількість мертвонароджених поросят. Так, за довготривалого опоросу (понад 6 годин) імовірність появи мертвонароджених збільшується, тоді як за використання різних методів стимуляції родів – зменшується. Виходячи з цього, метою роботи було вивчити ефективність методів стимуляції родів у свиноматок.

Дослідження проводили на 42 свиноматках великої білої породи, після другого опоросу. Для визначення ефективності методів стимуляції родів у свиноматок сформували дві дослідних та контрольну групу тварин. У день опоросу, який розраховували згідно з календарем передбачуваних родів, свиноматкам першої дослідної групи застосовували ензапрост. Тваринам другої дослідної групи введення ензапросту поєднували з катозалом. У контрольній групі тварин препарати не вводили. Ефективність методів корекції родів оцінювали за тривалістю опоросу та частотою виникнення мертвонароджених поросят.

Застосування методів стимуляції родів у свиноматок сприяло зменшенню тривалості опоросу в першій та другій дослідних групах. Так, найменшу тривалість опоросу (1,95±0,17 год) спостерігали у свиноматок другої дослідної групи (після використання ензапросту та катозалу), що вірогідно ($p<0,05$ і $p<0,001$) менше, порівняно з першою і контрольною групами тварин відповідно. Найдовша тривалість опоросу (3,19±0,26 год) була у свиноматок контрольної групи, яким для стимуляції родів не використовували жодних препаратів.

Застосування препаратів для стимуляції родів у свиноматок сприяло зменшенню частоти виникнення метрит-мастит-агалактії. Так, найменшу кількість хворих тварин (6,2 %) спостерігали у другій дослідній групі, що на 3,8 % менше порівняно з першою і на 12,5 % – з контроль-

ною. Найбільшу кількість хворих тварин (18,7 %) спостерігали у контрольній групі, що на 8,7 % більше порівняно з першою.

Отже, застосування ензапросту і катозалу (для стимуляції родів у свиноматок другої дослідної групи) виявилося найбільш ефективним. Так, використання зазначеної схеми сприяє вірогідному ($p<0,001$) зменшенню тривалості опоросу та частоти виникнення метрит-мастит-агалактії – на 12,5 %.

УДК 619:618:636.082:636.4

НАБІЛЬСЬКА А.А., магістрантка
Науковий керівник **– ІВАСЕНКО Б.П.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕПАРАТУ ДІНОЛІТИК ДЛЯ ПРИВЧАННЯ КНУРІВ ДО САДКИ НА ЧУЧЕЛО

На сьогоднішній день відомо багато способів привчання кнурів до садки на чучело. Однак, ефективність застосування даних препаратів є недостатньо вивченою. Виходячи з цього, метою роботи було вивчити ефективність привчання кнурів до садки на чучело із застосуванням дінолітику.

Матеріалом для досліджень було 22 кнура порід велика біла та ландрас, живою масою 130–170 кг, що належали ТОВ “ПРИБОЙ” Білоцерківського району Київської області.

З метою вивчення ефективності методів привчання кнурів до садки на чучело сформували дослідну та контрольну групу тварин. Кнурам дослідної групи застосовували препарат німецької фірми ”Pfizer“ ”Dinolytic“ в дозі 1 мл на 100 кг маси тіла тварини, внутрішньом’язово, 1–3 рази з інтервалом 24 години. Ефективність методу встановлювали за кількістю привчених кнурів впродовж 3-х діб досліду.

Проведеними дослідженнями було встановлено, що найшвидше рефлекс сплигування на чучело проявлявся у кнурів дослідної групи – 13,75±1,01 хв, що вірогідно ($p<0,001$) менше порівняно з контрольною. Слід зазначити, що у всіх кнурів дослідної групи після застосування препарату ”Dinolytic“ спостерігався свербіж в ділянках стегон, лопаток. Через 6–8 хв відмічали значну гіперемію шкіри мошонки і стегон, часте сечо- й каловиділення та значну салівацію, що повязано з дією самого препарату. У контрольній групі кнурі проявляли рефлекс сплигування на чучело через 19,0±0,5 хв після заходження в манеж, що на 5,3 хв довше порівняно з дослідною. Кількість сплигувань кнурів на чучело у групах суттєво не відрізнялася. Однак, кнурі дослідної групи робили одне сплигування з наступними проявами рефлексів ерекції, парування та еякуляції, тоді, як кнурі контрольної групи – 1–2 сплигування, однак, рефлекси не реалізовувалися. Ефективність застосування дінолітику визначали також за кількістю привчених кнурів і терміном привчання одного кнура. Так, з 12 кнурів яким вводили дінолітик, виробити та закріпити умовний рефлекс вдалося в усіх за 2,16±0,24 діб, що вірогідно ($p<0,001$) більше порівняно з контрольною. Отже застосування препарату ”Dinolytic“ забезпечує прояв рефлексу сплигування у кнурів, дослідної групи, за 13,75±1,01 хв, що вірогідно ($p<0,001$) менше, порівняно з контрольною.

УДК 619:618.11–008.64

ЛАПЕРЧУК М.Ю., магістрантка
Науковий керівник **– ІВАСЕНКО Б.П.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ГАЛЬМУВАННЯ СТАТЕВОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ У СУК

Належність сук до моноциклічних тварин – фізіологічна здатність до відтворення нащадків у певну пору року, обумовлює актуальну проблему з регуляції відтворення дрібних

домашніх тварин, оскільки, значна частина власників не бажають отримувати від своїх улюбленців приплід.

Виходячи з цього, використання методів попередження та гальмування статевої циклічності у сук, а відповідно і регуляції розмноження є актуальним.

Метою роботи було вивчити ефективність використання препаратів “Ковінан” та “Pillkan-20“ для гальмування статевої циклічності у сук.

Матеріалом для дослідження було 24 суки різних порід, віком до 5 років, що обслуговувалися у лікарні ветеринарної медицини.

З метою вивчення ефективності використання препаратів для попередження та гальмування статевої циклічності у сук сформували дослідну та контрольну групи.

Тваринам дослідної групи вводили препарат „Ковінан“ виробництва голландської фірми Інтервет, із розрахунку 1 мл на 10 кг маси тіла.

Препарат являє собою суспензію білого кольору, що містить в 1 мл 100 мг пролігестону – синтетичного гормону із групи 2 покоління прогестагенів.

Тваринам контрольної групи застосовували препарат ”Pillkan-20“ в дозі 1 цукровий кубик на 20 кг маси тіла.

Препарат являє собою цукрові кубики білого кольору, що містить діючу речовину мегестролу ацетат який володіє прогестероноподібними властивостями. Препарат згодовували з кормом під час анеструсу (за 7–15 днів) до початку тічки, щоденно впродовж 10 днів.

Проведеними дослідженнями було встановлено, що застосування препарату ”Ковінан“, під час анеструсу, дозволяло попереджувати прояв статевої циклічності у 100 % сук дослідної групи впродовж 12 місяців, що свідчить про його високу ефективність. Тоді, як застосування препарату ”Pillkan-20“ (у контрольній групі) було на 28,6 % менш ефективнішим, порівняно з дослідною.

Використання препарату ”Ковінан“, під час проеструсу, також забезпечувало гальмування статевої циклічності у 100 % сук, що на 40 % більш ефективніше порівняо з препаратом ”Pillkan-20“

Таким чином, з отриманих результатів дослідження видно, що застосування препарату ”Ковінан“ (під час анеструсу та проеструсу) попереджує та гальмує прояв статевої циклічності у 100 % сук відповідно, що ефективніше, порівняно з препаратом ”PilIkan-20“.

УДК 619:618.19-002:616-085:636.2.082

ПАЛАМАРЧУК Ю.О., студент 5 курсу
Науковий керівник – **ПЛАХОТНЮК І.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ КОРІВ ЗА МАСТИТУ

За сучасних умовах ведення молочного тваринництва для господарств різної форми власності проблема маститу залишається однією з найактуальніших і потребує постійної уваги з боку спеціалістів даної галузі та державних органів управління, адже дана патологія наносить молочному тваринництву значних економічних збитків, які перевищують збитки від інших незаразних хвороб разом взятих.

Частота ураження молочної залози тварин збільшується, якщо корів утримують у приміщеннях, де нерегулярно видаляють гноївку, підстилка вражена різноманітною мікрофлорою та грибками, тварини постійно знаходяться на протягах і на не підстеленій підлозі. У таких тварин хвороба, як правило, протікає в субклінічній, гострій та в окремих випадках хронічній формах, тому існує постійне джерело ураження. Телята під час випоювання можуть заразитися інфекційними хворобами переданими із маститним молоком, які в свою чергу значно вплинуть на імунітеті тварини з не найкращого боку.

Тому науковці та практичні лікарі ветеринарної медицини постійно продовжують пошук ефективних, екологічно чистих лікувальних та профілактичних засобів, які б проявляли мінімальний негативний вплив на макроорганізм, мали максимальний лікувальний ефект і водночас були спрямовані на підвищення активності природних захисних сил організму. У такому випадку залишається актуальним питанням щодо діагностики, лікування та профілактики маститу корів.

Враховуючи зазначене за мету роботи ми обрали визначення ефективності різних методів лікування тварин з запаленням молочної залози.

Під час розробки методів терапії за принципом аналогів, з урахуванням віку, фізіологічного стану, рівня молочної продуктивності, характеру патологічного процесу і кількості уражених часток молочної залози нами було сформовано дві групи тварин по 8 голів у кожній. З метою лікування корів за катарального маститу застосовували бровамаст-2Д, енрофлоксацин, тетра-дельта і ексенель.

Встановили, у контрольній групі де застосовували бровамаст-2Д і енрофлоксацин із 8 тварин, у яких було уражено 8 чвертей молочної залози, на кінець курсу лікування одужало 4 (50,0 %) тварини. Через 30 діб на мастит повторно захворіло 5 (62,3 %) тварин.

У дослідній групі, в якій під час лікування корів, хворих на катаральний мастит, застосовували тетра-дельта і ексенель на кінець курсу лікування одужало на 50,0 % корів більше порівняно з дослідною групою тварин. Частота повторного виникнення маститу у корів даної групи була на 49,8 % меншою.

Молочна продуктивність також збільшувалася у корів залежно від ефективності лікування. Так, у контрольній групі тварин тривалість лікування була 5 діб і коровам препарати вводили 10 разів. Середня молочна продуктивність до захворювання у тварин цієї групи була 14,5 кг, а після хвороби вона відновилася до 18,5 кг.

У дослідній групі тривалість лікування була на 2 доби, а кількість обробок на 6 меншими порівняно з контрольною групою тварин. Середня молочна продуктивність після одужання збільшилася на 6,6 кг порівняно з контролем.

Отже, найбільш ефективним під час лікування корів з гострим катаральним маститом було використання внутрішньоцистернального введення тетра-дельта й внутрішньом’зове застосування ексенелю. Таке лікування сприяло збільшенню на 50,0 % кількості тварин, що одужали на кінець курсу лікування і на 6,6 кг молочної продуктивності та зменшенню на 49,8 % повторного виникнення запалення молочної залози.

УДК 619:618.177-089.888.11:636.4

БРИНЧУК Б.С., магістрант
Науковий керівник – **ПЛАХОТНЮК І.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ПІДВИЩЕННЯ ЗАПЛІДНЕНОСТІ У СВИНОМАТОК

У вирішенні м'ясної проблеми України важлива роль відводиться свинарству, яке є галуззю скороспілого тваринництва і має велике значення у забезпеченні населення м'ясом і м'ясними продуктами. Сучасна технологія ведення свинарства і розроблені ефективні біотех-нологічні методи дозволяють раціонально використовувати засоби виробництва, знижувати собівартість продукції, значно покращити умови праці. Одним із напрямків покращення ефективності штучного осіменіння свиноматок є використання методів у підвищення заплідненості, які можуть бути медикаментозними і організаційногосподарськими.

Тому за мету наших досліджень було обрано вивчення ефективності методів підвищення заплідненості під час штучного осіменіння свиней.

Наукова робота виконувалась на свинофермі Агрофірми «Глушки» Білоцерківського району Київської області. З метою вивчення ефективності методів підвищення заплідненості за штучного осіменіння свиней було сформовано одну контрольну та три дослідні групи. У групи на-

бирали свиноматок за принципом аналогів на скільки це було можливо в умовах клінічного експерименту з урахуванням живої маси та віку.

У контрольній групі методів підвищення заплідненості під час штучного осіменіння не застосовували. У першій дослідній групі перед штучним осіменінням на протязі 2–3 секунд біля голови свиноматки, відступивши 15–20 см, розбризкували спрей з запахом кнура «Boar Mate», удругій – під час штучного осіменіння забезпечували контакт свиноматки з кнуром, а у третій – використали комплексну схему, яка включала внутрішньом'язове введення відразу після виявлення статевої охоти 10 мл інтровіту, а під час осіменіння контакт свиноматки з кнуром.

Встановили, що у контрольній групі де під час штучного осіменіння свиноматок не проводили заходів з підвищення заплідненості із 7 тварин після першого осіменіння 4 (57,1 %) стало супоросними, а 3 (42,9 %) – залишилося неплідними. У даній групі тварин було отримано 56 поросят, що на одну свиноматку складає 8,4.

У першій дослідній групі тварин де для підвищення заплідненості під час штучного осіменіння свиноматок використовували спрей з запахом кнура «Boar Mate» заплідненість після першого осіменіння була на 14,3 % більшою, а кількість неплідних тварин на 14,3 % меншою порівняно з контрольною групою тварин. Вихід поросят на одну свиноматку у групі збільшився на 0,3.

У другій дослідній групі де для підвищення заплідненості використовували візуальний контакт свиноматки з кнуром ефективність першого осіменіння була такою ж, як і у попередній групі тварин. Однак вихід поросят на одну свиноматку збільшився на 0,3.

У третій групі тварин де для покращання осіменіння використовували візуальний контакт самки з кнуром та внутрішньом'язове введення 5 мл інтравіту заплідненість після першого осіменіння була на 14,3 % більшою, а кількість неплідних тварин на 14,3 % меншою порівняно з попередньою групою тварин. Вихід поросят на одну свиноматку був на 0,6 більшим.

Отже, найбільш ефективним методом підвищення заплідненості у свиноматок під час штучного осіменіння було внутрішньом'язове введення після виявлення статевої охоти 5 мл інтравіту та під час осіменіння контакт свиноматки з кнуром. Такий метод підвищення ефективності осіменіння сприяв збільшенню на 28,6 % заплідненості після першого осіменіння та виходу поросят на одну свиноматку (на 1,2 поросяти).

УДК 619:618.14-002:616-085:636.7

СЛАВІНА О.В., магістрант
Науковий керівник – **ПЛАХОТНЮК І.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ СУК ЗА МЕТРИТУ

Однією із актуальних проблем ветеринарного акушерства дрібних тварин є післяродовий метрит. Основною причиною захворювання є інфікування статевих органів патогенною мікрофлорою. До сприяючих факторів слід віднести порушення динаміки виведення плодів, затримання посліду, субінволюцію матки, антисанітарні умови утримання тварин, недостатню та неповноцінну годівлю.

В практиці ветеринарної медицини з лікувальною метою здебільшого використовують лише препарати антибактеріальної дії. Внаслідок чого у частини тварин запалення слизової оболонки набуває хронічного характеру, у частини тварин переходить у закрите гнійне запалення – піометру і, як результат, призводить до втрати відтворної здатності та неплідності.

З огляду на зазначене за мету роботи ми обрали визначення ефективності лікування сук хворих на післяродовий метрит різними методами.

Для вивчення ефективності лікування сук хворих на післяродовий метрит з хворих тварин було сформовано дві дослідні і контрольну групи. У групи набирали сук у яких на 2-5 добу після родів спостерігали виділення з статевих органів ексудату червонуватого кольору, рідкої консистенції з гнійними включеннями. Для виключення затримання посліду проводили ультразвукове дослідження.

Тваринам усіх груп один раз крапельно вводили ізотонічний розчин натрію хлориду в дозі 15 мл/кг маси тварини та три рази через 24 години внутрішньом'язово 5–10 ОД окситоцину.

Тваринам контрольної групи ін'єктували два рази через 48 годин амокицилін 15 % у дозі 2 мл на 10 кг живої маси.

Сукам першої дослідної групи з лікувальною метою використовували внутрішньом'язове введення енроксилу 5 % – п'ять раз, з інтервалом 24 год у дозі 1 мл на 10 кг живої маси та два рази через 48 годин внутрішньом'язово 0,05 мл/кг маси тварини амінотону.

Для лікування тварин другої дослідної групи замість енроксилу застосовували кобактан у дозі 0,5 мл/5 кг маси, п'ять разів, з інтервалом 24 години.

Про одужання тварини свідчило відновлення до фізіологічної норми температури тіла, відновлення апетиту та загального стану. Кількість виділень із статевих органів зменшувалася, вони стали солом'яного кольору, в'язкої консистенції.

Після проведення досліджень встановили, що у контрольній групі лікування було найменш ефективним. Через чотири дні після початку лікування клінічно одужали 40 % тварин. За п'ять діб ефективність лікування склала 60 %. Крім того, у однієї (20 %) суки контрольної групи через півтора місяці діагностували піометру.

Ефективність лікування тварин першої дослідної групи була вищою. У 14,3 % тварин не відмічали клінічних ознак захворювання через три доби після початку лікування, у 42,8 % тварин – через чотири доби, у 28,6 % – через п'ять діб і лікування однієї тварини продовжувалось сім діб.

Найбільш ефективним виявилася комплексна терапевтична схема, що застосовувалася для лікування тварин другої дослідної групи. Так на третю добу лікування клінічних ознак метриту не виявляли у 25,0 % тварин, на четверту добу – 50,0 %, а до кінця п'ятої доби одужали всі тварини цієї групи. Отримані результати підтверджують високу терапевтичну ефективність запропонованої схеми лікування і дозволяють рекомендувати її до впровадження.

УДК 619:618.42:616-085:636.7

РУДЕНКО М.О., магістрант
Науковий керівник – **ПЛАХОТНЮК І.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ СУК ЗА ПІОМЕТРИ

Собаки відносяться до тварин із поліциклічним, сезоним статевим циклом. У цих тварин досить часто виявляють патології матки із симптомокомплексом ендометрит-піометра, що має тенденцію до збільшення.

Хронічний ендометрит і піометра – це запальні процеси в слизовій оболонці матки обумовлені порушенням функції яєчників, які зумовлюють анормальний гормональний вплив на тканини матки і її контамінацією мікрофлорою. Вони характеризуються виникненням лейкоцитарної реакції слизової оболонки матки із накопиченням гнійного ексудату в її порожнині та деструктивними змінами стінки матки. Також характеризуються змінами загального стану тварини: пригнічення, анорексія, спрага, поліурія тощо; та порушенням функціанальної активності гепаторенальної та серцевосудинної систем.

Захворювання спостерігаються переважно у старих собак. Середній вік уражених собак складає 7–8 років з коливаннями від 3 до 13 років. Ймовірність виникнення хвороби збільшується у тварин, що жодного разу не народжували ("хвороба черниць") або у яких відзначалися останнім часом відхилення в прояві статевого циклу, а також серед сук, яким раніше вводили гормональні препарати для гальмування статевої циклічності.

Тому за мету ми й обрали вивчення ефективності методів лікування сук з піометрою.

Під час постановки діагнозу за клініко-анамнестичними даними враховувалися анамнез і симптоми хвороби. В анамнезі звертали увагу на: вік тварини, породу; коли була остання охота і її перебіг; чи парувалася тварина; характеристику перебігу вагітності, коли було останнє щенін-

ня і її перебіг; чи використовували гормональні препарати для гальмування статевої охоти або зміщення її строків і найменування використаних препаратів; чи переривали вагітність.

Діагностика була основана на клініко-анамнестичних даних, але вони не дають точних результатів. Так із 10 досліджених тварин діагноз підтвердився у 7 сук. Як додатковий метод дослідження використовували діагностичну лапаротомію (проводили на 4 тваринах).

Після постановки діагнозу проводили лікування тварин. У кожному випадку власникам запропоновувалися два методи лікування тварин, які проводилися за можливістю і бажанням власника.

Консервативне лікування проводили за схемою: антибіотикотерапія (біцилін-3 та цефазолін), стимуляція скоротливої функцію матки (окситоцин), дезінтоксикаційна терапія, вітамінотерапія (тетравіт). Тривалість курсу лікування становила від 5 до 14 діб, середня тривалість становила 5 діб.

Гістеро-оваріоектомію проводили за таких показань: коли консервативне лікування не дає позитивного ефекту, рецидиви після консервативного лікування, підтвердження діагнозу під час проведення діагностичної лапоротомії, за згодою власника на оперативне лікування з припиненням репродуктивної здатності тварини.

Було встановлено, що після консервативного лікування 4 сук з піометрою одна (25,0 %) тварина одужала, одна (25,0 %) – загинула, а двом (50,0 %) іншим – проводили гістерооваріоектомію, яка дала позитивні результати. У групі тварин де для лікування сук з піометрою використовували оперативний метод одужали всі (100 %) тварини.

Отже, під час лікування сук з піометрою ефективним методом терапії, для врятування життя тварини, є гістерооваріоектомія, хоч відновити репродуктивну здатність самки неможливо.

УДК 619:618.5-089.888.12:636.4

ГАРМАШ М.С. – студентка 5 курсу
Науковий керівник – **СЕМЕНЯК С.А.,** асистент
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail:*semenyak.sergey@mail.ru*

ПАТОЛОГІЯ РОДІВ У СВИНОМАТОК

В умовах сьогодення при веденні промислового свинарства на формування турових опоросів значною мірою впливає тривалість родів у свиноматок, яка коливається від 4 до 6 годин. У зв'язку з цим, подальша інтенсифікація галузі свинарства передбачає максимальне використання біологічних особливостей свиней шляхом вдосконалення біотехнологічних методів їх розмноження та зменшення частоти патологій під час родів.

Виходячи з цього метою роботи було вивчення поширеності патології родів у свиноматок.

Матеріалом для дослідження було 24 свиноматки великої білої породи, що належали ТОВ "Трейд" Мелітопольського району Запоріжської області.

З метою вивчення поширеності патології родів аналізували дані комп'ютерної програми для обліку та управління стадом "Pig Matic", індивідуальні картки свиноматок, за необхідності проводили акушерське дослідження з метою постановки діагнозу. Під час проведення дослідження акцентували увагу на патології другої стадії родів (виведення поросят) та враховували тривалість опоросу в цілому.

Проведеними дослідженнями було встановлено, що з 24 свиноматок патологію родів реєстрували у 14 тварин, що становило 58,4 %. Серед них найчастіше реєстрували слабкі перейми і потуги – 33,4 %, вузькість тазу – 16,6 %, затримку посліду – 8,4 % свиноматок, відповідно. У решти – 10 свиноматок (41,6 %) патологію родів не відмічали.

Серед найбільш поширених причин, які сприяли патології родів були ожиріння свиноматок, виснаження, незбалансованість раціонів за мікро, макроелементами, недотримання технології ведення свинарства, а також значна кількість введеного непідготовленого ремонтного молодняка.

Ожиріння та виснаження свиноматок, а також незбалансована годівля негативно впливають на динаміку родового процесу, що проявляється слабкістю перейм і потуг, збільшенням інтервалу між виведенням окремих поросят та затримкою посліду. Водночас введення непідготовлених (з недостатньою масою тіла) ремонтних свиноматок досить часто супроводжується у них недостатньо розвиненим тазом, що також ускладнює стадію виведення поросят.

Таким чином, за результатами представлених досліджень патологія родів у свиноматок є досить поширеною в господарстві та складає 58,4 %.

УДК 619:611

ВОЙЦЕХІВСЬКА В.Р., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ЧОВГУН А.М.,** викладач першої категорії, магістр
Технолого- економічний коледж Білоцерківського НАУ
vet-vid@mail.ru

"ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ДІАГНОСТИКИ І ЛІКУВАННЯ ПРИ СУБКЛІНІЧНОМУ МАСТИТІ КОРІВ У ПСП "ГЕЙСИСЬКЕ" СТАВИЩЕНСЬКОГО РАЙОНУ, КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ"

ПСП"Гейсиське" є високопродуктивним господарством, яке застосовує новітні технології утримання великої рогатої худоби і спеціалізується з вирощування племінного молочно-м'ясного молодняку і виробництва молока екстра класу.

Запорукою такого молока є діагностика та профілактика маститів,їх ефективне та своєчасне лікування.

Під час практики вивчалось питання діагностики і лікування прихованої форми маститу з метою своєчасного виявлення, лікування та недопущення розвитку захворювання до клінічної форми.

Прихований (субклінічний) мастит - це запалення вимені без видимих клінічних ознак. Симптоми: у вимені не знаходять будь-яких ознак запалення. В уражених частках трохи ущільнюється тканина та зменшується молокоутворення. Непомітно настає атрофія залозистої тканини в запаленій частині вимені. Кислотність молока знижується до 8-12°Т, реакція стає слаболужною. При змішуванні молока, хворих корів з загальним надоєм, погіршується його якість і виготовлення молочних продуктів.

Економічні збитки від маститів складаються із передчасної вибраковки корів у яких після запалення молочної залози наступила атрофія або індукція вимені із зниженням молочної продуктивності під час захворювання і після виліковування,погіршення якості молока, росту, захворюваності і загибелі новонароджених телят,затрат на лікування. Крім того, при випоюванні молозива від хворих тварин у новонароджених телят виникають розлади функції шлунково-кишкового тракту, в результаті чого з них до 5 тварин гине.

У людей при вживанні молока, що містить патогенні мікроорганізмі та їх токсини, виникають розлади функції шлункового тракту, ангіни, токсикоінфекції.

Для проведення діагностично-лікувальних заходів була відібрана група з 20 корів, які позитивно реагували на діагностичний Каліфорнійський маститний тест. Тварин було поділено на дві дослідні групи по 10 голів у кожній. Так як дане господарство вважається передовим щодо утримання та експлуатації згідно Європейським стандартам, де надається перевага насамперед, профілактичним заходам, тож лікування маститів у даному господарстві, в основному зводиться до введення інтрацистернальних протимікробних суспензій у хворі долі молочної залози. Тож для проведення досліду було відібрано два препарати: Мастамокс (для першої групи), та Мастісан (для другої групи).

Згідно даних проведеного дослідження можна зробити висновок, що лікувальна ефективність хворих на приховану форму маститу корів у ПСП "Гейсиське" є найвищою препаратом Мастамокс, у порівнянні з Мастісаном.

Ефективне та своєчасне лікування захворювань молочної залози у корів є важливим чинником успішного ведення молочного скотарства,запорукою здорового та повноцінного поголів'я, яке забезпечує населення продуктами харчування, а молочні та м'ясопереробні підприємства якісною та безпечною сировиною.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ: МОРФОЛОГІЯ ТА ФІЗІОЛОГІЯ ТВАРИН **3**

НЕЧИПОРУК Є.В. ЕКСТРАОРГАННА ІННЕРВАЦІЯ І ВАСКУЛЯРИЗАЦІЯ КАПСУЛИ ТАРСАЛЬНОГО СУГЛОБА У ВРХ 3
БОРИСЛАВСЬКА Л.З. ПРОБЛЕМИ НЕСУМІСНОСТІ КРОВІ У ТВАРИН 3
ЛАСТОВКА О.А. АПОПТОЗ ТА НЕКРОЗ КЛІТИН 4
ПАРУБОЧИЙ О.В., АЛЕКСЄЄВ О.О. ПОХОДЖЕННЯ СОБАК 5
АНДРІЙЧУК І.С., КАВЕЦЬКА Н.С., ФАКТОРИ КОСМІЧНОГО ПОЛЬОТУ 6
НЕСТЕРЕНКО А.Л. БІОФІЗИЧНІ АСПЕКТИ ТЕПЛОБАЧЕННЯ 6
САМУСЕНКО О.В. ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ КРОВІ 7
ПОЛИШВАЙКО О.В. ЕКСПЕРИМЕНТ – ОСНОВНИЙ МЕТОД ПАТОЛОГІЧНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ 8
МОМОТ А.В. ГІПОКСІЯ – ТИПОВИЙ ПАТОЛОГІЧНИЙ ПРОЦЕС 9
КУЗНЄЦОВА Н.О. ПАТОЛОГІЯ ТКАНИННОГО РОСТУ 10
КОЛОДКА А.В., ТЕЛІЖЕНКО Н.С. МІСЦЕВІ РОЗЛАДИ КРОВООБІГУ 11
ОДИНЦОВА О. Ю. ФІЗІОЛОГІЯ ПОВЕДІНКИ ТВАРИН. ІНСТИНКТИ 12
КОСТЕЦЬКИЙ Ю.В., ЛИЗІЙ І.П. ВІТАМІН D ТА ЙОГО ВПЛИВ НА МІНЕРАЛЬНИЙ ОБМІН В ОРГАНІЗМІ 13
МЕЛЕШКО А.А., ТЮРІН С.А. ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ ІМУНІТЕТУ У ТВАРИН 13
КУЗНЕЦОВА А., КІРІКА О. НЕРВОВА РЕГУЛЯЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЕРЦЯ У ТВАРИН 14
СИРНІКОВА І., ШЕВЧЕНКО М. ПАТОЛОГІЧНА ДІЯ ЖОВЧІ НА ОРГАНІЗМ ТВАРИН 15

СЕКЦІЯ: ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНА ЕКСПЕРТИЗА ТА ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ **16**

КУПЧИН С.М. ОРГАНОЛЕПТИЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА ХІМІЧНИЙ СКЛАД М'ЯСА КАЧОК ЗА РІЗНИХ СПОСОБІВ УТРИМАННЯ У СТОВ ППЗ «КОРОБІВСЬКИЙ» ЗОЛОТОНІСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ 16
ДОМУЩЕЙ І.О. ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНИЙ КОНТРОЛЬ ВИРОБНИЦТВА М’ЯСА КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ В УМОВАХ ТОВ «БАШТАНСЬКА ПТАХОФАБРИКА» МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 17
БОГАТКО А.Ф. ОЦІНКА БЕЗПЕЧНОСТІ ТА ЯКОСТІ М’ЯСА ПТИЦІ У ДП «ПЕРЕМОГА НОВА», С. БУДИЩЕ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ 18
ПРУДИУС Д.В. ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНИЙ КОНТРОЛЬ ЗАБОЮ СВИНЕЙ В УМОВАХ БІЙНІ С. ПІЩАНА ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПОКАЗНИКИ БЕЗПЕКИ І ЯКОСТІ М’ЯСА 19
КУЗНЕЦОВА А.О. АНАЛІЗ САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ДОЇЛЬНОГО ОБЛАДНАННЯ ТА БЕЗПЕЧНОСТІ СИРОГО КОРОВ’ЯЧОГО МОЛОКА, ОТРИМАНОГО НА ФЕРМІ С. МАТЮШІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 20
ШКЛЯРУК Д.В. БЕЗПЕЧНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ МОЛОКА ЗА ПІДВИЩЕНОЇ КІЛЬКОСТІ СОМАТИЧНИХ КЛІТИН, ОТРИМАНОГО В УМОВАХ ТОВ «ПРОДОВОЛЬЧА КОМПАНІЯ «ЗОРЯ ПОДІЛЛЯ»» ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 21
ДРОЗД А.В. ПОКАЗНИКИ БЕЗПЕЧНОСТІ ТА ЯКОСТІ МОЛОКА, ОТРИМАНОГО ЗА УМОВ СТОВ ‘‘НИВА’’ 21
КУЗНЄЦОВА А.І. ВПЛИВ ЕХІНОКОКОЗНОЇ ІНВАЗІЇ НА ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ ТА ВІДНОСНОЇ БІОЛОГІЧНОЇ ЦІННОСТІ ПРОДУКТІВ ЗАБОЮ СВИНЕЙ, ЗА ДАНИМИ ДЛВСЕ ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ М. ТРОСТЯНЕЦЬ 22
САВЕНКО Н.В. ПОКАЗНИКИ ХІМІЧНОГО СКЛАДУ ТА БЕЗПЕЧНОСТІ М’ЯСА БРОЙЛЕРІВ, ЩО РЕАЛІЗУВАЛИСЯ ЗА УМОВ ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ М. БІЛА ЦЕРКВА 23
ДЕМЯНЧУК А.О. ПОШИРЕННЯ СУБКЛІНІЧНОГО МАСТИТУ У ТОВ АФ «МАТЮШІ» 24
КОСТЮК Б.І. ВМІСТ СОМАТИЧНИХ КЛІТИН У МОЛОЦІ СИРОМУ, ЩО РЕАЛІЗУЄТЬСЯ НА АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ РИНКАХ М. СТАРОКОСТЯНТИНІВ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 25
ОМЕЛЬЧЕНКО І.І. МОРФОЛОГІЯ КЛІТИННОГО СКЛАДУ СЕКРЕТУ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ КОРІВ ЗА СУБКЛІНІЧНОГО МАСТИТУ, ОТРИМАНОГО В УМОВАХ ННДЦ БНАУ 26
РОМАНЧЕНКО В.О. КЛІНІЧНА ТА ПАТОМОРФОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА КОЛІБАКТЕРІОЗУ ТЕЛЯТ 27
ТОДОСІЧУК М.І. ПАТОЛОГОАНАТОМІЧНА ДІАГНОСТИКА КОЛІЕНТЕРОТОКСИМІЇ СВИНЕЙ 28
ГОРОБЕЦЬ П.І. ДІАГНОСТИКА ТРИХУРОЗУ СВИНЕЙ 28
ЯКУБОВСЬКА Ю.С. ВПЛИВ ФІЗИЧНИХ ЧИННИКІВ НА ВИНИКНЕННЯ НЕОПЛАЗМ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ У СУК ТА КІШОК 29
ГУМЕНЮК Я.О. ПАТОМОРФОЛОГІЧНА ДИФЕРЕНЦІЙНА ДІАГНОСТИКА ДЕЯКИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ СВИНЕЙ ТЕРМІНУ ВІДЛУЧЕННЯ 30
БЕЛЕНЮК А.М. ПАТОМОРФОЛОГІЯ ВЕНЕРИЧНОЇ САРКОМИ СОБАК 31

ЄВСЄЄВ В.С. ДІАГНОСТИКА ТА ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ЗА КОЛІБАКТЕРІОЗУ ТЕЛЯТ 32
ЄВСЄЄВ В.С. ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ЗА ДИЗЕНТЕРІЇ СВИНЕЙ 32
НЄЗАВЄТІН С.В. ПАТОМОРФОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ГЕМОФІЛЬОЗНОГО ПОЛІСЕРОЗИТУ СВИНЕЙ 33
СТАРУК М.М. ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕЧНОСТІ МОЛОКА КОРОВ'ЯЧОГО НЕЗБИРАНОГО 34
НАУМКІН О.О. ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНИЙ КОНТРОЛЬ ОДЕРЖАННЯ КОРОВ'ЯЧОГО МОЛОКА ТА ОЦІНКА ЙОГО ЯКОСТІ 35

СЕКЦІЯ: ІНВАЗІЙНІ ТА НЕЗАРАЗНІ ХВОРОБИ ТВАРИН 37

СУХОВІРСЬКА М.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ЛІКУВАННЯ СОБАК ЗА ДЕМОДЕКОЗНОЇ ІНВАЗІЇ.....37
ЛАВРЕНОВА В.Ю. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТОКСОКАР М'ЯСОЇДНИХ.....37
КАЧАНІВСЬКА С.В. СЕЗОННО-ВІКОВА ДИНАМІКА ТА ПОРІДНА ОСОБЛИВІСТЬ ПОШИРЕННЯ ДИРОФІЛЯРІОЗУ СОБАК (ЗА ДАНИМИ ФОП «ТАРАСЕВИЧ» М. БІЛА ЦЕРКВА).....38
МАКЛАКОВА А.К. ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ЩОДО БАБЕЗІОЗУ СОБАК У М. БІЛА ЦЕРКВА 39
ГОСПОДИНЮК В.В. ЕПІЗООТОЛОГІЧНИЙ ТА КЛІНІЧНИЙ ПРОЯВ ЗА ДЕМОДЕКОЗУ СОБАК (ЗА ДАНИМИ ФОП «АРТЕМЕНКО В.В.» М. ШПОЛА ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ).....39
РЯБА І.Ю. МОРФОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ КРОВІ СОБАК ЗА ДЕМОДЕКОЗУ ЗА ДАНИМИ ВЕТЕРИНАРНОЇ КЛІНІКИ «АЙБОЛИТ» 40
ДУБОВЕНКО О.І., КОХАНЧУК В.М. ЛІКУВАННЯ СВИНЕЙ ЗА САРКОПТОЗНОЇ ІНВАЗІЇ У ТОВ «СЕЛЕКЦІЙНИЙ ЦЕНТР СВИНАРСТВА» 41
МАГДАЛЮК М.І. ДЕРМАНІСІОЗ КУРЕЙ У ПП «ЗОЛОТОНІСЬКА ПТАХОФАБРИКА» 42
ЧЕМЕРОВСЬКА І.О. ВИВЧЕННЯ ЕТІОТРОПНОЇ ТА ПАТОГЕНЕТИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ЗА КИШКОВИХ НЕМАТОДОЗІВ СВИНЕЙ.....42
РИЗАЛЮК А.В. КОМПЛЕКСНА ТЕРАПІЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ЗА ФАСЦІОЛЬОЗУ 43
ПРУТ А.А. ВИЗНАЧЕННЯ ПІРОГЕННОСТІ ІН'ЄКЦІЙНИХ РОЗЧИНІВ 44
КЛЮС А.С. КОКЦИДІОСТАТИКИ – АКТУАЛЬНІСТЬ ДЛЯ СУЧАСНОГО ПТАХІВНИЦТВА 45
НАСІННИК А.О. ВИКОРИСТАННЯ ДЕЗІНФІКУЮЧИХ ЗАСОБІВ ЗА ІНКУБАЦІЇ ЯЄЦЬ 46
ГУБЕНЬ А.В. КУРКУМА – СМАКОВА ПРИПРАВА ТА ЛІКИ 47
ЯЦЕНКО М.В. ФАРМАКОЛОГІЧНА КОРЕКЦІЯ РОЗЛАДІВ КОГНІТИВНОЇ ФУНКЦІЇ У СОБАК 48
БОДНАРЧУК Ю.А. ЛІКУВАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ АНТИГЕЛЬМІНТНОЇ ПАСТИ «ПРАЗІВЕК» ЗА СТРОНГІЛІДОЗІВ КОНЕЙ.....48
ХМЕЛЬНИЦЬКА А.Ю. ЗАСТОСУВАННЯ БУТОРФАНОЛУ У ВЕТЕРИНАРНІЙ ПРАКТИЦІ 49
ГУБІЛЬ О.М. МЕЛОКСИКАМ – БЕЗПЕЧНИЙ НЕНАРКОТИЧНИЙ ЗНЕБОЛЮЮЧИЙ ЗАСІБ.....50
КОЖЕВНІКОВА М.А. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ АКАРИЦИДІВ У ЛІКУВАННІ САРКОПТОЗУ СВИНЕЙ 51
ЧІПА Т.В. МОНІТОРИНГ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ПРОЯВУ ДЕМОДЕКОЗУ СОБАК У ЗОЛОТОНІСЬКОМУ РАЙОНІ 52
РОДІОНОВА О.А. ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ БАБЕЗІОЗУ У КОТІВ 53
ОБШТА О.А. ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ АНТИМІКРОБНОЇ ДІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ У ЛІКУВАННІ ЕНДОМЕТРИТІВ КОРІВ В ТОВ «АФ МАТЮШІ» 53

СЕКЦІЯ: ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ ТВАРИН 55

КАЦАЛАП В.Л. ДІАГНОСТИКА КОЛІБАКТЕРІОЗУ ТЕЛЯТ 55
ЛИЧКОВСЬКИЙ П.В. ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА ДЕРМАТОМІКОЗІВ ДРІБНИХ ТВАРИН 56
СТЕЦЬ К.О. ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З ТРИХОФІТІЄЮ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ.....56
САВЧЕНЮК М.О. САНІТАРНІ ЗАХОДИ ІЗ ПРОФІЛАКТИКИ ЗАРАЗНИХ ХВОРОБ СВИНЕЙ У ГОСПОДАРСТВІ 57
ЗАТИНАЦЬКА І.О. КЛІНІЧНИЙ ПЕРЕБІГ ЧУМИ У СОБАК 58
ГРИНЕВИЧ М.Ф. ЛІКВІДАЦІЯ КОЛІЕНТЕРОТОКСЕМІЇ ПОРОСЯТ У ГОСПОДАРСТВІ.....59
ЛУПІН В.А. ПРОФІЛАКТИКА ЗАРАЗНИХ ХВОРОБ СОБАК І КОТІВ 60
КОВАЛЬОВ О.О. ЕПІЗООТОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ, ДІАГНОСТИКА, ЗАХОДИ ПРОФІЛАКТИКИ ТА БОРОТЬБИ ЗІ СКАЗОМ ТВАРИН В ХМІЛЬНИЦЬКОМУ РАЙОНІ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 61
ДАНЧУК О.О. ЕПІЗООТИЧНИЙ МОНІТОРИНГ, ДІАГНОСТИКА, ПРОФІЛАКТИКА ТА ЗАХОДИ БОРОТЬБИ ЗІ СКАЗОМ ТВАРИН В ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ 62
СКЛАДАННИЙ В.В. ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ЗІ СКАЗУ В ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА 1995-2015 р.р. .62
ЯМЩИКОВ К.О. ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ТА ЗАХОДИ З ПРОФІЛАКТИКИ І БОРОТЬБИ ЗІ СКАЗОМ ТВАРИН В М. БІЛА ЦЕРКВА КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 63

ОЛЕКСЕНКО О.В. ЕПІЗООТОЛОГІЯ СКАЗУ ТВАРИН У ЗОЛОТОНІСЬКОМУ РАЙОНІ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ 63
ГРИГОР К.В. ЕПІЗООТОЛОГІЯ СКАЗУ ТВАРИН У БІЛОЦЕРКІВСЬКОМУ РАЙОНІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 64
ОСИПЕНКО В.М. ДІАГНОСТИКА ТА ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ЗА КОЛІЕНТЕРОТОКСЕМІЇ СВИНЕЙ У ПП «ПШЕНИЧНА» ВАСИЛЬКІВСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 65
ДОНЧАК В.В. ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ, ДІАГНОСТИКА ТА ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З САЛЬМОНЕЛЬОЗОМ ПОРОСЯТ У ГОСПОДАРСТВІ 66
ПЕТРИК О.І. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ВЕТЕРИНАРНИХ ЗАХОДІВ ІЗ ЗАГАЛЬНОЇ ТА СПЕЦИФІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ЗАРАЗНИХ ХВОРОБ ПТИЦІ 67
ПРУДИУС Ф.В. НАУКОВЕ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ВЕТЕРИНАРНО-ПРОФІЛАКТИЧНИХ І ПРОТИЕПІЗООТИЧНИХ ЗАХОДІВ 67
ГРИЦЕНКО О.О. ВІРУСНА ГЕМОРАГІЧНА ХВОРОБА КРОЛІВ: ДІАГНОСТИКА, ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ВЕТЕРИНАРНИХ ЗАХОДІВ З ЇЇ ПРОФІЛАКТИКИ 68
ПЕТРИК Н.О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕПІЗООТИЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ В СВИНАРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ 69
КОСТЮЧЕНКО Я.С. ОСОБЛИВОСТІ ІМУННОЇ СИСТЕМИ У ПТАХІВ 70
МАЦІБОРА В.Т. ВИПАДОК МІКОТОКСИКОЗУ ФАЗАНІВ У ПРИВАТНОМУ ГОСПОДАРСТВІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 70
БАРДАДИМ В.В. ДИФЕРЕНЦІЙНА ДІАГНОСТИКА КЛАСИЧНОЇ ЧУМИ ТА БЕШИХИ СВИНЕЙ 71
МАРЧУК Н.В. ВИВЧЕННЯ МІКРОФЛОРИ ЕКСУДАТУ У РАЗІ ЗАПАЛЕННЯ СЕРЕДНЬОГО ВУХА У СОБАК 72
СНЕСАР Ю.О. МІКРОБІОЛОГІЧНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЙОГУРТУ ТА КЕФІРУ ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА 73
ГЕТАЛЮК І.Ю. БАКТЕРІОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПАТОЛОГО-АНАТОМІЧНОГО МАТЕРІАЛУ ВІД ЯГНЯТИ 74
ШВЕЦЬ І.О. ТОКСИЧНІ ЕФЕКТИ АФЛАТОКСИНІВ 75
НАЗАРЕНКО О.О. ПАТОЛОГОАНАТОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ІНФЕКЦІЙНОГО ЛАРИНГОТРАХЕЇТУ .76
ЯРОВА М.Д. ПАТОЛОГО-АНАТОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ХВОРОБИ НЬЮКАСЛА У КУРЕЙ 76
КРИЦЬКА К.В. ЕПІЗООТИЧНИЙ МОНІТОРИНГ СКАЗУ ТВАРИН В ЗОЛОТОНІСЬКОМУ РАЙОНІ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ 77
ПОЛІЩУК І.Л, САМУСЕНКО М. В. ІНФЕКЦІЙНА ХВОРОБА СКАЗ ТА ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ХВОРОБИ У БІЛОЦЕРКІВСЬКОМУ РАЙОНІ 78
АНТОНОВА О.О. ЗООАНТРОПОНОЗНІ ІНФЕКЦІЇ ТА ЇХ ПРОФІЛАКТИКА 79

СЕКЦІЯ: ВНУТРІШНІ ХВОРОБИ ТВАРИН 81

ЯРОТНІК В.В. ЛІКУВАННЯ УРОЛІТІАЗУ В КОТІВ НА БАЗІ ЛДК “ЛЮКС VET” (М. КІРОВОГРАД) 81
АНГУРЕЦЬ А.О. ЛІКУВАННЯ ТЕЛЯТ ЗА КАТАРАЛЬНОЇ БРОНХОПНЕВМОНІЇ В УМОВАХ ННДЦ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАУ 81
БРИЛЬКОВА Д.В. КЛІНІКО-ГЕМАТОЛОГІЧНИЙ СТАТУС КОТІВ ЗА ЕОЗИНОФІЛЬНОГО ГРАНУЛЕМАТОЗУ 82
ДМИТРЕНКО Я.М. СТРУКТУРА ТА ПОШИРЕННЯ ХВОРОБ СЕЧОВОЇ СИСТЕМИ В ДРІБНИХ ДОМАШНІХ ТВАРИН М. КРИВИЙ РІГ 83
ЛЕВЧЕНКО М.О. ЛІКУВАННЯ ТЕЛЯТ, ХВОРИХ НА ГАСТРОЕНТЕРАЛЬНУ ПАТОЛОГІЮ, У ТОВ “КРАСНОГІРСЬКЕ” ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ 84
ГВОЗДІКОВА В.В. КЛІНІКО-ГЕМАТОЛОГІЧНИЙ СТАТУС ЦУЦЕНЯТ ЗА ГАСТРОЕНТЕРИТУ 85
ЛЯХОВИЧ М.О. ЗМІНИ СЕЧІ У КОТІВ ЗА УРОЛІТІАЗУ 86
ПОЛІЩУК Л.В. ПОШИРЕННЯ ТА ЕТІОЛОГІЯ УРОЛІТІАЗУ В КОТІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЗВЕНИГОРОДСЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ ЛІКАРНІ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ) 87
СТРУК О.В. ЛІКУВАННЯ ТЕЛЯТ, ХВОРИХ НА АЛІМЕНТАРНУ ДИСПЕПСІЮ У ТОВ АФ “МАТЮШІ” БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 88
СОВА О.П. ПРОФІЛАКТИКА ПОСТВАКЦИНАЛЬНОГО СТРЕСУ В КУРЕЙ-НЕСУЧОК КРОСУ БРАУН-НІК З ВИКОРИСТАННЯМ ПРЕПАРАТІВ ЦІАНОФОР І КАРНІВЕТ L 88
САКАРА В.С. ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИРОЩУВАННЯ ТА УТРИМАННЯ ПТИЦІ ДЕКОРАТИВНИХ ПОРІД НА ПРИКЛАДІ ТОВ «МУЗЕЙ ЖИВОЇ ПРИРОДИ І ФАУНИ ОЛЕКСАНДРІЯ» 89
НАДТОЧІЙ П.В. ДІАГНОСТИКА, ЛІКУВАННЯ І ПРОФІЛАКТИКА ФЕРУМОДЕФІЦИТНОЇ АНЕМІЇ ПОРОСЯТ 90
РИБАЧОК Ю.В. ЛІКУВАННЯ КОТІВ ЗА УРОЛІТІАЗУ 91
ПЛЄВО М.І. ПОШИРЕННЯ, ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ ПОРОСЯТ ЗА ГАСТРОЕНТЕРИТУ 91

ДЕНИСЕНКО Я.І. ПОШИРЕННЯ, ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ СОБАК ЗА ГАСТРОЕНТЕРИТУ.....92
КУХАРЕНКО А.Б. ДИСПАНСЕРИЗАЦІЯ ВИСОКОПРОДУКТИВНИХ КОРІВ У ТОВ "МАТЮШІ" КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....93
ЗАЙЦЕВА Н.А. ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА АНЕМІЇ ПОРОСЯТ.....94
РУДЕНКО М.В. ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ ГАСТРОЕНТЕРИТУ У СОБАК ЗА МАТЕРІАЛАМИ КЛІНІКИ "СВІТ СУЧАСНОЇ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ" (М. КИЇВ).....94
ДЕНИСЕНКО С.О. D-ГІПОВІТАМІНОЗ У ТЕЛЯТ: ДІАГНОСТИКА, ЛІКУВАННЯ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ННДЦ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАУ).....95

СЕКЦІЯ: ХІРУРГІЧНІ ХВОРОБИ.....97

ШИШКАНОВА І.С. ЗАСТОСУВАННЯ БУТАМІДОРУ У КОТІВ ЗА ОСТЕОСИНТЕЗУ.....97
БЕЗРУКОВА Н.А. РЕАБІЛІТАЦІЙНА ТЕРАПІЯ СОБАК ПІСЛЯ ОСТЕОСИНТЕЗУ.....98
СЕРГІЄНКО О.М. ЗНЕБОЛЮВАННЯ КНУРІВ ЗА КРИПТОРХІДЕКТОМІЇ.....98
ПОВШЕДНИЙ Ю.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕЯКИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ ГНІЙНО-НЕКРОТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ДІЛЯНЦІ ПАЛЬЦІВ У КОРІВ.....99
ДРОБАХА В.І. ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕЯКИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ РИКЕТСІОЗНОГО КОН'ЮНКТИВО-КЕРАТИТУ В МОЛОДНЯКУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ.....100
ЧОРНИЙ Д.Ю. ПІОТРАВМАТИЧНИЙ ДЕРМАТИТ У СОБАК.....101
ЛАСІЙЧУК А.В. ЛІКУВАННЯ КОН'ЮНКТИВІТІВ У СОБАК.....101
АНДРЄЄВ А.С. "АКУПАН" В СХЕМІ ДЛЯ АНАЛГЕЗІЇ СВИНЕЙ.....102
ГОЛУБЕНКО Я.О. ЛІКУВАННЯ ГНІЙНИХ РАН У СВИНЕЙ.....103
ЛЕПЬОНКІН І.В. СУЧАСНІ ЗАХОДИ ПРОФІЛАКТИКИ ТРАВМАТИЗМУ В СВИНОКОМПЛЕКСАХ.....103
ЛИТВИН А.Ю. ДИНАМІКА ГЕМАТОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗА КОРЕКЦІЇ РЕПАРАТИВНОГО ОСТЕОГЕНЕЗУ В СОБАК ПРЕПАРАТОМ ІМУНОМ-ДЕПОІМУНОМ-ДЕПО.....104
МАТЮЩЕНКО Н.О. ЛЕЙКОЦИТАРНА РЕАКЦІЯ ЗА РІЗНИХ ТИПІВ ПЕРЕЛОМІВ ТРУБЧАСТИХ КІСТОК.....105
КАЗМІРУК Є.В. КЛІНІЧНА ТА ЦИТОКІНОВА ОЦІНКА ПЕРЕБІГУ РЕПАРАТИВНОГО ОСТЕОГЕНЕЗУ В СОБАК.....106
ІВАНИЦЯ І.О. ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА ХВОРОБ РАТИЦЬ КОРІВ У ТДВ "ТЕРЕЗИНЕ" С. ВІЛЬНА ТАРАСІВКА, БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ, КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....107

СЕКЦІЯ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕПРОДУКТОЛОГІЇ ТВАРИН.....108

ЛУЦЕНКО О.М. ПОШИРЕНІСТЬ АКУШЕРСЬКОЇ ПАТОЛОГІЇ У КОРІВ З РІЗНОЮ ПРОДУКТИВНІСТЮ.....108
ДЕМІХ Н.О. КОРЕКЦІЯ ПЕРЕБІГУ РОДІВ І ПІСЛЯРОДОВОГО ПЕРІОДУ ВІДПОВІДНО КЛІНІКО–ФІЗІОЛОГІЧНОГО СТАНУ КОРІВ ПІД ЧАС СУХОСТОЮ.....108
ПАВЛЕНКО О.П. СТИМУЛЯЦІЯ РЕПРОДУКТИВНОЇ ЗДАТНОСТІ СВИНОМАТОК ВІТАМИННИМИ ТА ГОРМОНАЛЬНИМИ ПРЕПАРАТАМИ.....109
МОСКАЛЕНКО Ю.М. РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО СПОСОБУ ЛІКУВАННЯ СУК ЗА МЕТРИТУ.....110
СУХАР В.М. ЗАТРИМАННЯ ПОСЛІДУ В КОРІВ (ПОШИРЕНІСТЬ, ДІАГНОСТИКА, ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА).....111
ПОЛЯРУШ А.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ КОРІВ, ХВОРИХ НА МАСТИТ.....112
БУРКОВСЬКИЙ А.А. ЕФЕКТИВНІСТЬ СИНХРОНІЗАЦІЇ СТАДІЇ ЗБУДЖЕННЯ СТАТЕВОГО ЦИКЛУ У ТЕЛИЦЬ.....113
УСТИМЕНКО А.А. ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ СУК З ПІОМЕТРОЮ.....114
СЕМЕНОВА Г.О. ЕФЕКТИВНІСТЬ КОНСЕРВАТИВНОГО ЛІКУВАННЯ СУК ЗА ПІОМЕТРИ.....114
ВИСОЦЬКА А.О. ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРОЯВУ СТАТЕВОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ У КІШОК.....115
СОПРОНЮК О.С. ЕФЕКТИВНІСТЬ СТИМУЛЯЦІЇ СТАТЕВОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ У СУК.....116
ВОЗЧИКОВА В.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ПІДВИЩЕННЯ ЗАПЛІДНЕНОСТІ СВИНОМАТОК.....117
ГАРКАВА Т.С. ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ СТИМУЛЯЦІЇ СТАТЕВОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ У СВИНОМАТОК.....117
НЕЧИТАЙЛО І.В. МЕТОДИ СТИМУЛЯЦІЇ РОДІВ У СВИНОМАТОК.....118
НАБІЛЬСЬКА А.А. ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕПАРАТУ ДІНОЛІТИК ДЛЯ ПРИВЧАННЯ КНУРІВ ДО САДКИ НА ЧУЧЕЛО.....119
ЛАПЕРЧУК М.Ю. ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ГАЛЬМУВАННЯ СТАТЕВОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ У СУК.....119
ПАЛАМАРЧУК Ю.О. ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ КОРІВ ЗА МАСТИТУ.....120

БРИНЧУК Б.С. ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ПІДВИЩЕННЯ ЗАПЛІДНЕНОСТІ У СВИНОМАТОК 121
СЛАВІНА О.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ СУК ЗА МЕТРИТУ 122
РУДЕНКО М.О. ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ СУК ЗА ПІОМЕТРИ 123
ГАРМАШ М.С. ПАТОЛОГІЯ РОДІВ У СВИНОМАТОК.....124
ВОЙЦЕХІВСЬКА В.Р. "ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ДІАГНОСТИКИ І ЛІКУВАННЯ ПРИ СУБКЛІНІЧНОМУ МАСТИТІ КОРІВ У ПСП "ГЕЙСИСЬКЕ" СТАВИЩЕНСЬКОГО РАЙОНУ, КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ".....125